

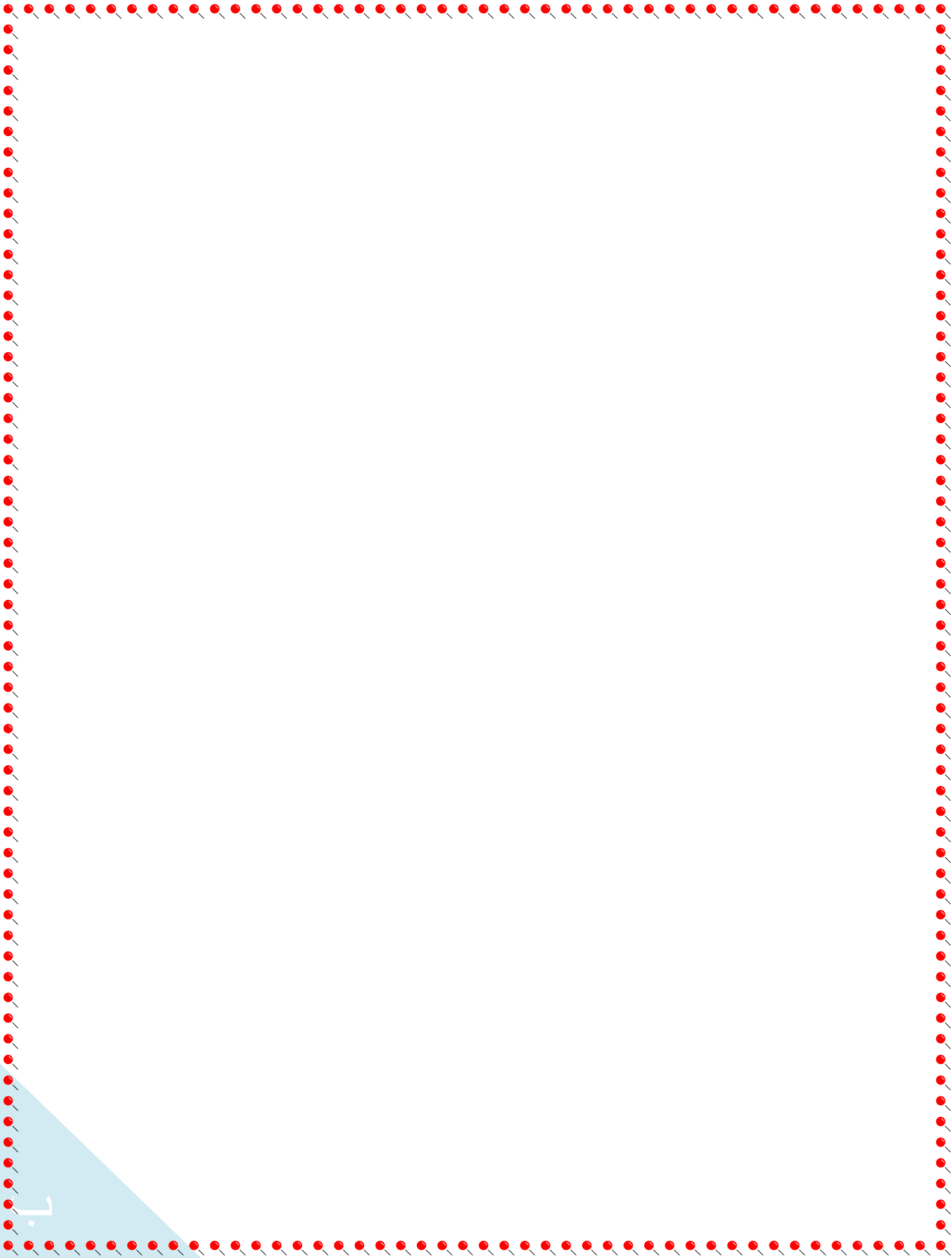
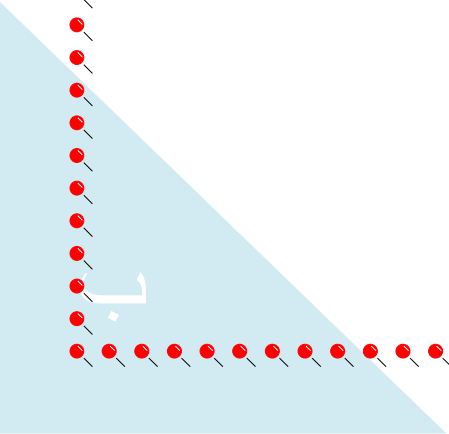

فلسطين بيتنا
Ketabton.com

داقسی طوفان د شپرو برخو مکمل معلومات

ژباړه او ترتیب : محمد بشیر مدنی

کال : ۱۴۴۶ هـ ق

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

- 1 ..... سریزه
- 6 ..... لومړۍ فصل : - دلومړۍ برخې معلومات په لاندې ډول وړاندې کېږي :
- 6 ..... - د اقصی د توپان په اوله ورځ لاندې پینې منځ ته راغلي .
- 7 ..... - د قسام نظامي گروپونه :
- 8 ..... دوهم فصل : د دوهمې برخې معلومات په لاندې ډول وړاندې کېږي :
- 8 ..... اول : په غزه کې مهم وسله وال گوندونه :
- 8 ..... د اسلامي جهاد غورځنگ :
- 8 ..... احمد ابو الریش لواء :
- 8 ..... د عبدالقادر الحسيني لواء :
- 8 ..... د اسلام پوځ :
- 8 ..... د ملت پوځ :
- 9 ..... توحید او جهاد :
- 9 ..... القسام :
- 11 ..... د عزالدین القسام لواء :
- 12 ..... د القدس لواء :
- 13 ..... د الاقصی د شهیدانو لواء :
- 14 ..... د ناصر صلاح الدین لواء :
- 14 ..... د فلسطین د ملي مقاومت لواء :
- 14 ..... د شهید ابو علي مصطفی لواء :
- 15 ..... د شهید جبریل لواء :
- 15 ..... د انصار لواء :
- 15 ..... د مجاهدینو لواء :

- 15 ..... سرچینې
- 17 ..... دوهم :- د اقصی توپان د کیدو لاملونه :
- 17 ..... د الاقصی سیلاب د عملیاتو لومړی هدف د الاقصی د ویجاړولو د هڅو مخه نیول دي .....
- 18 ..... د الاقصی سیلاب عملیاتو اهداف :
- 19 ..... د لویدیځې غاړې الحاق د اسر ایلولخوا د قانوني کیدو په اړه یوه غلطه لاسته راوړنه ده.....
- 20 ..... د ماشومانو سوځول په ښکاره ډول د میشته کونکو لپاره د خونې تفریح شو.....
- 21 ..... د لویدیځې غاړې څخه د فلسطینیانو د بې ځایه کیدو او د میشت ځایونو د پراخولو پلان.....
- 25 ..... ایا جگړه به لویدیځې غاړې ته وغځوي؟.....
- 25 ..... د اسر ایلې او فلسطیني بندیانو برخلیک به څه وي؟ .....
- 26 ..... جگړه به څنګه ختمه شي؟ .....
- 27 ..... آیا دغه شخړه به په یوه پراخه سیمه ایزه جگړه بدله شي؟ .....
- 28 ..... د اسر ایلولو لپاره د وخت کړکۍ تیریري :.....
- 28 ..... څوک اوږد سیاسي ژوند لري، حماس یا نتانیا هو؟ .....
- 29 ..... د لبنان سناریو د غزې لپاره ډیر احتمال لري :.....
- 30 ..... - اساسي لامل : .....
- 30 ..... -دریم فصل : د دریمې برخې معلومات په لاندې ډول وړاندې کیري : .....
- 30 ..... اول : بیت المقدس د تاریخ په اوږدو کې:.....
- 31 ..... د یهودو دوره (977 - 586 ق م):.....
- 31 ..... د بابلیانو دوره (586 – 537 ق م) .....
- 32 ..... د پارس دوره (537 – 333 ق م): .....
- 32 ..... د یونان دوره (333 – 63 ق م) .....
- 32 ..... بیت المقدس د روم د واکمنۍ لاندې (63 ق م – 636 ع :-) .....

- 32 ..... د پارسيانو بيرته راتگ: .....
- 33 ..... لومړی اسلامي دوره (۶۳۶ تر ۱۰۷۲ ميلادي): .....
- 33 ..... بيت المقدس د صليبي جگړو پرمهال: .....
- 33 ..... دوهمه اسلامي دوره: .....
- 34 ..... صليبيان بيا: .....
- 34 ..... مملوكيان: .....
- 34 ..... د عثمانيانو دوره: .....
- 34 ..... برتانوي اشغال (1917 - AD1948) .....
- 35 ..... د بيت المقدس نړيوال كولو پروژه: .....
- 35 ..... د برتانيې د واک ختمول: .....
- 35 ..... سرچينې: .....
- 35 ..... دوهم: يهودانو څنگه فلسطين اشغال كړ: .....
- 36 ..... يهودانو څنگه فلسطين اشغال كړ؟ .....
- 36 ..... الف: يهودانو څنگه فلسطين اشغال كړ؟ .....
- 37 ..... ب: يهودانو څنگه فلسطين اشغال كړ- بيت المقدس په عثماني دور كې: .....
- 37 ..... ج: په تيرو وختونو كې يهودانو د فلسطين حيفا څنگه اشغال كړه؟ .....
- 37 ..... د- يهودانو څنگه فلسطين اشغال كړ- د (بالفور اعلاميه): .....
- 38 ..... ه- يهودانو څنگه فلسطين اشغال كړ- (عمري وصيت) .....
- 39 ..... و- د فلسطين په اشغال كې چا مرسته وكړه؟ .....
- 39 ..... ح- د فلسطين تر اشغال مخكې يهوديان چيرته وو؟ .....
- 40 ..... دريم: د غزې په ترانگه كې د اسراييلو تر ټولو مهم جنگونه: .....
- 41 ..... 2008 - 2009 د الفرقان د عملياتو مشري/جگړه: .....

- 42 ..... 2014 محافظتي ځنډه / خورل شوي طوفان :
43 ..... په 2019 د سهار د جگړې غږ:
44 ..... 2021 د ديوالونو ساتونکي / د بيت المقدس توره :
44 ..... 2022 الفجر الصادق / د چوکيو واحد :
45 ..... 2023 د الاقصي سيلاب / د اوسپني تورې :
46 ..... څلورم : د حماس ځيني مهم مشران چې د اسراييلو لخوا په نښه شوي :
47 ..... 1- شيخ احمد ياسين :
47 ..... 2- اسماعيل هنيهه :
48 ..... 3- عبدالعزيز الرنتيسي رحمه الله :
48 ..... 4- صالح العاروري رحمه الله :
49 ..... صالحه شهيد 2002 :
49 ..... محمود المبحوح :
50 ..... ابراهيم المقدمة :
50 ..... عماد عقل په 1993 کي :
50 ..... يحيى عياش په 1996 کي ::
50 ..... جمال سليم او جمال منصور په 2001 کي :
51 ..... محمود ابوهنود 2001 :
51 ..... محند الطاهر 2002 :
51 ..... اسماعيل ابوشناب 2003 :
51 ..... عدنان الغول 2004 :
52 ..... سعيد صيام 2009 :
52 ..... نثارريان 2009 :

- 52 ..... احمد الجابري ٢٠١٢:
- 52 ..... راد العطار ٢٠١٤:
- 53 ..... پنځم: د اقصی توپان د کیدو لاملونه:
- 53 ..... لومړی سبب: د اقصی جومات د نړیدو مخ نیوی:
- 54 ..... دوهم سبب: د پیرسخت دریځ یهودي مستوطنین غواړي چې اقصی جومات ونړوي
- دريم سبب: د ضفې لویې سیمې داسر ائیلو لخوا په مکمل ډول نیول او دخپلې خاورې سره یې ضم کول
- 54 ..... :
- 55 ..... څلورم سبب: یهودي مستوطنین مسلح کیږي او د ضفې د سیمې په بزگرو انوتیري کوي:
- 56 ..... پنځم سبب: د لویدیځې غاړې څخه د فلسطینیانو د شړلو پروگرام
- 56 ..... - اساسي لامل:
- 57 ..... شپږم: د یرغل د 200 ورځو پایلې:
- 57 ..... د یرغل پایلې په لاندې ډول دي:
- 60 ..... - څلورم فصل: د څلورمې برخې معلومات په لاندې ډول سره وړاندې کیږي:
- 60 ..... اول: فلسطین پیژندل:
- 61 ..... -فضا:
- 61 ..... -نفوس:
- 62 ..... -دین:
- 63 ..... ژبه:
- دوهم: د غزې په وړاندې د نسل وژنې جگړه خپل دویم کال ته ننوځي په داسې حال کې چې نړیوال یې د
- 65 ..... مخنیوي توان نلري.
- 66 ..... -د بیتسما ډله ایز وژنه:
- 66 ..... -د جبالیه په کمپ کې د صنعا قتل عام:

- 66 ..... د الفخورا بنوونځي ډله ايز برید:
- 66 ..... د الشفاء روغتون ډله ايز برید:
- 67 ..... په خان یونس کې د موسي قتل عام:
- 67 ..... نابلسي قتل عام وړه:
- 67 ..... د التابین بنوونځي ډله ییزه وژنه:
- 67 ..... په رفح کې د بیرکونو ډله ییزه وژنه:
- 67 ..... د نصیرات کمپ وژنه:
- 69 ..... دریم: په غزه د اسر ائیلی اشغالګرو په حملو کې د 200 ورځو شمیرې:
- 69 ..... د-200 ورځو په جګړه کې د سکتور زیانونه:
- 70 ..... د تخریب پراخي سیمې:
- 71 ..... د بي ځایه شویو دردونه:
- 72 ..... د-اشغال له وتلو وروسته ډله ايز قبرونه او ظلمونه:
- 73 ..... د پنجشنبې په ورځ له شمالي نصیرات څخه:
- 73 ..... په-سکتور کې د اشغال زیانونه او ګډوډي:
- 74 ..... څلورم: په ۲۶۰ ورځو کې په غزه کې د اسر اییلود نسل وژنې تریخ فصل:
- 77 ..... پنځم: د حماس مشر اسماعیل هنیه په تهران کې ووژل شو.
- 79 ..... -هنیه څوک دی؟
- 80 ..... د-حماس صدارت:
- 81 ..... اول: د فلسطین مهم بنارونه: د فلسطین د بنارونو نومونه او د هغوی په اړه معلومات.....
- 82 ..... ۱- دبیت المقدس بنار:
- 82 ..... ۲-- بیت لحم بنار:
- 82 ..... ۳- بیرشبه:

- ۴- نابلس : 83
- ۵- غزه : 83
- ۶- تبریس : 83
- ۷- ییزان (د بیسان بنار): 84
- ۸- جفا 84
- ۹- اکا عکا بنار) : 85
- ۱۰- هیرون (حیرون) : 85
- ۱۱- صفد : 85
- ۱۲- لود (اللد بنار) : 85
- ۱۳- نصاری (ناصره بنار): 86
- ۱۴- رملأ: 86
- ۱۵- جیریکو: 86
- دوهم :هغه ورځ چې صلیبیانو بیت المقدس محاصره کړ: 87
- کله چې صلیبیانو بیت المقدس اشغال کړ څه یې وکړل؟ 88
- دریم : د بالفور اعلامیه .. (برخلیک ټاکونکی ژمنه) : 89
- د بالفور اعلامیې څخه د اسراییلو اعلامیې ته ... په فلسطین کې د برتانیواک : 90
- د عثمانی واکمنی لاندې : 90
- د جافا – یروشلم اورگاډي کرښه... د میندیت لپاره لومړی پښه : 91
- د عثمانی واکمنی پای : 93
- د بالفور اعلامیه : 95
- د سان ریمو کنفرانس : 96
- ګډوډي : 97

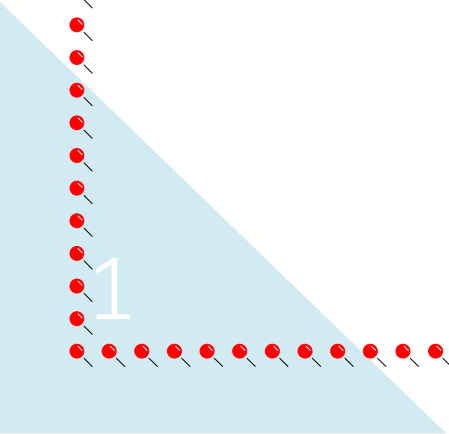
- 97 ..... د حکم وسیله:
- 98 ..... انقلابونه ... د مقدساتو په دفاع کې :
- 99 ..... په 1935 کې ، فلسطینانو یوه لویه کښتی کشف کړه ...
- 100 ..... د ماموریت پای او د اسراییلو د تاسیس اعلان :
- 101 ..... برتانی په فلسطین کې څه وکړل ؟
- 101 ..... څلورم: د عربو او اسراییلو د ۱۹۶۷ میلادی کال جگړه :
- 102 ..... د- جگړې لاملونه:
- 103 ..... پوځي توازن :-
- 103 ..... د اسراییلو او عربی هیوادونو د نظامی تجهیزاتو اندازه :
- 104 ..... د جگړې پیل :
- 104 ..... محاذونه او د جگړې لیکي:
- 104 ..... د مصر جبهه :-
- 106 ..... د اردن جبهه :
- 107 ..... د سوږی جبهه :
- 109 ..... په فلسطین کې د ماتې پایلې :-
- 111 ..... پنځم: دیحی سنوار رحمت الله علیه پیژندنه :
- 113 ..... له خان یونس څخه تر مشرتابه پورې :-
- 113 ..... -پوځي مبارزه او د القسام لوا جوړول :
- 115 ..... د- هغه خلاصون او د شالیط معامله :
- 115 ..... -له ازادی وروسته سیاسي رهبري :
- 115 ..... د- سنوار په اړه د اسراییل لید :
- 116 ..... -شهادت او جنګي سمبولیزم :

- 117 .....-د يحيى السنوار ميراث :
- 121 .....صفوة القول : (خلاصه)
- 123 .....شپرېم : د غزې په اړه بشپړ معلومات :
- 124 .....- جغرافيه او اقليم:
- 127 .....-د ټول فلسطين حكومت 1948-1959 .....
- 128 .....د اسر ايلو اشغال 1956-1957 او د رفح قتل عام :
- 128 .....- د غزې په ترانگې د مصر اداره 1959-1967:
- 128 .....-په 1967 كې د اسر ايلو اشغال :
- 129 .....په ۱۹۷۹ كال كې د مصر او اسر ايلو ترمنځ د سولې تړون: (د كمپ ډيويد تړون) :
- 129 .....لومړى فلسطيني انتفاضه ۱۹۸۷:
- 130 .....د فلسطين اداره:
- 130 .....دوهمه فلسطيني انتفاضه 2000 :
- 130 .....د غزې له ترانگې څخه د اسر ايلو په 2005 كې وتل (د اسر ايلو د يو اړخيزه جلا كيدو پلان) .....
- 131 .....د اسر ايلو او غزې تر اړې ترمنځ د بېلتون ديوال المنطارت ته څېرمه. ....
- 132 .....اووم : په غزه كې له ۳۸۰ ورځو وروسته د نسل وژنې تريخ فصل. ....
- 137 .....اول : فلسطين پيژندنه :
- 140 .....- نومونه او حدود :
- 141 .....- فلسطين معلومات :
- 144 .....د غزې سياسي وضعيت :
- 145 .....- عربي پسرلي :
- 145 .....- پخلاينه :
- 146 .....- د غزې محاصره :

- 146 ..... دغزی د صادراتو او وارداتو مسئله:
- 147 ..... - د رفح کرښه :
- 148 ..... تونلونه :
- 148 ..... د برېښنا بحران :
- 148 ..... - په غزه کې د حماس حکومت :
- 150 ..... - په غزه کې طبیعي گاز:
- 150 ..... - د فلسطین ډیموګرافیک تاریخ :
- 151 ..... - د غزې ترانګې اسلامي کول :
- 151 ..... روغتیا:
- 152 ..... په دیوال باندې لیکنې او نقاشي چې غزه او اسراییل جلا کوي:
- 153 ..... اورګاډي :
- 153 ..... باروړل:
- 153 ..... تلویزیون او راډیو:
- 153 ..... سرچینې :
- 161 ..... دریم : دغزی غلاف (پوښ) :
- 161 ..... - نیټه یی :
- 162 ..... د غزې ترانګه :
- 163 ..... - د غزې پوښ :
- 166 ..... - د اردن د هاشمي سلطنت سره اړیکه :
- 166 ..... - د "خلاصو پلونو" پالیسي :
- 167 ..... - د اسراییلو په اقتصاد کې ادغام :
- 168 ..... - د اسراییلو د استوګنې او الحاق پالیسي :

- 169 ..... : اوبه -
- 170 ..... : په فلسطين کې د زيتون توليد :
- 171 ..... : چاپيريال -
- 172 ..... : د اوسلو تړون کې د لويديځ بانک سيمې :
- 173 ..... : بيت المقدس او ميشت ځايونو څخه:
- 174 ..... : د لويديځ بانک ولايتونه او د نفوسو شمير يې :
- 175 ..... : کار او د عايد سرچينې :
- 175 ..... : 2000 انتفاضه - د اسر ايلو يرغل - ديوال
- 176 ..... : پنځم: يهودي ميشت ځايونه :
- 176 ..... : د 1967 څخه وروسته :
- 177 ..... : د 1967 کال له جگړې وروسته :
- 178 ..... : د ليکود گوند :
- 178 ..... : د مصر او اسر ايلو د سولې خبرې:
- 179 ..... : د څاڅکوپلان :
- 179 ..... : لومړی انتفاضه :
- 179 ..... : د پاچا حسين پريکړه :
- 180 ..... : د کارگر گوند :
- 180 ..... : اوسلو :
- 181 ..... : د کلنټن معيارونه :
- 181 ..... : دوهمه انتفاضه:
- 182 ..... : ديوال :
- 183 ..... : د سرک نقشه :

- 183 ..... د جلاکولوپلان :
184 ..... بارک اوباما :
185 ..... په بنارگوتو کې ودانولو ته دوام ورکړی :
187 ..... د فلسطین سیاسي پخلاینې ته د اسر اییل ځواب :
187 ..... د فشار لاندې :
188 ..... وده :
188 ..... -پوستې د استوګنې د پراختیا لپاره د پوښ په توګه :
190 ..... -د گرمو ځایونو مشروع کول :
193 ..... - د غزې په ترانګه کې اسر ائیلی میشت ځایونه :
193 ..... -د غزې د لفاډي ساحه څومره ده ؟-
194 ..... د غزې د لفاډي اهمیت څه دی ؟
195 ..... د اسر اییلو نفوس څومره دی ؟
196 ..... شپږم: په لویدیځه غاړه کې د اسر اییلو دبیلتون دیوال :
205 ..... اووم : اسر ائیلی پوستې :
211 ..... اتم : په غزه کې د اسر اییلو د ډله ییزو وژنو په اړه ویجاړونکې احصایې د دسمبر ۲۹، ۲۰۲۴ .....
215 ..... اووم فصل : داقصی توپان د ۴۷۰ ورځو د مهمو پیښو او ویجاړیو مختصر راپورتاژ :
215 ..... لومړی برخه - له توپان څخه تر تړون پورې... تر ټولو مهم ټکي :
222 ..... دوهمه برخه : رسمي احصایې د غزې ترانګې په وړاندې د ۴۷۰ ورځو د جګړې پایلې څرګندوي :
225 ..... دریمه برخه : د فلسطین د معلوماتو د مرکز په اند :
252 ..... خاتمه
253 ..... د مصادرو او مراجعو فهرست

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سریزه

د خپلو مسلمانو ورونوسره په فلسطین کې دریدل واجب اولازم دي او دهغوی سره دخپل توان په اندازه په ځان ، مال ، وسلې ، نظر اوداسې نور څه سر مرسته او کومک کول .

اللَّهُ جَلْ جَلَالَهُ فَرَمَائِي: وَإِنَّ هَذِهِ أُمَّتُكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَأَنَا رَبُّكُمْ فَاتَّقُونِ ﴿52﴾¹

ژباړه: .اوبېشکه داستاسودين دى، په داسې حال کې چې يودين دباوزه ستاسورب يم، نوتاسوله مانه وپرېږئ .

- عن عبدالله بن عمررضى الله عنهماقال قال الرسول صلى الله عليه وسلم: المسلمُ أخو المسلم لا يظلمُهُ ولا يُسَلِّمُهُ.... 2

ژباړه: په صحيحينو کې د ابن عمر رضی الله عنهما څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي: مسلمان د مسلمان ورور دی نه ظلم پرې کوي او نه یې دښمن ته سپاري .

-عن أبي هريرة عن النبي صلى الله عليه وسلم عن النبي صلى الله عليه وسلم قال:...المسلمُ أخو المسلمِ ، لا يظلمُهُ ولا يخذلُهُ ، ولا يحقرُهُ...3

ژباړه: په صحيحينو کې د أبوهريرة رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمایلي دي: مسلمان د مسلمان ورور دی نه ظلم پرې کوي او نه یې ذلیل او توهین کوي

-عن النعمان بن بشير رضی الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال: تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي تَرَاحُمِهِمْ وَتَوَادِّهِمْ وَتَعَاطُفِهِمْ، كَمَثَلِ الْجَسَدِ، إِذَا اشْتَكَى عَضْوًا تَدَاعَى لَهُ سَائِرُ جَسَدِهِ بِالسَّهْرِ وَالْحَمَى.4

- سورت المؤمنون آیت 52.

- صحيح ابن حبان رقم 533، صحيح البخارى رقم 2442 ، صحيح مسلم رقم 2580 باختلاف يسير .²

- صحيح الجامع رقم 7242 ، واخرجه البخارى برقم 6064 ، وصحيح مسلم برقم 2564 باختلاف يسير .³

- صحيح البخاري رقم 6011 .⁴

ژباړه : د نعمان بن بشير رضی الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : ته مؤمنان په تراحم شفقت ، مینه او خالص محبت یو دبل سره په تعاطف کې لکه بې خوبه شوي او تبه پرې راغلې وي نو لکه انسانان یو بل راغواړي ترڅو پدې بې خوبه ناآرامه سره په تکلیف کې شریک شي ، معنی دا چې مسلمانان یو دبل په درد او مصیبت باندې ښه پوهیږي ترڅو یو بل ته مرسته او کومک وړاندې کړي .

عن أبي موسى الأشعري رضي الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : إِنَّ الْمُؤْمِنَ لِلْمُؤْمِنِ كَالْبُنْيَانِ يَشُدُّ بَعْضُهُ بَعْضًا. وَشَبَّكَ أَصَابِعَهُ⁵.

ژباړه : په صحیحینو کې د ابو موسی رضی الله عنه څخه روايت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم فرمایلي دي : یو مؤمن د بل مؤمن لپاره د یوې بنا حیثیت لري چې ځینې (څښتې) ځینې نورې محکموي او رسول الله صلی الله علیه وسلم خپلې گوتې سره محکمې کړي .

ټول کفري هیوادونه پدې سره متفق شول – الله جل جلاله د دوی هلاک کړي – چې په فلسطین کې په مظلومو مسلمانانو باندې خپل تیرۍ پیل کړې نو په هر مسلمان واجب دې چې ددوی سره ودریږي مرسته ورسره وکړي دوی ته د نصرت دعاء وغواړي نو دایې ډیروړوکي حق پر مور دی ، الله جل جلاله د مسلمان په نصرت او مرسته او نه پرینسودلوسره یې مورته امر کړی دی او نه دهغو هیوادونو سیاست او کړنلاره دا اعتبار ورده چې داسلامي شریعت مخالف عمل کوي او په وضعي قانون باندې روان وي بلکې مور الله جل جلاله ته دهغه چاڅخه بیژاري اعلانوو چې سیاست او کړنلاره یې د الله جل جلاله د امر مخالفه وي د الله جل جلاله ددښمنانو سره دوستي او ددوستانو سره یې دښمني کوي .

پداسې حالت کې جهاد فرض عین دی په هغه اندازه چې توان یې وي او دهیچا اجازه په کې ضرورنده – دغه کافر، فاجر او خبیث دښمن داسلامي نړۍ په نړولوپیل کړی اوددې مظلومو مسلمانانو

- صحیح البخاری رقم 5.481

الله جل جلاله پرته هيخ مرستندوی نشته ، داجهاد داوچتي مرتبي جهاددی او دحکم په لحاظ او چت ترين دی ، شيخ الاسلام ابن تيميه رحمت الله عليه ويلې دي : 6 ددفعي جهاد غله دفع کول ، دخپل حرم او دين څخه دفع کول ډير سخت دي ، نو په اجماع سره واجب دي ، نو دفع کوونکي دښمن چي دين او دنيا دواړه خرابوي دايمان څخه وروسته ډير زيات دوجوب او لزوم وړدی ، ددې ددفعي کولو لپاره کوم شرط نشته بلکې دخپل توان په اندازه به يې دفع کوي په همدې سره زمور امامانو او نورو علمای کرامو ويلې دي .

همدارنگه شيخ الاسلام رحمت الله عليه ويلې دي : کله چي دښمن په اسلامي نړۍ حمله وکړي نو څوک چي ورته نږدې وي جهاد پرې واجب او لازم دی ، نو ټوله اسلامي نړۍ د يو هيواد په شان ده نودغه جهاد ته د ټولو خلکو ورتلل دپلار او قرضدار داجازې پرته واجب دي پدې هکله دامام احمد رحمت الله عليه نصوص صريح او واضح دي .

ای د الله جل جلاله بندگانو ! د الله جل جلاله څخه د فلسطين د مظلومومسلمانانوپه برخه کې وويريری ، د الله جل جلاله څخه وډارشي ځکه دغه مسلمانان په ډير زيات په تکليف او مشکلاتو کې دي .

پدې باندي پوه شی که دکفارو تجاوزاو ظلم څومره زيات شي او څومره خباثت يې خپورشي ، قدرت او سلطه يې زياته او خپره شي خو آخري ډير نږدې دی او برياليتوب د متقيانو لپاره دی ، الله جل جلاله داوعده کړې ده او هيڅوک دالله جل جلاله څخه په خپله وعده کې ريښتيني ندي ، الله جل جلاله د خپل مرسته کوونکی دی ، خپلو دوستانو ته عزت ورکوونکی او دښمنانو ته يې ذلت ورکوونکی دی ، مگر دهرشي لپاره خپله نيټه او وخت دی او هرڅه د الله جل جلاله په نزد په اندازه دي .

-عن أبي هريرة رضى الله عنه عن النبي صلى الله عليه وسلم قال : لا تقوم الساعة حتى يقاتل المسلمون اليهود ، فيقتلهم المسلمون ، حتى يختبئ اليهودي من وراء الحجر و الشجر ، فيقول الحجر أو الشجر : يا مسلم يا عبد الله هذا يهودي خلفي ، فتعال فاقْتله . إلا الغرقد ، فإنه من شجر اليهود. 7

ژباړه : همدارنگه ابوهريرة رضى الله عنه په صحيح الجامع كتاب كې روايت كړى چې رسول الله صلى الله عليه وسلم فرمايلي دي : ترهغې به قيامت رانشي ترڅو مسلمانان يهودان ونه وژني نو مسلمانان به يهودان وژني تردې چې يهودى به دتيرې او اوونې ترشا پتيرې ، تيره او ونه به وايي : اى مسلمانان ، اى دالله بنده دغه يهودي مې ترشا دى راشه ويې وژنه مگر دغرقد ونه به واسې نه وايي ، ځكه داديهودو ونه ده . مطلب داچې برياليتوب او كاميابى دمسلمانانوده او فلسطينيان به حتما بريالي كيږي او غزه به دكلابندى څخه خلاصيرې ولى دمسلمانانو مسوليت دادى چې ددې بى گناه مسلمانانو ترڅنگ ودريږي مرسته ورسره وكړي على على الاقل دعا ورته وكړي ، دشپې لمونځ وكړي او دلايزال ، قادر او جبار ذات څخه د دې اسرايلى وحشى ځواك د تيت پرک كولو دعا وكړي د الله په خزانو كې هرڅه ډير دي ولى مور مسلمانان احساس نلرو !!!!!

الله جل جلاله د مور دخپل دين مرسته كوونكي وگرځوي او الله جل جلاله د مور د ټولو طاغوتيانو څخه بيزاره كړي او الله جل جلاله د مور دده د لارې هغه شهيدان وگرځوي چې مخامخ مقابله كوي اوهر ډول ستونزه ثواب شميري او صبرپرې كوي او الله جل جلاله د مور د پيغمبرانو ، صديقينو ، شهيدانو او صالحينو په ډله كې حساب كړي او داډيره ښه ملگرتياده .

- ديدانې ورده چې زما منځوى زوى طلحه مدني چې يو ډير تكړه او بااحساسه تنكى ځوان دى زما سره يې ددې كتاب په ترتيب كې د زړه له كومي مرسته كړې ده ، الله جل جلاله د ورته دننيا او آخرت بښيگنې ورنصيب كړي ، ځكه دغه كارچې مور پيل كړى دى ان شاء الله تعالى دا پخپل ذات كې جهاد دى ، ښايي ډير خلك پدې كې راسره مو افق نه وي .

- صحيح الجامع للالباني ص 7427 . والحديث صحيح . 7

عربي معقوله ده چې : رضی الناس غاية لاتدرک یعنی : دهرچا رضا او خوښي ترلاسه کول ممکن نه دي نو طلحه مدني د ډير اوچت خدای ورکړي استعداد څښتن دی تر ډيرې کچې په ديني او عصري علومو پوهيږي ترڅنگ يې عربي او انگليسي دواړو ژبو ته لاس رسى لري او تر ډيرې اندازې استفاده ترې کولى شي په هر حال .

-داقصی توپان د شپږو نشر شوو برخو څخه مې د فلسطين اړوند معلومات سره يوځای کړل ترڅو په يو کتاب کې راټول ، او دهرې برخې معلومات مې عليحده ترتيب کړل ترڅو د استفادې وړ وگرځي .

په درنښت

محمد بشير مدنی .

لومړۍ فصل :- دلومړۍ برخې معلومات په لاندې ډول وړاندې کيږي :

-دشيخ عزالدين القسام نظامي څانگې چې د حماس داسلامي گوند نظامي اړخ دی د 2023 ميلادى کال د اکتوبر په اوومه نيټه داسر ائيلو په ضد يوه لويه او پراخه حمله پيل کړه چې د اقصی توپان په نوم ياده شوه ، دا داسر ائيلو د دوامداره تيريو په مقابل کې کوم چې په مظلومو فلسطينيانو يې ترسره کولې رامنځته شوه ، داسې وړاندې کيږي چې :

-د اقصی د توپان په اوله ورځ لاندې پيښې منځ ته راغلې :

د 2023 ميلادى کال د اکتوبر مياشتې په اوومه نيټه : د قسام مجاهدين په بيرغ داره الوتکوباندې د غزې د حدودو څخه تير او اسر ائيلو خاورې ته ورننوتل بيا په موټرسايکيلونو ، موټرونو او په پښو باندې يې خط مات کړ او اسر ائيلوته ورغلل .

-دقسام نظامي قوماندان محمد ضيف : د اقصی توپان د پيليدو اعلان وکړاوپي ويل : په لومړۍ ځل په دښمن باندې 5000 توغندي وتوغول شول ، او داقصی توپان ډيرلوی ترهغه څه دئ چې دښمن يې فکر کوي .

- د اسر ائيلو اشغالگرفوج و ابي : حماس دوه گوني عمليات پيل کړل چې د توغنديو وپښتل او د وسله والو کسانو اسر ائيلي خاورې ته ننوتل دی .

- قسام د هغو اسر ائيلي بنديانو عکسونه ښکاره کوي چې دمجاهدينو لخوا د غزې دغلاف اړوند يهودي ښارگوتوکې نيول شوي وه .

- داسر ائيلوراديو اعلان وکړ چې حماس تراوسه 35 اسر ائيليان نيولي دي .

- اسرائیلی مصادرو ویلي دي : تراوسه 40 اسر ائیلیان وژل شوي او 750 نورد غزې په بی امنیو کې تپیان شوي دي .

- داسر ائیلو 13 شبکې ویلي دي : د بئري په یهودي ښارگوټي کې 50 ښځې بندیانې نیولې شوې دي او فوج دکفار غزې په ښارکې په جگره بوخت دی .

- داسر ائیلو 12 خبري شبکه وایي : د اکتوبر په 7 هجوم کې تقریبا سل اسر ائیلیان وژل شوي دي

- په غزه کې دکورنیو چارووزارت وایي : اشغالکرو الوتکو په شمالي غزه کې دهاشم بلند منزل په بشپړه توگه ویجاړ کړ .

- د قسام د نظامي څانگې ویاند وایي : په لسگونو نظامي افسران او عسکرزمور په ولکه کې دي اوزندانیان په خوندي ځایونو او د مجاهدینو په تونلونو کې دي .

- داسر ائیلو 13 شبکې ویلي دي : داسر ائیلو د مرو شمیرې 250 تنوته ورسیدی .

- د قسام نظامي گروپونه : تل ابیب ته مو 150 لویه توغندیزه حمله وکړه چې د غزې د ښارد اوسنیزیرج د بمبار په مقابل کې وشو .

- داسر ائیلی فوج ویاند : نن د ناحال لواء مشرد وسله والو په مقابل کې دکرم ابوسالم سره

نږدی ووژل شو.⁸

- الجزیره چینل⁸

دوهم فصل : ددوهمی برخی معلومات په لاندې ډول وړاندې کيږي :

اول : په غزه کې مهم وسله وال کوندونه :

دالقسام د لوا ترڅنګ په غزه کې ترټولو مهم وسله وال حرکتونه کوم چې د اشغالګرو اسرائیلي فوج په مقابل کې جنگيږي په لاندې ډول سره ښوول کيږي :

د اسلامي جهاد غورځنګ : د «الاقصى سيلاب» عملياتوله پيل څخه مخکې د خپل تاسيس ۳۶ مه کليزه ولمانځله.

احمد ابو الریش لوا:

د فتح غورځنګ يوه پوځي څانګه چې په ۲۰۰۰ کال کې د عمرو شپږ غږوله خوا تاسيس شوه.

د عبدالقادر الحسيني لوا:

دا د وسله والو عناصرو د يوې ډلې لخوا تاسيس شوی چې د الاقصی شهيدانو لوا سره تړاولري، چې د فتح غورځنګ سره تړاولري.

د اسلام پوځ :

د هغه لومړنی پوځي عمليات په ۲۰۰۶ کال کې د اسراييلي عسکرګيلا د شاليت په تښتولو کې يې برخه اخيستې وه.

د ملت پوځ :

دا لومړی ځل د يوې بيانيې په ترڅ کې څرګند شو چې په 2006 کې يې د اسراييلو په پوځي ځايونو د هاوان کولی ویشتل اعلان کړل.

توحيد او جهاد :

دا د "انصاربيت المقدس" په نوم هم يادېږي، د هغې د تاسيس نيټه معلومه نه ده، او دا ټول د القاعدې نظرياتو پيروي کوي، مگر د دې سازمان سره د دوی تړاو هيڅکله په رسمي توگه نه و اعلان شوی، او ټولو يې برخه اخيستې وه. پراسر ايبيلو د راکټونو او هاوان مرمی توغول. د غزې په ترانگه کې د ډيرو وسله والو خوځښتونو سره سره، ډيری يې په تېرو کلونو کې د اسراييلوپه وړاندې د يوشمير عملياتو له ترسره کولو وروسته له صحفې څخه ورک شوي.

القسام :

د ۱۹۳۵ کال د نوامبر په شلمه يوازهري شيخ د خپلو يوولسو کسانو په منځ کې د سلگونو وسله والو پوځيانو په مقابل کې ودرېده، هغوی يې تشويق کړل او د فلسطين له خاورې يې د دفاع غږ وکړ. د يهودانو د زياتيدونکي کډوالی په وړاندې، چې د بالفور اعلميه يې کوله - د يهودانو لپاره د ملي وطن جوړول - د ورځو په تيريدو سره يو حقيقت. دا شيخ عزالدين القسام د سورې عالم و، چې د مصر په الازهر شريف کې يې زده کړې کړې وې، مخکې له دې چې په خپل وطن کې د فرانسوي نيواک پر وړاندې مقاومت او مبارزې ته مخه کړي، بيا د فلسطين حيفه ته ولاړ. له هغه جومات (استقلال جومات) څخه د صهيونيستي نيواکگرو په وړاندې، چې خپل ميشت ځايونه يې پراخول، او د خپلو انگريزانو په مقابل کې د وسله والې مبارزې نوښت راڅرگند شو.

القسام په چټکۍ سره د انگريزانو او صهيونيستانو په وړاندې د وسله والې مبارزې لپاره د فلسطيني ځوانانو او بزگرانو په استخدام پيل وکړ چې د ده په نظر صبر او وخت ته اړتيا وه څو د هغه غورځنگ د انگريزانو او صهيونيستي رعيونو سره مقابله وکړي. خو پرله پسې او زياتيدونکي يهودي مهاجرت هغه دا اختيار نه پرېښود. د ۱۹۳۵ کال د نوامبر په دولسمه يې دواړو لورو ته خپله جگړه اعلان کړه، بيا ۸ ورځې وروسته د يعبد په جگړه کې ژمنه شوې ورځ راغله او شيخ په سر کې د مرمی په لگېدو سره په شهادت ورسېد (۱).

له همدې شيبې څخه القسام د فلسطين د مقاومت په سمبول بدل شو او شهادت يې د سمندر او سيند تر منځ د وسله والې مبارزې تخم وکړل. لومړی پايله د فلسطين لوی انقلاب سره راغله چې د ۱۹۳۶-۱۹۳۹ کلونو ترمنځ پای ته ورسیده (۲) کله چې د انقلاب له پای ته رسيدو وروسته د فلسطينيانو د مقاومت څپې مړې شوې، نو د فلسطين جنگياليو د عربو آزادی سره يوځای شو پوځ له هغه تجربې وروسته چې دوی يې په

وسله وال عمل کې راټول کړي دي، حتی که دا یوه ساده تجربه وي، دا د صهيونستي ډلو له تجربو سره پرتله کیدی نشي، چې ډیری جنگيالي یې په دویمه نړیواله جگړه کې برخه اخیستې وه (1945-1939).

له همدې امله د غزې په الامت پوهنتون کې د فلسطین د مسئلې د تاریخ په برخه کې استاد ډاکټر عدنان ابو عامر ولیدل چې د فلسطین مقاومت له لومړۍ شیبې څخه تر ټولو قوي نیواکگر پوځي ځواک سره سخته مبارزه کړې وه. دا د یو اړین "ځانمرگی ماموریت" په څیرو، په ځانگړې توگه په 1967 کې د عربو ځواکونو د رول په اړه شرط په بشپړه توگه له مینځه تللی و، او بیا د مقاومت د اختیار د غوره کولو اړتیا ته د فلسطین قناعت زیات شو. فلسطینیان دې د خپل حق دفاع وکړي (۳). له همدې امله مقاومت په ځینو مدني عملونو کې د اشغال د قانوني، اقتصادي او سیاسي اقداماتو په ردولو، د چارواکو د بایکات کولو او غوښتنو ته د ځواب په نه ورکولو سره څرگند شو، تردې چې دا ټول په وسله وال اقدام بدل شول، چې ساده پیل او پیل شو. د یو مشهور انکیوبيټر په زړه کې لږ څه وده کول چې ملاتړ یې کوي (4).

د فلسطین په چارو کښې ماهر څیړونکی او خبریال فراج شلهوب د فلسطین د مقاومت د پرمختگ پړاوونه په دريو مهمو پړاوونو ویشلی دی. لومړی د پیل پړاو دی چې د 1933-1965 کلونو ترمنځ غزیدلی، او پدې کې درې مرحلې شاملې دي: د فلسطین لوی انقلاب، د 1948 په جگړه کې گډون چې د مقاومت کار په نسبي توگه د عربو د نجات اردو له ننوتلو سره کم شو، او بیا انفرادي چریکي عملیات. د نکبا په تعقیب، چې د اشغال لاندې سیمو کې د نفوذ بڼه درلوده، دا د وسلو او وسایلو له پلوه خورا ابتدایي وه (5).

بیا دوهم پړاو له ۱۹۶۵ کال څخه تر ۱۹۸۷ کال د انتفاضې تر لومړۍ دورې پورې، هغه پړاو چې د فتحې غورځنگ او د هغه د مقاومت د ډلو د رامنځته کیدو، د فلسطین د ازادۍ د سازمان د کنټرول او د اشغال په وړاندې د ځانگړو عملیاتو د پیل شاهدان وو. پر ځمکه مگر په فلسطین کې د غورځنگ بقا - په ځانگړي توگه په لویدیځه غاړه کې - د اشغال لخوا د دوامداره تعقیب او پرله پسې نیول کیدو له امله ناممکن شو، نو غورځنگ د پولې هاخوا د مقاومت ستراتیژۍ ته لاره هواره کړه، ځان یې په بهرنیو مرکزونو کې ځای په ځای کولو سره چې له هغه ځایه یې جنګي عملیات پیل کړل. نیول شوې سیمې له همدې امله یې په اردن کې ځای پر ځای شو، هلته مقاومت د ۱۹۶۹ او ۱۹۷۱ کلونو ترمنځ دوام درلود، مخکې له دې چې لبنان ته ولاړ شي او تر ۱۹۸۲ کال پورې هلته پاتې شي، کله چې د صهيونستي يرغل له امله تونس ته ولاړ او تر ۱۹۹۳ کال پورې هلته پاتې شو. په کوم کې چې PLO د نیواکگر حکومت سره د اوسلو تړون لاسلیک کړ او رام الله ته د جگړې د سیاسي لارو اداره کولو په موخه راستون شو (6).

یواسراییلی عسکر د ۱۹۸۸ کال د فبروری په ۲۹ مه د لومړی انتفادی پرمهال په فلسطیني بنځو خپل توپک په نښه کوي. (روپترز)

په دریم پړاو کې د ۱۹۸۷ کال له لومړی انتفاضې څخه تر نن ورځې پورې د فلسطین مقاومت د نورو ډلو په پیژندلو پیل وکړ ځکه چې د مقاومت وزن یو ځل بیا د غزې په ترانگه کې بدل شو. په هغه وخت کې، د حماس غورځنگ د شیخ احمد یاسین لخوا تاسیس شو، چې د هغه د نظامي ځواک، "فلسطین مجاهدین" سره یوځای شوی و، چې نوم یې وروسته په "القسام بریگیډز" بدل شو، کوم چې په هماغه کال کې د اسلامي جهاد په نوم پیل شو. غورځنگ هم خپل پوځي بازو پیل کړ، کوم چې د "یروشلم لوا" په نوم پیژندل شوی. د غزې په ترانگه کې د فلسطین د مقاومت د ډلو ظهور په داسې حال کې دوام درلود چې په لویدیځه غاړه کې د هغوی شتون په تدریج سره وده وکړه او د تیرو او تیرو مقاومت چې حد یې له څو مترو څخه زیات نه و او د لږو ځاني تلفاتو لامل شو، په یو بل مقاومت باندې بدل شو. توغندی چې تر ۲۵۰ کیلومترو پورې و اتن لري، او کولی شي هوایي ډگر بمبار کړي، لکه د عیاش ۲۵۰ توغندی چې په ۲۰۲۱ کې د القسام بریگیډ لخوا په رامون هوایي ډگر توغول شوی و (۷).

په فلسطین کې د مقاومت اصلي ډلې، دوی ټول په غزه کې د "گډو عملیاتو خونه" کې برخه اخلي، چې د مقاومت ۱۲ ډلې پکې شاملې دي، چې د اشغال ستونزه لري، او د دوی پیژندنه یو څه توضیحاتو ته اړتیا لري (۸).

د عزالدین القسام لواء:

القسام دا مهال د مقاومت د ډلو ترمنځ یو کوچنی منظم پوځ گڼل کیدی شي چې د نورو مختلفو ډلو په پرتله یې تاسیس په رسمي توگه اعلان شولومړی انتفاضه د "فلسطین مجاهدین" ترنامه لاندې د حماس د مشر صلاح الدین له خوا پیل شوه، مخکې له دې چې په ۱۹۹۲ کې د لومړي انتفاضې په پای کې د "عزالدین القسام" په نوم یاد شي..

القسام یو اسلامي دریځ غوره کوي، او «جهاد او مقاومت د حقوقو د بیرته ترلاسه کولو او د ځمکې د آزادولو لپاره تر ټولو مؤثره وسیله گڼي، او یو هدف یې د اسر ایلوله اشغال څخه د ټول فلسطین آزادول دي» (۱۰). د دې لپاره، د مقاومت د مختلفو ممکنه ډولونو، انفرادي او ډله ایزو، یرغلونو او شهادتونو، او ډیری یې چې د یادولو لپاره کافي نه دي، د چمتووالي او ساحوي جنکي تجربو اوږده موده تیره کړه. مکر تر ټولو لوی او خورا مهم عملیات د "الاقسه سیلاب" عملیات وو، چې د دې اوسني قوماندان "محمد الدیف" لخوا رهبري شوي،

یوداسې برید دی چې پایلې او پایلې یې تر نن ورځې پورې دوام لري اشغال - د بل چا په وړاندې - د مقاومت د نظامي او استخباراتي وړتیاوو سره، په ځانګړې توګه القسام .

دې برید ډیری پوښتني راپورته کړي چې نړۍ د دې لواګانو د رېښتیني وړتیا په اړه حیرانوي چې له نږدې دوه لسيزو راهیسې تر محاصرې لاندې دي ، مګر دوی په سیمه ایزه توګه د وسلو رسولو او تولید ته مخه نه کړه تر هغه چې دوی د پیل په پرتله د پام وړ کیفیت ته رسیدلي. القسام له دېرشو کلونو راهیسې د عملیاتو او وسلو د تولید په برخه کې خپل ثابت پرمختګ ساتلی دی. القسام د "ګولډ ستار" تومانیچې څخه د چاودیدونکو کمربندونو او لاسي بمونو په واسطه، د خپل نظامي وسلو په جوړولو پیل وکړ تردې چې د ټانک ضد توغندیو لکه ال یاسین 105، او د څو رینجونو سربېره د مختلف کیلیبرونو هاو انونو ته ورسید. هغه توغندي چې د قسام 1 سره پیل شوي او په عیاش 250 سره پای ته رسیدلي او حتی د الزوري الوتکې په څیر ډرون چې ټول یې په سیمه ایز ډول جوړ شوي او د هغه کوډ یې نشي تشریح کولی (11).

که څه هم د قسام د جوړښت په اړه، د ځواکونو د شمیر په اړه دقیق معلومات نشته، مګر د هغې ویاند، "ابوعبیده" د 2012 په ډسمبر کې د الجزیرې نټ سره په مرکه کې وویل چې د القسام سرتیرو شمیر شاوخوا شل زره دی، او دا د دې شمیر څخه په لوی شمیر باندې تکیه کوي، او هغه څرګنده کړه چې دا د لویا پالیسي نه ده چې د هغې د جوړښت، مشرتابه او غړو په اړه توضیحات اعلان کړي (12). د هغه څه په خلاف چې مشهور دي، د القسام لویا نه یوازې په غزه کې ځای پر ځای شوي دي، لکه څنګه چې د "العیاش" کنډک په لویدیځه غاړه کې موقعیت لري، په ځانګړې توګه د جنین په ښار کې، مخکې له القسام سره خپل تړاو اعلان کړ. لواګانې، د عقابات جبرکمپ کنډک سربېره په جبریکو کې موقعیت لري (13).

د القدس لواء :

د القدس لواء غړي، د اسلامي جهاد غورځنګ نظامي څانګه. (د مخابراتو ویب سایټونه)

دا د القسام لویا څخه وروسته په غزه کې د مقاومت دوهمه مشهوره ډله ګڼل کېږي، او دا د 1980 لسیزې په لومړیو کې د خپلو غړو لخوا د ځان وژنې عملیاتو سره پیل شوه، مخکې له دې چې مشري یې نظامي جوړښت ته ورسېږي. بنسټ ایښودونکی، "فتح الشقاي" او په 1987 کې یې د جګړې بڼه غوره کړه (14). د دوهم انتفاضې په پیلیدو سره، د القدس لویا د غزې له تړانګې څخه د تل ابیب په لور د راکټونو په ویشلو سره د پوځي عملیاتو سره رابنکاره شوه (15) دوی د فلسطین په خلکو کې خورا مشهور دي او وسله وال یې لري په لویدیځه غاړه کې د القسام په څیروسلي، مګر په ډیر شدت سره، لکه د جنین په کمپ کې د جنین په کمپ کې د ټولګرم کنډک او په پای کې په جبریکو کې د عقابات جبرکنډک (16).

د القدس لوا هم يو اسلامي ايډيالوژيکي تمايل لري چې يو واحد او مستقيم هدف يې د اشغال څخه د فلسطين د تاريخي خاورې د آزادولو لپاره دی. د القسام په څير، د هغه پوځي عمليات بې شميره وو، لکه څنگه چې د نيواکگرو لخوا په ليکو کې د نيولو او وژنو شمير وو. د پوځي ځواک په اړه، دا د دولسو ډلو په منځ کې په دويم ځای کې راځي چې د زرگونو توغنديو په درلودلو سره د اسراييلو داخلي په نښه کولو توان لري، د هغه څه له مخې چې د "ابو ابراهيم" لخوا ويل شوي، چې د دې يوله مهمو مشرانو څخه گڼل کېږي. له دې مخکې يې د تل ابیب په جنوب کې د اسرانيلي ستوراک اټومي ريکتور په نښه کړی و، چې د اوږده واټن ويشتونکي "براق ۷۰" توغندي يې په نښه کړي وو، او دا د القسام سره د "القصى سيلاب" کې رسې شريک و (۱۷).

د الاقصی د شهيدانولوا:

دا د فتحې غورځنگ پخوانی وسله واله نظامي څانگه ده، مخکې له دې چې غورځنگ يې رد کړي او په 2007 کې يې له هغې څخه د جلا کيدو اعلان وکړ، د ولسمشر محمود عباس د فرمان سره سم د "ټولو وسله والو ملېشو او غير منظم نظامي يا نيمه نظامي جوړښتونو څخه پرته، د دوی په پام کې نيولو سره بنديز اعلان کړ. و ابسته، او دا هغه څه پورې محدودوي چې هغه يې مشهور مقاومت بولي، بيا "د الاقصی شهيدان" يوه خپلواکه ډله شوه (18). دغه لواگانې د فلسطيني ډلو تر مينځ د مختلفو نظامي پديدولو لخوا مشخصې شوي، کوم چې دايمي غير متمرکز کول دي "د دوی حجرې او تنظيمي جوړښتونه د يو واحد واک يا تنظيمي مشرتابه تابع ندي، بلکه د ډلو څخه جوړ شوي چې هر يو يې په جغرافيه کې فعال دي. ساحه او په محلي لارښوونو تکیه کوي. دا ځان د سيکولرکين اړخي دريځ سره د ملي آزادۍ غورځنگ گڼي، او حتی که دا د فتحې غورځنگ له رحم څخه په سياسي توگه راڅرگند شوی وي، دا لاهم د "فتح جنگياليو محصول دی چې د خپل اصلي فکري پيرغ يې منلی"، مگر داسې ونه شول. د آزادۍ لپاره وسله واله مبارزه پريږدئ (19).

دغه غورځنگ د غزې په ترانگه او لويديځه غاړه دواړو کې فعال دی او د فتح له غورځنگ سره په تضاد کې سياستونه غوره کوي، خو د نورو ډلو په څېر د سياسي انزوا او مالي تمویل د نشتوالي له امله يې مبارزه پخوانی شدت نه لري. (۲۰). په غزه کې د خپل فعاليت سربيره، دا لاهم د لويديځې غاړې په څو ځايونو کې فعال دی، لکه جينين او طولكرم. له لوا څخه يو شمير لواگانې وويشل شوې، چې د گډو عملياتو په خونه کې هم شاملې وې، خو د خپلواکو خوځښتونو په بڼه لکه د طوفان پوځ، د شهيد عبدالقادر الحسيني لوا، د شهيد ايمن جوده ډله او د ندال ال. - امودي لوا،

د ناصر صلاح الدين لواء :

دا د ولسي مقاومت د کمیتو پوځي څانګه ده چې په 2000 کال کې د دوهمې انتفاضې سره په مطابقت کې جوړه شوه، دغه غورځنګ هم یو اسلامي نظریه لري او دريځ یې د اوسلو د تړون د ردولو په اړه د نورو ډلو دريځونو ته ورته دي. کوم چې د دوی له نظره اشغال پیاوړی کړی او د میشت ځایونو په وده کې یې مرسته کړې او له همدې امله تل د وسله والې مبارزې غوښتنه کوي. ښایي په څو مواردو کې د مرکاوا ټانک وچاړول او د اشغالګرو ځواکونو ګډوډي هغه څه دي چې د مقاومت په ډلو کې یې شهرت ترلاسه کړ. دې غورځنګ د خپلو عملیاتو ساحه پراخه کړه تر هغه چې په لویدیځه غاړه کې د میشت ځایونو په ډله کې ډیری نظامي یرغلونه ترسره کړي د هغې تر ټولو مشهور عملیات د شهادت عملیات وو چې په رفح کراس کې د اسراییلو امنیتي بس په نښه کړ، او "بریدنا بولټ". عملیات چې په پایله کې یې پنځه ځایي اوسیدونکي او یو سرتېری وژل شوی او یو ځایي اوسیدونکی او شپږ نور سرتېري تپیان شوي دي (21).

د فلسطین د ملي مقاومت لواء:

دا د فلسطین د ازادۍ لپاره د ډیموکراتیک جبهې نظامي څانګه ده، دا د نورو په څیر، په 2000 کې د دویم انتفاضې له پیل سره رامنځ ته شوه. دا په غزه، لویدیځه غاړه او بیت المقدس کې وسله وال پوځ شتون لري، چې مرسته یې کوله. دا په لویدیځه غاړه او غزه کې د اسراییلو په میشت ځایونو او کمپونو باندې په مکرر ډول بریدونه ترسره کوي، دا د کمونیستي تمایل سره د ملي ازادۍ غورځنګ دی، او دا په وروستي "ال اقصی سیلاب" کې ګډون لري (22) (23).

د شهید ابو علي مصطفی لواء :

دا د فلسطین د ازادۍ لپاره د مشهور جبهې نظامي څانګه ده چې په 2000 کې د مقاومت د مقاومت ځواکونو په نوم تاسیس شوې، مخکې له دې چې د دې جبهې مشر "مصطفی علي ال-" په بل کال کې نوم بدل کړي. زبيري "چې د دوهم انتفادي پرمهال د اشغالګرو ځواکونو لخوا ووژل شو. دغه غورځنګ د مارکسیستي کین اړخي دريځ غوره کوي، او عملیات یې په غزه او لویدیځه غاړه دواړو کې فعال دي، او دا د "القصی سیلاب" عملیاتو کې هم پیژندل شوی ګډون لري (24).

د شهيد جبريل لواء:

دا د فلسطين د آزادۍ لپاره د مشهور جبهې نظامي څانگه ده - عمومي قوماند، او ډيرې مېې جنګي مرستې لري، چې ترټولو مشهورې د 2014 په جگړه کې د غزې د ترانګې په وړاندې د تيرې په شاتګ کې وو (25).

د انصار لواء:

دا د فلسطين د آزادۍ غورځنګ سره تړاو لري چې په 2007 کې د غزې په ترانګه کې د فتح غورځنګ د پخواني مشر خالد ابو هلال په مشرۍ رامینځته شوی، چې د فتح غورځنګ د ډيرې مشرانو په ملاتړ کې له دې څخه د جلا کيدو اعلان وکړ (۲۶).

د مجاهدینو لواء:

دا د فلسطين د مجاهدینو د غورځنګ نظامي څانګه ده، چې له فتح غورځنګ څخه جلا شوې، او ځواکونه یې د الاقصی د شهیدانو لخوا د پخوانۍ لواء استازیتوب کوي، چې د شهید جهاد الامارین لواء دی. دغه لواء په ۲۰۰۶ کال کې د عمر ابو شریعه له خوا د شاوخوا دوه زره جنګیالیو په ځواک جوړه شوې وه، مخکې له دې چې د جنګیالیو شمېر له هغه وروسته زیات شي (۲۷).

د ګډو عملیاتو په خونه کې د ډلو ترڅنګ د مقاومت ډبرې ډلې هم فعالې دي، خو ترټولو مخکښه یې د «شیرانو ډنډ» ډله ده، چې په لويديځه غاړه کې فعاله ده او د نابلس په زاړه ښار کې میشته ده. دا یو څه مهم ځواک لري، او دا ممکنه نه ده چې د پیل کولو نیت په معلومه کړي یا څوک یې ملاتړ کوي، ځکه چې دا د ټولو پیژندل شویو ډلو څخه خپلواک دی، مګر بیا هم د دوی غړي د نیواکګرو سرتیرو سره د مستقیمې نښتې وړتیا لري (۲۸). دا ټولې ډلې د مقاومت د کارانځور وړاندې کوي چې په یو ځای کې نه ختمیږي او نه پای ته رسیږي ترڅو چې یې بیرغونه په بل ځای کې نه وي، دا یوازې قدس نه دی چې د نیواکګر پوځ او چارواکو ته درد ورکوي، حتی که دوی وي. ترټولو لوی ځواک، بلکه د اشغال شوي ادارې په تاریخ کې لسګونه ډلې، ډلې، کنډکونه او حتی افراد.

سرچینې

1. عزالدين القسام د يو انقلاب مشروو چې د اورله خپریدو مخکې شهيد شو. انځور | د الجزيرې مستند

فلم

2. د فلسطين مسله متقابل پوهنغونډ | عزالدين القسام
3. عدنان ابو عامر، د 1967-1987 ترمنځ د مشهور او وسله وال فلسطين مقاومت پراختيا.
4. مهر الشريف، جون 1967 او د فلسطين د مقاومت غورځنگ پرمختگ.
5. فراج شلهوب، د فلسطين مقاومت... د پرمختگ پراوونه اور اتلونكي امکانات.
6. د 1968-1987 کلونو ترمنځ تاريخي ستيشنونه | د فلسطين د ملي معلوماتو مرکز
7. القسام: "ياش 250" يو نوي توغندی دی چې د الاقصی په ملاتړ خدمت ته ننوځي
8. د گڼو عملياتو خونه .. په غزه کې د "مقاومت د کارکوونکو قومانده" | د سياست خپرونه | الجزيره

جال

9. د عزالدين القسام لوا... د اسلامي مقاومت غورځنگ (حماس) يوځي څانگه | انسائيکلوپيډيا |

الجزيره جال

10. ورته سرچينه
11. ورته سرچينه
12. ورته سرچينه
13. د قاسم د لوا د وسلو د پراختيا د پراوونو په اړه زده کړه خپرونه | الجزيره جال
14. په لويديځه غاړه کې د مقاومت څو اکونو ډلو د نقشې په اړه زده کړه وکړئ
15. د القدس لوا | انسائيکلوپيډيا | الجزيره جال
16. د اسلامي جهاد غورځنگ په اړه څه پوهېږئ؟
17. په لويديځه غاړه کې د مقاومت څو اکونو ډلو د نقشې په اړه زده کړه وکړئ
18. د القدس لوا | انسائيکلوپيډيا | الجزيره جال
19. د وسله وال مقاومت په اړه د دوی د بيلابيلو ستر اثيريو سره سره ... د الاقصی شهيدانو لوا او الفتح

ترمنځ د اړيکو حدود څه دي؟

20. د الاقصی د شهيدانو لوا | انسائيکلوپيډيا | الجزيره جال
21. ورته سرچينه.
22. د ناصر صلاح الدين لوا | انسائيکلوپيډيا | الجزيره جال
23. د القسام د لوا ترڅنگ په غزه کې تر ټولو مهم وسله وال حرکتونه کوم دي؟ - بي بي سي عربي
24. د فلسطين د مقاومت د ډلو په اړه معلومات ترلاسه کړئ - الخندق ويب پاڼه
25. ورته سرچينه الجزيره

دوهم :- داقصی تویان دکیدو لاملونه :

د الاقصی سیلاب عملیات ممکن د عرب – اسراییلو د جگړې په تاریخ کې پراسر اییلو تر ټولو سخت گوزار وي او دا یوازې د ۱۹۷۳ کال د اکتوبر له جگړې سره پرتله کېدونکې دی. د غزې په وړاندې د تباهی په جگړه کې، د الاقصی سیلاب عملیاتو اهدافو په اړه یو بنسټیز پوښتنه راپورته کېږي، او ایا دا ټولې قربانۍ د ارزښت وړ دي؟

د الاقصی سیلاب عملیات او د غزې په وړاندې د هغې وروسته یرغل د یوې تاریخي پېښې استازیتوب کوي چې کیدای شي د فلسطین او اسراییلو د جگړې لاره بدله کړي، په حقیقت کې، د مینځني ختیځ بڼه د نقبا او د هغې کچې ته نږدې پېښه ده د ۱۹۶۷ او ۱۹۷۳ جنګونه، او ممکن په ۱۹۸۲ کې په لبنان باندې د اسراییلو یرغل او په ۱۹۶۷ کې د حزب الله او اسراییلو ترمنځ د ۲۰۰۶ په جگړه کې ډیر اهمیت ولري.

د الاقصی له سیلاب څخه مخکې، د سیهې مهم گوندونه لکه ترکیه، سعودي عربستان او ایران هم په همدې لړ کې له یو بل سره په بل ډول جوړشوي ووله ایران پرته له دغو قدرتونو سره تفاهم او له سعودي عربستان سره د یوه تړون د لاسلیک په درشل کې وو.

خو هغه څه چې د فلسطینیانو لپاره تر ټولو خطرناک دي هغه دا دي چې د سولې او پخلایني دغه بهیرونه د فلسطین مسئلې ته د یوې بې ساري ننګونې په رڼا کې رامینځته شوي، لکه په الاقصی کې د اسراییلي یرغلونو زیاتېدل، له بندیانو څخه سرغړونې او په فلسطینیانو باندې د فلسطینیانو بریدونه. لویدیځه غاړه د فلسطینیانو د ژوند ورځنۍ برخه گرځېدلې او دغه پېښې چې سیمه او نړۍ یې لږزولې وه د فلسطینیانو د ژوند ورځنۍ برخه شوه.

د فلسطین مسایل د هرچا په مخ کې ورو ورو مړه شول او پرته له دې چې هیڅ اړخ یې ونه کړي دوی ډاډمن وو چې حماس د غزې د محاصرې د کمولو او په اسراییلو کې د خپلو کارکونکو ونډه زیاته کړه، مګر دا ریښتیا نه وه. د منځګړیتوب له لارې تل اییب ته د الاقصی او د لویدیځې غاړې د خلکو او بندیانو په وړاندې د سرغړونې د بندولو خبرداری ورکړل شوی، مګر هیڅ ځواب نه و.

د الاقصی سیلاب د عملیاتو لومړی هدف د الاقصی د ویجاړولو د هڅو مخه نیول دي د اکتوبر ۷، ۲۰۲۳ برید نوم په واضح ډول د الاقصی سیلاب عملیاتو اهداف په ګوته کوي.

کله چې د فلسطین د حماس د غورځنګ د پوځي څانګې القسام لوا قوماندان محمد الډیف د عملیاتو د پیلولو اعلان وکړ، هغه په یوه ثبت شوې وینا کې وویل: «دښمن د الاقصی بې حرمتي کړې ده. د رسول الله

صلی الله علیه وسلم د سپکاوي جرأت یې وکړ، پرستېشن یې برید وکړ او پوځیانو یې د اقصی سپکاوی وکړ او مور مخکې هم ورته خبرداری ورکړی و.»

هغه څه چې الاقصی ته یې له سیلاب څخه مخکې خطر زیات کړی و، د اوکراین له جگړې او په اسراییلو کې د جنجالي قضایي تعدیلاتو په اړه د امریکا د ادارې لېوالتیا وه، سربره پردې چې په تل ابیب کې واکمني افراطي ډلې هڅه کوله چې له خپل رول څخه پام واړوي. د بیت المقدس او لویديځې غاړې د وضعیت په روښانه کولو سره داخلي کرکیچ، دا تصور کول چې د غزې ترانگه په کور دننه شوې ده، تردې پورې چې حماس د لویديځې غاړې د خلکو لخوا د دوی د پریښودو او الاقصی د اسراییلو د ښکار کولو په تور تورنوي.

سیمه ایز تفاهم هم د الاقصی جومات مسله د سترو اسلامی هیوادونو له تیرو لومړیتوبونو څخه وبلله چې ځینو یې له اسراییلو سره د اړیکو عادي کول پیل کړل او دغه موضوع د ځینو هیوادونو تر منځ د پیاوړې اقتصادي همکارۍ د پیلولو ته ورسیده. نیواکگر دولت، سره له دې چې اوسنی اشغالگر دولت د اسراییلو په تاریخ کې تر ټولو افراطي حکومت دی، د الاقصی د ځای او وخت د ویشلو لپاره خپله ښکاره اراده په ډاگه کوي، او کیدای شي له دې څخه هم زیاته وي. او په احتمالي توگه یې له مینځه وړي.

د الاقصی سیلاب عملیاتو اهداف :

ډیری افراطي میشتې ډلې د الاقصی د ړنگولو په لټه کې دي او د سیلاب دمخه یې په عامه توگه خبرې پیل کړې.

په یهودي مذهب کې دا عقیده ده چې د بیت المقدس په اشغال شوي ښار کې د الاقصی مبارک جومات هغه وخت ړنکیدلی شي کله چې سورغوا ښکاره شي.

د ادعا شوي معبد افراطي ډلې د پرله پسې نیواکگرو حکومتونو په ملاتړ سره د سورغواگانو د واردولو په لټه کې دي، لکه څنگه چې په دې وروستیو کې له متحده ایالاتو څخه پنځه غواگانې وارد شوي، د زیتون په غره کې حلال شي او د ادعا شوي مندر جوړولو لپاره.

د 2023 په جولای کې، د اسراییلو چینل 12 د بودیجې تخصیص او د الاقصی جومات په انگرې کې د ادعا شوي "مندر" د بیارغونې لید پلي کولو لپاره هڅې کولو لپاره د څو حکومتي وزارتونو ترمنځ د همغږۍ او همکارۍ شتون څرگند کړ.

د 2023 په می کې، د افراطي ملي امنیت وزیر اتماربن گویر په الاقصی باندې د خپلو تکراري بریدونو څخه وروسته وویل: "مور دلته حاکمان یو،" هغه ادعا وکړه.

هغه وویل: "د حماس ټول گواښونه به بریالي نشي، ځکه چې مورد بیت المقدس او د اسر اییلود ټولې خاورې د حاکمیت ساتونکي یو."

د اسلامي نړۍ په شمول د نړۍ په منځ کې، د الاقصی په وړاندې د سرغړونو، او د هغې سره د ټرلوکسانود ظلمونو سره عادی کیدو، د اوکر این د جګړې سره د هغې د لیوالتیا او د نورمال کیدو چټکتیا، دا روښانه وه چې الاقصی. الاقصی په ریښتیني خطر کې دی.

دا خبره د ۲۰۲۳ کال د سپټمبر په پای کې د الاقصی د سیلاب له عملیاتو څخه شاوخوا دوه اونۍ وړاندې څرګنده شوه، کله چې صهیونیسټي اشغالګرو ځواکونو د اشغال شوي بیت المقدس په زاړه ښار کې پر فلسطیني اتباعو برید وکړ او دغه ځواکونه یې د ښځو د تعقیبولو په موخه د مسجد الاقصی ته د رسیدو مخه ونیوله. جومات، په داسې حال کې چې یهودي افراطیانو ته اجازه ورکوي چې د مقدس جومات په انګړونو کې برید وکړي.

د لویدیځې غاړې الحاق د اسر ایلولخوا د قانوني کیدو په اړه یوه غلطه لاسته راوړنه ده په حقیقت کې، اسر اییلو په حقیقت کې د الاقصی سیلاب څخه مخکې د لویدیځې غاړې سره یوځای کول پیل کړي وو، د بیوروکراتیک بدلون له لارې چې هیڅ پام وړ پام یې ځان ته نه و اړولی، لویدیځه څنډه یې د اشغال شوې سیمې څخه په ابتدایي توګه د پوځ واک ته د تابعیت په ساحه کې بدله کړه. د کورنیو چارو وزارت واک، د اتمارین گویر په مشرۍ

د مالي وزیر او په افراطیت کې د هغه سیال، ییزلیل سموتریچ لپاره د لوی رول سربیره، دوی د دوه ګوندونو مشري کوي چې په لویدیځه غاړه کې د افراطي یهودي میشته کونکو استازیتوب کوي.

د دوی د دوو ګوندونو، د مذهبي صهیونزم ګوند او د یهودي ځواک تر منځ مشترک عامل چې په هیواد کې تر ټولو اغیزمن وزارتونه کنټرولوي، د دوی هڅه دا ده چې اسر اییل په یو یهودي دولت بدل کړي چې د اردن سیند څخه د مدیترانې بحیرې ته غځول کېږي.

په حقیقت کې، بین گویر او سموتریچ د لومړي ځل لپاره هغه واک او فنډونه ترلاسه کړل چې دوی ورته اړتیا درلوده په یو اړخیز ډول د لویدیځ بانک ضمیمه کړي.

د 2023 په فبروري کې، افراطي ملتپال ایتلافي حکومت د نوي وزير د دندو په اړه موافقه وکړه: هغه به په لويديځه غاړه کې د ژوند ځيني اړخونه تنظيموي ملګي واکونه په غاړه واخلي، وروسته له دې چې دوی په ځانګړي ډول د اسراييل اشغال پوځ مسؤليت درلود. دا اداري بدلون د اسراييلو په لويديځه غاړه کې د خپل حاکميت د اعلان کولو په معنی دی، د ملګرو ملتونو د منشور د ممنوعيت څخه سرغړونه او د سيمو اشغال کول. د اسراييلو د مدني او بشري حقونو درې مخکښو سازمانونو ټينګار وکړ چې دا بيوروکراتيک بدلون د لويديځې غاړې د الحاق قانوني کولو په معنی دی [د دې حقيقت له الحاق وروسته]، د "آزاد عربستان" ويب پاڼې د راپور له مخې.

د نيواکګر ځواک بدلول به په لويديځه غاړه کې د فلسطينيانو او اسراييلي ميشتو خلکو ورځني ژوند اغيزه وکړي، او د اوسيدو او د ځمکې او اوبو د سرچينو د غصب په شمول د موجوده توکمپالو کړنو د پياوړتيا لامل شي.

د 2023 په اګست کې، د بني اړخه يهودي ځواک ګوند څخه د بيت المقدس د چارو او ميراث وزير اميجي الياهو، د لويديځې غاړې د ژرتر ژره الحاق غوښتنه وکړه.

هغه فکرو وکړ چې "شنه کرښه چې په 1967 کې د اسراييلو لخوا نيول شوې ځمکې تعريفوي، شتون نلري، او دا يې د خيالي په توګه تشریح کړه".

د افراطي اسراييلو د مالي وزير هم مخکې د 2023 کال د فبروري په 19 د فرانسې په پلازمينه پاریس کې وويل چې "د فلسطينيانو په څير هيڅ شې شتون نلري".

نتانياهو، چې په واک کې د خپلې بقا او حتی له زندان څخه د هغه د ژوندي پاتې کيدو لپاره، په دې افراطي ډلې پورې تړلی دی، نه د دې افراطيت سره د مقابلې وړتيا او نه ليوالتيا لري، په ځانګړې توګه له هغه وخته چې د امريکا غبرګون کمزوری و، که دا شتون ولري.

ميشته کوونکي ځانونه سمبالوي او د لويديځې غاړې په بزګرانو خپل بريدونه پراخوي.

د ماشومانو سوځول په ښکاره ډول د ميشته کونکو لپاره د خوښې تفریح شو.

د 2023 کال د سپتمبر په 22 مه د هېرون په جنوب کې د مسافريته په سيمه کې د ميشتو اوسيدونکو له خوا د زهرجن مرچ ګاز د سپريدو په نتيجه کې يو فلسطيني ماشوم سوځيدلی و، تر دې مخکې د هېرون څخه د يوه ماشوم د سوځولو د هڅې راپورونه ورکړل شوي وو.

دا هغه جرم په یاد راوړي چې په 2015 کې پېښ شوی و، کله چې میشتو خلکو د دوشه کورنۍ کورته د ویده کیدو پرمهال اورواچاوه. په پایله کې یو ماشوم (۱۸ میاشتې) سمدستي ووژل شو او مور او پلار یې وروسته ووژل شول، چې وروسته د پېښې یوازینی عینی شاهد کوربه راتلونکي کال کې وسوځول شو.

مگر اورلگیدنه یوازې ماشومان نه په نښه کوي، د 2023 په مارچ کې، د افراطي اسر اییلو د مالې وزیر په لویډیځه غاړه کې د هووړا د فلسطیني کلي د ویجاړولو غوښتنه وکړه، لږ تر لږه دوه ورځې مخکې د میشتو خلکو په لسگونو کورونو او موټرو ته اورواچاوه. په همدې ښار کې په سلگونو کسان شهیدان او ټپیان شول. له بلې خوا واشنگټن یوازې خپله کرکه څرگنده کړه، خود اسر اییلو وزیر ته یې د هغه له څرگندونو وروسته خپلې خاورې ته د ننوتو اجازه ورکړه.

د فلسطین د روغتیا وزارت د معلوماتو له مخې، د روان ۲۰۲۳ کال له پیل راهیسې، اسر اییلو په لویډیځه غاړه، بیت المقدس او غزه کې د خپلو یرغلونو په ترڅ کې تر ۲۲۰ زیات فلسطینیان وژلي، چې شاوخوا ۴۰ ماشومان او ۱۱ ښځې هم پکې شاملې دي. "د الاقصی سیلاب".

د بشري حقونو د څار سازمان په تیر اګست کې په یوه راپور کې وویل چې "په اسر اییلو کې اردو او سرحدي پولیس د حساب ورکولو مؤثره وسیلې پرته فلسطیني ماشومان وژني"، د اشغالګرو چارواکو څخه یې غږ وکړ چې "د وژونکي معمول او غیرقانوني استعمال پای ته ورسوي. د الجزیرې د راپور له مخې، د ماشومانو په ګډون د فلسطینیانو په وړاندې زور.

د 2023 په اګست کې، ایټامر بین ګویر په لویډیځه غاړه کې په میشت ځایونو باندې د فلسطینیانو د ډزو په ځواب کې د اسر اییلو تر ټولو لوی شمیر د وسلو ورکولو غوښتنه وکړه..

اسر اییلو په لویډیځه غاړه کې په میشتو فلسطینیانو ډزې کوي.

د لویډیځې غاړې څخه د فلسطینیانو د بې ځایه کیدو او د میشت ځایونو د پراخولو پلان اسر اییل په روان کال کې لږ تر لږه دوه ځله په فلسطیني سیمو کې د میشت ځایونو د کنګلولو ژمنه وکړه، خو په دې موده کې د غیرقانوني میشت ځایونو د جوړولو په برخه کې د "ریکارډ لور" فعالیت په حقیقت کې د اسر اییلو اوسني حکومت لږ تر لږه له ۲۰۱۲ کال راهیسې تر ټولو لوی عملیات پیل کړل. د فلسطینیانو د بې ځایه کولو هڅې لږ تر لږه د بانک په پرتله کمې دي.

ایتامرین گویرد بنی اړخه "یهودي ځواک" گوند مشري کوي، چې د "کیچ" تروریستي غورځنگ څخه راوتلی، چې د اوږدې مودې راهیسې یې د خپل تاریخي خاورې څخه د فلسطینیانو د بې ځایه کیدو غوښتنه کړې.

بن گویرد فلسطینیانو په وړاندې د جرمونو په تور د میشت ځایونو څخه د دفاع له امله شهرت ترلاسه کړ، هغه د الاقصی د طوفان او په بیت المقدس کې د شیخ جراح د اوسیدونکو په وړاندې د پراخو هڅو د یوې برخې په توګه پیژندل شوی و. له خپلو کورونو څخه

مخکې له دې چې د نتانیا هوپه حکومت کې د ملي امنیت وزیر شي، بنی اړخي افراطي ایتامرین گویرد اشغال شوي ختیځ بیت المقدس د شیخ جراح په ګاونډ کې د ټوپک ډزې وکړې، له یوې خوا د فلسطینیانو او د هغه د ملاتړ سره د نیواکګرو ځواکونو ترمنځ په نښتو کې.

د پیدې یوه ورځ وروسته، بین گویرد خپل ځان عکس خپور کړ چې د خپلو دوه ماشومانو ترڅنګ ولاړو چې د لوبو ټوپکونه یې نیولي وو. هغه د ایکس پلیټ فارم (پخواني ټویټر) کې لیکلي: "له فسادونو وروسته ... زه ماشومانو ته درس ورکوم چې څنګه له ترهګرو سره معامله وکړم".

په تېره موده کې، د الاقصی له سېلاب څخه مخکې، ګڼ شمېر فلسطینیان د مېشت ځایونو د تاوتریخوالي له امله له خپلو سیمو وتلي وو، راپور وایي، په ۲۰۲۲ کال کې له ۲۸ نفوسې مرکزونو څخه تر ۱۱۰۰ ډېر فلسطینیان بې ځایه شوي دي. د تاوتریخوالي د زیاتوالي او د اسر ایلي میشته ځایونو لخوا څړځایونو ته د دوی د لاسرسي مخنیوي له امله.

د بیت المقدس په ختیځ کې د میشت ځایونو د یوې لویې پروژې پلي کولو لپاره، د اسر ایلي د سترې محکمې لخوا ورکړل شوي شنه څراغ پراساس - څو کاله دمخه - تل ایبب د خان الاحمر کلي ږنګولو او خالي کولو لپاره کار وکړ.

پر بنديانو برید د بنځینه بنديانو په رسېدو سره د فلسطیني سرې کرښې څخه تېر شو

د سیاسي چارو کارپوه بلال الشوبکي د الشرق ویب پاڼې ته وویل: "په سختې سره داسې یو فلسطیني کور شتون لري چې له بنديانو یا خوشې شوي بنديانو پرته وي، پدې معنی چې دا یوه مسله ده چې په شخصي توګه ټول فلسطینیان اغیزمن کوي." د فلسطین-اسرائیلو د شخړې د صحفې د جوړولو لپاره یو بنسټیز عامل دی.

هغه ادامه ورکړه: "زیاتره بندیان په مختلفو بنو سره په مبارزه کې ښکېل وو، او له همدې امله د فلسطین حرکتونه د خپلو ماشومانو دفاع کول خپل مسؤلیت گڼي. دوی یوازې د خپل برخلیک سره مخامخ کولو ته پریښودل پدې معنی دي چې دوی یې پریښودل".

د بندیانو دوسې د دوی په وړاندې د بن گویرد جنایتونو له امله ځانگړې حساسیت ترلاسه کړی دی، دا ویل کیدی شي چې د بندیانو آزادول د الاقصی سیلاب د عملیاتو یو مهم هدف دی او دا د فلسطیني ډلو په هڅو کې څرگند شو. هڅه کوي چې د اسر ایليي بندیانو لوی شمیر ترلاسه کړي او ژوندي وساتي.

د ملگرو ملتونو لخوا د جولای په میاشت کې د خپور شوي راپور له مخې، د اشغالگرو لخوا تر 5000 ډیر فلسطینیان بندیان دي، چې د 160 ماشومانو په گډون، شاوخوا 1100 بندیان پرته له کوم تور څخه نیول شوي، چې دا دوسیه خورا پیچلې او پیچلې ده. حساس فایلونه.

د ملگرو ملتونو په وینا "د زرگونو ماشومانو په گډون له یو ملیون څخه ډیر فلسطینیان شتون لري، چې د اسر اییلو لخوا په 1967 کې ختیځ بیت المقدس، لویدیځه غاړه او غزه تر اشغال راهیسې نیول شوي دي.

د 2023 په سپتمبر کې، بین گویرد بندیانو په وړاندې خپل محدودیتونه پراخ کړل، او مخکې یې د دوی په وړاندې غچ اخیستونکي اقدامات پلي کړل، چې دوی یې د ډوډۍ او تازه خواړو څخه بې برخې کول او د ډیرو معمولي حقونو څخه چې دوی یې په خپلو مبارزو کې ترلاسه کړي وو، او همدارنگه فشارول. د دوی لاریونونه، په دوامداره توگه دوی د زندانونو ترمنځ ویشل، او د دوی په وړاندې د شکنجې پالیسي تمرین کول.

بیا هغه یو پلان څرگند کړ چې یو قانون تصویب کړي چې د بندیانو په وژلو یا د دوی د وژلو په هڅه تورن بندیانوته د مرگ سزا ورکوي.

د دې دوسې اغیزد بندیانو د هغه لیک په لوستلو سره پیژندل کیدی شي چې د زندان دننه خپور شوی او ډلو ته په گوته شوی او د 2023 په فبروري کې خپور شوی، چې په هغه کې دوی د بین گویرد پر وړاندې د لویې جگړې او د چمتووالي اړتیا بللې. ټول امکانات او په چوکونو کې راټولول.

مگر هغه څه چې هیڅ فلسطیني یا عرب نشي زغملی د ښځینه بندیانو پر وړاندې سرغړونه ده چې د نیواکگرو چارواکو د اخطارونو سره سره پراخه کړې چې دا د پاوډرکیک په توگه د دوی د نانوای بندولو ته رسیدلي چې دوی ته هره ورځ ډوډۍ چمتو کوي د ښځینه بندیانو په وهلو او د اوبښي بهونکي گاز او د پولیسو سپیو په ډزوسره برید کول.

اسر اییلود ۲۰۱۵ کال له پیل راهیسې ۱۱۰۰ فلسطیني ښځې نیولي دي.

نورمال کول د فلسطین د وضعیت او د هغې د مقدساتو حاشیې ته زیان رسوي ،

د الاقصی سیلاب عملیاتو په سیمه کې کارتونه بیا تنظیم کړل، د الاقصی جومات او د اشغال شویو سیمو مسله یې یو ځل بیا سر ته ورسوله او د فلسطین مسئلې ته یې د عادلانه او هراړخیز حل د موندلو د اړتیا په اړه یو ځل بیا خبرې وکړې. تقریبا ورک شوی.

د سیاسي تحلیلونو د یوه راپور له مخې، د الاقصی سیلاب عملیاتو څخه مخکې وروستی میاشتې د اسر اییلو او سعودي عربستان ترمنځ د عادي کولو تړون د منځگړیتوب لپاره د امریکا د نوبت په شاوخوا کې د حرکت شاهد و. پلیټ فارم اساباس.

د الاقصی د عملیاتو پریکړه په بشپړه توګه د فلسطین پریکړه وه، لکه څنګه چې ایران او حزب الله اعتراف وکړ چې دوی په دې اړه نه پوهیږي، په حقیقت کې، متحده ایالاتو ومنله چې تهران او حزب الله ډیر احتمال د دې عملیاتو څخه خبر نه و، کوم چې محاصره شوی و. ډیر محرمیت تر دې چې د حماس اکثره مشران چې پوځي قوماندانان او په عملیاتو کې یې برخه اخیستې وه، تر هغه وخته پورې په دې نه وو خبر چې په مقاومت کې د حماس ملګري او شریکان هم نه دي خبر. عملیات

په هرصورت، داسې ښکاري چې ایران ممکن د دې پروسې څخه ګټه پورته کړي ځکه چې په منځني ختیځ کې د اسر اییل د یوځای کولو او د ریاض او تل ابیب ترمنځ د عادي کولو مخه نیسي.

د اصحابو په وینا په دې کې شک نشته چې د سوېلې دغه تړون به په سیمه کې د نویو اقتصادي پروژو دروازې پرانیزي. کوم چې به اسر اییل په خپل شاوخوا کې نور هم مدغم کړي او اقتصادي هوساینه به راوړي ، په ځانګړې توګه د عادي کولو سره د هغه څه سره چې د هند د هلیز نوبت په نوم پیژندل کېږي ، چې د امریکا په ملاتړ په نوي ډیلي کې د G20 په وروستي سرمشریزه کې وړاندې شو او ویل شوي چې تاسیس به پکې شامل وي. له هند څخه د خلیج هیوادونو ته د سمندري، ځمکني او اورګاډي ترانسپورت لینونه، د اردن له لارې تیریري او له هغه ځایه اسر اییلو ته ټولې اروپا ته. د چین د ورېښمو لارې سره سیالي کول.

له عربي نړۍ سره د اړیکو نورمال کول د اسر اییلو په دننه کې د اوږدمهاله ستراتیژیک هدف استازیتوب کوي ځکه چې د دولت بقا له ګاونډیو هیوادونو سره د اړیکو د ټینګولو او رغولو لارې چارې لټوي، ځکه چې دا په عربي هیوادونو کې د ډیموکراتیکو بدلونونو ویره لري چې له امله به یې د یو بل سره مخامخ شي. د

اقتصادي پرمختګ سره د یووالي یا بلاک بڼه چې د عبراني دولت برتری تهدیدوي که چېرې دا د دې پېښیدو دمخه له عربانو سره خپلې اړیکې رغوي.

ایا جګړه به لویدیځې غاړې ته وغځوي؟

لکه څنګه چې د اسراییلو وحشت او وحشت مخ په زیاتیدو دی، د نتانیا هوپه حکومت کې د بني اریخه وزیران ممکن دا د لویدیځې غاړې د ضمیمه کولو لپاره د شنه څراغ په توګه تعبیر کړي، او دا ممکن د لویدیځې غاړې څخه اردن ته د 3 ملیون فلسطینیانو د بې ځایه کولو په معنی وي.

دا به د اردن لپاره د ناوړین استازیتوب وکړي، کوم چې دا په بحران کې د قوي عربي موقف د جګړې اعلان ګڼلکيږي ..

دا حتی د مصر له دریځ څخه ډیر دی، چې د پخوانیو اسراییلي چارواکو په رڼا کې د لوی خطر سره مخ دی چې د جګړې په پیل کې یې د غزې د خلکو د بې ځایه کولو په اړه خبرې کولې سینا ته، چې د نفوس محدود او دمخه بې ثباته کثافت لري. راپورونه ښيي چې دا اختیار د پردې تر شا د مصر د پورونو د صفر کولو په بدل کې وړاندیز شوی و، او د تورونو په منځ کې چې قاهره په دې نظر بحث وکړ، مګر د مصر ولسمشر عبدالفتاح السیسي ډیر ژرد دې خطر خبرداری ورکړ. ځکه چې کیدای شي دا د مصر او اسراییلو ترمنځ د جګړې لامل شي. ځکه چې بې ځایه شوي فلسطینیان ممکن په تل ابیب برید وکړي (چې د ناګراري او جګړو څپې به ورته پر انیزې چې په 1960 او لبنان کې په 1960 او لبنان کې په 1970 او 1980 کلونو کې پېښ شوي.

اروپا ته د غزې د خلکو د بې ځایه کولو په اړه د اسراییلو د ځینو افراطي وزیرانو خبرې دا په ګوته کوي چې اسراییلو ممکن د سینا د بې ځایه کیدو پلان ته د هغه سناریو له ویرې سترګې پټې کړي چې د مصر ولسمشر ورته خبرداری ورکړی و.

د اسراییلي او فلسطیني بندیانو برخلیک به څه وي؟

اسراییلو د حماس د له منځه وړلو، د اسراییلي بندیانو د خوشي کولو او له دې عملیاتو وروسته د پټي د راتلونکي په اړه د فکر کولو اعلان وکړ.

په هر صورت، په ځمکه کې اوسني پېښې برعکس تاییدوي.

د بنديانو د بيرته راستنيدو په اړه، د حماس غورځنگ د اوږدې مودې لپاره د بنديانو د توقيف كولو او بريالي معاملې پاى ته رسولو ثابت ريكارډ لري، لكه د گيلاد شاليت تړون چې د اسر ايلوله انكار وروسته د 1,027 فلسطيني بنديانو په خوشې كولو سره پاى ته ورسيد.

تراوسه داسې كوم مستند رپوټ نشته چې اسر ايل دې يو بندي خوشې كړي خو برعكس حماس د يوزيات شمېر بنديانو د وژل كېدو خبر ورکړى دى.

داسې بشكاريدنه چې د بنديانو مسله حل ته نږدې شوې ده. لوېديځو خبري رسنيو ويلي چې د حماس او اسر ايلو ترمنځ په خبرو كې پرمختگ شوى چې د دواړو خواوو ترمنځ د بنديانو د تبادلې تړون بشپړ شي.

په "ورانديز" تړون كې د اسر ايلوله زندانونو څخه د فلسطيني ماشومانو او ښځو خوشې كول او غزې ته د تيلو داخلول شامل دي چې په بدل كې يې حماس شاوخوا 80 ښځې او ماشومان خوشې كړي چې ډيرى يې بهرني اتباع دي، د بشر دوستانه اوربنډ سره چې ويل شوي و. د پنځو ورځو لپاره.

په هرصورت، راپورونه ښيي چې حماس دا معامله د اسر ايلو د معاملې له امله وځنډوله.

اسر ايل د هرې ورځې په تيريدو سره گواښ كوي چې د فلسطيني مقاومت لخوا نيول شوي نور بنديان به ووژني.

جگړه به څنگه ختمه شي؟

يوه ورځ هم نه تيرېږي چې د مقاومت ډلې د ډيرو اسر ايلي ټانكونو او پوځي وسايطو د ويجاړولو اعلان وكړي او همدارنگه په دې عملياتو كې د يو شمير اسر ايلي سرتيرو د وژلو خبر ورکړي، سره له دې چې د غزې په شمالي برخه كې د اسر ايلو د بشپړ كنټرول هڅه وشوه او ممكن د مقاومت د وحشت له امله پيښ نشي.

نيواكگر حكومت هڅه كوي چې د الشفاء روغتون د غزې سمبول جوړ كړي او ادعا وكړي چې د حماس مركزي مركزي لاندي دى، سره له دې چې غورځنگ د دې موضوع د تايد لپاره د يوې نړيوالې كميتې د جوړولو غوښتنه كوي.

حقيقت دا دى چې د اسر ايلو ادعاوې كمزورې دي او د معقول اسر ايلي شنونكو لخوا شك كېږي.

فلسطينيان د الاقصى سيلاب / رويترز عملياتو په جريان كې د اسر ايلي نظامي موټر سوځول ولمانځل

په حقيقت کې، دا فرض کول چې د حماس لپاره يو مهم عملياتي مرکز شتون لري اوس ساده ښکاري، ځکه چې حماس يو دولتي حکومت نه دی او نه هم القسام يو منظم پوځ دی، نو دا د ډلوسره د مرکزي قوماندې، کنټرول، يا لوژستیک مرکزونه لري. تل د اسر اييلو د يرغل او د هغه ستر بمبار په رڼا کې چې په لومړيو دوو اونیوکې يې په افغانستان کې د امريکا په پرتله ډير بمونه غورځولي وو، د تل لپاره خبرتيا درلوده.

له همدې امله فلسطيني ډلو تر ډېره بريده خپلې شتمنۍ او جنگيالي په لويو سيمو کې خپاره کړي دي، چې زياتره يې د ځمکې لاندې تونلونو په پراخه شبکه کې دي او د غزې پر خاوره د اسر اييلو د کنټرول په صورت کې د غزې د ځمکې د کنټرول احتمال يې په نظر کې نيولی دی.

ډيری احتمال، د تونل په شبکه کې ډير مهمات او وسلې شاملې دي چې د اشغال له سترگو څخه ليرې په څو سيمو کې ويشل شوي، د دې پټې د ويجاړيدو په تمه.

د غزې لويه جگړه لا نه ده پيل شوې، حتی که اشغالگر د غزې په شمال کې يا د هغې زياتره برخه تر خپل کنټرول لاندې راوړي، د مقاومت اصلي ځواکونه به له اشغال سره وروستی جگړه ونه کړي بلکې د اوږدمهالې جگړې په لور به يې کش کړي چې د هغې بقا به يې گرانه او بې گټې وي او د دوی د ځواکونو او وسلو چې د يرغل او محاصرې په رڼا کې خورا ارزښتناکه شتمنۍ دي، خوندي کړي.

آيا دغه شخړه به په يوه پراخه سيمه ايزه جگړه بدله شي؟ :

په ټولو خواوو کې لوی ويره شتون درلود چې جگړه به د حزب الله، نورو ايراني پراکسيانو او متحده ايالاتو په گډون پراخه شي، مگر داسې ښکاري چې حزب الله د منځني زياتوالي سره قناعت لري، چې اسر اييل د يو څه پراخ غبرگون سره زغملی و، پرته له دې چې هر څه پيل کړي. که څه هم د ايران حزب الله د مقاومت د ماتې په اړه انديښمن دی. ځکه چې دا ممکن د دوی په لورد اسر اييل - امريکايي بدلون لامل شي.

خود "مقاومت د ماتې" کلمه هغه څه ده چې تعريف يې ستونزمن دی، اسر اييل هڅه کوي چې د غزې ښار ته د رسيدو په برخه کې خپله بريا تشریح کړي او د حماس د ماتې په توگه يې تريوه حده محاصره کړي، که څه هم اسر اييلي سرچينې په ندرت سره دا مني چې د حماس زيربنا ډيره اغيزمنه شوې نه ده.

دا هم روښانه ښکاري چې اسر اييلو د تونلونو لويه برخه نه ده ويجاړه کړې او نه يې ورته ننوتې، او دا هم دقيق نه پوهيږي چې څومره يې ويجاړ کړي.

د اسر اییلو لپاره د وخت کرکې تیریري :

د نړۍ د خلکو د غوسې په زیاتیدو سره، د اسر اییلو د بهرنیو چارو وزیر ایلی کوهن اعتراف وکړ چې د هغه هیواد اوس د نړیوالو فشارونو له امله د جگړې پای ته رسیدو لپاره دوه یا درې اونۍ وخت لري او په دې سره د لویدیز ملاتړ توازن په عمده توګه د ملګرو په ګروپه نښه کولو سره له مینځه وړي. داسې ښکاري چې اسر اییل به د خیالي بریا په لټه کې وي لکه د الشفا روغتون محاصره یا دا چې حماس د غزې کنټرول له لاسه ورکړي. په داسې حال کې چې د فلسطین مقاومت د جگړې د ځای او وخت ټاکلو ته دوام ورکوي.

په عین حال کې د حماس د احتمالي سقوط وروسته د غزې د ترانګې د برخلیک په اړه د جگړې له پیل راهیسې د واشنګټن او تل ابیب ترمنځ لومړۍ شخړه رامنځ ته شوه.

واشنګټن د فلسطیني ادارې لپاره رول غواړي، په داسې حال کې چې د عربو او نړیوالو څو اکونورول ته اشاره کوي، پداسې حال کې چې اسر اییل غواړي د غزې ترانګه بیرته ونیسي، د افراطیانو لخوا د دې ترانګې په شمال کې د میشت ځایونو د بیا جوړولو غوښتنه کوي.

څوک اوږد سیاسي ژوند لري، حماس یا نتانیا هو؟

خو اسر اییلی مشران پرته له دې چې په ځمکه کې ډیر څه وکړي له یو پلان څخه بل ته حرکت کوي او د غزې په واکمنۍ کې د نتانیا هو ژوند ممکن د غزې په واکمنۍ کې د حماس د ژوند په پرتله لنډ وي.

لکه څنګه چې غوسه د هغه په وړاندې راپورته کیږي؛ که د امنیت د ناکامۍ له امله وي یا د بندیانو له امله، او د عملیاتو د سرعت له لاسه ورکولو سره، ممکن د نتانیا هو لپاره د حساب وخت راشي، کوم چې د هغه سیال او په واک کې اوسني شریک، بینی ګانټز، د جگړې ترپایه پورې د ځنډولو غوښتنه وکړه.

دا هغه پای دی چې هیڅوک نه پوهیږي چې د حماس د له منځه وړلو خوب به څنګه وي، او امریکایان د صدام د واکمنۍ د پای ته رسولو لپاره عراق ته تللي وو. د دوی ترپښو لاندې د څو اړخونو مقاومت چې ځینې یې سني سلفیان او ځینې یې شیعیه وو او ځینې یې بعثي وو، د دوی له وتلو او د داعش په راڅرګندېدو سره جګړه پای ته ورسېده په افغانستان کې

کیدای شي د اسر اییلو لپاره مسله ډیره خرابه وي، ځکه چې حماس په عراق کې د بعث ګوند او په افغانستان کې د طالبانو په پرتله په غزه کې ژورې رېښې لري، کیدای شي اسر اییل د غزې په ډبرې برخه کې د میاشتو لپاره کنټرول کړي، مګر ممکن د دوی لپاره مقاومت رامنځته شي. د ځمکې لاندې

نورځوانان چې خپل کورونه او کورنۍ يې له لاسه ورکړي کيدای شي په دې مقاومت کې شامل شي.

د لبنان سناريو د غزې لپاره ډير احتمال لري :

ډير احتمال شته چې دا مسله به څو مياشتې وروسته له غزې څخه د اسر اييلو په وتلو سره پای ته ورسېږي، لکه څنگه چې د دې خورا سخت او وحشي مشر ايريل شارون په 2005 کې د امريکا تر ملاتړ لاندې د "بې ځايه کيدو بهير" سره ترسره کړ چې دا لومړی ځل و چې له غزې څخه د اسر اييلو وتل وو. د فلسطين اشغال شوې خاوره.

دا کيدی شي د حماس د بيرته راستنيدو سره د غزې د خاورې کنترول تر لاسه کړي، حتی که دا په پرسونل او تجهيز اتوکې د پام وړ زيان سره مخ شي.

د دې کار د مخنيوي لپاره، امريکا هڅه کوي چې په حساسو سيمو کې د ملگرو ملتونو د ځواکونو د شتون په احتمال سره، د غزې د امنيت د کنترول لپاره د فلسطيني ادارې سره تړلي ځواکونه د اسر اييلو لپاره معرفي کړي، مگر دا واکمن ځواکونه ممکن د فلسطينيانو لپاره ښکاره کړي. د اسر اييلي ټانکونو په شا کې راغلي دي چې يوازې د دوی کورنۍ يې وژلي دي، او دوی به د غزې په ترانگه کې يوازې د حماس په رضایت سره واکمن نشي.

دا کيدای شي پدې معنی وي چې مور د 2006 کال جگړې وروسته د لبنان وضعیت ته ورته سناريو سره مخ يو، چېرې چې د UNIFIL نړيوال ځواکونه د لبنان په سويل کې د حزب الله د شتون او د وسلو د قاچاق د مخنيوي لپاره ځای پر ځای شوي وو، پداسې حال کې چې دا گوند په حقيقت کې تر ټولو لوی ځواک دی. سويل او ټول لبنان.

حماس په لبنان کې د حزب الله په څير د غزې اصلي واکمن پاتې کيدی شي، پداسې حال کې چې واک، د لبنان د پرله پسې کمزورو حکومتونو په څير، د خلکو د روزلو او د اشغال او نورې نړۍ سره د معاملو مسوليت په غاړه لري د حماس آزادول به مقاومت ته ځان وقف کړي، په داسې حال کې چې واکمن به د هغو کورنيو ناخوښي په غاړه واخلي چې کورونه يې د اشغال لخوا ويجاړ شوي.

غزه ښايي د الاقصی له سيلاب وروسته ويجاړه شوې وي او وژل شوې وي، خود فلسطين مسله په نړۍ کې د ازادو وجدانونو په عنوان بدله شوې او الاقصی بيرته په سره کرښه بدله شوې ده او ځينې بنديان هم کيدای شي. خوشې شي، او فلسطين له واک څخه د برتانوي وزيرانو گوښه کول پيل کړي، او د امريکا ديموکراتيک گوند دننه شخړې راپورته شوې، او دا د نړۍ مرکزي مسله د اوکر اين نه ده.

د الاقصی سیلاب او له هغې وروسته د فلسطین د ولس په تاریخ کې د خپل مقصد او د هغوی د مقدساتو په خاطر تر ټولو ستره قرباني کیدای شي، خودا به د اشغال په تاریخ کې یو مهم بدلون وي او کیدای شي چې د دوی د غچ اخیستنې سبب شي. ترڅو په خپلو حسابونو له سره غور وکړي مخکې له دې چې دغه مقدسات بیا بې حرمتي وکړي.⁹

- اساسي لامل :

په اخر کې باید داو ضاحت ورکړم چې د اقصی داساسي لاملونو څخه یوداهم کیدی شي او دا شاید زما په نظر صحیح هم وي او دا :

کله چې په منځني ختیځ کې ټول وگړي ملتونه او حکام سنی مذهبه دي او د عثمان رضی الله عنه د شهادت څخه راپدیخوا د اهل سنتو په ضد توطی روانې د تاریخ په هر پړاو کې سنیان د مکمل او عام وژنې سره مخامخ شوي دي ، د عثمان رضی الله عنه شهادت ، علی رضی الله عنه شهادت ، دکر بلا و اقعہ ، دامویانو عباسیانو د حکومتونو په ضد شورشونه تردې چې په ایران کې حکومت صفویانو ته ورسید پدې ټولو کې د عبدالله بن سبأ یهودي او دهغه د پیروانو مستقیما لاس وه ، د اسماعیل صفوی مورحنفی مذهبه وه خپل زوی یې ووژله او په شهادت ورسیده ، نو مطلب دا چې د حماس اسلامي گوند چې مشران یې ټول بافهمه بااحساسه او داخوان المسلمین څخه دي نو ایران نه غوښتل چې داسې یو تنظیم په منځني ختیځ کې تحمل کړي ، که تاسود اقصی تویان عملیات د لومړۍ ورځې څخه تعقیب کړي وي نو دا به مو په واضح ډول لیدلي وي چې ایران یواځې خبرې کوی او بس ، همدا ایران وه چې حماس یې پرې وروچاوه بیا د خیر په غونډی ورته کیناست هغه څه متل دی : راځی چې پرې ورځی ، غزه یې تباہ کړه ، په زرگونه کورنې دا حصایې د ثبت څخه ووتلی یعنی : ټول شهیدان شول او مکمل میراث شول ، ټول کلینیکونه او روغتونونه ویجاړ ، جوماتونه ، مدرسې ، اوسیدو کورونه ، سرکونه ، داوبو سیستمونه ، طبی مرکزونه ټول مکمل ویجاړ او تباہ شول په غزه کې هیڅ یو داسې څه جوړندی پاتې چې ورته وکتل شي ، دا ایران وه چې غزه یې تباہ او د مسجد الاقصی سرپرستی یې په یو نوع اسر ایلې غاصب او وحشت گر رژیم ته وسپارله ....

- دریم فصل : د دریمې برخې معلومات په لاندې ډول وړاندې کړي :

اول : بیت المقدس د تاریخ په اوږدو کې :

د بیت المقدس ښار تاریخ له پنځو زرو کلونو څخه ډیر پخوانی دی ، او په دې توگه دا د نړۍ یوله پخوانیو ښارونو څخه شمیرل کیږي. دې ته ورکړل شوي ډیری نومونه د دې تاریخ ژورتیا په گوته کوي. کنعانیانو چې

- شبكة البصرة الثلاثاء 30 ربيع الثاني 14 تشرین الثاني 1445 هـ ق . 9

په دریمه پیړۍ کې دې ښار ته هجرت وکړ او دا د "ارسلیم" په نوم یادېږي، چې معنی یې د سولې ښاردی. د "یروشلیم" کلمه له دې نوم څخه اخیستل شوې، چې په عبراني کې د "یرشالیم" په توګه تلفظ کېږي او په تورات کې 680 ځله ذکر شوی. بیا دا په یوناني دوره کې د ایلیا په نوم پیژندل شوی، چې معنی یې د خدای کور دی. په بیت المقدس کې د کنعانیانو لخوا ترسره شوي یو له خورا مهمو کارونو څخه د ګیحون پسرلي ښار ته د اوبو د لاسرسي تضمین کولو لپاره د تونل جوړول وه، کوم چې د کدرون په دره کې موقعیت لري او نن ورځ د سلوان د پسرلي په نوم پیژندل کېږي.

د فرعون دوره (۱۶ - ۱۴ ق م):

د یروشلم ښار د 16 پیړۍ د BC په پیل کې د مصري فرعونیانو تر نفوذ لاندې وه. د اخیناتن د پاچاهۍ په وخت کې، دا د "خپرو" لخوا چې د بدو قبیلو لخوا اشغال شوی وه، او د مصر واکمن عبدی خیبا ونه توانید چې دوی ته ماتې ورکړي، نو ښار د دوی په لاس کې پاتې شو تر هغه چې د واکمنۍ پرمهال بیرته د مصر نفوذ ته راستون شو. د پاچا. Seti I 1317 - 1301 BC

د یهودو دوره (977 - 586 ق م):

یهودانو په بیت المقدس باندې د خپل تاریخ په اوږدو کې ۷۳ کاله واکمني وکړه چې له پنځو زرو کلونو څخه زیات اوږد وه. په 977 یا 1000 BC کې د یویډ د ښار کنټرول تر لاسه کړ، هغه د د یویډ ښار په نوم یاد کړ، په هغې کې یې مانی او څو کلاګانې جوړې کړې، او د هغه واکمنۍ 40 کاله دوام وکړ. له هغه وروسته د هغه زوی سلیمان پاچا شو، چې ۳۳ کاله یې پردغه هېواد واکمني وکړه.

-د سلیمان له مړینې وروسته، دولت د هغه د زوی رحبعام په واکمنۍ کې وویشل شو، او ښار د "یروشلم" په نوم یاد شو، دا نوم د کنعاني عربي نوم سلیم څخه اخیستل شوی، کوم چې تورات ورته اشاره کړې چې یو عرب جبوسی حاکم و. د ابراهیم یو ملګری. (پیدایش 14: 18-20، او په انجیل 6: 20، 7: 1-5 کې عبرانیانو ته خط.

د بابلیانو دوره (۵۸۶ - ۵۳۷ ق م):

د بابل پاچا دوهم نبوکدنزار د بیت المقدس ښار اشغال کړ وروسته له هغه چې هغه په 586 BC کې د وروستي یهودي پاچا، زیدکیه زوی، له ماتې سره مخ شو او پاتې یهودان یې د اسیرانو په توګه بابل ته انتقال کړل.

د پارس دوره (۵۳۷ - ۳۳۳ ق م):

بیا ، په 538 BC کې ، د پارس پاچا سائرس هر هغوی یهودي بندیانو ته اجازه ورکړه چې په بابل کې یې غوښتل بیت المقدس ته راستانه شي.

-د یونان دوره (۳۳۳ - ۶۳ ق م)

اسکندر اعظم په ۳۳۳ ق م کې د بیت المقدس په ګډون د فلسطین کنټرول په خپل لاس کې واخیست ، د هغه ځای ناستي ، مقدونیه او بطليموس په همدې کال کې دا ښارونيو او له فلسطین سره یې الحاق کړ د هغه سلطنت په 323 BC کې په مصر کې. بیا په 198 BC کې ، دا په سوريه کې د سيليوکيد برخه شوه وروسته له هغه چې سيليوکوس نیکاتور یې ضمیمه کړه او د دې دورې نفوس د یونان تمدن تر اغیز لاندې وه.

-بیت المقدس د روم د واکمنۍ لاندې (۶۳ ق م - ۶۳۶ ع):

د روم د پوځ قوماندان پومپي په ۶۳ ق م کې بیت المقدس ونيوه او د روم امپراتورۍ سره یې یوځای کړ. په بیت المقدس کې د روم واکمنۍ چې تر ۶۳۶ میلادي کال پورې یې دوام وکړ ، د ۶۶ نه تر ۷۰ میلادي کال پورې په بیت المقدس کې د ګنوپېښو شاهد وه ، چې د روم د واکمن تیطس له خوا په زوره وځپل شوه ښار یې ونيو ، او ډیری یهودیان یې د مقدس ښار تر اشغال لاندې عادي حالت ته راوګرځول. بیا یهودانو بیرته بغاوت ته راووتل او په ۱۱۵ او ۱۳۲ میلادي کلونو کې یې دوه ځله نافرمانی اعلان کړه او په حقیقت کې یې د ښار کنټرول په لاس کې واخیست ، خود روم امپراتور هادریان له دوی سره له تاوتریخوالي ډک چلند وکړ او د دوهم ځل لپاره یې بیت المقدس وچاړ کړ. هغه یهودیان چې هلته اوسېدل وشرل او یوازې عیسویان یې پرېښودل ، بیا یې امر وکړ چې د ښار نوم دې په "ایلیا" بدل شي او شرط یې وښود چې هلته دې هیڅ یهودي نه اوسېږي.

د قیامت کلیسا:

د روم امپراتور قسطنطین I د روم امپراتورۍ پلازمینه له روم څخه باز انټیم ته واړوله او عیسویت یې د دولت رسمي مذهب اعلان کړ ، دا په بیت المقدس کې د عیسویانو لپاره یو مهم ټکی وه ، چېرې چې د قیامت کلیسا په 326 میلادي کال کې جوړه شوې وه.

- د پارسیانو بیرته راتګ:

د روم امپراتورۍ په 395 کې په دوو ډلو ویشل شوې وه ، چې پارسان یې وهڅول پر بیت المقدس برید وکړي او دوی د 614 څخه تر 628 میلادي کال پورې بریالي پاته شول او بیا رومیانو دا بیرته ترلاسه کړ او تر 636 میلادي کال پورې د اسلامي فتحو پورې د دوی په لاس کې پاتې شو.

-الاسراء او المعراج (۱۰/۶۲۱ هـ ق :

په نږدې ۶۲۱ کال کې بیت المقدس د حضرت محمد صلی الله علیه وسلم د لیدني شاهد و، چې د شپې له خوا له مسجد الاقصی څخه اسمان ته پورته شو.

لومړی اسلامي دوره (۶۳۶ تر ۱۰۷۲ میلادي :

خلیفه عمر بن الخطاب رضی الله عنه د ابو عبیده عامر بن العاص په مشرۍ د اسلامي لښکر له فتحې وروسته په ۱۵/۶۳۶ هجري (یا ۶۳۸ میلادي کال) کې بیت المقدس ته داخل شو. - جراح پیټریارک سوفرونیس دا شرط وټاکه چې عمر به پخپله د ښار واک واخلي، نو هغه د دوی سره د "عمر ترون" لیکلی، کوم چې یو سند دی چې دوی ته د خراج په بدل کې مذهبي آزادي ورکوي. د ښار نوم له الیاس څخه بیت المقدس ته بدل شو، او په سند کې ویل شوي چې هیڅ یهودی به هلته ژوند نه کوي.

له هغه وخت راهیسې، ښار خپله اسلامي بڼه غوره کړه، امویانو (661 - 750) او عباسیانو (750 - 878) څخه په دې کې دلچسپي درلوده او دا په مختلفو برخو کې د ساینسي بیا رغونې شاهد و. په دې دوره کې یوله مهمو اسلامي آثارو څخه د راک جومات دی، چې د 682 څخه تر 691 میلادي کال پورې د اقصی جومات بیا جوړ شوی و دغه ښار د عباسیانو، فاطمیون او قرمطیانو ترمنځ د پوځي شخړوله امله د بې ثباتۍ شاهد و، او بیت المقدس په ۱۰۷۱ میلادي کال کې د سلجوقیانو د واکمنۍ تابع شو.

- بیت المقدس د صلیبی جگړو پرمهال :

بیت المقدس د سلجوقیانو او فاطمیانو او پخپله د سلجوقیانو ترمنځ د واک د جگړو په پایله کې د پنځه پېړیو اسلامي واکمنۍ وروسته په 1099 میلادي کال کې د صلیبیانو لاس ته ورغی. صلیبیانو بیت المقدس ته له ننوتلو سمدستي وروسته شاوخوا ۷۰ زره مسلمانان ووژل او اسلامي مقدسات یې تر پښو لاندې کړل. له هغه نیټې راهیسې، په بیت المقدس کې یولاتیني سلطنت رامینځته شو، چې د کاتولیک پاچا لخوا اداره کیده چې په ارتودوکس عیسویانو باندې یې کاتولیک رسمونه پلي کول، چې د دوی غوسه یې راپاروله.

دوهمه اسلامي دوره :

صلاح الدین ایوبي په 1187 میلادي کال کې د حطین له جگړې وروسته وتوانید چې بیت المقدس له صلیبیانو څخه بیرته ترلاسه کړي، هغه له خلکو سره ښه چلند وکړ، د ډبرې له گنبد څخه یې صلیب لرې کړ او د ښار جوړولو او پیاوړتیا ته یې پام وکړ.

صلیبیان بیا:

خو صلیبیان د سیسلي د پاچا فریدریک د واکمنۍ پرمهال د صلاح الدین له مړینې وروسته د ښار په کنټرول کې بریالی شول او دا ښار ۱۱ کاله د صلیبیانو په لاس کې پاتې شو، ترڅو چې په پای کې د پاچا صالح نجم الدین ایوب له خوا بېرته ونیول شو. ۱۲۴۴ م.

مملوکیان:

دغه ښار په ۱۲۴۳/۱۲۴۴ میلادي کال کې د منګولیا تریرغل لاندې راغی، خو مملوکیانو په ۱۲۵۹ میلادي کال کې د عین جالوت په جګړه کې د سیف الدین قطز او الظاهر بیبرس په مشرۍ هغوی ته ماتې ورکړه او د بیت المقدس په ګډون یې فلسطین هم ترې ونیو، چې د مملوکیانو د خاورې سره یوځای شو او د ایوبي دولت څخه وروسته یې تر ۱۵۱۷ میلادي کال پورې په مصر او لیونټ حکومت وکړ.

د عثمانیانو دوره:

عثماني لښکر د مرچ دابق له جګړې (۱۶۱۶-۱۶۱۵) وروسته د سلطان سلیم اول په مشرۍ فلسطین ته ننوت او بیت المقدس د عثماني امپراتورۍ اړوند ښار شو. سلطان سلیمان عالي د ښار دیوالونه او د ډبرې ګنبد بیا جوړ کړ. د ۱۸۳۱ نه تر ۱۸۴۰ میلادي کال پورې فلسطین د مصر د هغه دولت برخه شو چې د محمد علي لخوا تاسیس شو او بیا عثماني واکمنۍ ته راستون شو. په ۱۸۸۰ کې، عثماني امپراتورۍ په بیت المقدس کې متصرفیت تاسیس وکړ، او د ښار پخوانی دیوال په ۱۸۹۸ کې لیرې شو ترڅو د المان قیصر ویلیم او د هغه د سفر په جریان کې د ننوتلو اسانتیاوې برابرې کړي. دا ښار تر لومړۍ نړیوالې جګړې پورې د عثماني واکمنۍ لاندې پاتې شو، په کوم کې چې عثماني ترکان مات شول او له فلسطین څخه وشړل شول.

AD برتانوي اشغال (1917 - 1948)

بیت المقدس په ۱۹۱۷/۹/۸/۱۲ د برتانوي د پوځ لاس ته ولوېد وروسته له هغه چې د برتانوي جنرال النبی له خوا خپره شوه ملګرو ملتونو د فلسطین په اړه برتانوي ته واک ورکړ، او بیت المقدس د برتانوي واکمنۍ لاندې د فلسطین پلازمینه شوه (۱۹۲۰). (۱۹۴۸). له هغه وخت راهیسې، ښاریونو د دورته داخل شو، چې تر ټولو مهم ځانګړتیا یې د یهودي مهاجرینو په شمیر کې زیاتوالی وه، په ځانګړې توګه په ۱۹۱۷ کال کې د بالفور اعلاميې وروسته.

د بیت المقدس نړیوال کولو پروژه:

د بیت المقدس مسله له دویمې نړیوالې جګړې وروسته ملګرو ملتونو ته راجع شوه او نړیوالې ادارې د ۱۹۴۷ کال د نوامبر په ۲۹ د بیت المقدس د نړیوال کولو پریکړه وکړه.

د برتانې د واک ختمول:

په ۱۹۴۸ کال کې برتانې په فلسطین کې د واک د پای ته رسولو اعلان وکړ او د صهیونیستي ډلوله سیاسي او پوځي خلا څخه یې ګټه پورته کړه او د اسر ائیلی دولت د جوړولو اعلان یې وکړ. د ۱۹۴۸ کال د دسمبر په دریمه د اسر ایلولو لومړي وزیر ډیویډ بین ګوریون اعلان وکړ چې لویډیخ بیت المقدس د اسر ایلولو د نوي دولت پلازمینه ده، په داسې حال کې چې ختیځ بیت المقدس د ۱۹۶۷ کال د جون تر ماتې پورې د اردن د حاکمیت تابع وه چې په پایله کې ټول بیت المقدس د اسر ایلولو سره الحاق شو.¹⁰

سرچینې:

- مصطفی مراد دباغ، زمور هیواد فلسطین دی.
- یروشلم ... د یو ښار کیسه، د تعلیم، کلتور او ساینس لپاره د عرب سازمان، تونس، لومړی ټوک، 24 او السلی، د فلسطین انسائیکلوپېډیا، 813 مخ.
- جغرافیه او ډیموګرافیک بدلونونه، د راتلونکي مطالعاتو مرکز، د اسیوت پوهنتون، 1996، 833 مخ.
- د فلسطین تاریخي جوړښت، اوونیز راپور "نړیوال مسایل"، شمیره 261، 1995/2/1.
- د فلسطین د ازادې سازمان ویب پاڼه.
- د فلسطین انسائیکلوپېډیا، دریمه برخه، بیت المقدس.

دوهم: یهودانو څنگه فلسطین اشغال کړ:

د قاهرې رڼا

- پورتنی سرچینې .¹⁰

یهودانو څنگه فلسطین اشغال کړ؟

په فلسطین کې اوسنیو پېښو دا پوښتنه راوپاروله چې څنگه یهودانو فلسطین اشغال کړ، چا ورسره مرسته وکړه، څنگه یهودانو د فلسطین په خاوره کې لومړی میشت ځایونه جوړ کړل، د "جلیاد ځمکه" څه شی ده او کوم کتاب چې دوی یې کاروي، د یهودانو په ملاتړ کې د برتانوي رول څه دی، او څنگه یهودانو وکولای شول چې مسجد الاقصی ته ننوځي، دا مهې پوښتنې د لاندې قاهرې ۲۴ راپور موضوع ده چې مستند شوي تاریخي حقایق په ډاگه کوي چې د هغه دروغ په گوته کوي.

الف: یهودانو څنگه فلسطین اشغال کړ؟

د فلسطین اسناد په ډاگه کوي چې څنگه یهودانو فلسطین اشغال کړ، لکه څنگه چې په اروپا کې د مارتین لوتر په مشرۍ د مذهبي اصلاحتو له غورځنگ سره ښکاره شو، او د عیسویانو پروتستانت عقیدې د پیروانو لخوا وده وکړه، په پام کې نیولو سره چې یهودیان د خدای غوره شوي خلک دي، او دوی پاک او مقدس دي. په ۱۶۹۵ کال کې یو ډنمارکي سوداگر په فلسطین کې د یهودانو د اوسیدو او د هغه وخت د اروپا پاچاهانو ته د سپارلو پلان جوړ کړ.

دې پلان ته تر ۱۷۹۹ میلادي کال پورې پام ونه شو، کله چې د مصر او سوډې پر ضد د فرانسې د مبارزې مشر ناپلیون بوناپارټ په فلسطین کې د یوه یهودي دولت د جوړولو وړاندیز وکړ او له اسراییلو یې وغوښتل چې دا ځمکه د دوی ده او د دوی د ادعا له مخې غصب کړي شوی ده. هغه په خپل لیک کې وویل: "د ناپلیون بوناپارټ څخه د فلسطین قانوني وارثانو ته: ای بې مثاله خلکو، د فتحې او استبداد ځواکونه د دوی نسب او ملي وجود نه شي لوتولای، حتی که دوی یوازې دوی لوبت کړي. د دوی د پلرونو ځمکه، په دښته کې بې ځایه شوي خلک ستاسو په وړاندې یو وحشتناک جنگ دی چې د دوی دښمنان د دوی د پلرونو څخه په میراث کې د دوی په مینځ کې ویشل شوي د دوی د غوښتنو سره سم."

په هرصورت، یهودان په لویدیځ کې منتشر پاتې شول، د شړلو او وژنې سره مخ شول، او دوی په تدریجي ډول د عثماني امپراتورۍ تر چتر لاندې فلسطین ته مهاجرت پیل کړ، د نولسمې پېړۍ په دویمه نیمايي کې، لارنس اولیفینټ د صهیونیست غورځنگ مشري وکړه. په فلسطین کې د یهودانو د اوسیدو مفکوره په ۱۸۸۰ میلادي کال کې د عثماني امپراتورۍ د اقتصادي ستونزو څخه د ژغورلو لپاره، هغه د "د گیلاد ځمکه" په نوم یو کتاب خپور کړ چې د ختیځ اردن په ختیځ کې د یهودانو د استوګنې پر بنسټ جوړ شوی وه..

ب: يهودانو څنگه فلسطين اشغال کړ - بيت المقدس په عثماني دور کې:

په نولسمه پېړۍ کې يهودي مشرانو هڅه وکړه چې په فلسطين کې د يهودانو د ميشته کولو لپاره پروژې رامینځته کړي او هڅه يې وکړه چې په حبرون کې د 50 کلونو لپاره 200 کلي د دوی د توليد د 20٪ په بدل کې کرایه کړي، په دې کې دوی ناکام شول، مگر دوی د ځمکو په اخیستلو بريالي شول. د هغه وخت د عثماني سلطان په منظوري سره بيت المقدس او حفا ته نږدې، مگر د رسمي استوګنځايونو پروژې رامینځته کولو پرته.

فلسطين د برتانيې ترواک لاندې وه، انګريزانو له يهودانو سره مرسته وکړه چې فلسطين ته د دوی د ورتګ چانسونه زيات کړي، د 1916 کال د سايکس پيکوت تړون په دې شرط وه چې د حيفا او عکا سيمې به د انګلستان په واک کې وي او له عربانو سره په دې نوم خبرې روانې وي. د فرانسې او برتانيوي حکومتونو د دولت د سرحدونو د ټاکلو او يا د عربي هيوادونو د اتحاد د وسلو په راوړلو باندې د کنټرول لګول.

د اسراییلو نړيوال فدراسيون (اتحاد) بيا په 1860 کې تاسيس شو، او د 99 کلونو لپاره يې 2,600 فلسطينيانو ته په کرایه ورکړه، په 1870 کې، په فلسطين کې د يهودانو د کرنې ښوونځی تاسيس شو. دا په 1878 کې د ملباس له کلي څخه د 3,375 يو ډنوم ځمکې پيرودلو سره تعقيب شو.

ج: په تيرو وختونو کې يهودانو د فلسطين حيفا څنگه اشغال کړه؟

بيا تر 1881 کال پورې د ځمکو په اخیستلو سره د استوګنې لپاره چمتووالی دوام درلود، چې په فلسطين کې د يهودانو د استوګنې رسمي تاريخ پيل شو، په هغه وخت کې د يهودانو شمير 3000 ته رسيدلی وه چې تر 1884 پورې يې خپل استوګنځايونه جوړ کړل، په 1878 کې د "تکوا تصفيه" تر نامه لاندې د دوی اشغال شوی اداره، او وروسته په 1882 کې 3 نور ميشته شوي، او په 1898 کې 22 زراعتي ميشت ځايونه اعلان شول، چې 418 زره دونام د دوی ترواک لاندې وو.

د فلسطين د بشپړ اشغال پروژه په 1897 کال کې د يهودي دولت د جوړولو لپاره د چمتووالي لپاره د فلسطين د ځمکې د ترټولو لوی احتمالي ساحې په درلودلو سره په لومړي ځل اعلان شوې پلي کيدو ته داخله شوه او هڅه يې وکړه چې فرصت ترلاسه کړي.

د - يهودانو څنگه فلسطين اشغال کړ - (د بالفور اعلاميه):

په 1917 کې، د برتانيې په برکت، د بالفور اعلاميه خپره شوه، چې د اوږدې مودې عرب - اسراییلو جګړو وروسته منځته راغله، د يهودانو لپاره ډالی او په اعلان شوي او تاسيس شوي ډول د اشغال لپاره د پيل

بنسټ گڼل كېده. هغه ليك چې د انگلستان د بهرنیو چارو وزیر، آرتر بالفور، لارډ لیونیل ډی روتشیلډ ته لېږلی، چې د بریتانیا او آیرلینډ صهیونیست فدراسیون ته لېږدول کېږي:

"گرانه لارډ روتشیلډ، زه ډیر خوښ یم چې تاسو ته د جلالتمآب حکومت په استازیتوب لاندې بیان درلېږم چې: ...

هغه د یهودانو او صهیونزم هیلو ته گوته ونيوله، او دا وزارت ته وړاندې شو او تصویب شو:

د جلالتمآب حکومت په فلسطین کې د یهودانو لپاره د یوه ملي کورد جوړولو په پلوی نظر لري او د دې هدف د لاسته راوړلو لپاره به خپل ټول وس او توان په کار واچوي، په دې واضح پوهیدل دي چې هیڅ داسې کار به ونه شي چې مدني او مذهبي حقونه به تر پېښو لاندې کېږي. نه د غیر یهودي ټولنولخوا چې اوس په فلسطین کې اوسېږي خوند اخلي او نه په نورو هیوادونو کې د یهودانو له حقونو او سیاسي دریځ څخه خوند اخلي.

زه به منندوی شم که تاسو د صهیونیستي ارگانونو اتحادې ته د دې بیان په اړه خبر ورکړئ ... ستاسو صادقانه، ارتور بالفور.

په 1948 کې، اسراییلو فلسطین اشغال کړ او یهودان د نفوس اکثریت شو، له هغه وخت راهیسې یهود او عرب په دوامداره توګه د کرکیچ په حالت کې ژوند کوي، چې ډیر جنګونه او شخړې رامینځته شوي.

هـ یهودانو څنګه فلسطین اشغال کړ – (عمري وصیت)

یهودیان څنګه فلسطین ته ننوتل؟

عمر بن الخطاب دوی ته یو لیک ولیکه او د دوی د کلیساګانو او ملکیتونو ضمانت یې وکړ. په دې شرط چې په هغه ښار کې چې د "عمري ترون" په نامه یادېږي هیڅ یهودي به ورسره نه وي او له هغه وخته د حطین تر جګړې پورې هیڅ یهودي دې ښار ته نه وه ننوتلی.

په 1187 میلادي کال کې یې بیت المقدس د صلیبپیانو څخه آزاد کړ، دوی ته یې اجازه ورکړه چې بیت المقدس ته ننوځي او هلته عبادت وکړي. د یوزغم لرونکی مسلمان مشر په توګه د راڅرګندیدو لپاره دا د اسراییلو د وزارتونو په ریکارډونو کې یادونه شوې چې هغه په 1190 کې، "صلاح الدین یهودانو ته اجازه ورکړه چې د یروشلم ښار له صلیبپیانو څخه آزاد کړي."

و- د فلسطین په اشغال کې چا مرسته وکړه؟

د دې په اړه چې د فلسطین په اشغال کې چا له یهودانو سره مرسته وکړه، تاریخ شاهد دی چې د صلاح الدین ایوبی له وخته وروسته چې د یهودانو ملاتړ یې وکړ، همغه هیوادونه دي چې تر نن ورځې پورې د اسر اییلو ملاتړ ته دوام ورکوي او هغوی دادی:

انگلستان: انگلستان په 1947 کې یې د ملگرو ملتونو 181 پریکړه لیک تصویب کړ چې له مخې یې د فلسطین ویش په دوو دولتونو، یو عرب او بل یهودي.

متحده ایالات: متحده ایالاتو په 1948 کې اسر اییلو ته د 1.3 ملیارد ډالرو په ارزښت نظامي مرسته ورکړه، کوم چې د عربی لښکرو په ماتولو کې یې مرسته وکړه.

یهودي اداره: یهودي ادارې د 1948 او 1950 کلونو ترمنځ فلسطین ته د یو ملیون څخه زیاتو یهودانو په مهاجرت کې مرسته کړې.

شوروي اتحاد: شوروي اتحاد د ملگرو ملتونو 181 پریکړه لیک تصویب کړ او په عمومي اسامبله کې یې په حق کې رایه ورکړه.

د ۱۹۴۸ په جگړه کې عرب رضاکاران.

ح - د فلسطین تر اشغال مخکې یهودیان چیرته وو؟

اوس په دې خبرې کوو چې د فلسطین تر اشغال مخکې یهودیان چیرته وو؟ یهودیان په تصادفي ډول په هسپانیه، اروپا او انگلستان کې ویشل شوی وه او په مختلفو تاریخي پراوونو کې د یهودانو له ښارونو څخه په قصدي توګه د شړلو سره مخامخ شول چې په ۱۲۰۰ کال کې په اروپا کې د یهودانو حالت خراب شو او له همدې ځایه یې اخراج پیل شو.

بیا یهودیان پولنډ ته لاړل چې په هغه وخت کې د نړۍ تر ټولو لوی یهودي ټولنه شې، مګر د طاعون په خپریدو سره ډیری یې مړه شول او ډیری یهودیان د الجزایر په ګډون عربي هیوادونو ته لاړل او هلته یې د یهودانو ګاونډ جوړ کړ. چې د هسپانې له ظلمونو وروسته د یهودانو لپاره لومړی پناه ځای وه، دوی هم د عثماني امپراتورۍ له تاسیس وروسته تر هغه وخته پورې چې فلسطین د عثماني امپراتورۍ برخه شوه، یهودانو پناه واخیستله او په 1517 میلادي کال کې د سفید ښارد سوداګرۍ او کلتوري مرکز شول.

په 1536 میلادي کال کې د بیت المقدس په شاوخوا کې د جلا کولو دیوال جوړونه پیل شوه چې په بیت المقدس کې د عیسویانو او مسلمانانو څخه جلا شوي یهودیان هم د پولنډ امستردام ته لاړل او په 1905 کې یهودیان هلته ځای په ځای شول. په روسیه برید وشو (<https://www.cairo24.com/1894913>) روسانو له خوا 660 قتل عام شول، او ژوندي پاتې شوي کسان اروپا او فلسطین ته وتبښتل، په 1920 کې، د ملګرو ملتونو لیک لوی بریتانیا ته د فلسطین واک ورکړ شو په فلسطین کې د دوی لپاره د یووطن د جوړولو لپاره چې کله عربانو د انګریزانو له دې نعمت څخه انکار وکړ، د عرب-اسرائیلو جګړه پیل شوه او انګلستان یهودانو لپاره په لازمي فلسطین کې د ځمکې اخیستلو څخه منع کړل.

له آلمان څخه هم یهودان فلسطین ته وتبښتل، او د دوی تمرکز په 1940 کې پیل شو.¹¹

دریم: د غزې به تر انګه کې د اسر اییلو تر ټولو مهم جنګونه:

اسرائیلی اشغالګرو څو اګونو په ۲۰۰۵ کال کې د غزې له تر انګې څخه ووتل او هلته یې میشت ځایونه له منځه یوړل او له هغه وروسته یې وخت په وخت په دغه ځای کې پوځي عملیات ترسره کول چې ځینې یې د څو اونیو په جګړو بدل شول او زرګونه کسان یې شهیدان کړل.

دغه تر انګه چې د نړۍ تر ټولو ګڼ مېشته سیمه ده، شاوخوا دوه میلیونه فلسطینیان په کې مېشت دي، په تېرو څو کلونو کې د اسر اییلو له څو بریدونو سره مخ شوي، چې ځینې یې د اشغالګرو له خوا د فلسطیني مقاومت د غورځنګونو مشران په کې وژل شوي. کوم چې د مقاومت لخوا نیول شوي بنديان، وه، په ځانګړې توګه سرتیري ګیلاد شالیت، چې د 2006 کال د جون په میاشت کې د مقاومت لخوا نیول شوي وو، بیرته یې د ترلاسه کولو په لټه کې وو.

وروسته له دې چې د اسلامي مقاومت غورځنګ (حماس) په ۲۰۰۷ کال کې د جون په میاشت کې د غزې تر انګه ونیوله، د ۲۰۰۷ کال په سپټمبر کې اسر ایلو غزه د یوه «دښمنه دولت» په توګه اعلان کړه او د همدې کال په اکتوبر میاشت کې یې پراخې محاصرې وکړې.

لاندې د غزې د تر انګې د محاصرې راهیسې د اسر اییلو لخوا پیل شوي تر ټولو مهمې جګړې دي.

- الجزیره او نور ژبیلونه . 11

2008 - 2009 د الفرقان د عملیاتو مشري/جگړه :

د ۲۰۰۸ کال د دسمبر په ۲۷ مه اسر ایلود غزې په ترانگه کې د «Operation Cast Lead» په نوم جگړه پیل کړه او په غزه کې فلسطینی مقاومت د «الفرقان جگړه» په نوم د عملیاتو په ځواب کې پیل کړه.

د دې جگړې لپاره د اشغال مشرتابه لخوا ټاکل شوی هدف دا و چې "په غزه کې د حماس واکمني پای ته ورسوي"، د فلسطین ملي مقاومت له منځه یوسي، او د توغندیو سره د اسر ایلود بمباریو مخه ونیسي.

موخه هم دا وه چې هغه ځای ته ورسېږو چېرې چې مقاومت گیلاد شالیت زنداني پټ کړی وه.

د اسر ایلویرغل ۲۳ ورځې دوام وکړ او د ۲۰۰۹ کال د جنورۍ په ۱۸ نیټه ودرول شو. اشغالګرو په نړیواله کچه منع شوي وسلې لکه سپین فاسفورس او تخریب شوي یورانیم وکارول او تر زرو تنوزیات چاودیدونکي توکي یې خپاره کړل.

د فلسطین مقاومت په دغه جنگ کې د غزې د ترانگې شاوخوا (۱۷ کیلومتره) میشته سیمه په څه باندې ۷۵۰ توغندیو سره په نښه کړه چې ځینې یې د لومړي ځل لپاره د اشدود او بیرشبه ښارونو ته ورسیدل.

د دې جگړې په پایله کې له ۴۰۰ څخه د زیاتو ماشومانو، ۲۴۰ ښځو او د ۱۳۴ پولیسو په ګډون له ۱۴۳۰ څخه زیات فلسطینیان شهیدان او تر ۵۴۰۰ زیات ټپیان شول. له ۱۰۰۰۰ څخه زیات کورونه په بشپړه یا جزوي توګه ویجاړ شوي دي.

په بدل کې، اشغالګرو اعتراف وکړ چې د ۱۰ عسکرو په ګډون ۱۳ اسر ایلیدان وژل شوي او ۳۰۰ نور ټپیان شوي دي.

اسر ایلودې ته د ورېځې ستښې ویلې او د فلسطین مقاومت د "شیل ډبرو" په جگړه کې ځواب ورکړ. دا جگړه د ۲۰۱۲ کال د نومبر په ۱۴ مه پیل شوه او اته ورځې یې دوام وکړ.

د دې هدف دا وه چې هغه ځایونه له منځه یوسي چېرې چې د مقاومت غورځنګ خپل توغندي ذخیره کړي، او دا د حماس د غورځنګ د نظامي څانګې، عزالدین القسام لویا د قوماندان، احمد الجباري له وژنې سره پیل شو.

په دغه يرغل کې د ۴۲ ماشومانو او ۱۱ ښځو په گډون شاوخوا ۱۸۰ فلسطينيان شهيدان شول او شاوخوا ۱۳۰۰ نور تپيان شول، په داسې حال کې چې ۲۰ اسر ايلييان ووژل شول او ۶۲۵ نور تپيان شول، چې ډېرې د اسر ايلي رسنیو په وينا « وېره » وه .

د مقاومت ډلو په ځواب کې له ۱۵۰۰ څخه زيات توغندي وويشتل، چې ځينې يې له ۸۰ كيلومترو څخه زيات واټن طي كړ، ځينې يې تل اييب ته ورسيدل او د لومړي ځل لپاره يې بيت المقدس ونيو او ځينو يې اسر ايلي الوتکې او جنګي بېرې په نښه کړې .

د اسر ايلي لوري څخه دوه پوځيان او څلور ملګي وګرې وژل شوي او د اشغالګرو چارواکو د اټکل له مخې له يو ميليارد ډالرو څخه زيات زيان وراوښتی دی .

د 2012 کال د نومبر په 21، په قاهره کې اوربند پای ته ورسيد او د اوربند تړون اعلان شو تانې 0

2014 محافظتي ځنډه / خورل شوي طوفان :

د 2014 کال د جولای په 7 نېټه، اسر اييلود "محافظتي ځنډې" په نوم عمليات پيل کړل او مقاومت يې په ځواب کې د "وژونکي طوفان" جګړې سره مخامخ کړل چې 51 ورځې يې دوام وکړ، چې په ترڅ کې يې اشغالګر پوځ د غزې په ترانګه کې له 60,000 څخه ډير بریدونه پيل کړل .

دا جګړه وروسته له هغه پيل شوه چې اسر اييلود حماس د غورځنګ ۶ غړي ووژل او ادعا يې وکړه چې په اشغال شوې لويديځه غاړه کې يې د ۳ ميشتو ښاريانو په تښتولو او وژلو کې لاس درلود، حماس د دې نښتې يولامل دا وښود چې ميشت فلسطينيان يې تښتولی وه ، محمد ابو خضير يې شکنجه کړ او بيا يې وسوځاوه .

د اسر اييلو لومړي وزير نتنياهو وويل چې د اسر اييلود عملياتو هدف په غزه کې د مقاومت لخوا د ځمکې لاندې تونلونو د شبکې ويجاړول دي چې ځينې يې د سرحد تر پوښښ لاندې غځول شوي دي .

د دې جګړې په پايله کې 2322 تنه شهيدان او 11000 تنه تپيان شول چې د 144 کورنيو څخه يې لږ تر لږه 3 تنه شهيدان شول، په داسې حال کې چې د يوه بهرني کارګر په گډون 68 تنه اسر ايلي سرتيري او 4 تنه ملګي وګرې ووژل شول او 2522 تنه اسر ايلييان تپيان شول. او 740. نظاميان .

په دې جگړه کې د شهید عزالدین القسام کنډک تر ۸۰۰ زیات توغندي وتوغول چې ځینې یې د لومړي ځل لپاره د حيفا، تل اییب او بیت المقدس ښارونه یې په نښه کړل او د تل اییب په هوایي ډگر کې د الوتونو د ځنډیدو لامل شول .

د فلسطین مقاومت هم د اسرایلو په هوایي حریم کې بې پیلوته الوتکې وویشتلې چې اشغالګر پوځ د دفاعی سیستمونو په کشفولو ونشو کړای تر هغه وخته پورې چې د اسرایلو له ۳۰ کیلومترو څخه زیاتې ژورې ته ننوتی وی وتښتی .

د ۲۰۱۴ کال د جولای په ۲۰، د القسام لوا اعلان وکړ چې دا د غزې ښار په ختیځ کې د شجاعیه په ګاونډ کې د اشغالګر پوځ لخوا د ځمکني یرغل سره د مقابلې په وخت کې د اسرایلي عسکر شاول آرون لخوا نیول شوی دی .

په ۲۰۱۹ د سهار د جګړې غبر:

د ۲۰۱۹ کال د نومبر په ۱۲ مه سهار د غزې خلک د یوې چاودنې په غبرویدن شول چې د اسرایلي بې پیلوته الوتکې له خوا توغول شوی توغندی د القدس لوا د شمالي سیمې قوماندان په نښه کړ . په غزه کې د جهاد غورځنګ، بهاء ابو العطا، د غزې ښار په ختیځ کې د الشجاعیه په ګاونډ کې په خپل استوګنځي کې د هغه د میړمې د شهادت لامل شو .

د اسلامي جهاد غورځنګ دې وژنې ته په ځواب کې په عملیاتو کې چې څو ورځې یې دوام وکړ او "د سهار د ژړا جنګ" په نوم یاد شو، په ترڅ کې یې په سلګونو راکټونه د اسرایلو په ځایونو او ښارګوټو وویشتل

پداسې حال کې چې اسرایلو د مقاومت د توغندیو په پایله کې خپل انساني او مادي زیانونه پټ کړي، د دوی د هوایي بریدونو په پایله کې د القدس لوا د فعالینو او د ملي وګړو په ګډون د ۳۴ فلسطینیانو د وژل کیدو او له ۱۰۰ څخه د زیاتو نورو د ټپي کیدو سبب شو .

اسرایلو ابو العطا – چې په ۱۹۷۷ کال کې په غزه کې زېږیدلی او پنځه اولادونه لري – د اسرایلو پراډافو د بریدونو په مستقیمه توګه په غاړه داخیستونکی په ډول تورن کړ .

2021 د دیوالونوساتونکی / د بیت المقدس توره :

د "سيف القدس" جگړه، چې اسرائيل يې "د دیوالونوساتونکی" بولي، وروسته له هغه پیل شوه چې د شیخ جراح په گاونډ کې میشتو یهودانو د بیت المقدس د خلکو کورونه ونیول، او همدارنگه د اسرائيلی ځواکونو لخوا په الاقصی باندې د برید له امله.

فلسطیني مقاومت د اسر ایلو پربنارونو تر ۴۰۰۰ ډېر توغندي وتوغول، چې ځینې یې تر ۲۵۰ کیلومترو پورې واټن وو او ځینو یې د رامون هوایي ډگر په نښه کړ، چې د اسر ایلو سرچینو په وینا ۱۲ اسر ایلان یې ووژل او شاوخوا ۳۳۰ نور یې تپیان کړل.

د دې جگړې په پایله کې شاوخوا 250 فلسطینیان شهیدان او تر 5000 ډیر تپیان شول، اسر ایلو هم په غزه کې د استوگنې څو برجونه بمبار کړل او د شاوخوا سل کیلومتره تونلونو د ویجاړولو اعلان یې وکړ.

اوربند له منځگړیتوب، خوځښتونو او نړیوالو فشارونو وروسته لاسلیک شو.

2022 الفجر الصادق/د چوکیو واحد :

د جمعي په ورځ، د اگست په 5، 2022، اسر ایل په غزه د الرمل په گاونډ کې د القدس لوا (د اسلامي جهاد غورځنگ نظامي څانگه) د شمالي سیمې قوماندان وواژه، هغه یې په "فلسطین ټاور" کې د استوگنې په اپارتمان کې دننه د بې پیلوټه الوتکې په واسطه په نښه کړ.

دا وژنه د مصر د هغو هڅو په رڼا کې وشوه چې هڅه یې کوله د وضعیت د خرابیدو مخه ونیسي، د اسر ایلو لخوا د لویديځې غاړې په جنین کې د اسلامي جهاد غورځنگ یو مهم مشر بسمام السعدي نیول کیدو وروسته .

، اسر ایلو دغه عملیاتو ته «ریښتیني سهار» نوم ورکړی او د دې نوم انتخاب یې د «جهاد په غورځنگ باندې د خپل تمرکز د ټینګولو لپاره کړی دی، چې توررنګ د شعار په توګه کاروي.»

د اسلامي جهاد غورځنگ "د چوکونو اتحاد" په نوم په عملیاتو سره ځواب ورکړ چې په ترڅ کې یې د اسر ایلو په بنارونو سلګونو راکټونه توغولي وو چې دا د ملي مقاومت لوا، او د الاقصی شهیدانو لوا (د فتح غورځنگ نظامي څانگه). او د مجاهدینو له لوا سره ګډ عملیات وو. ،

د القدس لوا په يوه بيان کې ويلي چې دوی د تل ابيب، بن گوريون هوايي ډگر، اشدود، بيرشبه، اشکلون، نيتيوت او سدروت بمبارکړي دي .

د غزې تر انګې د روغتيا وزارت خبرورکړی، چې پر غزې د اسر اييلي څو اکونود بریدونوله پيل راهيسې په دې جګړه کې د ۶ ماشومانو په ګډون ۲۴ تنه شهيدان شوي او ۲۰۳ تنه تپيان شوي دي .

د غزې په تر انګه کې د اسر اييلو "اوسپنې تورې" عملياتوپه پنځوورځو کې د زرو څخه د زياتو شهيدانو ژوند اخيستی (فرانسي)

2023 د الاقصی سيلاب / د اوسپنې تورې :

د ۲۰۲۳ م کال د اکتوبرد مياشتې په ۷ نيټه د شنبې په ورځ سهاروختي د غزې په تر انګه کې فلسطينی مقاومت د اسر اييلو پر ضد د «الاقصی سيلاب» په نوم عمليات پيل کړل، چې په ترڅ کې يې ځمکني، سمندري او هوايي برید او د غزې په څو يهودی ميشت ځايونو کې د مقاومت د نفوذی کسانو نفوذ شامل وو.

مقاومت د "الاقصی سيلاب" د عملياتوپه نوم يادولو لامل د بيت المقدس په ښار کې د الاقصی جومات او اسلامي سپيڅلو ځايونو څخه د اسر اييلو دوامداره سرغړونې دي .

دا عمليات د اسلامي مقاومت غورځنگ (حماس) د پوځي څانګې عزالدين القسام لوا د لوی درستيز محمد الديق لخوا اعلان شوي، او دا په تيرو لسيزو کې په اسر اييلو تر ټولو لوی برید ګڼل کيږي. اشغال ته يې ستر زيانونه وړول او په سلګونو کسان يې ووژل .

الضيف وويل، د شنبې په ورځ، د اکتوبر 7، 2023 سهاروختي په يوه ثبت شوي غږيز پيغام کې، "مورد لومړي برید سره د الاقصی سيلاب عملياتوپيل اعلان کوو چې د دښمن ځايونه، هوايي ډګرونه او نظامي قلعي يې په نښه کړي." هغه زياته کړه چې دا لومړی برید د عملياتوپه لومړيو 20 دقيقو کې له 5,000 توغنديو او مرميو څخه ډيروو .

اسر اييلو د مقاومت د عملياتوپه ځواب کې د "جګړې حالت" اعلان کړ او د "اوسپنې تورو" په نوم يې پوځي عمليات پيل کړل چې د غزې په تر انګه کې د صهيونيستانوپه شاوخوا کې ميشت ځايونو کې غږونه اوريدل کيږي د خلکو د بشپړوتلو اعلان يې وکړ .

د څو ورځو په اوږدو کې، مقاومت وتوانید چې په لفافه کې یو شمیر میشت ځایونه په خپل کنټرول کې راوړي، د اسر ایلو پوځ وویل چې عملیات او نښتې د لفافې په شاوخوا کې د بیت حنون (ایریز) کراس، کفر په ګډون په 8 ځایونو کې ویشل شوي. عزا، د زیګیم پوځي اډه، د نهال اوز، بیري او میګین ښارګوټي، او د ریمه پوځي اډه.

په پنځو ورځو کې د اسر ایلو د وژل شویو شمیر له ۱۲۰۰ څخه اوښتی او له ۳۰۰۰ څخه ډیر زخمیان شوي دي، په داسې حال کې چې یوازې په غزه کې فلسطینیان تر زرو زیات شهیدان او تر ۵۰۰۰ ډیر زخمیان شوي دي او د اسر ایلو بمباریو د استوګنې ګڼ شمیر ودانۍ او حیاتي تاسیسات ویجاړ کړي دي

اسر ایلو د غزې تر انګې ته د اوبو او بریښنا د قطع کولو اعلان وکړ، ټولې لارې یې بندې کړې او ګواښ یې وکړ چې د رفح له لارې له مصر څخه د رسیدو په هر ډول مرستندویه لارې به برید وکړي، نود مصر مرستندویه کاروانونه شاته شول.¹²

څلورم: د حماس ځینې مهم مشران چې د اسر ایلو لخوا په نښه شوي:

د ۱۹۸۷ کال په ډسمبر کې د اسلامي مقاومت غورځنګ (حماس) له تاسیس راهیسې، د

د دې ډلې سیاسي او پوځي مشران د فلسطین په دننه او بهر کې د اسر ایلي اشغالګرو لخوا د وژنو هدف ګرځیدلي دي..

د حماس د مشرانو په منځ کې چې د اسر ایلو لخوا په شهادت رسیدلي دي دي: د حماس بنسټ ایښودونکی شیخ احمد یاسین (۲۰۰۴)، د هغې د سیاسي دفتر مشر اسماعیل هنیه (۲۰۲۴)، د هغه مرستیال صالح العاروري (۲۰۲۴)، او د هغه مشران عبدالعزیز الرنتیسی (۲۰۰۴)، سعید صیام (۲۰۰۹)، او ابراهیم المقدمه (۲۰۰۳) نزارریان (۲۰۰۹)، صلاح شحاده (۲۰۰۲) او نور..

د نورو مشرانو د وژلو هڅې هم ناکامې شوې، په شمول د حماس د سیاسي دفتر مشر، خالد مشعل په (۱۹۹۷) میلادی کال، د دې سیاسي دفتر غړی، محمود الظهر، او په لبنان کې د حماس ځانګې مشر، محمد برهوم

په تېرو څو کلونو کې اسر ایلو د حماس یوزیات شمېر مشران وژلي دي، چې د دغه غورځنګ په جوړولو او د اسر ایلو پر ضد یې په عملیاتو او فعالیتونو کې اوږده سابقه درلوده.

- سرچینه: الجزیره، ادارې، ویب پانی. 12

د دې غورځنگ وروستی مشر چې وژل شوی وه، د غورځنگ د سیاسي دفتر مرستیال صالح العاروري وه، چې د بیروت په جنوبي ښارگوټي کې له یوې چاودنې وروسته ووژل شو. د اسر اییلو لخوا وژل شوي ترټولو مشهور مشران په لاندې ډول دي:

1- شیخ احمد یاسین:

اسر اییلو شیخ احمد یاسین څو ځله نیولی، په دې وروستیو کې په ۱۹۸۹ کال کې، هغه په عمري بند محکوم شو او په ۱۹۹۷ کال کې د مشال تروژني وروسته د اردن او اسر اییلو ترمنځ د تبادلې له تړون څخه ووت.

اسر اییلو څو ځله د هغه د وژلو هڅه وکړه او د ۲۰۰۴ کال د مارچ په ۲۲ مه د غزې د صابري په گاوند کې د خپل کور سره نږدې په جومات کې د سهار له لمانځه څخه د راستنیدو په حال کې شهید کړی شو.

د ۲۰۰۴ کال د مارچ په ۲۲ نیټه اسر ایلی څواکونو د حماس د غورځنگ بنسټ ایښودونکی شیخ احمد یاسین د صهیونیست جنګي الوتکو په توغندويي برید کې شهید شو.

شیخ یاسین په ۱۹۳۸ کال کې د برتانيې د واکمنۍ پرمهال وزېږېد او په ۱۹۸۹ کال کې ونیول شو او په عمري بند محکوم شو.

هغه په ۲۰۰۳ کې په داسې حال کې چې هغه له اسماعیل هنیه سره په کور کې وه، د وژنې هڅه وشوه، مګر هغه د لږو ټپونو سره ژوندی پاتې شو..

اونیزه خپرونه: سیاست

2- اسماعیل هنیه:

د ۲۰۲۴ کال د جولای په ۳۱ مه سهار، حماس غورځنگ اعلان وکړ چې د خپل سیاسي دفتر مشر اسماعیل هنیه په پلازمینه تهران کې د هغه په استوګنځي کې په یوه برید کې وژل شوی دی..

د حماس د سیاسي دفتر مشر د ایران پلازمینې تهران ته د ولسمشر مسعود پیزشکیان د لورې په مراسمو کې د ګډون لپاره تللی وه..

هنیه لا پخوا د وژنې له هڅو سره مخامخ شوی وه، ځکه چې لاس یې د ۲۰۰۳ کال د سپتمبر په ۶ د اسر اییلو له برید وروسته ټپي شو چې د شیخ یاسین په ګډون د حماس ځینې مشران یې په نښه کړل..

اسر اییلو هم د غزې په ترانگه کې د هغه د وژلو په هڅه کې څو ځله په محاصره شوې ترانگه کې په خپلو جگړو کې د هغه کور بمبار کړ..

3- عبدالعزیز الرنتیسی رحمه الله :

اسر اییلو هغه څو ځله ونيو او په ۱۹۹۲ کال کې یې د فلسطیني مشرانو او فعالانو له یوې ډلې سره په جنوبي لبنان کې مرج الظهور ته واستاوه، له راستنیدو وروسته یې بیا ونيو او تر ۱۹۹۷ کال پورې په زندان کې پاتې شو..

اسر اییلو په ۲۰۰۳ کال کې د هغه د وژلو هڅه وکړه کله چې د غزې په ترانگه کې د هغه پر موټر توغندی وویشتل شو، خو هغه ژوندی پاتې شو او یوازې تپي شو.

اشغالګرو د ۲۰۰۴ کال د اپریل په ۱۷ نیټه د غزې د ښار په شمال کې د الجله کوڅې څخه د تیریدو په وخت کې د هغه په موټر باندې برید وکړ چې له هغه سره یې دوه تنه ملګری هم شهیدان شول..

د رنتیسی وژنه وروسته له هغه وشوه چې شارون او د هغه نظامي قوماندانانو اعلان وکړ چې "د حماس ټول مشران په نښه شوي لیست کې دي".

اسر اییلو یوه میاشت وروسته له هغه چې د شیخ احمد یاسین پر ځای یې د غورځنګ مشري په غاړه واخیسته، په ۲۰۰۴ کال کې د غزې په ترانگه کې د هغه پر موټر د اپاچي هلیکوپتر له خوا توغندي وویشتل شو..

الرتیسی څو ځله د مختلفو مودو لپاره ونيول شو او په 1992 کې مرج الظهور ته وشړل شو.

هغه تر ۱۹۹۷ کال پورې په مرج الظهور کې وه چې له راستنیدو څخه وروسته ونيول شو.

هغه په 2003 کې د وژنې په هڅه کې ژوندی پاتې شو کله چې یوې اسر اییلي الوتکې د غزې په ترانگه کې د هغه موټر په توغندي وویشتل شو.

4- صالح العاروري رحمه الله :

د حماس غورځنګ د سه شنبې په ورځ، د 2024 کال د جنورۍ په 2 نیټه اعلان وکړ چې د دوی د سیاسي دفتر مرستیال صالح العاروري د اسر اییلو د بې پیلوټه الوتکې په برید کې ووژل شو چې په بیروت کې د حماس د دفتر یوه ودانۍ یې په نښه کړه.

حماس زیاته کړې چې په برید کې د عزالدین القسام لوا دوه قومندانان هم وژل شوي دي.

په ملګرو ملتونو کې د اسر ایلو سفیر ګیلاد اردان د نیواکګرپوڅ، د داخلی امنیت ادارې (شین بیت) او د خارجی استخباراتو ادارې (موساد) ته د العاروری د وژنې له امله مبارکي وویلې په داسې حال کې چې د اسر ایلو د لومړي وزیر دفتر ویل چې لومړی وزیر نتنیا هو له وزیرانو وغوښتل چې په دې اړه تبصره ونه کړي..

صالحه شهیده 2002:

نیواکګرو ځواکونو د ۲۰۰۲ کال د جولای په ۲۳ مه د حماس د پوځي دستګاه بنسټ ایښودونکی او لومړی مشر صالح شحاده وواژه..

صالح شحاده چې د القسام د لوا له بنسټ ایښودونکو څخه یو دی، په ۱۹۸۷ کال کې د غزې په دراز سیمه کې پریوه کورد بم په غورځولو سره د هغه د مېرمنې په ګډون ۱۸ تنه شهیدان شول.

شهیده په ۱۹۵۲ کال کې د غزې په ساحلي کمپ کې زیږیدلې وه چې د یو شمیر عملیاتو د پلانونو دنده یې په غاړه درلوده او په ۲۰۰۰ کال کې په اداري توقیف کې وه.

برید چې د F-16 جنګي الوتکې له خوا شوی وو، د شهیدې په ګډون ۱۸ تنه فلسطینیان شهیدان شول، چې د هغې د یوې لور په ګډون ۱۴۰ تنه ټپیان شول او د استوګنې یوه چوکۍ په بشپړه توګه ویجاړه شوه.

نیواکګرو ځواکونو په عملیاتو کې له یو ټن څخه زیات چاودیدونکي توکي کارولي، چې د «الدراج ګاونډی» قتل عام په نوم یادېږي، چې د غزې له ګڼ میشتو سیمو څخه یو نوم دی.

د اسر ایلو د پوځي یوې بیانيې تایید کړه چې "هوایي برید د حماس پوځي قوماندان صالح شحاده په نښه کړ او هغه یې ټپي کړ،" او زیاته یې کړه چې "شحاده په تېرو دوو کلونو کې په اسر ایلو کې د اسر ایلو اردو او ملګري وګړو په وړاندې د سلګونو بریدونو تر شا لاس درلود".

محمود المبحوح:

د حماس مشر محمود المبحوح د ۲۰۱۰ کال د جنورۍ په ۱۹ مه د متحده عربي اماراتو په دوبي کې په یوه هوټل کې ووژل شو..

حماس موساد د وژنې تر شا په لاس لرلو تورن کړ، او د دوبي پولیسو څرګنده کړه چې دا وژنه د ۱۷ کسانو یوې ډلې لخوا ترسره شوې..

پولیسو پخپله ویلي چې د عملیاتو وروستي چمتووالی او پلي کول شل ساعته وخت واخست.

ابراهيم المقدمه:

ابراهيم المقدمه چې د حماس د سياسي دفتر غړی او یو پوځي مشرو، د ۲۰۰۳ کال د مارچ په اتمه د اسراییلي اشغالګرو ځواکونو له خوا شهید شو.

یوې ایاچي چورلکې د غزې د ښار په مرکز کې د البایدي کوڅې څخه د تیریدو پر مهال د المقدمه پر موټر پنځه توغندي وویشتل چې له امله یې نوموړی او د هغه درې ملګري ووژل شول او ګڼ شمیر مسافرانو د ښوونځي زده کوونکي تپیان شول.

ګیدون عزرا - چې د شین بیت د مرستیال په توګه دنده ترسره کړې - ویلي چې المقدمه د اسراییلو امنیت ته یو له خورا خطرناکو فلسطینیانو څخه شمیرل کېږي، او دا چې هغه یوازې د فلسطین د سازمان مشر نه دی، بلکې د ټول فکري مکتب مشر دی. دې کار د اسراییلو پر ضد جګړې ته د فلسطینیانو د هڅو د دوام زمينه برابره کړه.

عماد عقل په ۱۹۹۳ کې:

عماد عقل د ۱۹۹۳ م کال د نومبر د میاشتې په ۲۴ نېټه د چهارشنبې په ورځ د غزې ترانګې په شمال کې د شجاعیه په سیمه کې په داسې حال کې په شهادت ورسید چې هغه مهال یوازې ۲۲ کلن وه؛ اسراییلو هغه د غزې په شجاعیه سیمه کې وروسته له هغه وواژه، چې د اسراییلي ځواکونو او میشتو یهودانو پر ضد یې لښکرمنه عملیات ترسره کړل. هغه او د هغه یو شمیر ملګري د اسراییلي ځواکونو لخوا محاصره شول چې 60 زغره وال موټرونو ونشو کړای دوی تسلیم کړی او د اردو ځواکونو سره یې ډزې وکړې.

یحیی عیاش په ۱۹۹۶ کې:

عیاش چې د القسام په لخوا کې یو له مشهورو قوماندانو څخه و، د یوه تلیفوني بم په وسیله چې له لرې واټن څخه وچاودید، له اوږده تعقیب وروسته ووژل شو.

عیاش، یا "انجینر" لکه څنګه چې ورته ویل کېږي، د لښکرمنو اسراییليانو د وژلو او د اسراییلي ځواکونو په وړاندې د عملیاتو پلان کولو مسولیت لري چې د 1994 په وروستیو کې د لویدیځې غاړې څخه ووتل او غزې ته ورسید.

جمال سلیم او جمال منصور په ۲۰۰۱ کې:

جمال منصور په لويديځه غاړه کې د حماس د غورځنگ له بنسټ ايښودونکو څخه شميرل کيږي او تر لسو ډيروخت نيول شوی دی.

د جمال سليم په اړه، هغه د حماس غورځنگ له تاسيس وروسته سمدلاسه د هغه په ليکو کې شامل شو. او اسر ايلو هغه د لبنان په سويل کې مرج الظهورته وشاره.

محمود ابوهنود ۲۰۰۱:

ابوهنود د يوتوغندي په واسطه ووژل شو چې د هغه موټرې په نېنه کې، وروسته له دې چې هغه د اسر اييلي چارو اکولخوا يوله خورا مطلوبو کسانو څخه وه..

په 2000 ميلادی کال کې، اسر اييلي څو اکونو هغه په لويديځه غاړه کې په يوه کور کې محاصره کړ، او د جگړې څخه په شا شو.

محمّد الطاهر ۲۰۰۲:

الطاهر چې د عزالدين القسام د لوا لومړی انجنير او د چاوديدونکو توکو يو له مخکښو انجينرانو څخه و، له اسر اييلي پوځ سره تر جگړې وروسته شهيد شو..

اسماعيل ابوشناب ۲۰۰۳:

اسر اييلو په ۲۰۰۳ کال کې اسماعيل ابوشناب په خپل موټر د پنځو توغنديو په ویشتلو سره وواژه..

اسماعيل ابوشناب د حماس غورځنگ يوله مهمو بنسټ ايښودونکو او مشرانو څخه شميرل کيږي چې د لومړي انتفاضې پرمهال يې د حماس له غورځنگ سره د تړاو په تور تر لسو کلونو زيات په اسر اييلي زندانونو کې تير کړل..

عدنان الغول ۲۰۰۴:

الغول د جاسوسۍ الوتکې د توغندي په واسطه ووژل شو چې د هغه موټرې په نېنه کې، هغه د القسام لوا د لومړي نسل او بنسټ ايښودونکو څخه وه..

الغول چې د قسام لوا د پوځي صنعتي کولو مشري يې کوله، د اسر اييلو له محاصرې سره سره، د قدس د لومړنيو راکتونو او توغنديو په جوړولو کې د خپلو گوتو په نښانونو سره د مقاومت او له اسر اييلو سره د جگړې په تاريخ کې د يو مهم بدلون په رامنځته کولو بريالی شو.

سعید صیام ۲۰۰۹:

اسر اییلو سعید صیام په ۲۰۰۹ کال کې د غزې په ترانگه کې د جگړې پرمهال وواژه.

صیام د ۲۰۰۶ کال په انتخاباتو کې د حماس غورځنگ د مقننه شورا د اکثر و څوکیو له گټلو وروسته د کورنیو چارو وزارت په غاړه واخیست او د ۲۰۰۶ کال په مې میاشت کې یې د امنیتي خدماتو په ملاتړ اجراییو ځواک جوړ کړ.

صیام د غزې په ترانگه کې د خپل کور په برید کې شهید شو.

نثار بیان ۲۰۰۹:

نزاریان چې د اسلامي مقاومت غورځنگ (حماس) مهم سیاسي او پوځي مشران او د نبوي احادیثو په برخه کې تخصص لري، د ۲۰۰۹ کال په لومړۍ ورځ د اسر ایلو له خوا د خپلې کورنۍ له ۱۵ غړو سره په یوه هوايي برید کې شهید شو. د غزې په ترانگه کې د جبالیا په کمپ کې د هغه کوروه ..

احمد الجابري ۲۰۱۲:

الجابري خپل سیاسي ژوند د فتحې غورځنگ څخه پیل کړ، او د شیخ احمد یاسین او عبدالعزیز الرنتسي سره د پیژندلو وروسته، هغه د حماس غورځنگ سره یوځای شو او په سیاسي او نظامي توگه یې وده وکړه تر هغه چې هغه د "الفتح" د مشر مرستیال شو. پوځي ځواک، د القسام لخوا اسراییل هغه خپل "ترتولو مطلوب" کس اعلان کړ او هغه یې تعقیب کړ ترڅو چې هغه یې په ۲۰۱۲ کې د غزې په ترانگه کې په خپل کور کې شهید کړ.

راد العطار ۲۰۱۴:

هغه د قسام لخوا په پوځي شورا کې د رهبري مقام درلود او د گیلاد شالیت اسرایلی عسکر د تښتوني معمار وه.

نوموړی په ۲۰۱۴ کال کې د غزې ترانگې په رفح ښار کې پریوه کور په هوايي برید کې شهید شو.¹³

- الجزیره چینل ، العالم چینل او نوری ادارې .¹³

پنځم: داقصی توپان دکیدو لاملونه :

-داقصی توپان ولی منځته راغی : دلته ځینې مهم لاملونه دي چې باید ذکرشي او هغه دادي: د عربو او اسرانیلو ترمنځ داسې جگړه تراوسه نه وه شوې یو هغه د 1973 د اکتوبر جنگ ته که وگورو، او کوم قتل عام چې اوس په غزه کې روان دی آیا دومره زیاته ویجاړی مرگ ژوبله پدې ارزي ؟

-داقصی توپان د 1967 ، 1973 ، اود اسرانیلو لخوا په 1982 کال اود اسرانیلو او حزب الله ترمنځ په 2006 م کال کې چې کوم جنگ منځ ته راغی ترټولو لور او اوچت دی ، پدې وخت کې د نړۍ زیاتو هیوادونو په ځانگړي ډول عربي هیوادونو کوبسین کاوه چې داسرانیلو سره خپل دیپلوماتیک روابط جوړکړي د ساري په ډول دالمغرب هیواد د بحرین هیواد دعربي اماراتو هیواد دسعودي عربستان هیواد هم پدې لاره روان وه ، په منځني ختیځ کې سیمه ایز هیوادونه ډیر سره نږدی شول لکه ترکیه ، ایران ، سعودی عربستان اوورسره اسرانیل نږدې وه چې ددې ملکونو ترمنځ یوه تاریخي موافقتامه منځ ته راشي ، ددې ترټولو خطرناک کار داوه چې هره ورځ به په فلسطیني بندیانو ترحد زیات ظلمونه کیدل ، کوم یهودان چې دغزې سره څیرمه په یهودی بنارگوتوکې اوسیري په فلسطینیانو یې سخت ظلمونه کول اوداکارې بالکل رو اباله ، اقصی جومات ته یې فلسطیني لمونځ کوونکې نه پرېښودل ، دغه پیښو فلسطینیان په خاص ډول اودنړۍ مسلمانان او ټول نړیوال ځوریدل ، غزه داتوکالوراهیسي محاصره وه اودهرډول انساني حقوقو څخه محرومه وه ، تردې چې نږدې وه د فلسطین مسئله بالکل هیره شي ، دحماس گوند څوڅلې خپل پلاوي تل ابیب ته ولیږه چې اسرانیل پدې وپوهوي چې د اقصی په حرم دومره زیات تیري ، د فلسطیني بندیانو په مقابل کې داظلمونه د غزې محاصره ..... مگرهیچادیده توجه ونکړه .

لومړی سبب : د اقصی جومات د نړیدو مخ نیوی :

کله چې دحماس د گوند نظامي څانگې عمومي قوماندان محمد ضیف د عملیاتو اعلان وکړ اوداسې یې وویل : دشمن اقصی چټله کړه د رسول الله صلی الله علیه وسلم دمسری یې توهین وکړ په معتکفینو یې تیری وکړ او اسرانیلي عسکرو اقصی حرم شریف توهین او تحقیرکړ مور مخکې هم خبرداری ورکړی وه . ددې جگړې خطر نورهم پدې زیات شو چې امریکایان د اوکراین په جگړه بوخت وه ، په اسرانیلو کې حکومتی چارواکي د قضاء او محکمې په تعدیل لگیاوه ترڅو د قطاع او قدس د حالاتو څخه د خلکو توجه بلخوا وگرځوي پدې کومان سره چې حماس ضعیف شوی تردې دضفې اوسیدونکو په حماس باندي ملامتیا اچوله چې مورې هیرکړو او اقصی یې اسرانیلي لیوانوته پرېښې ده . تردې چې اقصی د اسلامي لیو هیوادو په اند ترټولو وړوکې قضیه وگرځیده ، خبردې ته ورسیده چې د ځینو هیوادو نو او اشغالگر صهیوني دولت ترمنځ قوي اقتصادي همکاری پیل شوې سره ددې چې اوسنی اسرانیلي دولت ترڅو خونخواربد نیتی د اقصی دوخت

او ځای د تقسیم واضح نیت داسر ائیلو په تاریخ کې موجوددی او ددې څخه زیات دوی قصد لري چې په اقصی باندې خپله سلطه محکمه او بیایي له منځه یوسي .

دوهم سبب : دیرسخت دریځ یهودي مستوطنین غواړي چې اقصی جومات ونړوي او دا خبره به یې د اقصی دتوپان څخه وړاندې په تکرار او ښکاره ډول ویله ، په یهودي دین کې دا عقیده ده چې د سرې غوا د ښکاره کیدو په وخت کې به د اقصی مبارک جومات نړیږي ، د وهم هیکل سخت دریځي گوندونه د اسر ائیلو د ټولو حکومتونو په مرسته او کومک سره کوښښ کوي چې سرې غواگانې ملک ته راوړي لکه څنگه چې پدې اخرو وختونو کې یې د امریکا هیواد څخه پنځه سرې غواوې راوړې او دزیتون په غره کې یې ذبحه کړې ترڅو وهمي هیکل جوړ کړي ، د جولای میاشتې 2023 م کال د اسر ائیلو 12 چینل ښکاره کړه چې د ډیرو وزارتونو ترمنځ د مالی بودیجې د رصد او وهمي هیکل جوړیدل د اقصی شریف په ساحه کې د جوړیدو کوښښ کړی .

د می میاشتې د 2023 م کال کې د امنیت سخت دریځ ، متعصب قومي مشر ایتمار بن غفیر په اقصی جومات باندې په څو مکرره هجومونو باندې وویل : مور ددې ځای اصلي څښتنان یو ، دده په اند باندې . بیایي وویل : د حماس گواښونه بریالي نشول ، ځکه مور د قدس او ټولې اسر ائیلې ځمکې خاوندان یو .

ټوله نړۍ او په ځانگړي ډول اسلامي نړۍ په اقصی باندې د تیږو سره بلده ده ، ددې سره سره چې لمونځ کوونکي او معتکفین به یې خپل ، امریکا او غربي نړۍ د اوکراین په جگړه بوخته وه ، او د پیلوماتیکو اړیکو عادی کیدل روان وه چې پدې سره د اقصی مبارک حرم په واقعي خطر کې واقع شو .

په ښکاره او څرگند ډول د سپتمبر میاشتې په اخیر کې په 2023 م کال د اقصی توپان نه لږ مخکې تقریبا دوه هفتې وړاندې کله چې داسر ائیلو وحشي او تیږې کوونکو قواوو د اشغال شوې قدیمي قدس ښار داخل کې یې تیږی وکړ او مسلمانې ښځې یې د اقصی جومات څخه منع کړې خو سخت دریځو یهودانو ته یې د مبارک اقصی حرم ته د ننوتلو اجازه ورکړه .

دریم سبب : د ضفې لویې سیمې داسر ائیلو لخوا په مکمل ډول نیول او دخپلې خاورې سره یې ضم کول :

اسر ائیلو دغه کار د اقصی توپان څخه تر مخه ترسره کړ چې پدی سره یې د فلسطین نقشه مکمله تغیر کړه ، چې د ضفې ځمکه یې د لښکر د سلطې څخه و ایستله او د ایتمار بن غفیر تر مشرۍ لاندې یې په داخلي واک کې ورکړه پدې کې د مالی سخت دریځه وزیر بتسلئیل سموتريتش هم مهم رول ولوباوه او دغه دواړه خنیران په غربي ضفه کې د سخت دریځو مستوطنینو یهودانو د گوندونو مشران دي .

ددواړو گوندونو مشترک عامل دادی چې دا یو دیني یهودي گوند او یو یهودي قوت دی چې دهیواد په زیاتو وزارتونو واک لري او دواړه دا کوښښ کوي چې داسې یو سخت دریځه یهودي هیواد جوړ کړي چې د اردن د نهر څخه تر متوسط بحر پورې اوږد والی او پراخوالی ولري .

په يقيني ډول بن غفیر اوسموتريتش داوړ ځل لپاره هغه واک او مال ترلاسه کړ چې غربي ضفه يې داسر ائيلي خاورې سره يو ځای کړه .

دفروری میاشتي 2023 م کال سخت دريځه قومي انتلافي حکومت د نوي وزير په دنده داسې اتفاق وکړ چې : ځيني واک لرونکي اړخونه د غربي ضفې د خلکو د ژوند تيروني په خاطر وگومارل شول چې مخکې تردې د فوج ترواک لاندې وه بيا اسر ائيلو د ملل متحد د منشور خلاف يې ددغې لويې سيمې په خپله خاوره پورې د تړلو اعلان وکړ... عربي انديپنديت شبکې وويل : د اشغالکر نظام دغه تغيير به د فلسطينيانو او مستوطنو اسر ائيليانو په ژوند به بدې اغيزې وکړي ....

د اگست میاشتي په 2023، م کال عميحاى الياهو د قدس د چارو وزير او د يهودي قوت گوند غړي د غربي ضفې په ډير نږدې وخت کې د يو ځای کيدو وويل چې : د هغې ځمکې چې اسر ائيلو په 1967 م کال نيولې ده کوم شين خط وجود نلري ، پخپل گومان وايي : دايووهمی خط دی .

داسر ائيلو سخت دريځه د ماليې وزير د فرانسې په پلازمينه کې په 19 د فروری 2023 م کال کې وويل : د فلسطيني ملت په نوم کوم شى وجود نلری .

څلورم سبب : يهودي مستوطنين مسلح کيږي او د ضفې د سيمې په بزگرو انوتيري کوي :

د فلسطيني ماشومانو سوځول .

په 22 د ستمبر په 2023 م کال کې يو فلسطيني ماشوم وسوځيده دخليل په جنوب کې د يهودي مستوطنينو لخوا گازپرې واچول شو چې ټول وسوځيده ددې څخه مخکې هم داسې راپورونه ترلاسه شوې وه چې يوبل ماشوم هم دداسې ستونزې سره مخامخ شوى وه چې بيا وژغورل شو . اوهمدارنگه په 2015 م کال کې د الدوابشه کورنۍ پداسې حال کې چې په خوب ويده وه اورپې ورواچاوه په نتيجه کې د 18 مياشتو ماشوم فى الحال شهيد شو او وروسته د ماشوم والدين هم په شهادت ورسيدل او په راتلونکي کال کې د يواځيني گواه کورهم وسوځول شو .

-سوځيدل يواځې په ماشومانو پورې نه وه تړلى بلکې داسر ائيلو سخت دريځه د ماليې وزير د مارچ میاشتي په 2023 م کال کې يې د فلسطين د غربي ضفې د حواره نومې کلی د مکمل نږدو امرورکړ ، دوه ورځې وړاندې داسر ائيلو مستوطنينو له لوري د فلسطينيانو په لس گونو کورونه او موټرې په همدې ښارکې وسوځولې شوې چې يوکس شهيد او سلگونه نور تپيان شول ، ددې په مقابل کې واشنتن يواځې ددروغو خفگان وښود ، اسر ائيلي وزير د اظهاراتو وروسته دغه ښارگوتي ته د ورتللو اجازه ورکړې شوه .

د 2023 م کال د پيل څخه اسر ائيلي کفارو زيات تيري وکړل چې په نتيجه کې 220 فلسطينيان په لويديځه غاړه ، قدس اوغزه کې شهيدان شول چې 40 يې ماشومان وه او 11 يې ښځې وې ¹⁴ دا داقصی توپان د پيل

- د فلسطين د صحت عامي وزارت په تاييد . 14

څخه مخکې . داگست په میاشت کې چې کوم راپوردهیومن رایتس ووتش څخه صادرشوی دی ویلي دي : داسر ائیلو فوج او پولیس د فلسطین ماشومان دکوم جرم او گناه پرته وژني نوموړي باید پوښتنه وکړو..... داگست میاشتي په 2023م کال ائتماربن غفیرغوبښتنه وکړه چې باید دیراسر ائیلیان مسلح کړی شي ترڅو دهغو فلسطینیانو مخه ونیسي چې په لویدیځه غاړه کې په مستوطنواسر ائیلو باندي تیري مخه ونیسي . پنځم سبب : دلویديځې غاړې څخه د فلسطینیانو دشرلو پروگرام او داسر ائیلیانو دخای په خای کیدولپاره وسعت او پراخوالی :

که څه هم په 2023 م کال کې اوسني حکومت لږ ترلږه دوه ځلې دا تعهد وکړ چې داسر ائیلو ښارگوتي به بندوي مگر پدې وخت کې دغه ښارگوتي ډیرزیات جوړشول ، مگر اوسني دولت د 2012 م کال راهیسي د لویدیځې غاړې څخه ډیرزیات فلسطینیان وشرل .

ائتماربن غفیریهودي قوت گوند مشري کوي کوم چې ښې اړخي سخت دریځه گوند د کاخ تروریست حزب څخه جلاشوی دی کوم چې هروخت د فلسطینیانو د شرلو بلنه کوي ، په همدې سره بن غفیر ډیرشهرت ترلاسه کړ ځکه چې دا مجرم دهغو مستوطنو یهودانو څخه دفاع کوي چې د فلسطینیانو په ضد په جرمونو مرتکب شوي وي ، اوهمدارنگه د اقصی په مبارک حرم باندي او دشیخ جراح د کلي په اوسیدونکو باندي دزیاتو تیریاووددي خلکو دخپلو کورونو څخه په زور شرلو سره مشهورشوی .¹⁵

- اساسي لامل :

په اخرکې باید داوضاحت ورکړم چې د اقصی داساسي لاملونو څخه یوداهم کیدی شي او داشاید زما په نظر صحیح هم وي او دا :

کله چې په منځني ختیځ کې ټول وگړي ملتونه او حکام سنی مذهبه دي او د عثمان رضی الله عنه د شهادت څخه راپدیخوا د اهل سنتوپه ضد توطي روانې د تاریخ په هرپړاو کې سنیان د مکملې عام وژنې سره مخامخ شوي دي ، د عثمان رضی الله عنه شهادت ، علی رضی الله عنه شهادت ، دکربلا و اقع ، دامویانو عباسیانو د حکومتونوپه ضد شورشونه تردې چې په ایران کې حکومت صفویانو ته ورسید پدې ټولو کې د عبدالله بن سباء یهودي او دهغه ډیروانو مستقیم لاس وه ، داسماعیل صفوی مورحنفی مذهبه وه خپل زوی یې ووژله او په شهادت ورسیده ، نومطلب داچې دحماس اسلامي گوند چې مشران یې ټول بافهمه بااحساسه او داخوان المسلمین څخه دي نوایران نه غوښتل چې داسې یو تنظیم په منځني ختیځ کې تحمل کړي ، که تاسود اقصی توپان عملیات د لومړۍ ورځې څخه تعقیب کړي وي نو دا به موپه واضح ډول لیدلي وي چې ایران یواځې خبرې کوی اوبس ، همدا ایران وه چې حماس یې پرې وروچاوه بیا د خیرپه غونډی ورته کیناست هغه څه متل دی : راځی چې پرې ورځی ، غزه یې تباه کړه ، په زرگونه کورنې دا حصایې د ثبت څخه ووتلی یعنی

- شبكة البصرة الثلاثاء 30 ربيع الثاني 14 تشرین الثاني 1445 هـ ق . 15

: ټول شهيدان شول او مکمل ميراث شول ، ټول کلينيکونه اوروغتونه ويجاړ ، جوماتونه ، مدرسې ، اوسيد و کورونه ، سرکونه ، داوبو سيستمونه ، طبي مرکزونه ټول مکمل ويجاړ او تباه شول په غزه کې هيڅ يو داسې څه جوړندى پاتې چې ورته وکتل شي ، دا ايران وه چې غزه يې تباه او د مسجد الاقصى سرپرستې يې په يونوع اسرايلى غاصب او وحشت گر رژيم ته وسپارله ....

شپږم: د يرغل د 200 ورځو پايلې:

اشغالگرو د غزې د ترانگې په بيلا بيلو سيمو باندې خپل يرغل ته دوام ورکړى دى په داسې حال کې چې اسراييلي توپچي کشتيو د سه شنبې په ورځ سهاروختي د الزوايده، ديرالبلح او النصيرات ساحلونه په نښه کړل، په داسې حال کې چې د غزې په شمال کې سيمې د يوې لړۍ شاهدې وې. له تاوتريخجنو بريدونو څخه. د فلسطيني خبري اژانس (وفا) په وينا، چې په پايله کې يې د يو شمير اتباعو د وژل کيدو او ټپي کيدو او د کورونو او ملکيتونو د ويجاړيدو لامل شو.

نن سه شنبه، د دولتي رسنيو دفتر د غزې په ترانگه کې د "اسراييلي" اشغال لخوا د نسل وژنې د وروستي احصايې په اړه تازه معلومات خپاره کړل.

معلومات په ډاگه کوي چې اشغالگرو د اکتوبر له اوومې نېټې څخه د خپل يرغل له پيله تر اوسه ۳۰۰۰۲۵ قتل عامونه کړي چې په پايله کې يې ۴۱۱۸۳ تنه شهيدان اولادرکه شوي دي

د يرغل پايلې په لاندې ډول دي:

1- ۳۴۱۸۳ شهيدان چې روغتونونه رسيدلى دى .

2-- ۱۴۷۷۸ ماشومان شهيدان.

3- د قحطۍ له امله ۳۰ تنه ماشومان شهيدان شول.

4- ۹۷۵۲ بنځينه شهيدانې.

5- ۴۸۵ تنه طبي پرسونل شهيدان شول.

6 د ملکي دفاع څخه ۶۷ تنه شهيدان.

- ۱۴۰ خبريالان شهيدان.

- ۷ زره ورک دي.

۷۷۱۴۳ په اخته شوي دي.

۷۲- سلنه قربانيان ماشومان او بنځي دي.

۱۷- زره ماشومان د خپلو والدينو يا دواړو څخه پرته ژوند کوي.

۱۱- زره تپيان د عملياتو لپاره د درملني لپاره تگ ته اړتيا لري.

د سرطان ۱۰۰۰۰ ناروغان له مرگ سره مخ دي او درملني ته اړتيا لري.

د بي ځايه کيدو په نتيجه کې يو ميليون او ۹۰ زره کسان په ساري ناروغيو اخته کېږي.

د بي ځايه کيدو له امله د وپروس هپاټايتس ناروغي ۸ زره پيښي.

۶۰۰۰۰ اميندواړه ميرمني روغتيايي خدمتونو ته د نه لاسرسي له امله له خطر سره مخ دي.

۳۵۰۰۰۰ مزمي ناروغان د درملو د نه مديريت له امله له خطر سره مخامخ دي.

د نسل وژني په جريان کې د غزي له ترانگې څخه ۵ زره نيول.

۳۱۰ روغتيايي کارکوونکي نيول شوي دي .

د خبريالانو د نيولوشل قضيې چې نومونه يې معلوم دي.

د غزي په ترانگه کې دوه ميليونه بي ځايه شوي.

۱۸۱ دولتي مرکزونه د اشغال لخوا ويجاړ شوي.

۱۰۳- بسوونځي او پوهنتونونه د اشغال له امله په بشپړه توگه ويجاړ شول.

۳۰۹- بسوونځي او پوهنتونونه په جزوي توگه د اشغال لخوا ويجاړ شوي.

۲۳۹- جوماتونه د اشغالگرو لخوا په بشپړه توگه ويجاړ شول.

۳۱۷- جوماتونه د اشغال لخوا په جزوي توگه ويجاړ شوي.

۳- کليساگانې د اشغالگرو لخوا په نښه او ويجاړې شوې.

۸۶- زره کورونه په بشپړه توګه د اشغالګرو له خوا ويجاړ شول.

294- زره د کورواحدونه په جزوي توګه د اشغال لخوا ويجاړ شوي او د استوګنې وړ ندي.

۷۵- زره ټنه چاودیدونکي توکي د الحشد الشعب له خوا وغورځول شول

په غزه کې غونډۍ.

32- روغتونونه د اشغال لخوا له خدمت څخه ایستل شوي.

۵۳- روغتیايي مرکزونه چې د اشغالګرو له خوا له فعالیتنه ایستل شوي.

160- روغتیايي بنسټونه د اشغال لخوا په نښه شوي.

د اشغالګرو پوځ ۱۲۶ امبولانسونه په نښه کړل.

د اشغال لخوا 206 لرغون او میراث ځایونه ويجاړ شوي.

د غزې په ترانګه کې د تباهی له جګړې څخه مستقیم لومړني زیانونو کې 30 ملیارد ډالر.¹⁶

- څلورم فصل : د څلورمې برخې معلومات په لاندې ډول سره وړاندې کېږي :

اول: فلسطين پېژندل :

-د فلسطين دولت د آسيا په سويل لويديځ کې د لرغونې نړۍ په زړه کې موقعيت لري، په ځانگړې توگه د مديترانې د ساحل په سويل لويديځ کې د مديترانې سمندر په منځ کې موقعيت لري .
-د دې جغرافيايي موقعيت د آسيا او افريقا د براعظمونو او د مديترانې او سره سمندرونو ترمنځ د ځمکې اړيکه جوړه کړې.

-د مديترانې سمندر په لويديځ کې له فلسطين سره گډه پوله لري چې ۲۴۰ کيلومتره اوږدوالی لري او شمال ختيځ لوري ته يې له سورې سره گډه پوله لري چې ۷۶ کيلومتره سرحد لري او شمال ته يې له لبنان سره پوله لري 79. کيلومتره په ختيځ کې د اردن سره گډه پوله لري، د 360 کيلومتره اوږدوالي سره.
-له اردن سره يې پولې په ۱۹۲۲ کال کې په فلسطين او اردن کې د برتانيې د عالي کمېشنرۍ له خوا رسم شوې وې،

- په داسې حال کې چې له مصر سره يې پولې په ۱۹۰۶ کال کې د مصر د خاديو او عثماني دولت ترمنځ د يوې موافقې له مخې رسم شوې وې.

-دا په شمال کې د لبنان جمهوريت سره گډه پوله لري، اوږدوالی يې 79 کيلومتره دی، او په جنوب کې د مصر سينه سره گډه پوله لري او د دوی ترمنځ سرحدي ساحه 240 کيلومتره ده.

-فضا:

د تاريخي فلسطين مساحت 27,027 مربع كيلومتره دی چې په کې د تېریاس او هولاجېلونه او د مردار سمندر نیمه برخه شامله ده.

-د لویدیځې غاړې مساحت - د مردار سمندر د هغې برخې په شمول 5,842 - مربع کیلومتره ده، پداسې حال کې چې د غزې تر انګه 365 مربع کیلومتره مساحت لري.

-فلسطين د خپل فلکیاتي موقعیت له امله د شمالي او سویلي برخو تر مینځ مختلف اقلیم لري په سویلي او سویل ختیځ برخو کې اقلیم گرم دی او په شمالي او مرکزي برخو کې لږ گرم دی.

-د فلسطين د موقعیت اهمیت:

د فلسطين جغرافيايي موقعیت په څو سطحو مهم دی، ځکه چې دا د آسیا، هند او عربي ټاپو وزمې څخه د سوداګریزو کاروانونو لپاره یو دهلېز دی چې د مدیترانې بحیرې له لارې د فلسطين بندرونو ته رسېږي او له هغه ځایه اروپا ته رسېږي.

-د سولې په دوره کې چې فلسطين یې شاهد و، دا د سوداګریز او اقتصادي پلوه سوکاله وه، د جغرافيايي موقعیت له امله یې د مصر له لارې آسیا او افریقا سره نښلول.

- فلسطين د اسرایلو د نیواک په وخت کې د حیفا، جفا او غزې بندرونه لا هم په سوداګرۍ کې لوی رول لوبولی، په ځانګړې توګه د حیفا بندر چې له دې لارې د عراق تیل اروپا ته صادريږي.

-په دیني لحاظ د فلسطين اهمیت د دې خاورې په حرمت کې دی، چې د مسجد الاقصی، د دوو قبلو لومړی او دریم د دوو سپېڅلو جوماتونو په شمول د ډبرین جومات (مسجد الصخره) د ګنبد په شمول.

-د ستراتیژیک او تمدن په کچه، فلسطين د تاریخ په اوږدو کې د اشغالګرو او استعمارګرو لخوا د هغه موقعیت له امله چې اروپا، افریقا او آسیا سره نښلوي، لیوالتیا لري.

-په شلمه پېړۍ کې اروپایي استعمار په ځانګړې توګه برتانې او فرانسې ثابته کړه چې په عربي سیمه کې د استعماري ګټو ساتل یوازې د فلسطين په کنټرولولو سره تر لاسه کېدای شي او دا کار هلته د یهودیانو لپاره د ملي وطن په جوړولو سره تر سره شو.

-نفوس:

د ۲۰۲۰ کال تر پایه په ټوله نړۍ کې د فلسطینیانو شمېر ۷.۱۳ میلیونه اټکل شوی و، چې ۲.۳۷ سلنه یې د لویدیځې غاړې او غزې تر انګې اوسېدونکي دي او ۱۲ سلنه یې د اشغال شویو سیمو اوسېدونکي دي. د 1.6 ملیون خلکو څخه.

-په عربي هېوادونو کې د فلسطینیانو شمېر شاوخوا ۶،۲ میلیونو ته رسېدلی، چې د ټول فلسطين د شمېر ۹.۴۴ سلنه جوړوي.

-د 2017 لپاره د نفوس، کور، او تاسیساتو عمومي سرشمیرنې ډاټا بسودلې چې د فلسطین په دولت کې د فلسطین نفوس 42.2٪ کېوال دي.

-په هغه وخت کې د دوی شمیر شاوخوا 1.98 ملیون کېوال اټکل شوی و، ځکه چې په لویدیځه غاړه کې د دوی شمیر شاوخوا 741 زره مهاجرینو ته رسیده، چې د لویدیځې غاړې د ټول نفوس 26.3٪ استازیتوب کوي، په داسې حال کې چې د غزې په ټرانکه کې، دوی شاوخوا 1.24 ملیون مهاجرینو ته رسیدلي. د غزې ټرانکې د ټول نفوس 66.1٪ استازیتوب کوي.

-د فلسطین ټولنه د خپلو غړو د ځوان عمر لخوا مشخص کېږي، ځکه چې دا یوه ځوانه ټولنه گڼل کېږي، ځکه چې د 15 کلونو څخه کم عمر لرونکي سلنه 38٪ ته رسېږي.

-د فلسطین د احصایې د مرکزي ادارې معلومات ښيي چې د حبرون ولایت د نفوس ترتولو لوړه سلنه ثبت کړې، ځکه چې د نفوس سلنه یې د فلسطین د ټول نفوس 15٪ ته رسیدلې.

-دا د غزې د ولایت لخوا د نفوس په کثافت کې تعقیب کېږي، په کوم کې چې ادارې د 13.6٪ کچه ثبت کړې، پداسې حال کې چې د بیت المقدس په ولایت کې د نفوس سلنه 9٪ ته رسیدلې.

-معلومات دا هم په گوته کوي چې د جیریکو او الاغور ولایتونو د 2020 په پای کې د نفوس ترتولو ټیټه سلنه ثبت کړې چې د فلسطین په دولت کې د ټول نفوس یوازې 1٪ ده.

-د بدویانو نفوس په عمده توګه د نیګیو په دښته کې متمرکز دی، بیا په لویدیځه غاړه کې او په ځانګړې توګه د اردن په دره کې، او دوی یوه جلا ډله تشکیلوي چې شمیر یې شاوخوا 150 زره تنه دی، او د دوی ژوند د اسر اییلو د سختو بندیزونو له امله له گواښ سره مخ دی.

-په فلسطین کې شاوخوا نیمایي نفوس یهودي کېوال دي چې د نفوس 44٪ جوړوي، او د فلسطینیانو په وړاندې دښمنانه کمپاینونه د دې لامل شوي چې دوی یا نورو فلسطیني سیمو لکه غزې او لویدیځې غاړې ته یا د فلسطین له خاورې بهر بې ځایه شي.

-د یهودو بریدونو او قتل عام چې فلسطینیان یې بې ځایه کړل د دروز پرته بله کومه فرقه نه درلوده، چې په شمالي فلسطین کې یوه کوچنۍ فرقه جوړوي.

-دین:

مسلمانان د فلسطین د ټول نفوس ۹۶،۵ سلنه جوړوي او په ۲۰۱۷ کال کې د ترسره شوي سرشمیرنې له مخې د دوی شمیر په هغه وخت کې له ۴ میلیونو څخه زیات و او دوی د سني مذهب پیروان دي.

-فلسطین هم د عیسویت د فرقو لخوا میشته دی، کوم چې د اسلامي فتوحاتو څخه مخکې د فلسطین د سیمو ډیری اوسیدونکو لخوا تعقیب شوي، دوی په بیت المقدس، ناصرت او بیت المقدس کې ډول ډول کلیساونه لري او دوی یو اټکل شوی اقلیت گڼل کېږي.

-د عيسويانو نفوس په 2017 کې 46,850 ته ورسيد، په لويديځه غاړه کې 45,712 او د غزې په تړانګه کې 1,138 عيسويان د دې نفوس 1.6٪ جوړوي،

-په فلسطين کې 15 پېژندل شوې کلیساګانې شتون لري، چې ترټولو لويه يې د يونان ارتودوکس کلیسا ده، ورپسې د رومن کاتولیک کلیسا، د "میلکیت" رومن کاتولیکانو، "لوتران او انگلیکان" پروتستانت کلیساونه، او بيا د ارمنين کلیسا.

ژبه:

په فلسطين کې رسمي ژبه عربي ده، لکه څنګه چې د 2005 تعديل شوي اساسي قانون د څلورمې مادې په دريم پراګراف کې ويل شوي.

- عبراني ژبه د فلسطين د شمال لويديځ ساحل سربيره په غرنیو سيمو - لويديز بانک او بیت المقدس - او شمالي ساحلي سيمو کې د خپریدو شاهد ده. د فلسطين په جنوبي سيمه کې، د ادومايت ژبه، چې د فونيشين ژبې څخه اخیستل شوې، خپره شوه.

-په تاريخي توګه، آرامي ژبه د لرغوني نږدې ختيځ په ټولو هيوادونو کې رسمي ژبه وه، او دا په فلسطين کې عبراني او کنعاني ژبه وه.

-د عثماني امپراتورۍ په دوره کې، ترکي ژبه د فلسطين په ګډون په ټولو هيوادونو کې پراخه وه.
-د برتانيې د واکمنۍ په دوره کې، درې ژبې "انګليسي، عربي او عبراني" خپرې شوې، او انګلستان دوی د رسمي ژبو په توګه ومنلې چې په تيره پيړۍ کې د يهودانو د شديد مهاجرت له لارې فلسطين ته ننوتله.
د يهودانو لخوا د فلسطين په ځمکو کې د مېشت ځايونو جوړول

-د عربي ژبې سربيره، فلسطينيان د جغرافيايي موقعيتونو له مخې په مختلفو ژبو خبرې کوي د شمالي کليوالي ژبو په شمول، په کوم کې چې قاف په عمومي توګه د کاف په توګه تلفظ کېږي.
-د سويلي کليوالو ژبو ژبه د شمالي کليوالي سيمو له ژبو سره خورا نږدې ده، پرته له دې چې د سويلي کليو ځينې سيمې د مصر قاف جيم تلفظ کوي.

-ساحل، کيللي او بنارونه د شکان لهجې ته ورته يوه ژبه لري، چې قاف د حمزه په نوم تلفظ کېږي. د بدوين ژبه په ټوله غزه کې او د نيکيف او په شمال، مرکز او سويل کې د ځينو کليوالو سيمو د اوسيدونکو ترمنځ کارول کېږي.

فلسطين په تاريخي توګه د کنعان هيواد په توګه پېژندل شوی، ځکه چې کنعان د هغې ترټولو مشهور اوسيدونکي وو، ځينې حسابونه وايي چې د فلسطين نوم د "فليستيا" کلمې څخه اخیستل شوی، چې د آشوري پاچا اديزاري "فليستو" ځواکونو ته اشاره کوي. او دغو ځواکونو هغه وخت د فلسطين خلک مجبور کړل چې ماليه ورکړي.

-د روم په دوره کې، د فلسطين نوم د ټولو مقدسو ځمکو ته د راجع کولو لپاره کارول کیده، او د نوم کارول په مسیحي کلیسا کې پراخه شوه.

-په لیونټ او عراق کې د لرغونو اثارو موندنې ښيي چې سامي خلک د هغو پخوانیو خلکو څخه وو چې د فلسطين په خاوره کې یې ژوند پېژندلی و، او دا هم په ډاگه کوي چې د فلسطين اوسیدونکي له پخوانیو وختونو څخه عربان وو.

-دا عربان د وچکالی له امله له جزیره عرب څخه هجرت کړی وو او د موسی علیه السلام له ظهور څخه دوه زره کاله مخکې په خپل نوی ټاټوبی "کنعان" کې اوسېدل.

-د عربي ټاپووزمې څخه د کنعانیانو د مهاجرت تاریخ د دریم زریزې BC منځ ته ځي، او نور څیړونکي له دې څخه ډیر ځي، لکه څنگه چې دوی د کنعانیانو شتون اوه زره کاله وړاندې د دوی په لرغونو ښارونو کې د ښې ښانې په گوته کوي. تر ټولو زوړ یې د جیریکو ښار دی چې تر نن ورځې پورې پاتې دی، چې ځینې حسابونه وايي چې دا د نړۍ ترټولو زوړ ښار دی.

-په فلسطين کې د پرله پسې هیوادونو او امپراتوریو واکمني وه، بیا د روم امپراتورۍ، بیا د اسلامي فتحو دوره، چې ټول فلسطين د سمې لارښوونو له دورې څخه د خپلو امارتونو تابع و. د عثماني خلافت تر دورې پورې. په دې دوره کې، دا د جنگونو سره مخ شو، په ځانگړې توگه صلیبیانو، لخوا پیل شوي کمپاینونه. د یوې مودې لپاره فلسطين د دوی تر واک لاندې راوستی و، د هغه پړاو ترټولو مهمې پېښې د ریچارد لیون هارټ په مشرۍ د صلیبی پوځ سقوط و. د حطین په مشهوره جگړه کې د مسلمان مشر صلاح الدین ایوبي د لښکر په لاس کې.

د عثماني امپراتورۍ په جریان کې، یهودانو ته اجازه ورکړل شوه چې په فلسطين کې د تابعیت په توگه د Sublime Porte د فرمان له مخې ژوند وکړي، ځکه چې عثماني امپراتورۍ د فلسطين خاورې ته د یهودانو مهاجرت رد کړ.

له دې سره سره صهیونیستي سیاسي قوتونه په فلسطين کې د یهودانو له دویمې کډوالۍ وروسته، چې د ۱۹۰۴ او ۱۹۱۴ کلونو ترمنځ رامنځ ته شول، وده وکړه او دا کار د هغه وخت د عثماني دولت د ځینو ادارو د فساد او د هغوی د ځینو کسانو د لاس وهنې له لارې وشو.

-دا مهاجرتونه د نولسمې پیړۍ په پای کې د اروپا د یهودانو ترمنځ پیل شوي، او دوی د صهیونزم سره تړاو لري، په لفظي توگه د عبراني کلې "زیون" څخه اخیستل شوی، چې د بیت المقدس په لویدیځ کې د یوې غره نوم دی چې یهودیان زیارت کوي، ځکه چې دوی باور وکړی چې پاچا ډیویډ هلته ښخ شوی و.

-له ۱۸۷۰ کال وروسته صهیونیستي مفکوره په فلسطين کې د یهودانو لپاره د ملي وطن د جوړولو لپاره راڅرگنده شوه او دا کار د بالفور د اعلاميې له لارې د صهیونیستانو او اروپایي استعمار تر منځ د مشهور

ټرون له مخې چې د ۱۹۱۷ کال د نوامبر په دوهمه د لومړۍ نړۍ په رڼا کې لاسلیک شو. جگړه او د عثماني امپراتورۍ ړنگیدل.

-د بالفور اعلاميې څرگنده کړه چې د انګلستان حکومت د هغه وخت په فلسطین کې د یهودي میشت ځایونو ملاتړ ته ژمن و ،

-د ۱۹۲۳ څخه تر ۱۹۴۸ پورې په فلسطین کې د برتانوي واک و، ځکه چې انګلستان د اسباب د منشور سره سم واک ترلاسه کړ. ^{۱۷}

دوهم : د غزې په وړاندې د نسل وژني جگړه خپل دویم کال ته ننوځي په داسې حال کې چې نړیوال یې د مخنیوي توان نلري.

-د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر ۷مه د فلسطین او اسراییلو ترمنځ د جگړې په تاریخ کې یو مهم ټکی ګڼل کېږي، ځکه چې دغه نېټه د الاقصی د سیلاب د جگړې د پیل نېټه ده، چې په ترڅ کې یې د غزې په ترانګه کې مقاومت کوونکو پر شاوخوا میشت ځایونو برید وکړ

- اسراییلو په ځواب کې د ملګي وګړو په وړاندې د تباهی جگړه پیل کړه،

- د اسراییلي نیواکګر او د هغه پلانونو په وړاندې د جگړې یو نوی پړاو چې هدف یې د فلسطینیانو بې ځایه کول دي پیل شو.

-لکه څنګه چې د غزې په ترانګه کې د تباهی جگړې لومړی کال تیر شو، نړیواله ټولنه نور ونه توانیده چې د اسراییلي اشغال مخه ونیسي، چې د غزې د خلکو په وړاندې یې خورا وحشتناکه سرغړونې ترسره کړې، چې د بې دفاع خلکو په وړاندې د وحشتناکو قتل عامونو ترمنځ توپیر لري

- په غزه کې د پراخې تباهی په پایله کې ملګي وګړي او ټول روغتیايي او صنعتي سکتورونه او زیربناوې له منځه تللي او نور هیڅ هم نه دي پاتې شوي، او اشغالګرو په خپلو سرغړونو کې له ټولو نړیوالو قوانینو او نورمونو څخه سرغړونه کړې ده. .

-د روغتیا سکتورونو ته د زیان رسولو په شرایطو کې، اشغال د هوا یا ځمکنیو عملیاتو له لارې، د اندونیزیا روغتون، کمال عدوان، العوده، الشفا، په ګډون د غزې په ترانګه کې ټول روغتیايي سیستمونه ویجاړ کړل. القدس د پراخې تباهی سره مخ شو، وروسته له دې چې د دغو روغتونونو کار د څه مودې لپاره ودرول شو. د غزې په ترانګه کې د طبي سیستم د سقوط لامل شوی، لکه د غزې په جنوبي ښار کې د ناصر روغتون، د ابو یوسف النجار روغتون او د رفح ښار روغتونونه د دې برخې د اردو د ځمکنیو عملیاتو وروسته ویجاړې شوې او سوځول شوي چې د کاري پرسونل په وړاندې یې سرغړونه کړې .

¹⁷- انسانیکلوپېډیا (موسوعة فلسطين) .

-د هغو وحشتناکو قتل عامونو په اړه چې ملکي وگړي یې په نښه کړل او د لسگونو تنو د مرگ او ژوبلې سبب شول،

-نیواکگرو د ټنونو درنو بمونو په کارولو سره یو شمیر خونړی وژنې چې زیاتره یې د ښوونځیو، روغتونونو او د سرپناه خیځې اغیزمنې کړې دي تاریخ ثبت کړی دی او د دردناکو صحنو له امله یې هیرولی نښي¹⁸.

-د بیتسما ډله ایز وژنه :

د غزې د ښار په مرکز کې د بیتسټ روغتون ډله ییزه وژنه یو له وحشتناکه قتل عامونو څخه شمیرل کېږي چې اشغالگرو د تیر اکتوبر په 17 ترسره کړه. دا قتل عام د هولوکاسټ په توګه بیان شو، وروسته له هغې چې جنګي الوتکو د روغتون په انګر کې توغندي وویشتل. بې ځایه شوي خلک د هوایي برید په ترڅ کې شاوخوا 500 تنه وه ، چې نړیوالو او عربو وجدانونو هیڅ پروا پری ونکړه .

-د جبالیه په کمپ کې د صنعاء قتل عام :

د اشغالگرو الوتکو د اکتوبر په ۳۰ مه د جبالیه کمپ په منځ کې د استوګنې ټول چوک په نښه کړ، د گڼو کورنیو په بې رحمانه قتل عام لاس پورې کړ او دغه هوایي برید د ۴۰۰ تنو هیوادوالو د شهادت لامل شو، چې اکثره یې د همدې کورنیو شهیدان وو. د ابو القمسان، ابو نصر او مسعود کورنۍ، او اشغالگر ادعا کوي چې په چوک کې دننه د قسام یو قوماندان دی، چې یو شمیر اسرایلي بنديان ورسره دي.

د الفخورا ښوونځي ډله ایز برید:

نیواکگرو د نومبر په ۱۸ مه د جبالیه کمپ په منځ کې د UNRWA الفخورا په ښوونځي کې د بې ځایه شویو خلکو په وړاندې پراخ قتل عام وکړ چې له امله یې تر ۲۰۰ زیات کسان ووژل شول او لسګونه نور ټپیان شول پوځ په ښوونځي کې د حماس د غړو د شتون ادعا وکړه.

د الشفاء روغتون ډله ایز برید:

نیواکگرو د مارچ په ۳۱ مه د کمپلیکس په شاوخوا کې د یو شمیر اوسیدونکو او په روغتون کې دننه د یو شمیر بې ځایه شویو خلکو په وړاندې یو وحشتناکه قتل عام ترسره کړ چې د پوځ ځواکونو د ځمکنیو عملیاتو په ترڅ کې روغتون او شاوخوا سیمه د دوو ساعتونو لپاره محاصره کړه. څو اونۍ، پوځ د چاپېریال په شاوخوا کې کورونه په نښه کړل، چې د خلکو سرونه یې ویجاړ کړل، په طبي کمپلیکس کې دننه یو شمیر بې ځایه شوي خلک یې ووژل او تر 400 ډیر هیوادوال یې شهیدان کړل. د پوځ له وتلو وروسته په طبي کمپلیکس کې دوه ډله ییز قبرونه وموندل شول.

18-ویکی پیډیا .

په خان یونس کې د موسی قتل عام:

د اشغالګرو الوتکو د تیر کال د جولای په ديارلسمه د الموصی په سیمه کې چې د بشردوستانه او مصونیت په توګه طبقه بندې شوی قتل عام ترسره کړ، هلته الوتکو د قومندان د وژلو په پلمه د میشتو خلکو په کورونو او د بې ځایه شویو په خیمو باندې په غزه چاودیدونکې توکي وغورځول. د القسام د لوا مشر محمد الضیف او یو شمیر مشران د دې عملیاتو په نتیجه کې چې زیاتره یې بنځې او ماشومان وو، په شهادت ورسیدل او په لسګونو خیمې یې وسوځولې وروسته اشغالګرو یو بل خونړی قتل عام ترسره کړ، لکه د سپتمبر په لسمه، د الموصی په سیمه کې د بې ځایه شویو خلکو په یوه کمپ باندې جنګي الوتکو پنځه بمونه وغورځول چې په پایله کې یې ۵۰ بې ځایه شوي کسان ووژل شول او ښخ کړل شول.

نابلسي قتل عام وړه:

دا د فبرورۍ په 29 نیټه د "اورو قتل عام" په نوم پیژندل شوی و، کله چې د غزې په شمال کې په سلګونو اوسیدونکي د غزې د ښار په جنوب لویدیځ کې د تل الهوا په سیمه کې د نابلسي څلور لارې ته نږدې د اورو لاریو ته د رسیدو په تمه وو د نېټارم پوستې ته څېرمه پر ځوانانو ډزې وشوې، چې له امله یې ۱۱۸ تنه شهیدان او تر ۷۰۰ ډېر نور تپیان شول، چې د اورو کڅورې یې د شهیدانو په وینو لړلې وې.

د التاین بنوونځي ډله ییزه وژنه:

د اګست په لسمه د اسر اییلو جنګي الوتکو د بنوونځي په انګر کې د سهار د لمانځه د ادا کولو لپاره د بې ځایه شویو خلکو پر وړاندې یو خونړی برید ترسره کړ چې په ترڅ کې یې د جهادي غورځنګ یو شمېر غړي په ښه کړل حماس په بنوونځي کې دننه دی، خو د اشغالګرو ادعا یې ناسمه وبلله، وروسته له هغې یې د هغو غړو عکسونه خپاره کړل چې په ښه شوي وو او وروسته څرګنده شوه چې یو شمېر یې ژوندي دي او نور یې د غزې په بېلابېلو سیمو کې تر قتل عام مخکې شهیدان شوي دي.

په رفح کې د بیرکونو ډله ییزه وژنه:

دا قتل عام د "خیمې هولوکاسټ" په نوم یادېږي او دا د می په 26 د موصي رفح په سیمه کې ترسره شو، چېرته چې جنګي الوتکو د بیرکونو په سیمه کې د بې ځایه شویو خلکو په خیمو کې اور وژونکي بمونه وغورځول 45 کسان بې ځایه شوي چې ډیری یې بنځې او ماشومان دي او ټولې خیمې په بشپړه توګه سوځول شوي چې د بې ځایه شویو په کمپ کې د حماس د قوماندې او کنټرول مرکز دی.

د نصیرات کمپ وژنه:

نیواکګرو د جون په اتمه هغه وخت قتل عام تر سره کړ، چې پوځ په کمپ کې دننه یو پیچلی عملیات ترسره کړل، چې ګڼ نفوسه او بې ځایه شوي وو، چې د یو شمېر اسر اییلې بندیانو د خلاصون په موخه یې

پر کمپ هوایي او توپچي بمباری وکړې په عملیاتو کې د 270 فلسطینیانو وژل، د سلگونو اوسیدونکو تپیان، او د اشغالګرو دریو بندیانو وژل.

- اسرائیلي اشغالګرو د غزې له ترانګې څخه د بې وسلې ملګري وګړو د نیولو او د نیګیف په سیمه کې د زندان دننه بندیان د سید تیمان توقیف ځای ته لېږدول، او د جګړې په دوام کې یې ترسره کړي دي .
- د پوځ د غړو له خوا له ناوړه سرغړونو او ناوړه چلند سره مخامخ دي، او د بشري حقونو مرکزونو ثبت کړي چې په سلگونو بندیان په خورا وحشتناک ډول شکنجه او فزیکي سپکاوی سره مخ شوي او په قصدي ډول یې د شکنجې په پایله کې 47 بندیان وژلي دي .

-د اسرائیلي موسسې B'Tselem د زندان څخه د خوشې شویو بندیانو د شهادتونو پر بنسټ یو لړ راپورونه خپاره کړي چې دوی راپور ورکړی چې دوی د رواني او جنسي شکنجې، سپکاوي، لوږې، طبي غفلت په ګډون د سرغړونو سره مخ شوي دي .، او د خوب څخه محرومیت په زندان کې د بندیانو په ویلو سره ، "دوږخ ته ښه راغلاست".

-په تجارتي او اقتصادي لحاظ د غزې په ترانګه کې په لسګونو فابریکې ویجاړې شوې، د دې تر څنګ چې په غزه کې د ریستورانونو او سیاحتي تاسیساتو د تخریب مخه ونیول شوه، د دې تر څنګ د غزې په ترانګه کې د تولید څرخ هم له منځه ولاړ د غزې په سویل ختیځ کې د الزیتون په ګاونډ کې صنعتي سیمه چې په لسګونو ورکشاپونه او لیتبونه پکې شامل دي د هر ډول موټرو ، فابریکې ماشینونو او تفریحي پارکونو ترمیمولو لپاره د غزې په ترانګه کې د کلونو راهیسې ژوند په بشپړ ډول ویجاړ کړی دی.

-راځي د بشري حقونو فعال صلاح عبدالعطي وايي: «اشغال د غزې په ترانګه کې د روانې جګړې په ترڅ کې تر ټولو سختې سرغړونې کړې دي، پرته له دې چې په غزه کې اشغال په قصدي ډول له منځه یوړل شي او ټول اړخونه یې ختم کړي .په دې کې د ژوند، د نړیوالې چوپتیا او د اشغال د مخنیوي لپاره د نشتوالي څخه ګټه پورته کول، کوم چې په خپلو سرغړونو کې دوام لري.

-هغه القدس العربی ته زیاته کړه: نیواکګرو غوښتل چې د غزې له ترانګې څخه د خلکو د بې ځایه کولو او د فلسطین د مسئلې د له مینځه وړلو پلان ترلاسه کړي، خو د خلکو استقامت د دې پلانونو په وړاندې په تیره بیا هغه کسان چې په غزه کې پاتې شول .د غزې د ترانګې شمالي سیمو د اشغال پلانونه شنډ کړل، چې د خلکو او د کمپونو او پناه ځایونو په وړاندې د نسل وژنې په ترسره کولو سره غبرګون و.

-هغه پر عربو او نړیوالو غږ وکړ چې د غزې د خلکو د وژلو، لوږې او بې ځایه کولو په سیاست کې د اشغال دوام ته د پای ټکی کېښودلو لپاره په جدي او چټکه توګه کار وکړي د امنیت شورا او د عدالت نړیوالې

محکمې د پریکړې سره، د بیرني اوربند سره، د خلکو په وړاندې سرغړونې ودروي او د بشري مرستو د ننوتلو اجازه ورکړي.¹⁹

دریم : په غزه د اسرائیلي اشغالګرو په حملو کې د 200 ورځو شمیرې :

اسرائیلي نیواکګرو د تیر اکتوبر له اوومې نیټې راهیسي په غزې تر انګې خپل یرغل ته دوام ورکړی دی چې له امله یې په لسګونو زره کسان شهیدان او ټپیان شوي دي چې زیاتره یې ماشومان او ښځې دي او څه د پاسه یو نیم میلیون کسان بې کوره شوي دي . د فلسطیني سرچینو په وینا، د اسرایلو په جنوب کې د اقتصادي او مادي زیانونو سربیره، د زیربناوو، سوداګریزو تاسیساتو، روغتونونو، جوماتونو، ښوونځیو او پوهنتونونو له ویجاړولو وروسته، چې د تل ابیب محاکمه یې د نړیوالې محکمې په وړاندې اړینه وبلله .

دا په داسې حال کې ده چې د غزې تر انګې په جنوب کې پر رفح ښار باندي د اسرائیلو د احتمالي برید لپاره -چمتووالی نیول شوی دی، سره له دې چې په دغه ښار کې د شاوخوا ۱،۴ میلیونو بې ځایه شویو خلکو شتون ته په پام سره، د نړیوالو خبرداریو سره سره .هلهته داشغالګرو لخوا دامنیت دعوه کولو او بیا یې پرې چا په ووهله چې په نتیجه کې یې شهیدان او ټپیان شول.

-د غزې تر انګې د روغتیا وزارت د سه شنبې په ورځ په خپل یو ورځني راپور کې اعلان وکړ چې د اسرائیلو د جګړې په ۲۰۰ مه ورځ کې د وژل شویو کسانو شمیر ۳۴۱۸۳ تنه شهیدان او ۷۷۱۴۳ ټپیان شوي دي.

-دغه وزارت څرګنده کړې چې « اسرائیلي اشغالګرو د غزې په ترانګه کې د کورنیو ۳ قتل عامونه کړي چې له دې جملې څخه په تیرو ۲۴ ساعتونو کې ۳۲ تنه شهیدان او ۵۹ تنه ټپیان روغتونونو ته رسول شوي دي » په داسې حال کې چې یو شمیر قربانیان په سرکونو او خڅلو کې پراته دي .امبولانس او د ملګي دفاع عمله نشي کولی دوی ته ورسېږي.

-د 200 ورځو په جګړه کې د سکتور زیانونه :

د غزې د دولتي رسنیو دفتر د ۲۰۰مې ورځې لپاره د اشغالګرو لخوا د ترسره شوي نسل وژنې خورا مهم احصایې په اړه تازه معلومات خپاره کړل، د دفتر لخوا د خپرو شویو احصایو له مخې، اسرائیلي اشغال 3,025 قتل عام کړي چې د خلکو ژوند یې اخیستی . ۴۱۱۸۳ شهیدان او لادرکه شوي، چې ۳۴۱۸۳ یې روغتونونو ته رسول شوي او ۱۴۷۷۸ یې ماشومان دي.

-د قحطۍ له امله ۳۰ ماشومان شهیدان شوي، په غزه کې د شهیدانو شمېر ۹۷۵۲ تنو ته رسېدلی، ۴۸۵ تنه طبي کارکوونکي، ۶۷ تنه د ملګي دفاع شهیدان، ۱۴۰ تنه خبریالان شهیدان او ۷۰۰۰ تنه لادرکه دي .د

- انتر نیت القدس العربی / داسماعیل عبد الهادی لیکنه .19

انتاناتو شمیر 77,143 ته رسیدلی، 11,000 یې د درملنې لپاره د عملیاتو لپاره سفر کولو ته اړتیا درلوده، پداسې حال کې چې د سرطان 10,000 ناروغان د مړینې سره مخ دي او درملنې ته اړتیا لري. تازه معلومات ښيي چې د قربانیانو ۷۲ سلنه ماشومان او ښځې دي او ۱۷۰۰۰ ماشومان پرته له یو یا له مور او پلار څخه ژوند کوي.

-د غزې په ترانگه کې دوه میلیونه بې ځایه شوي خلک شتون لري او د بې ځایه کیدو او د ژوند د خرابو شرایطو له امله، 1,090,000 خلک په ساري ناروغیو اخته شوي او 8,000 د ویروس هیپاټایټیس ناروغی اخته شوي، په داسې حال کې چې 60,000 امیندواره میرمنې روغتیایي پاملرنې ته د نه لاسرسي له امله له خطر سره مخ دي. او 350,000 مزمې ناروغان درملو ته د نه لاسرسي له امله له خطر سره مخ دي. په یوه اړونده بیان کې راغلي دي چې صهیونیسټي اشغالګرو د تیري په ترڅ کې د غزې په ترانگه کې د ۳۱۰ روغتیایي کارکوونکو په ګډون ۵۰۰۰ تنه بندیان کړي او ۲۰ تنه خبریالان چې نومونه یې معلوم دي نیول شوي دي.

-په ۲۰۰ ورځو کې د اسرائیلو اشغالګرو ۱۸۱ دولتي مرکزونه ویجاړ کړل، ۱۰۳ ښوونځي او پوهنتونونه په بشپړه توګه ویجاړ شول، ۳۰۹ ښوونځي او پوهنتونونه په جزوي توګه ویجاړ شول، ۲۳۹ جوماتونه په بشپړه توګه ویجاړ شول او ۳۱۷ جوماتونه په جزوي توګه ویجاړ شول، په دې سربېره ۳ کلیساګانې په نښه او په نښه شوې ویجاړ شوي، او 206 لرغون او میراث ځایونه، په داسې حال کې چې 32 ... روغتونونه او 53 روغتیایي مرکزونه له کار څخه بهر دي. اشغال ۱۶۰ روغتیایي بنسټونه او ۱۲۶ امبولانسونه په نښه کړل. نیواک هم په بشپړه توګه 86,000 کورونه ویجاړ کړي، او 294,000 د کور واحدونه په جزوي توګه ویجاړ شوي او د استوګنې وړ ندي.

-اسرائیلي اشغالګرو په غزه کې ۷۵۰۰۰ تنه چاودیدونکي توکي وغورځول او د غزې په ترانگه کې د تباهی د جګړې لومړنی مستقیم زیان ۳۰ ملیارده ډالره وو.

د تخریب پراخې سیمې:

د غزې ترانگه په مختلفو صوبو په تېره بیا د غزې په ترانگه، خان یونس، نوصیرات کمپ او شمالي غزې ترانگه کې د اسرائیلو د وحشت او پراخې تباهی له امله د غزې په پراخه سیمه بدله شوې ده. -د نیویارک پوهنتون د فراغت مرکز او د اوریګون پوهنتون د څیړونکو لخوا د سپورمکي تحلیل ښودلې چې د اپریل تر 2 پورې په غزه کې له 56٪ څخه ډیر ودانۍ زیانمنې یا ویجاړې شوې. -راپورونه د غزې د ترانگې په ډیرو برخو کې د هوا، ځمکې او سمندر څخه د اسراییلو بمباریو ته دوام ورکوي چې په پایله کې یې کورونه، ودانۍ او نور ملکي زیربناوې ویجاړې شوې.

-د فلسطین د حکومت د معلوماتو له مخې راپور شوي زیان له 60٪ څخه ډیر استوګنې ودانیو او 80٪ څخه ډیر سوداګریز تاسیساتو ته رسیدلی.

-دولتي رسنیو د شنبې په ورځ راپور ورکړ چې د اسراییلو پوځ په پټه کې 75,000 تنه چاودیدونکي توکي وغورځول چې دومره لوی ویجاړ یې رامینځته کړ چې د ملګرو ملتونو چارواکي یې دې ته وهڅول چې دا پټه د استوګنې وړ نه وي، او وضعیت یې "په هر معنی کې ویجاړونکی" وباله.

د بې ځایه شویو دردونه :

-د بشري حقونو او نړیوالو راپورونو له مخې، د غزې په تړانګه کې له ۳.۲ میلیونو څخه دوه میلیونو فلسطینیان د سرپناه مرکزونو یا د مهاجرینو کمپونو یا خپلو خپلوانو ته د بې ځایه کیدو له امله د خورا سخت او ناوړین ژوند او روغتیا شرایطو سره مخ دي.

-د ژوند او روغتیا اړتیاوې د بیځایه شویو خلکو د زیاتیدونکي شمیر په رڼا کې کمې وې او اسراییل د ویجاړونکي جګړې له پیل راهیسې د اوبو، بریښنا، تیلو او درملو رسولو بندولو ته دوام ورکړی، چې د وضعیت د چټک خرابیدو لامل شوی. د بې ځایه شویو، په ځانګړې توګه د غزې په شمال کې، چې د ریښتیني قحطۍ سره مخ دی، چې د لوړې له امله د 30 ماشومانو د مړینې لامل شوی.

-د غزې په ښار او شمالي غزې تړانګې کې د محدود شمیر نانوایانو د پرانستلو او په محدود مقدار کې د مرستندویه لاریو د ننوتلو سره سره، د ښاریانو او بې ځایه شویو خلکو کړاوونه د تیلو، د پخلي ګاز او څښاک د کمښت په رڼا کې دوام لري. اوبه

-د اپریل په 20، د خوړو نړیوال پروګرام د میاشتې له پیل راهیسې یوازې 392 تړکونو ته رسیدلي چې د خوړو سره بار شوي، دا په ګوته کوي چې دا شمیره "نږدې د مارچ په څیر ورته نرخ دی، مګر د جنوري په پرتله نیمایي شمیره" په دې توګه ردوي. اسراییل د مرستو د معرفي کولو په میکانیزم کې د پرمختګونو حساب ورکوي.

-د غزې ښار د یوې بشري ناوړین سره مخ دی چې دوه اونۍ دمخه د اوبو د ټولو څاګانو د بشپړ بندیدو له امله نمایندګي کوي، د تیلو د کم مقدار کمیدو له امله چې په دې وروستیو وختونو کې ښاروالی ته شتون درلود، د تودوخې لوړیدو او تقاضا او مصرف سره. د حکومتي رسنیو په وینا د اوبو د زیاتوالي لپاره.

-د شنبې په ورځ دولتي رسنیو اشاره وکړه: د اوو میاشتو راهیسې، په غزه او شمال کې فلسطینیان د لرګیو، ډبرو سکرو او د ودانیو د څڅلو په کارولو سره د اور پیل کولو لپاره په ابتدایي، بدیل وسیلو تکیه کوي، چې د اور پیل کولو لپاره د پلاستیک او کیمیاوي موادو د کارولو له امله په سلګونو تنفسي ناروغۍ اخته شوي. زهرجن ګازونه خارجوي.

-د رفح د حملې د خطر په اړه د نړيوالو خبرداريو په سرغړونې او پر ښار باندې د پوځي عملياتو په ترسره کولو سره، چې شاوخوا 1.4 مليون بې ځايه شوي خلک پکې گڼه کونه لري، د دې کار لپاره د اسر ايلو د گواښونو شدت زيات شوی.

-د دوشنبې په ورځ، د اسر ايلو پوځ راډيو وويل چې تل ابيب په غزه کې د "بشردوستانه زون" د پراخولو لپاره چمتووالی نيسي ترڅو په جنوب کې د المواسي سيمې او د ساحلي پټې په اوږدو کې د پټې په مرکز کې د نصيرات تر څنډو پورې وغځوي. د رفح د يرغل لپاره تياری.

-اسر ايلي راډيو ادعا وکړه چې دا سيمه به "د شاوخوا يو مليون بې ځايه شوي خلکو لپاره ځای په ځای شي" او ادعا يې وکړه چې "په سيمه کې د فعالو ثابتو روغتونونو سربره په سيمه کې پنځه ساحوي روغتونونه جوړ شوي"، يادونه وکړه چې ډيری روغتونونه په پټه کې د دوی د قصدي په نښه کولو له امله له خدمت څخه بهر وو.

-د يکشنبې په ورځ د پوځ وياند دانيال هجري په يوه خبري کنفرانس کې وويل چې د رفح د حملې پريکړه شوې ده، هغه ادعا وکړه چې د حماس د نسکورولو او برمه شوي کسان بيرته راستانه کړي.

-د جگړې له پيل راهيسې، اسر ايلو د غزې د ترانکې خلک جنوب ته د تک لپاره هڅولي او ادعا کوي چې دا يوه "خوندي سيمه" ده، خو د اسر ايلو بمباريو، ويجاړيو او وژلو د غزې ټولې سيمې تر ټولې پورې غاړې ته کړې دي. د مصر سره.

-د شنبې په ماښام اسر ايلو پر دوو کورونو دوه هو ابي بریدونه وکړل چې يو يې د رفح په ختيځ او بل يې په مرکز کې و، چې ۲۴ کسان يې ووژل چې ډېری يې ماشومان او ښځې دي.

-د يکشنبې په ورځ، د حماس د سياسي دفتر مشر، اسماعيل هنيه، خبرداری ورکړ چې د اسر ايل پوځ به په رفح برید وکړي، مگر "په ځمکه کې د مقاومت ډلو چمتووالی" ته اشاره وکړه. حنيه له انادولو سره په مرکه کې له مصر، ترکيې، قطر، اروپايي هېوادونو او نورو اړوندو هېوادونو وغوښتل چې د اسر ايلو د تېريو د مخنيوي او رفح ته د ننوتلو د مخنيوي لپاره اقدام وکړي او حتی د غزې له ترانکې څخه د بشپړ وتلو او د تېري د پای ته رسولو اړتيا هم څرگنده کړي.

-د اشغال له وتلو وروسته ډله ايز قبرونه او ظلمونه :

-د غزې ترانکې په مختلفو واليتونو کې د اسر ايلي پوځ او د فلسطيني مقاومت د ډلو تر منځ پرله پسې عمليات لا هم په شدت سره روان دي، چې تر ټولو وروستی يې په مرکزي واليت کې ثبت شوې وه، چې د اپريل په ۱۱ مه د اسر ايلو موټرونه داخل شول د لوی اختر دويمه ورځ (د نصرت کمپ شمال ته).

د پنجشنبې په ورځ له شمالي نصيرات څخه :

-اسرائيلي پوځ په وتلو سره د اتو ورځو په اوږدو کې د پراخې ويجاړۍ او د وينو او د بدن د برخو بوی يې تقريباً په بشپړه توگه ويجاړ کړ او هغه فلسطينيان يې تکان کړل چې د دې پراخې ويجاړۍ تمه يې نه درلوده. د حکومت د رسنيو د دفتر مشر، اسماعيل الثوبته، انادولو ته په يوه مخکينۍ بيان کې وويل چې پوځ "د ملکي خلکو په وړاندې په ځانگړې توگه د المغرب، مدينه الزهرا او په نصيرات کې د نوي کمپ په سيمو کې قتل عام ترسره کړ. او تر ۵۲۰ زيات شهيدان او لادرکه دي، او طبي ټيمونه لا هم په دغو سيمو کې د شهيدانو د جسدونو د را ايستلو لپاره کار کوي، الثوبته څرگنده کړه: «اشغال ۱۴ برجونه، د استوگنې ودانۍ او ودانۍ ويجاړې کړې». په نصيرات کې لسگونه د استوگنې ودانۍ.

-د نصيرات عمليات د اپريل په اوومه د اسرائيلې پوځ له خوا د خان يونس څخه د وتلو له اعلان څخه مخکې، څلور مياشتې وروسته له هغه چې ځمکني عمليات يې د حماس له خوا نيول شوي اسرائيلې بنديان راخوشي کول وو، پيل کړل، خو خپلو موخو ته له رسيدو پرته له بناره ووتل.

-د فلسطين د ملکي دفاع د معلوماتو له مخې، د خان يونس عملياتو د بنار په لويديځ کې د ناصر طبي کمپليکس کې د ډله ايز قبر موندلو سربيره، د کورونو او استوگنې ودانيو لوی ويجاړ کړی.

-د ژغورنې عملې د 283 فلسطينيانو جسدونه چې د اسرائيلې پوځ لخوا وژل شوي وو او ايستل او د ناصر روغتون په ډله ايز قبر کې بنځ کړل، په داسې حال کې چې دا عمله د نورو جسدونو لټون کوي.

-که څه هم د ناصر ميډيکل کمپليکس لا هم ولاړ دی، خو د تيرې فبرورۍ په مياشت کې د اسرائيلې پوځ له خوا له يرغل او يرغل وروسته يې کار ودراره، چې زيربنا، د اوبو شبکې او ټول طبي وسايل يې ويجاړ کړل.

-خان يونس ته راستانه شوي بې ځايه شوي خلک د ژوند د ټولو اړتياوو له ويجاړولو وروسته د هوايي بمباريو او د اسرائيلې پوځ د بريد له امله په دوامداره توگه په ويره کې ژوند کوي.

-لکه څنگه چې د غزې بنار او شمال په اړه، پوځ خپلو ځمکنيو او هوايي پوځي عملياتو ته دوام ورکوي، لا زياتې ويجاړۍ او "وحشيانه قتل عام" کوي، چې ځانگړتياوې او اغيزې يې لا تر اوسه د سرکونو د خاورو لاندې د جسدونو په را ايستلو سره څرگنديږي. کورونه، او يو بل ډله ايز قبر چې شاوخوا دوه اونۍ وړاندې د غزې بنار په لويديځ کې د شفا ميډيکل کمپليکس په انگر کې وموندل شو.

-په سکتور کې د اشغال زيانونه او گډوډي :

-د غزې د جگړې په ۲۰۰ مه ورځ، د فلسطين مقاومت لا هم د غزې له ترانکې څخه د راکتونو د توغولو توان لري، په داسې حال کې چې د اسلامي جهاد د غورځنگ پوځي څانگې القدس لوا د سه شنبې په ورځ اعلان وکړ، چې د اسرائيلو پر دوو ميشت ځايونو بمباري کوي. د غزې ترانکې ته څېرمه د Sderot او

Niram د توغندیو د ویشتلو سره. د سه شنبې په ورځ، د عبراني چینل 13 وویل چې د اسراییلو پوځ " په سدیروت کې ۴ راکتونه له مینځه وړي پرته له کوم زیان څخه".

-د فلسطین مقاومت د اسلامی مقاومت غورځنگ حماس د پوځي څانگې القسام بریگیډ په مشرۍ په اقتصادی او ډگر کښې د اسر ایلو نیواک ته ډیر زیات تاوانونه ورسول. او د تیر اکتوبر په 7 مه د الاقصی سیلاب عملیاتو په جریان کې په سلگونو میشته شوي او له 140 څخه ډیر نور یې ونيول.

-له ۳ اونيو بې ساري بمبارۍ وروسته، اشغالگر پوځ په پټه کې ځمکني يرغل پیل کړ، هلته له شمالي او شمال ختیځو سیمو څخه موټرونه بې له ځنډه ننوتل او د غزې او شمالي غزې والیان یې د لومړي پړاو هدف وگرځول. د نیواک په سیمو کښې د نیواکگرو پوځ او مقاومتی ډلو ترمینځ نښتې دوام لری او له دوو میاشتو وروسته نیواکگر په دې وتوانیدل چې د غزې په لویدیځ کښې د الشفاء طبی کمپلیکس ته ورسېږی او هر هغه څوک چې له خپلې لارې تیرېږی له منځه لاړ شی د شمالي غزې تر انکې له مرکز څخه د وتلو وروسته، او د دوی شاوخوا 700,000 اوسیدونکي وروسته له هغه ووژل شول او له لوړې سره مخامخ شول چې دوی جنوب ته د خپلو کورونو پرېښودو څخه انکار وکړ.

-د جگړې په ترڅ کې ۶۰۵ اسر ایلې عسکر ووژل شول او تر ۵۰۰۰ زیات نور تپیان شول او اشغالگر یوازې د ۱۲۰ تنو په نیولو توانیدلي وو.²⁰

څلورم: په ۲۶۰ ورځو کې په غزه کې د اسراییلو د نسل وژني تاریخ فصل:

غزه - د فلسطین د معلوماتو مرکز

د حکومت د رسنیو دفتر د نن (260) ورځې لپاره د غزې په ترانکه کې د "اسر ایلې" اشغال لخوا د نسل وژني جگړې ترټولو مهمې احصایې په اړه تازه معلومات خپاره کړل.

لاندې د دفتر لخوا خپاره شوي خورا مهم معلومات دي:

□ (260) ورځې وروسته له نسل وژني جگړې.

□ (3,331) قتل عامونه د اشغالگر پوځ لخوا ترسره شوی.

□ ۴۷۵۵۱ (شهیدان او ورک شوي کسان).

□ (10,000) ورک دي.

- انټرنیټی مختلف اژانسونه . 20

□ ۳۷۵۵۱ (شهیدان چې روغتونونو ته رسیدلي).

□ ۱۵۸۲۱ (ماشومان شهیدان).

□ ۳۳ (د قحطۍ په نتیجه کې شهیدان شول).

□ (10,475) بنځینه شهیدان.

□ (499) طبي کارکوونکي شهیدان.

□ ۷۰ (د ملګي دفاع شهیدان).

□ ۱۵۲ (خبريالان شهیدان شول).

□ (7) ډله ايز قبرونه چې د اشغالګرو لخوا په روغتونونو کې جوړ شوي.

□ ۵۲۰ (شهیدان په روغتونونو کې له ۷ ډله ییزو قبرونو را ایستل شوي).

□ (151) د سرپناه مرکزونه د "اسرائيلي" اشغال لخوا په نښه شوي.

□ (85,911) تپیان.

□ ۷۰٪ (قربانيان ماشومان او بنځې دي).

□ (17,000) ماشومان پرته له خپلو والدينو يا دواړو څخه ژوند کوي.

□ ۳۵۰۰ (ماشومان د خوارځواکۍ او د خوړو د نشتوالي له امله د مرګ له خطر سره مخامخ دي).

□ ۱۲۰۰۰ (تپیان اړدي چې د درملنې لپاره بهر ته سفروکړي).

□ (10,000) د سرطان ناروغان له مرګ سره مخ دي او درملنې ته اړتيا لري.

□ (3000) ناروغان چې په مختلفو ناروغيو اخته دي چې بهر درملنې ته اړتيا لري.

□ (1,660,492) د بې ځايه کيدو په پایله کې په ساري ناروغيو اخته شوي.

□ (71,338) د بې ځايه کيدو له امله د ویروس هیپاتیت انفیکشن پیدېږي.

- (60,000) امیندواره میرمنې روغتیایې پاملرنې ته د نه لاسرسی له امله له خطر سره مخ دي.
- (350,000) مزمن ناروغان د درملو د معرفي کولو د مخنیوي له امله له خطر سره مخ دي.
- ۵۰۰ (د غزې له ترانګې څخه د نسل وژنې په جریان کې بنديان.
- ۳۱۰ (د روغتیایې کارکوونکو د نیول کیدو قضیې).
- ۲۱ (د هغو ژورنالستانو د نیولو قضیې چې نومونه یې معلوم دي.
- د غزې په ترانګه کې (۲)
- میلیونه خلک یې ځایه شوي.
- (194) دولتي مرکزونه د اشغال لخوا ویجاړ شوي.
- ۱۱۰ (بنونځي او پوهنتونونه د اشغالګرو له خوا په بشپړه توګه ویجاړ شول.
- ۳۲۱ (بنونځي او پوهنتونونه په جزوي توګه د اشغال لخوا ویجاړ شوي.
- ۶۰۸ (جوماتونه د اشغال له خوا په بشپړه توګه ویجاړ شوي.
- (209) جوماتونه د اشغال لخوا په جزوي توګه ویجاړ شوي.
- (150,000) کورونه په بشپړه توګه د اشغال لخوا ویجاړ شوي.
- (80,000) د استوګنې واحدونه د اشغال لخوا ویجاړ شوي، د استوګنې وړندي.
- (200,000) د کورونو واحدونه په جزوي توګه د اشغال لخوا ویجاړ شوي.
- (79000) ټنه چاودیدونکي توکي د غزې په ترانګه کې د اشغال لخوا غورځول شوي.
- (33) روغتونونه د اشغال لخوا له خدمت څخه ایستل شوي.
- (64) روغتیایې مرکزونه چې اشغال له خدمت څخه لرې کړل.
- (160) روغتیایې بنسټونه د اشغال لخوا په نښه شوي.
- ۱۳۱ (امبولانسونه د اشغالګرو لخوا په نښه شوي.

□ ۲۰۶ (لرغونی او میراثی خایونه د اشغالگروله خوا ویجاړ شوی.

□ (33) ملیارد ډالر، د غزې په ترانگه کې د تباهی د جگړې مستقیم ابتدایي زیانونه.²¹

پنځم : د حماس مشر اسماعیل هنیه په تهران کې ووژل شو.

د اسلامي مقاومت غورځنگ (حماس) د چهارشنبې په ورځ د ایران په پلازمینه تهران کې د خپل سیاسي دفتر د مشر اسماعیل هنیه د وژل کیدو خبر ورکړ.

-دغه غورځنگ په یوه بیانیه کې ویل: د دغه غورځنگ مشر هنیه د ایران د نوي ولسمشر د لورې په مراسمو کې له گډون وروسته په تهران کې د صهیونیستانو د غدارانو د حملې په نتیجه کې مړ شو.

-د ایران د سپاه پاسداران انقلاب ځواک ویلي دي چې په تهران کې د هنیه د شهادت د پینې ابعاد څیري او د تحقیقاتو پایلې به وروسته اعلان کړي.

-د اسلامي جهاد غورځنگ د دغه ستر ملي مشر پر مړینه خواشینی څرگنده کړه او ټینگار یې وکړ چې وژنه به یې د فلسطین ولس د مقاومت د دوام مخه ونه نیسي.

-د فلسطین ولسمشر محمود عباس د هنیه وژنه وغندله او دا یې یو بزدلانه عمل او یو خطرناک پرمختگ وباله، په داسې حال کې چې د PLO د اجرایی کمیټې منشي حسین الشیخ دا وژنه یو بزدلانه عمل وباله چې له مور څخه غوښتنه کوي. تر څو د اشغال په مقابل کې نور هم ثابت او ثابت پاتې شو.»

-د فلسطین ملي او اسلامي ډلو د حماس د سیاسي دفتر د مشر د وژنې د غندلو لپاره د عمومي اعتصاب او پراخو مظاهرو غوښتنه کړې ده.

-بلخوا د ترکیې د بهرنیو چارو وزارت د هنیه وژنه په کلکه غندلې او هغه څه چې په تهران کې شوي هغه یې «یوه کرکه» بللې ده.

-په همدې حال کې د روسیې د بهرنیو چارو وزارت ویلي: د حماس د سیاسي دفتر د مشر وژل کېدل «په بشپړ ډول د نه منلو سیاسي جنایت» دی.

-په داسې حال کې چې "اسرائیل توډې" ورځپاڼې ویلي: د لومړي وزیر نتنیاھو دفتر وزیرانو ته لارښوونه کړې چې په تهران کې د هڼیه د وژنې په اړه تبصره ونه کړي، او د میراث وزیر امیچای الیاھو د عملیاتو په اړه لومړی "اسرائیلي" څرگندونې وکړې، او فکريې وکړ چې د "هڼیه وژنه" نړۍ ته یو څه ښه ده".

-الیاھو د "X" پلیټ فارم په یوه پوست کې وویل: "دا د نړۍ د پاکولو سمه لاره ده ... نورد سولې او تسلیحۍ تړونونه نه تصور کېږي او نه د دې خلکو لپاره نور رحم".

-دا وژنه په داسې حال کې کېږي چې تېره ورځ مازدیګر د بیروت په جنوبي څنډه کې د اسرائیلو پوځ د حزب الله د مشر فواد شکر وژل کېدل په رسمي ډول تایید کړل، چې په پایله کې یې ولسي وګړي شهیدان او ټپیان شول او په اړه یې څه نه دي ویل شوي. د هغه د برخلیک په اړه د ګوند لخوا.

-د حماس د سیاسي دفتر غړي موسی ابو مرزوق وویل: د اسماعیل هڼیه وژل یو بزدلانه عمل دی او بې ځوابه به نه وي.

-په بدل کې د حماس مشر سامي ابوزھري وویل: موږ د بیت المقدس د آزادولو لپاره ښکاره جګړه کوو او هر ډول قیمت ادا کولو ته چمتو یو.

-د فلسطین سیاسي لیکوال ابراهیم المدون وویل: د حماس غورځنګ د مشر او د هغې د سیاسي دفتر د مشر اسماعیل هڼیه وژل کیدل د شیخ احمد یاسین او عبدالعزیز الرنتسي له شهادت وروسته دغه غورځنګ ته ترټولو سخت ګوزار دی. هڼیه په حماس کې یو مرکزي شخصیت و، نه یوازې په غزه کې د غورځنګ د مشر او د لومړي وزیر په توګه چې د فلسطین د خلکو لخوا ټاکل شوی و، بلکې د فلسطین د خلکو استازی د ملي سمبول په توګه، د هغه وژنه یو ښکاره تیری دی. ټولې سرې کرښې دي، او د "اسرائیلي" اشغال لخوا د خطرناک زیاتوالي استازیتوب کوي.

-په داسې حال کې چې د فلسطین د عالمانو ټولني د شهید قومندان اسماعیل هڼیه د شهادت ستاینه کړې او په یوه بیان کې یې ویلي: ((او د خدای په لار کې وژل شوي کسان مړه مه ګڼئ، بلکې د خپل رب په نزد ژوندي دي او د هغوی لپاره روزي ورکول کېږي.)) (آل عمران: ۱۶۹).

-هغې په یوه بیان کې وویل: لکه څنګه چې موږ د خپل اتل، شهید، په شهادت ویاړو، ژمنه کوو چې د هغه وینه به نه ضایع کېږي، بلکې د لوی خدای په خوښه به د بریا په لور غوړېږي. د شهید مشر له زامنو، شاګردانو او وروڼو څخه د خدای تعالی په لاره کې به مجاهدین جوړېږي.

-زمور د اتل شهيد وینه به ان شاء الله په صهيونيستانو، د هغوی په اجنتانو، عاملينو او غدارانو به لعنت وي او ظالمان به پوه شي چې کومه لاره به پرمخ وړي.

-هنیه څوک دی؟

هنیه د فلسطین سیاسي مشر او د اسلامي مقاومت غورځنگ (حماس) له سمبولونو څخه دی، هغه د ۱۹۶۲ کال د جنورۍ په ۲۳ (یا ۱۹۶۳) کې د غزې په ترانگه کې د الشطي د کپوالو په کمپ کې زېږېدلی دی. د الجورا له کلي څخه چې د اشغال شوي ښار اشکلون په ولسوالۍ کې موقعیت لري پناه اخیستې ده.

-لومړنی زده کړې یې د فلسطین د کپوالو لپاره د ملگرو ملتونو د مرستې او کار ادارې (UNRWA) په ښوونځیو کې کړې او له الازهر انستیتیوت څخه یې لوړې زده کړې او بیا یې په ۱۹۸۷ میلادي کال کې د غزې په اسلامي پوهنتون کې شامل او په عربي ادبیاتو کې یې د لیسانس سند ترلاسه کړی.

-هنیه د پوهنتون د زده کړو په جریان کې د محصلینو د اتحادیې د فعال غړي په توگه راڅرگند شو، په سپورتي فعالیتونو کې د علاقې سربیره، هغه په ۱۹۹۲ کې د غزې په اسلامي پوهنتون کې په څو پوستونو کې دنده ترسره کړې او په ۱۹۹۷ کې. د شیخ احمد یاسین د دفتر مشري یې وروسته له هغه وکړه چې اسر اییل هغه خوشې کړ.

-سیاسي تجربه:

د فلسطیني انتفاضې له پیلېدو لږ وروسته د لومړي ځل لپاره اسر اییلي اشغالگرو هنیه په ۱۹۸۸ کال کې ونیوه او بیا په ۱۹۸۸ کال کې د شپږ میاشتو لپاره بندي شو.

-هنیه په ۱۹۸۹ کال کې د حماس له غورځنگ سره د تړاو په توریو ځل بیا د اسر اییلو زندان ته داخل شو، هلته یې درې کاله په توقیف کې تېر کړل، وروسته د لبنان په سوېل کې د مرج الظهور سیمې ته جلاوطن شو، خو بېرته خپل هېواد ته ستون شو. د اوسلو د تړون له لاسلیک وروسته د غزې په ترانگه کې په جلاوطنۍ کې تېر کړ او بیا د غزې د اسلامي پوهنتون د اسلامي بلاک مشر شو.

-هنیه د بدلون او اصلاحاتو د لېست مشري وکړه، چې د ۲۰۰۶ کال د جنورۍ په لومړیو کې په ترسره شوو تقنیني ټاکنو کې د فلسطین په مقننه شورا کې ډېرې څوکۍ وگټلې او د همدې کال د فبرورۍ په میاشت کې د حماس له خوا د جوړ شوي فلسطیني حکومت مشر شو.

-هغه د 2003 کال د سپتمبر په 6 مه د "اسرائيلي" بريد په ترڅ کې چې د شيخ احمد ياسين په گډون يې د اکتوبر په مياشت کې غزې ته د ننوتلو مخه ونيوله تې شو 14، 2006.

-نوموړی د ۲۰۰۷ کال د جون پر ۱۴ د فلسطيني ادارې د مشر محمود عباس له خوا له دندې گوښه شو.

-وروسته له دې چې د شهيد عزالدين القسام کنډکونو په غزې تر انګه کېنې د څو مياشتو راهسې د امنيتي گډوډۍ د ختمولو لپاره د امنيتي خدماتو د مرکزونو کنټرول په لاس کېنې واخيست، هنيه دغه پريکړه رد کړه او خپل سربې کارته دوام ورکړ. چې په غزه کې د مرکزي دفتر په توګه د "گوښه شوي حکومت" په نوم يادېږي.

-هنيه له فلسطيني ادارې سره د ملي روغې جوړې د دروازې د پرانستلو لپاره لېواله و او د هراړخيزې روغې جوړې په چوکاټ کېنې يې د برطرفه شوي حکومت د صدارت د پرېښودو اعلان وکړ، چې تر ټولو مخکېنه نتيجه به يې د ملي روغې جوړې حکومت وي.

-په پايله کې، د 2014 کال د جون په 2 نيټه يونوی حکومت اعلان شو چې مشري يې د اکاډميک رامي حمدالله په مشرۍ کې د فلسطين خلکو ته د نوي حکومت د جوړولو مبارکي ورکړه او وې ويل: "نن زه په داوطلبانه توګه د فلسطين خلکو ته مبارکي وایم. په راتلونکي پړاو کې د ملي يووالي او مقاومت په ټولوبنو کې برياليتوب.

-د حماس صدارت:

د حماس شورا د ۲۰۱۷ کال د می په شپږمه د خپل سياسي دفتر د مشر په توګه وټاکه.

-د ۲۰۱۸ کال د جنورۍ په ۳۱ مه، د امريکا د بهرنیو چارو وزارت د هنيه نوم د «ترهګری» په نوملړ کې شامل کړ، دا پريکړه په داسې حال کې وشوه چې د واشنگټن او فلسطينيانو ترمنځ د بيت المقدس د "اسرائيل د پلازمېنې" په توګه په رسميت پېژندلو پريکړه وشوه. د متحده ايالاتو د هغه وخت ولسمشر ډونالډ ټرمپ لخوا خپور شو.

-د ۲۰۲۳ کال د نوامبر پر ۱۰ د اسرائيلي اشغالګرو الوتکو د هنيه پرلمسې په داسې حال کې بمباري وکړه چې هغه په يوه ښوونځي کې د بې ځايه شويو خلکو د پناه اخيستو په حال کې وه، د هغه مشرلمسې د هغه پرکور د «اسرائيلي» په هوایي بريد کې شهيد شو.

-اسرائيلي اشغالگرو د ۲۰۲۴ ميلادي كال د اپرېل په ۱۰ مه د هنيه ۳ زامن هم ووژل چې له خپلو ۵ زامنو سره په يوه موټرکې سپاره وو چې د کورنۍ اړيکې ټينگې کړې او خلکو ته د کوچني اختر مبارکي ورکړې.²²

- پنځم فصل : دینځی برخی معلومات په لاندې ډول وړاندې کېږي :

اول : د فلسطین مهم ښارونه : د فلسطین د ښارونو نومونه او د هغوی په اړه معلومات

-فلسطین د خپل لرغوني تاریخ او بډایه کلتوري میراث له مخې د یو شمیر مهمو تاریخي او کلتوري ښارونو کور گڼل کېږي چې د لرغونو وختونو څخه تر نن ورځې پورې د ډیرو تمدنونو، امپراتوریو او ملتونو د عروج او زوال شاهدان دي. دا ښارونه اوږد تاریخ او بډایه کلتور لري او د فلسطین د خلکو هویت او روحیه منعکس کوي.

-د فینیشیانو له وخت څخه تر اسلامي فتحې پورې، د فلسطین ښارونه د ډیرو پېښو، جگړو شاهدان وو او ډیر ابدی اثار لري. هلته به تاسو د الاقصی جومات ومومئ، د دوو قبلو لومړی او د دوو مقدسو جوماتونو دریم، د راک جومات گنبد، (قبة الصخرة جومات) لرغوني معبدونه، رومي او عربي کلاگانې د لرغون پېژندنې ودانۍ په کنعانی، فونیشین، رومن، عربي او نورو ستایلونو کې جوړې شوې.

-دوی وایي څوک چې خپل تاریخ نه پېژني هغه راتلونکی نه لري او له همدې امله د عربي نسلونو لپاره اړینه ده چې د فلسطین د اشغال شویو ښارونو له تاریخ څخه خبروي او د هغوی یادونه د عربو په ذهنونو کې تر هغه وخته پورې پاتې شي ترڅو چې بېرته فلسطین ته راشي.

- المجتمع مجله کویت، لیکنه : سامح ابوالحسن / ځانگړی خپرونه .22

۱- دبیت المقدس بنار:

د بیت المقدس یا "العیاء" بنارد تاریخي فلسطین سیاسي، اقتصادي او کلتوري پلازمینه ده چې تل د اسلامي او عیسوی مذهبي سپیڅلو ځایونو له امله د نړۍ د توجه مرکز او د میلیونونو خلکو قبله گرځیدلې ده. دا د الاقصی جومات، د دوو قبلو لومړی او دریم د (قبة الصخره) جومات کوردی.

-د بیت المقدس بنارد فلسطین په مرکز کې موقعیت لري، په ځانگړې توگه د مرکزي فلسطین د غرونو په منځ کې، د مدیترانې سمندر او د اردن د وادۍ په منځ کې واقع دی دا په هر وار په فلسطین کې د خوځښت اصلي مرکز و، بیت المقدس د خپل جغرافیایي موقعیت له مخې د فلسطین له ټولو بنارونو لکه حیفا، ناصرت، جفا، نابلس، رملا، بیرشبه، حبرون، بیت شان، غزه او جیریکو سره وصل دی.

-د بیت المقدس د جوړولو نیت په پنځه زره کاله مخکې د عرب جبوسیانو لخوا پیل شوه او له دې نیتي راهیسې دا ټول عمر د فلسطین پلازمینه پاتې ده. دا په ۱۵ هجري قمري کال کې د خلیفه عمر بن الخطاب رضی الله عنه د واکمنۍ پرمهال د مسلمانانو له خوا فتحه شوه، هلته یې خلکو ته د هغوی د پیسو، ژوند او د هغوی د عبادت د ځایونو امنیت ورکړ، چې د عمر د تړون په نوم یادېږي. چې د مذهبي زغم، ټولنیز عدالت او انسانیت بېلگه یې جوړه کړه.

-د خپل دیني او تاریخي اهمیت له امله د عبدالملک بن مروان، ولید بن عبد الملک، خلیفه المومن، صلاح الدین ایوبی او سلیمان په مشرۍ یو زیات شمیر مسلمان خلیفه او واکمنان وو. چې د بیت المقدس د بیارغونې او پراختیا سره یې لیوالتیا درلوده، نو ځکه، بیت المقدس یو مهم او ځانگړی تاریخي او کلتوري نښه گڼل کېږي.

۲-- بیت لحم بنار:

د فلسطین یو له خورا مهمو تاریخي بنارونو څخه، بیت لحم بنارد بیت المقدس په سویل کې موقعیت لري، او د کلیسا کوردی، چېرې چې عیسی مسیح علیه السلام زیږیدلی و. د پایلې په توگه، بیت لحم په فلسطین کې یو مهم سیاحتي مرکز دی او د یو شمیر سیاحتي صنعتونو لکه لرغونو اثارو، گنډلو لخوا یې ارزښت یې زیات شوی. د حبرون غرونو په مینځ کې موقعیت هم د هغې په اقتصادي سوکالی کې لوی رول لوبولی.

۳- بیرشبه:

-د بیرسبا بنارد فلسطین په سویل کې موقعیت لري او دا د نیکیف یو له لویو بنارونو څخه دی. د بیرسبا بنار یو مهم بناري او اقتصادي مرکز دی، لکه څنگه چې دا د خپل تاریخ په اوږدو کې، چې د زرگونو کلونو لپاره

غزیدلی، له یوې خوا د فلسطین او مصر ترمنځ د سوداگریزې اړیکې نقطه اوله بلې خوا د فلسطین او عربي ټاپووزمې ترمنځ. له بلې خوا. دا ښارد لسگونو بدو کلیو لخوا محاصره دی، کوم چې د څارویو په محصولاتو، غلو او اوبنو کې په سوداګرۍ کې یې مرسته کړې ده.

۴- نابلس :

د نابلس ښارد بیت المقدس په شمال کې موقعیت لري، په ځانګړې توګه د ګیرزیم او ایبال غرونو ترمنځ، پدې سره کلتوري او اقتصادي مرکزګڼل کېږي او د خوارو او صابون په جوړولو کې خورا اهمیت لري. د خپل اداري او اقتصادي حالت له امله، ښار په ښاري توګه په ټولو لورو کې پراخ شو، په ځانګړې توګه ختیځ او لویدیځ. خواته .

۵- غزه :

دا د سویلي فلسطین ترټولو لوی ښاردی او په تاریخ یې زرګونه کاله تیرېږي. غزه د مدیترانې په ساحل کې د خپل ځانګړي موقعیت له امله، تل د فلسطین او مصر ترمنځ او د عربي ټاپووزمې او سره سمندرو او مدیترانې ترمنځ د سوداګرۍ یو مهم مرکز و. غزې د خپل جغرافيایي موقعیت او د ګلانو، سبزیجاتو او لیمو یې میوود کرلو له امله خپل اقتصادي حیثیت ترلاسه کړ، دا هغه ځای دی چې امام شافعي او د هغه نیکه هاشم بن عبد مناف په کې وزیږید. د غزه لپاره می یو مکمل فصل ورکړی هلته یې وګوری.

۶- تبریاس :

د تبریاس ښارد فلسطین په شمال ختیځ کې د تبریاس جهیل په څنډه کې موقعیت لري او د خپل ځانګړي سوداګریز موقعیت له مخې خورا اهمیت لري چې له دمشق څخه پیل کېږي، د لجاجون، قلانسوا اولدا څخه تیرېږي او ټولې لارې اشدود او غزې ته رسیږي. په مصر کې رفح او سینا ته رسی د تبریاس بنسټ د پخوانیو وختونو څخه دی، او دا د یو مهم کلتوري، اقتصادي، نظامي او سیاحتي مرکز په توګه د تاسیس راهیسې وده کړې ده.

د طبیعي ښکلا، شنو میدانونو، بې شمیره وادیو او بډایه تاریخ سرپرته، تبریاس په سیمه کې د کرنې او کب نیولو مرکز دی. د هغې حاصلخیزې خاورې، ډیری اوبو، او د تېره جهیل ته د نږدې کیدو له امله، چې له کب څخه ډک دی، دا د سیاحت یو غوره ځای هم دی.

۷- بیسان (د بیسان ښار):

بیسان یو تاریخي ښاردی چې د گیللي سمندریه جنوب کې او د مرج بني عامر په ختیځ کې موقعیت لري چې د بیت المقدس له ښار څخه شاوخوا 84 کیلومتره لرې د فلسطین یو له پخوانیو ښارونو څخه شمیرل کیږي. کنعانیانو د بیت شین په نامه یادکړي، چې معنی یې د خدای شین کوریا د آرام کوردی، چې له هغې څخه د بیت شین نوم اخیستل شوی. د بیسان ښار د 1948 د نکبا څخه دمخه د اوبو او د خاورې د زرغونتیا له امله د کرنې لپاره مهم ځای و.

بیسان په سیمه کې یو مهم ښاري مرکز و، او له همدې امله دا اوس یو مهم سیاحتي ښارگوټی گڼل کیږي ځکه چې پدې کې ډیر لرغوني اثار شامل دي لکه د معبدونو پاتې شوني، مقبرې، کلیساګانې او کالمونه چې زرګونه کاله پخواني تاریخ لري. ډیر لرغوني اثار او د ویجاړ شوو عرب کورونو پاتې شوني د اسلامي واکمني دورې پورې اړه لري.

د بیسان په ښار کې تر ټولو مشهور میراث ځایونه د برج غونډی، البسول غونډی، الحسن غونډی، الزهرا غونډی او المستبه غونډی شته دي.

۸- جفا

دا یو تاریخي ښاردی او د فلسطین یو له خورا ښکلي ښارونو څخه شمیرل کیږي چې دا د مدیترانې سمندریه ساحل کې موقعیت لري، په ځانګړي توګه د فلسطین د ساحل په مینځ کې د حيفا او غزې په مینځ کې، د العوجا سیند په جنوب کې. دا د زرخیزو میدانونو لخوا محاصره دی او له همدې امله د دې طبیعي ښکلا لپاره د استعاری په توګه یادېږي.

-جفا د نړۍ یو له پخوانیو ښارونو څخه دی، ځکه چې دا د 5,000 څخه زیات کاله دمخه د کنعانیانو لخوا تاسیس شوی. جفا د خپل ځانګړي موقعیت له امله، د فلسطین د مرکزي سیمو، په ځانګړي توګه بیت المقدس لپاره یو مهم بندردی.

-جفا د صابون، توکر، کاسټینګ او د فلز اتود جوړولو لپاره مشهور و، د دې نارنجي بڼو سربیره، نوم یې په نړۍ کې د نارنج یو له مشهور ډولونو څخه دی. دې ټولو عواملو د جفا په یو مهم کلتوري او تمدنی مرکز په جوړولو کې مهم رول لوبولی چې له هغې څخه د فلسطین مشهورې ورځپاڼې لکه الدفا او فلسطین ورځپاڼو راپورته شوي.

۹- اکا عکا بنار) :

اکو د فلسطین په شمال لویدیځ ساحل کې موقعیت لري، او د مدیترانې بحیرې په اوږدو کې، په ځانګړې توګه د حیفا خلیج شمالي غاړې ته، چې پخوا د اکو خلیج په نوم پیژندل کیده، پراخېږي. په تاریخي توګه، اکو په ټول عمر کې یو مهم سوداګریز او کلتوري مرکز و، او د خپل سمندري موقعیت او طبیعي بندر له امله ستر اټیک اهمیت لري، ځکه چې دا د یونیسکو په نړیوال میراث کې شامل یوله پخوانیو ښارونو څخه ګڼل کېږي.

۱۰- هبرون (حبرون) :

هبرون یو تاریخي فلسطیني ښار دی چې د بیت لحم په سویل کې موقعیت لري دا د یو شمیر صنعتونو لکه شیشې، سیرامیک، سبزیجاتو کینګ، څرمن، بوتانو او فایبرونو لخوا مشخص شوی، کوم چې په ښار کې د اقتصادي ژوند فعالیت منعکس کوي. د حبرون غرنۍ سیمې لپاره مهم صنعتي او سوداګریز مرکز. د ښار یوله مشهورو ځایونو څخه ابراهیمي جومات دی، چې د حضرت ابراهیم علیه السلام زیارت لري، چې دا یو مهم دیني او کلتوري مرکز جوړوي.

۱۱- صفد :

یو غرنی ښار چې د گیلېلي غرونو په ختیځ کې موقعیت لري، دا د خپل ښه اقلیم له امله خورا مهم او د زیتون د ونو او انگورو د باغونو لخوا محاصره دی. د بلوط طبیعي ځنګلونه هم په غرونو او شاوخوا سیمو کې په ځانګړې توګه د جبل الجرمق او صعاء په ځنګلونو کې خپاره شوي دي. سفید د خپل تاریخ په اوږدو کې د فلسطین په شمال کې یو سوکاله ښار او یو مهم اداري مرکز و.

-صفد د فلسطین په شمال کې یو تاریخي ښار او یوله تر ټولو سوکاله ښارونو څخه دی. دا ښار د خپل غرنی طبیعت له مخې خورا مهم دی، ځکه چې دا د گیلېلي غرونو په ختیځ کې موقعیت لري، دا د معتدل اقلیم له مخې د زیتون د ونو او د انگورو په شاوخوا کې د بلوط ځنګلونو په وده کې مرسته کوي په شاوخوا سیمو کې، په ځانګړې توګه د جبل ساسا او الجرمق ځنګلونه لري..

۱۲- لود (اللد بنار) :

-لود د فلسطین یوله لویو او پخوانیو ښارونو څخه دی چې د فلسطین په ساحلي سیمه کې د کنعانیانو لخوا رامینځته شوی، دا د جفا ښار سویل ختیځ کې شاوخوا 5 کیلومتره شمال ختیځ کې موقعیت لري. ، او د بحر له سطحې څخه شاوخوا 50 متره لوړ دی.

-د لود په ښار کې یو شمیر مشهورې نښې شاملې دي، لکه د لود هوایي ډگر، د اورگاډي سټیشن، د تولیپ څاه، د دشمش جومات، عمري جومات، د سینټ جورج کلیسا، ختیځ چوک، د اربین څراغونه، او جنډاس پل، د ابوشناب څاه او د ابو محمد عبدالرحمن ابن عوف څاه سربیره.

۱۳- نصاری (ناصره ښار):

د نصرت ښاریو له خورا لرغونو فلسطیني ښارونو څخه شمیرل کېږي، ځکه چې دا په زرگونو کاله دمخه د کنعانیانو لخوا تاسیس شوی، نو دا د کلتوري او تاریخي لید څخه ډیر اهمیت لري.

-د نصرت ښار د خپل ځانګړي مذهبي حیثیت له مخې مهم دی، ځکه چې پدې کې ډیری لرغوني جوماتونه او د شهیدانو او صالحانو زیارتونه شامل دي، د 24 کلیساګانو او خانقاه وی لکه د اعلان تاریخي کلیسا، د یو شمیر مذهبي موزیمونو سربیره. له همدې امله، ښار د خپل مذهبي او قومي تنوع له مخې ډیر مهم دی.

۱۴- رمل:

-رمله د فلسطین یو ښار دی چې د اسلامي دولت په دوره کې د خلیفه سلیمان بن عبدالملک په امر جوړ شو کله چې هغه د خپل ورور الولید د خلافت په وخت کې د فلسطین د اردو قوماندان وپوځ او دا د 400 کلونو لپاره په 1099 کې د فرانکس لخوا د اشغال تر وخته پورې پاتې شو. دې ته دا نوم د شنډې په ځمکه کې د جوړیدو له امله ورکړل شو.

-د رمل ښار ډیری کلتوري او تاریخي نښې لري، لکه لوی جومات، یا د سپین جومات په نوم پیژندل کېږي، چې د امویانو په دورې پورې اړه لري، او په 720 کې د خلیفه عمر بن عبدالعزیز لخوا یې د جوړولو امر شوی و. دا په سیمه کې یو له پخوانیو جوماتونو څخه جوړوي.

۱۵- جیریکو:

-دا د نړۍ تر ټولو زوړ ښار دی چې د 10,000 کلونو څخه زیات تاریخ لري، او د مردار سمندر په شمال کې موقعیت لري. جیریکو د سیاحت یوزره رابښکونکی مرکز ګڼل کېږي ځکه چې پدې کې یو شمیر لرغوني او تاریخي ځایونه شامل دي او د ځینې لرغونو اثارو لکه د هشام مایې او د سلطان غونډې لخوا محاصره شوي، سربیره پردې د طبیعت ښکلا او په ژمي کې ګرمه هوا. په اقتصادي لحاظ، جیریکو د میوو د کښت لپاره مشهور دی.

- په سیمه کې، د هغې حاصلخیزې خاورې، ډیری اوبو، او د تېره جهیل ته د نږدې کیدو له امله، چې له کب څخه ډک دی، دا د سیاحت یو غوره ځای هم دی²³.

- دوهم: هغه ورځ چې صلیبپانو بیت المقدس محاصره کړ:

د جون 7، د 1099 میلادي کال په همدې ورځ صلیبپانو بیت المقدس محاصره کړ..

-د 1099 کال د جون په 7 نیټه، صلیبپان بالاخره د بیت المقدس دیوالونو ته ورسیدل، ډیروپي په خوښۍ سره ژړل، ځکه چې دوی اوس د مسلمانانو څخه د مقدس ښار د آزادولو په لاره کې وو.

-لی پوینټ مجله په دې اړه په خپل راپور کې وایي چې نن سه شنبه له همدې کلیزې سره سمون خوري چې صلیبي پوځ خپل وروستي منزل ته له رسیدو وړاندې شاوخوا درې کاله تېر کړل.

-هغې دا هم وویل چې صلیبپان چې مشري یې د ډیوک گودفرای دی بویلون په غاړه وه، باید بیت المقدس ته خپله لاره ودروي او په پای کې دوی باید د بیت المقدس دیوالونو ته له رسیدو دمخه د طرابلس، بیروت او نورو څخه تیر شي.

-مجلې راپور ورکړی چې د عیسویانو شمیر چې مقدس ښار یې محاصره کړد 7,000 څخه شاوخوا 1,500 سواره په آسونو وو چې اروپا یانو د دې ماموریت لپاره راوتلی وه، او د 20,000 پیاده عسکرو څخه یوازې 12,000 پاتې وو چې دوی یې تعقیب کړل.

-فرانسوي مجلې زیاته کړې، چې دغه شمېر د ښار په بشپړه توګه د محاصره کولو لپاره کافي نه و، خود کمپاین مشرانو ښار په شمال، سویل او لوېدیځ کې وېشلي وو، خود برید له پیل مخکې باید اوبه او خواړه پیدا کړي دا سیمه صحرا ده، نود خورلو لپاره هیڅ نه وو، اوله دې څخه بدتر د څښاک لپاره هیڅ شی نه و.

-دلته، لی پوائنټ وایي، صلیبپانو ځان په داسې نړۍ کې وموند چې محاصره شوو ډیری اوبه او اکمالات درلودل، پداسې حال کې چې صلیبپانو سره دا امکانات نه وو، په لسګونو یې د لوړې او تندي له امله مړه شول.

--²³ وفا خبری اژانس .

-یرغلگرو پرتله له دې چې دیوالونو ته ورننوځي بله چاره نه درلوده، دوی د لرگیوزینې جوړول پیل کړل، او د دوی صبر په چټکۍ سره پای ته ورسید، ځکه چې دوی د "مسیح ژغورنې" لپاره لیواله وو، بلکې د هغه ښار لوبت کولو لپاره چې د جون په میاشت کې یې ویجاړ کړی و.

-د مجلې په وینا، فاطمیون چې په هغه وخت کې یې د بیت المقدس کنټرول درلود، په پیل کې د هغوی په شړلو کې کومه ستونزه نه وه لیدلې، خو څرنګه چې دغه حالت دوام وکړ او د خوراکي توکو د کمښت او د روانو جګړو په پایله کې د بیت المقدس محاصره کول په سخت حالت کې شول.

-په خوشبختۍ سره د دوی لپاره، د جینوا، اوسنۍ ایټالیا څخه کښتۍ د اکمالاتو سره جفا ته ورسیدلې، دې کار صلیبیانو ته اجازه ورکړه چې د لویدیځې غاړې شمالي غرنۍ برخې ته سفر پیل کړي ترڅو په څرخونو کې د لوړبرجونو جوړولو لپاره اړین لرګي راوړي.

-مجله زیاتوي: وروسته له دې چې صلیبیانو خپل برجونه بشپړ کړل، د جولای په څوارلسمه یې پر ښار برید وکړ او مسلمانان یې په شا وتمبول، خو په پایله کې شاوخوا لس زره مسلمانان مسجد الاقصی ته وتښتېدل. -د بیت المقدس د نیولو یوه عیني شاهد لیکلي: "قتل دومره لوی و چې زمورسري تر پښو پورې په وینو لړلي وو... بیا صلیبیان ښار ته ورغلل، سره زراو پیسې، اسونه او خچر یې ونيول، او کورونه یې لوبت کړل.

-د ښار له نیولو یوه ورځ وروسته، لی پوینټ وایي: په زرګونو جسدونه، چې د گرمۍ له امله یې له مینځه وړل پیل کړي وو، راټول شول او صلیبیانو په لویو ټوټو کې وسوځول، تر هغه چې د مسلمانانو مشر صلاح الدین د عیسویانو څخه په 1187 کې ونيو..

- په یوروایت کې د مسلمانانو په مقابل کې دوه ورځې قتل عام وکړ چې اويا زره مسلمانان یې په شهادت ورسول، په بل روایت کې دی چې لس ورځې قتل عام وکړ یولک (سل زره) مسلمانان یې په شهادت ورسول. ²⁴

-کله چې صلیبیانو بیت المقدس اشغال کړ څه یې وکړل؟

-بیت المقدس ته په لاره کې صلیبیانو د هر هغه چا په وړاندې قتل عام وکړ چې له دوی څخه تیریدل او له ټولو څخه یې وغوښتل چې یا د دوی سره همکاري وکړي او یا به ووژل شي ترڅو د دوی ژوند خوندي کړي.

لیون فرنسی مجله او الجزیره خبری آژانس . 24

-له څو ورځو محاصرې وروسته، چې په ترڅ کې یې د مقدس ښار په بازارونو کې مذهبي مراسم ترسره کول، صلیبپانوپه بیت المقدس یرغل وکړ، په کوڅو، کورونو کې یې د خلکو د وژلو پیل وکړ..

-په هغه قتل عام کې چې لس ورځې یې دوام وکړ، د تاریخ پوهانو په باورد بیت المقدس شاوخوا سل زره کسان ووژل شول، جسدونه یې وسوځول شول، گوتې پرې شوې، د سرو زرو او جواهراتو په لټه کې یې معدې پرې شوې او الاقصی ښاروران شو..²⁵

دریم : د بالفور اعلامیه ... (برخلیک ټاکنو کې ژمنه) :

-هغه لیک چې په ۱۹۱۷ کال کې د برتانې د بهرنیو چارو وزیر لارډ لیونل روتشیلډ ته چې د هغه وخت د صهیونیستي غورځنګ یو مشر و، چې وروسته د بالفور اعلامیې په نوم یاد شو، د یهودي دولت د جوړولو لپاره د لویدیځ لخوا لومړی ګام ګڼل کېږي. د فلسطین په خاوره کې. د انګلستان حکومت ژمنه وکړه چې په فلسطین کې به د یهودانو لپاره یو دولت جوړکړي..

لانډې د پیغام متن دی.:-

د بهرنیو چارو وزارت،--

-د ۱۹۱۷ کال د نومبر په ۲ مه،

-ګران روتشیلډ،

زه په ډیره خوښۍ سره تاسو ته د جلالتمآب حکومت په استازیتوب، د یهودانو او صهیونزم له هیلوسره د خواخوږۍ څرګندولو لاندې بیانيه دراوروم، چې د وزارت له خوا وړاندې او تصویب شوې ده.:

"-د جلالتمآب حکومت په فلسطین کې د یهودانو لپاره د ملي کور د جوړولو په لټه کې دی او د دې هدف د لاسته راوړلو لپاره به خپلې ټولې هڅې په کار واچوي، دا په واضح ډول پوهیدل چې هیڅ داسې کار به ونه شي چې مدني او مذهبي زیانونه کم کړي. هغه حقونه چې اوس په فلسطین کې میشت غیر یهودي ټولني لري او نه هم هغه حقونه یا سیاسي دریځ چې په نورو هیوادونو کې د یهودانو لخوا ترلاسه کېږي.

زه به مننه وکړم که تاسو صهیونیست فدراسیون له دې بیان څخه خبر کړئ.

یعنی دا هغه سپارښتنه ده چې د برتانیې بهرنیو چارو وزیر د صهیونستانو مشر ته د زیری په ډول وکړه چې د همدغه وخت څخه د فلسطینیانو بدبختی پیل او تراوسه دوام لری ، الله جل جلاله دا کفارتباه او برباد کړی ، دغه موضوع لږ تفصیل ته ضرورت لری ځکه د مظلومو فلسطینیانو ناورین او ستونزی د همدی ورځی څخه پیل شوی .

. انسائیکلوپیدیا (الموسوعة)

د بالفور اعلامیې څخه د اسراییلو اعلامیې ته ... په فلسطین کی د برتانیایا واک :

برتانیه وروسته له هغه فلسطین ته ننوتله چې استعماری گټې یې له صهیونیستی غورځنگ سره یو ځای شوې او په ۱۹۱۷ میلادی کال کې د لومړی نړیوالې جگړې په ترڅ کې د فلسطین په خاوره کې دننه د دواړو خواوو ترمنځ له سختو جگړو وروسته د عثمانی امپراتوری ۴۰۰ کلنه واکمني پای ته ورسیده، چې له هغې وروسته د ظلم او ستم تاریخ جوړ شو. بې ځایه کیدنه، او ظلم د فلسطینیانو په وړاندې پیل شو، پداسې حال کې چې په ۱۹۴۸ کې د هغې پای ته رسیدو پورې د یهودیت په جذبولو سره د ځمکې ډیموگرافي بدله شوه.

-د برتانیې دا پریکړه د مینډیت په وخت کې د خپلو پالیسیو سره توپیر نلري، د یو لږ دښمنانه پریکړو او گامونو وروسته چې دا د فلسطین په اړه صادر شو، چې د ۱۹۱۷ د "بالفور اعلامیې" څخه مخکې پیل شو، چې د اسراییلو تاسیس ته یې لاره هواره کړه. د یهودانو د کډوالۍ د اسانتیا له لارې، د کلیو او کورونو ویجاړول، او د اسراییلو تاسیس تر هغه وخته پورې چې په رسمي توگه ۱۹۴۸ کال کی اعلان شو، نوکیسه له کوم ځای څخه پیل شوه؟

د عثمانی واکمنی لاندې :

عثمانی امپراتوری د نولسمې پیړۍ په نیمايي کې له اقتصادي بحران سره مخ شوه، چې برتانیې ته یې لاره پرانیستله چې د بهرنیو ماموریتونو تر نامه لاندې عربي سیمې ته ننوځي، یا هغه څه چې "سوله صلیبي جگړې" په نوم پیژندل کیږي.

-د انگریزي استعمار د گټو لپاره یو چا ته اړتیا وه چې دوی پیاوړي کړي او د صهیونیست غورځنگ څخه پرته بل څه یې ونه موندل ترڅو خپلو اهدافو ته ورسېږي او د یهودانو لپاره یو ملي وطن جوړ کړي.

-په 1830 کې، د برتانيا د بهرنیو چارو وزیر هنري جان تیمپل د یهودانو لپاره د ملي وطن د جوړولو په اړه یې تعقیب کړ، تردې چې انګلستان په 1838 کې په بیت المقدس کې خپله لومړۍ قونسلګري پرانستله، د عثماني سولې قانون څخه یې ګټه پورته کړه.

-انګریز انوله یو شمیر یهودانو سره په فلسطین کې د ځمکو په اخیستلو او په هغو باندې د یهودي استعمار په جوړولو کې مرسته وکړه، ترڅو د اسيا او افریقا ترمنځ د ارتباطاتو کرښه پرې کړي او د راتلونکي هر ډول پوځي خوځښت مخه ونیسي او د دې ډاډ ترلاسه کړي چې د انګلستان اقتصادي ګټې به هند ته په اسانۍ سره حرکت وکړي.

-په ځانګړې توګه د یهودو د مالکیت په وړاندې د عثماني بندیزونو یوله هغو چلونو څخه وو چې د اروپایي یهودانو له خوا د بهرنیو منځګړیتوبونو له لارې د ځمکې اخیستل، یا د یو شمیر روغتونونو او یتیم خانو جوړول وو، چې وروسته به په یهودي میشت ځایونو بدل شي.

-بیت المقدس هڅه وکړه چې د عثماني امپراتورۍ څخه وغواړي چې یو پریکړه لیک صادر کړي چې په اروپا کې ویشل شوي یهودیان فلسطین ته مهاجرت ته وهڅوي، مګر سلطان عبدالحمید II د یوې میاشتې څخه زیات د یهودانو د لیدو مخه ونیوله، او همدارنګه یې بیت المقدس ته نږدې د دوی د راتولیدو مخه ونیوله ترڅو د حکومت جوړولو مخه ونیسي.

-د جافا – یروشلم اورګاډي کرښه... د مینډیټ لپاره لومړۍ پېښه :

عثماني امپراتورۍ بهرنیو شرکتونو ته اجازه نه ورکوله چې په فلسطین کې د "عثماني نظام امتیازات" ولري، نو انګریز انود صهیونیستانو په مرسته هڅه وکړه چې دا امتیازات ترلاسه کړي، د ځمکې د ګټو لپاره د ځمکې مالکیت ترلاسه کړي.

-په 1856 کې، انګلیسي سرموسی مونتفري (یهودي اصل) د هینري جان تیمپل سره اړیکه ونیوله چې هغه مهال د برتانيا لومړی وزیر و، او دوی د جافا - بیت المقدس د ریل پټلۍ د جوړولو په اړه بحث وکړ، ترڅو د انګریزانو استعماري ګټو ته خدمت وکړي. او سیې ته د یهودانو مهاجرت اسانه کړي.

-په هغه وخت کې د ریل پټلۍ د جوړولو اعلان شوی هدف له جفا څخه بیت المقدس ته د اروپایي عیسوی حاجیانو د تګ راتګ اسانتیا وه، سرپرته پردې د عثماني امپراتورۍ سره د اروپا سوداګرۍ ته وده ورکول، او په عمومي توګه په سیمه کې د خلکو د تګ راتګ اسانه کول.

-دا لندن ته د عثماني وزير محمد امين پاشا له سفر سره همغږي وه، نو مونږي ورسره اړيکه ونيوله چې د اورگاډي د پروژې تړون لاسليک کړي، او دوی مو افقه وکړه چې د می په 20، 1856 کې یې لاسلیک کړي، مگر عثماني امپراتوری دا کار بیرته واخيست.

-له کلونو وروسته چې داسې برېښېده چې دا پروژه به پلې نه شي، په ۱۸۸۵ کال کې یو یهودي سوداګریوزف ناوون دا دنده په غاړه واخيسته، هغه استانبول ته ولاړ او نږدې درې کاله یې د پروژې د ترویج په موخه د منظوری د ترلاسه کولو لپاره دوام ورکړ.

-ناوون د ۱۸۸۸ کال د اکتوبر په ۲۸ مه د دې پروژې د پلي کولو لپاره د عثماني امپراتوری په ترلاسه کولو بریالی شو. بل کال یې اروپا ته سفر وکړ او د فرانسوي سوداګر برنارد کیملا کولا څخه یې مالي مرسته تر لاسه کړه، چې د یهودانو او کاتولیکانو ترمنځ د مالي همکارۍ په اړه یې فکر کاوه، خو یهودانوونه منله. په پروژه کې د دوی ګټې وګورئ.

-دا پروژه د مارچ په 31، 1890 کې پیل شوه او د سویس، ایټالیا او اتریش د انجینرانو لخوا د مصر، سوډان، الجزایر او فلسطین د کارګرانو لخوا جوړه شوې وه، چې ډیرې د دې پروژې د جوړولو په وخت کې مړه شوي وو.

-د ریل پټلۍ لومړۍ ازموینه د 1890 کال په اکتوبر کې ترسره شوه نوون ته د فرانسوي میډال، عثماني میډال، او د "بی" لقب ورکړل شو.

-په هغه وخت کې د دې پروژې د جوړولو موخه یهودانو ته څرګنده شوه، ځکه چې صهیونیستي پروژه د هغې تر ټولو لویه ګټه اخیستونکي وه چې وروسته یې د کرښې په اوږدو کې یو لړ میشت ځایونه جوړ کړل، په دې توګه د مالونو د ترانسپورت سکتور کنټرول او له هغې څخه یې اقتصادي ګټه پورته کړه.

-د دې بریا سره سره، پروژه له دوو شیانو سره مخ شوه: لومړی په سیمه کې د اروپا د تبلیغاتي غورځنګ کمزوری، او دوهم په 1894 کې فلسطین ته د یهودانو د کډوالۍ په اړه د عثماني دولت د بندیزونو له امله، تیوډور هرزل (د عصري صهیونزم بنسټ ایښودونکی) هڅه وکړه. په 1901 کې د عثماني دولت د بندیزونو څخه د خلاصون لپاره د اورگاډي پټلۍ واخلي، مګر هغه بریالی نه شو.

-هرزل هڅه وکړه چې عثماني سلطان عبدالحمید په نورو طریقو وغولوي، نو هغه ته یې یو لیک واستاوه چې هغه ته یې د شل ملیون ډالرو پور وړاندیز وکړ.

برتانوي پاوند د دې په بدل کې چې يهودانو ته يې فلسطين ته د کډوالۍ اجازه ورکړه، او دوی ته يې يوه ځمکه ورکړه چې دوی کولی شي خپل حاکميت رامینځته کړي، هغه د يهودانو شرکت جوړکړ او د هغه د قانع کولو لپاره يې د اروپا او ترکيې منځگړيتوب معرفي کړ، مگر هغه ناکام شو. هغه په بيت المقدس کې د عبراني پوهنتون د جوړولو هڅه هم وکړه، خود عثماني امپراتورۍ لخوا يې وړاندیز هم رد شو.

-د ۱۸۹۷ کال د اگست په ۲۹ د سويس په باسل ښار کې د صهيونستانو لومړی کنفرانس جوړ شو چې تر ټولو مهم مسایل يې د لويديځې اروپا د يهودانو ترمنځ د يهودي هويت پياوړي کول، يهودانو ته د عبراني ژبې زده کړه او د هغوی د توجه او احساساتو اړول وو. د جنوبي امريکا څخه د فلسطين په لور يې لارښوونه کوي.

-د عثماني واکمنۍ پای :

-په ۱۹۱۴ کې لومړۍ نړيواله جگړه پيل شوه، او عثماني ځواکونو د جفا-يروشلیم اورگاډي کنټرول په لاس کې واخيست ترڅو بيت المقدس ته يې د نظامي اهدافو د ليرد لپاره وکاروي.

-د ۱۹۱۵ په پيل کې، عثمانيانو پريکړه وکړه چې (د المان په غوښتنه) د فلسطين له لارې مصر ته ننوځي ترڅو انگرېزان د ډارنډیل تنګي څخه واړوي، مگر هغه څه چې دوی يې تمه نه درلوده د سويس کانال تر شا د انگرېزانو دريځ و.

-د انگرېزانو توپخانه چې د سويس کانال تر شا د عثماني ځواکونو په انتظار وه، د ترکانو د زرو مرو او درې زرو بنديانو د لاسه ورکولو سبب شو او دې ماتې انگرېزان دې ته وهڅول چې بريد پيل کړي او د فلسطين د اشغال امر صادر کړي.

-د لومړۍ نړيوالې جگړې په جريان کې، فرانسه او انگلستان د جگړې د پای ته رسيدو وروسته د عربي سيمو د نيولو په اړه فکر کولو لپاره سره راټول شول، او د سيمې ترويشلو وروسته، دوی موافقه وکړه چې فلسطين به د نړيوالې ادارې لاندې پاتې شي، او په هغه وخت کې دوی سايکس لاسليک کړ. - د ۱۹۱۶ په می کې د پيکوت تړون.

-په هغه وخت کې په مصر کې د برتانيې عالي کمېشنر سرهينري مک موهن شريف حسين ته د عثماني امپراتورۍ څخه د "عربستان د خپلواکۍ" وعده ورکړې وه او شريف نه پوهيده چې انگرېزان څه پلان لري او د جون په مياشت کې يې د عثماني دولت خلاف پوځي جگړه پيل کړه. ۱۹۱۶ ز.

-د عثمانیانو پرضد له ټولو خواوو جگړو د انگریز انوپه فلسطین کې دننه پرمختګ یې گړندی کړ چې لومړی جگړه یې د ۱۹۱۷ کال د مارچ په ۲۷ مه او بیا د اپریل په ۱۹ مه په غزه کې پیل کړه چې عماني ځواکونه یې ستړي او کمزوري کړل.

-انگریز انود ۱۹۱۷ کال د اکتوبر په ۳۱ د بیت المقدس په لور حرکت پیل کړ، چې لومړی ښاري نیولی و، بیا یې د همدې کال د نومبر په ۱۷ مه غزې ته خپل تګ ته دوام ورکړ، تردې چې جفا او راملا ته ورسېدل، نو اډمنډ ایلني. د برتانوي پوځ قوماندان د بیت المقدس په لور د تګ پریکړه وکړه.

-د وروستی هڅې په توګه، عثمانیانو د نومبر په ۱۹۱۷ کې د برتانوي ځواکونو د پرمختګ د مخنیوي لپاره د اورګاډي پټلۍ بمبارۍ او سبوتاژ کولو ته لاره هواره کړه.

-خو انگریز انود جگړې پرمهال د اورګاډي پټلۍ په ساده وسیله جوړه کړه تردې چې د ۱۹۱۷ کال د ډسمبر په ۲۷ مه د انگریز انو لومړی اورګاډي بیت المقدس ته ورسېده.

-بیا عثمانیان پوه شول چې بیت المقدس به د انگریز انوپه لاس کې وي، نو دوی پریکړه وکړه چې د سپیڅلو ځایونو د ساتنې لپاره تسلیم شي، په دې شرط چې انگریزان د ۱۹۱۷ کال د ډسمبر په ۱۱ نیټه بیت المقدس ته ننوځي دا به په فلسطین د عماني واکمنۍ پای وي، چې څلور پېړۍ یې دوام وکړ، او د برتانوي استعمار پیل.

الني خپله لومړۍ مشهوره وینا اعلان کړه چې په ترڅ کې یې په بیت المقدس کې مارشل لا نافذ کړ او له اوسیدونکو یې وغوښتل چې پرته له کوم اعتصاب څخه خپل کار پرمخ بوځي او د بیت المقدس او د هغه د سپیڅلو ځایونو د درناوي لپاره یې د پوځ د لګولو اعلان هم وکړ حکومت

-د برتانيا لومړی وزیر د کرسمس په مناسبت د بیت المقدس له سقوط څخه ډېر خوښ و او په خپلو یادښتونو کې یې لیکلي و چې د نړۍ تر ټولو سپیڅلي ښاري "آزاد" کړ او "د دې په ازادولو سره عیسوي نړۍ وتوانېده. ترڅو خپل مقدس ځایونه بیرته ترلاسه کړي».

-مخکې له دې چې جگړه پای ته ورسېږي او د عماني امپراتورۍ ملکیتونه د متحدینو په مینځ کې ویشل پیل شي، د انګلستان د بهرنیو چارو وزیر جیمز ارتربالفورد د ۱۹۱۷ کال د نومبر په ۲ د انګلستان د لومړي وزیر لوئر جورج د استازي په توګه واستول شو ترڅو د صهیونیست غورځنګ سره د خپلو غوښتنو په اړه خبرې اترې وکړي.

-د بالفور اعلاميه :

بالفور د صهيونيستي غورځنگ له استازوسره وکتل او د هغه له لارې يې وغوښتل چې د برتانيې حکومت دې د فلسطين په اړه رسمي ژمنه وکړي چې د ۱۹۱۷ کال د نومبر په دوهمه يې د يهودي ټولني مشر ته وليږل برتانيا، لارډ ليونيل روتشيلډ، په کوم کې چې هغه وويل:

"د جلالتمآب حکومت په فلسطين کې د يهودانو لپاره د ملي کور د جوړولو په اړه نظر لري او د دې هدف د ترلاسه کولو لپاره به خپلې ټولې هڅې په کار واچوي، په دې شرط چې داسې څه ونه شي چې د نورو مدني او مذهبي حقونو د تخريب لامل شي. هغه ډلې چې په فلسطين کې ژوند کوي، يا په نورو هيوادونو کې د يهودانو له حقونو څخه برخمن دي يا د دوی سياسي وضعیت اغيزمن کړی .

-په دې توگه، دا پلان جوړ شوی و چې د "بالفور اعلامي" په نوم پيژندل شوی و، او د برتانيا حکومت لاسليک کړ چې اصلي هدف يې د آلمان د يهودانو جذبول وو چې د انگلستان سره مرسته وکړي.

-کله چې جگړه پای ته ورسیده، له اروپا او امريکا څخه د يهودانو د ليرد غبرونه ډير شول، او بيا د يهودانو مهاجرت په لوی شمير کې پيل شو، د جافا - بيت المقدس د اورگاډي له لارې يې ليردول، چې انگليسانو په بشپړه توگه ونيوله.

په 1918 کې، د انگلستان حکومت پريکړه وکړه چې فلسطين ته يو پلاوی واستوي چې په فلسطين کې د برتانوي ځواکونو قوماندان چيم ويزمن هم په کې شامل و، ترڅو د بالفور اعلامي د پلي کولو احتمال مطالعه کړي.

-په همدې کال کې د برتانيې حکومت د بالفور د اعلاميې متن د امريکا پخواني ولسمشر وودرو ويلسن ته وړاندې کړ او هغه يې ترخپريدو مخکې د هغې محتوا تصويب کړه او فرانسې او ايتاليا په رسمي ډول تصويب کړه.

-د يادولو وړ ده چې ويزمن له ۱۹۲۰ څخه تر ۱۹۴۶ پورې د نړيوال صهيونيستي سازمان مشر و او په ۱۹۴۹ کال کې د اسر اييلو د دولت لومړی ولسمشر وټاکل شو او له هرزل وروسته د صهيونيستانو تر ټولو مشهور شخصيت هم گڼل کيږي.

د سان ريمو کنفرانس :

-د ۱۹۲۰م کال د اپريل په ۲۶-۱۹، د لومړۍ نړيوالې جگړې گټونکو متحدينو د ايتاليې په سان ريمو ښار کې د عثماني امپراتورۍ څخه د غصب شويو ځمکو د ویشلو په موخه يو کنفرانس جوړ کړ او دوی موافقه وکړه چې فلسطين په ځانگړي ډول د يوه دولت تر واک لاندې راولي. ، نو دوی د برتانيا په وړاندې راتول شول.

-په دې کنفرانس کې د يهودانو يو هيئت چې د صهيونيستانو مشر چيم ويزمن، د برطانيې د صهيونيستي فدراسيون مشر، هربرټ سيمونيل، د لارډز د مجلس غړی او نهم هم گډون درلود.

-سوکولوف چې د بالفور اعلاميه يې د ښه نيت له ليک څخه د فلسطين په اړه د برتانيا د ماموريت په مقرراتو کې په قانوني سند بدلولو کې مرسته کړې.

-د ۱۹۲۰م کال د اپريل په ۲۴ مه يې په رسمي توگه په فلسطين کې د يهودانو لپاره د يوه ملي وطن د جوړولو اعلان وکړ او د همدې کال د جون په مياشت کې سمويل فلسطين ته د عالي کمېشنر په توگه واستول شو مقننه شورا د فرمان له احکامو سره سمه وه، خو فلسطينيانو له ټاکنو بايکات وکړ.

-د 1920 په اگست کې، د فلسطين دننه ټاکل شوي ملي ادارې د يهودانو د کډوالۍ لومړی فرمان تصويب کړ، چې د يهودانو نه ودریدلو يې پيل کړه.

-د ۱۹۲۱ کال د جولای په مياشت کې د ملگرو ملتونو ليگ (اوس مهال ملگرو ملتونو) د فلسطين لپاره د برتانيې د مينډيټ پروژه اعلان کړه او وپې ويل چې دا پروژه په ۱۹۱۷ کال کې د بالفور د هغې ژمنې پر بنسټ رامنځ ته شوه چې په فلسطين کې د يهودانو لپاره د يوه وطن د جوړولو په موخه جوړه شوې وه. د مينډيټ دورې د پيل لپاره رسمي نيټه.

-د 1920 په اکتوبر کې، د برتانوي حکومت فرمانونه صادر کړل چې د ځمکې ليرد محدودوي، او د منحل شويو ځمکو ملکيت (هغه کسان چې مالک يې مړ شوی، يا يې له 3 کلونو څخه زيات کرل شوي ندي) او د مرو ځمکو (هغه څه چې کرل شوي ندي، نه کرل شوي). کار، او له هيچا سره تړاو نه لري) د سختو مجازاتو او قانوني حساب ورکونې تابع گڼل کيده، کوم چې يهودانو ته يې د فلسطين په ځمکو کې ډيرواک ورکړ.

-په همدې مياشت کې، انگلستان هم د جرمنو د مخنيوي فرمان صادر کړ او د فلسطين ملي پوليس يې جوړ کړل چې واک يې درلود چې هره سيمه "خطرناکه يا گډوډه" اعلان کړي، پوليسو ته اجازه ورکوي چې هلته يې په پراخه کچه ځای په ځای کړي او په ټولو کلیو او قبيلو ډله ايزی جريمې وضع کړي.

ګډوډي :

-د فلسطین په مختلفو سیمو کې یوشمیر ګډوډۍ او نښتې رامینځته شوې چې د یهودانو د مهاجرت په زیاتیدا او د میشت ځایونو شمیر له سلو څخه زیات شو او د صهیونیستی موسسو په داخلیدو سرپرته د انگلستان د واکمنۍ په بنسټونو کې د صهیونیستانو له داخلیدو سره چې د یهودانو د مهاجرت په زیاتیدو سره د هغوی شدت زیات شو. فلسطینیان د ځمکې د خاوندانو لپاره یو غیر عادلانه حالت گڼي.

-د یهودانو د کډوالۍ په وړاندې یو له مهمو ګډوډیو څخه هغه څه وو چې د 1920 کال د اپریل په میاشت کې د موسی علیه السلام د کلنۍ جشن په شپه د جفا په ښار کې رامنځ ته شول او 5 یهودان په کې ووژل شول او له 200 څخه ډیر تپیان شول بل خوا څلور فلسطینیان شهیدان او 21 نور تپیان شول.

برتانې د دې پېښې د علت د څیړلو لپاره د پالین کمیسیون پرانست، مگر د یهودانو فشار د راپور د پایلو د خپرولو مخه ونیوله، او پایله یې دا وه چې د فلسطین خلک د یهودانو د زیاتوالي په ویره سرپرته، د بالفورد اعلاميې له امله د فریب او مایوسی احساس کوي. ، دا ویره ده چې انگلستان په سیمه کې د صهیونیست کنټرول په زیاتولو سره توجیه کوي، نو د هغه څه لپاره چې پېښې د صهیونیست غورځنگ په غاړه لري.

-د 1921 کال د می په میاشت کې د جفا په ښار کې د یهودانو او فلسطینیانو ترمنځ نښتې د بالفورد اعلاميې د لغوه کیدو د غوښتنې په ترڅ کې د 47 یهودانو د وژل کیدو او د 68 فلسطینیانو شهادت سبب شوی.

فلسطینیانو خپلې مبارزې ته دوام ورکړ، اسلامي او مسیحي ټولني یې جوړې کړې، په 1919 او 1922 کلونو کې یې درې ملي کنفرانسونه جوړ کړل، د اجرائیه کمیټو ټاکنه یې وکړه او په 1921 او 1922 کلونو کې یې د خپلو حقوقو د غوښتنو لپاره فلسطیني پلاوي لندن ته ولېږل، خو انگریزانو ورته پام ونه کړ.

-له بلې خوا انگریزانو د 1922 کال د جون په میاشت کې یوه سپینه پاڼه خپره کړه او څرگنده یې کړه چې د انگلستان نیت دا دی چې په فلسطین کې د یهودانو لپاره د یوه ملي وطن د جوړولو ملاتړ وکړي او د دې له لارې ټول فلسطین په خپل وطن بدل کړي ، دوی څرگنده کړه چې د یهودانو د کډوالۍ په شمیر کې زیاتوالی احتمال د هیواد د اقتصادي وضعیت پر اساس دی.

د حکم وسیله:

د 1921 کال د جولای په شپږمه د ملګرو ملتونو لیګ د فلسطین لپاره د برتانې د فرمان مسوده اعلان کړه، چې د 1922 کال د جولای په 24 مه تصویب شوه او د همدې کال د سپټمبر په 29 نافذه شوه. د ماموریت مسوده لیکواله وه چې په گوته کړې چې دا د بالفورد اعلاميې پر اساس و.

-په دې وسیله کې یو ویرانديز او 28 مادې شاملې وې، چې د هغې له لارې بریتانیا صهیونیستی پروژه تایید کړه لکه څنگه چې د بالفور په اعلامیه کې ده، او یوه برخه یې اضافه کړه چې "د یهودانو او فلسطین ترمنځ تاریخي اړیکه" په گوته کوي، پداسې حال کې چې په لنډه توګه د "غیر یهودي ټولنو حقوقو" یادونه کوي".

-یهودي ګټې د دې وسیلې په ټولو برخو کې موجودې وې او په فلسطین کې د صهیونیست پروژې لپاره د انګلستان مسؤلیت په گوته کوي چې په 1929 کې یې د یهودانو اداره په رسمیت وپېژندله برعکس، د عرب اکثریت استازیتوب نه و.

-دا وسیله په سیاسي، اقتصادي او اداري توګه د هیواد په چمتو کولو باندې تمرکز کوي چې د یهودانو لپاره د ملي وطن د تاسیس تضمین کوي، او د یهودانو د کډوالۍ اسانتیا او د ځمکو د استوګنې هڅولو لپاره د انګلستان ژمني تضمین کړي، د دوی د استملاک اسانتیا سربېره. برتانيې عبراني ژبې ته د رسمي ژبې په توګه د عربي سره مساوي حیثیت ورکړ.

انقلابونه ... د مقدساتو په دفاع کې :

بني اړخي صهیونیستان په قدس شریف کې د براق دیوال په لور په یوه مظاهره کې راوتلي وو او د عثماني امپراتورۍ د دورې راهیسې د "ستاتوکو" قانون په وړاندې یې اعتراض وکړ، چې د براق دیوال ته یې نږدې څوکی او د عبادت وسایل ایښودل. دوی د دې په وړاندې اعتراض وکړ او ویل چې دا د دوی د ننوتلو مخه نیسي، مګر برتانوي پولیسو د دوی د مخنیوي هڅه وکړه.

-د یهودانو دغه لاریونونه د فلسطینیانو له تاوتریخجنو غبرګونونو سره مخ شول، چا چې عالي کمیشن ته یو یادداشت واستاوه او غوښتنه یې وکړه چې "یهودان دې له خپلو پولونه تیرېږي" او بیا یې په ټول هیواد کې لاریونونه پیل کړل، چې تر ټولو تاوتریخوالی یې په بیت المقدس، حبرون کې وو. ، او سفید، چې برتانویان یې د خپلو صهیونیست پلوه سیاستونو اوږدمهاله پایلو بیا غور کولو ته وهڅول.

-فلسطینیانو بیا په بیت المقدس کې د سترې اسلامي شورا په بلنه غونډه وکړه، چې په کې ۸۰۰ اسلامي شخصیتونو ګډون کړی وو، دوی له هرځایه له مسلمانانو وغوښتل، چې د سپېڅلو ځایونو د ساتنې غوښتنه وکړي.

-د 1930 په مارچ کې، برتانوي سیاستوال جان هوپ سمپسن یو راپور خپور کړ چې په هغه کې یې وویل چې د نویو یهودانو لپاره د کرهڼیزو استوګنځایونو د جوړولو لپاره نوره اضافي ځمکه نشته.

دا په داسې حال کې ده چې د بریتانیا حکومت یوه بله سپینه پاڼه هم خپره کړه چې په هغه کې پخوانیو راپورونو ته په پام سره چې فلسطینیان د یهودانو مهاجرت ته د سیاسي او اقتصادي گواښ په سترګه گوري اود فلسطینیانو شکایتونو ته د لایزاتي پاملرنې غوښتنه کوي د سختو صهیونیستي نیوکو سره مخامخ شو، چې د فبروري په 1931 کې یې د وتلو لامل شو.

په 1935 کې، فلسطینانو یوه لویه کښتی کشف کړه...

وسلې د صهیونیستي پوځي سازمان "هگناه" (د فلسطینیانو په وړاندې د څو قتل عامونو مسؤل) ته د گټې لپاره قاچاق شوي، چې د سیاسي، دیموګرافیکي او اقتصادي لارو پرته د نظامي لارو د بې ځایه کیدو په اړه د فلسطینیانو ویره زیاته کړې.

-د 1933 په اکتوبر کې، په ټول فلسطین کې مظاهري پیل شوې، د برتانوي پالیسیو په وړاندې د غوسې څرګندولو په توګه چې هر ډول تاوتریخوالي او ظلمونه یې ترسره کړل، په ځانګړې توګه وروسته له هغې چې دوی د اګست په 1929 کې د فلسطین هغه شخصیتونه اعدام کړل چې د براق په انقلاب کې یې برخه اخیستې وه.

-د پتو فلسطیني نیمه پوځي سازمانونو په جوړولو یې پیل وکړ، په شمول د عزالدین القسام په مشرۍ د تور لاس ډله چې د اکتوبر په 20، 1935 کې د برتانوي ځواکونو لخوا په یوه کمین کې شهید شو.

-د القسام وژنه په 1936 کې د فلسطین لوی پاڅون د پیلیدو لامل شو، د یهودانو زیاتیدونکي کډوالۍ د ځای په ځای کولو لپاره د یهودانو د ځمکو د غصب زیاتوالی، اود برتانوي قوانینو زیاتوالی چې په سلګونو بې ځایه شوي اود ډیرو فلسطینیانو د بیکارۍ لامل شوی.

-وروسته بیا د فلسطینیانو او یهودانو ترمنځ برید په شدت پیل شو او د مړو او ټپیانو شمیر په زیاتیدو شو، نو انګلستان بیرنۍ حالت اعلان کړ او په هیواد کې یې کرفیو ولګوله او فلسطینیانو یې په ځواب کې د عامو اعتصاب کمپاین پیل کړ. له جفا څخه د فلسطین پاتې سیمو ته، اودوی د برتانوي واکمنۍ په وړاندې وسله وال کمپاین پیل کړ.

-د مأموریت ځواکونو د یو لړ تاوتریخوالو په نیولو سره، د ودانیو د لویو سیمو ویجاړول او لږ تر لږه شپږ زره کسان یې بې ځایه کړل، ځکه چې دوی احساس کاوه چې انقلاب به په نظامي لارونه درېږي، د شاهي حکومت د جوړولو اعلان یې وکړ.

-له هغې وروسته د فلسطین د وضعیت د څیړلو او د فلسطین د سیمې د ویشلو لپاره د نقشې وړاندیز کولو لپاره یو لړ کنفرانسونه او کمیټې جوړې شوې، چې په هغو کې د ۱۹۳۹ کال په لومړیو کې د گردې میز کنفرانس، په ۱۹۴۳ کال کې د برطانیې د ویشلو وړاندیز او د مکدونالډ سپینه پاڼه، چې فیصدي یې محدوده کړې وه. د ۱۹۳۹ کال څخه وروسته د پنځو کلونو لپاره یوازې ۷۵,۰۰۰ تنه یهودان مهاجر شول.

-بیا، په ۱۹۴۴ کې، د بریتانیا کارگر گوند یو پریکړه لیک صادر کړ چې د لوی شمیر یهودانو د راتګ په بدل کې د فلسطینیانو د بې ځایه کیدو وړاندیز کوي.

د ماموریت پای او د اسراییلو د تاسیس اعلان :

-امریکا د ۱۹۴۶ کال د اپریل په ۲۰ مه د فلسطین د ویشلو له پروژې او د فلسطین د ویشلو له اعلان څخه خپل ملاتړ اعلان کړ. د "موريسن-گرادي پلان" چې د یهودي سیمو ساحه یې ۱۷٪ ته محدوده کړه.

-یهودي ادارې بیا په فلسطین کې د یو دولت د جوړولو غوښتنه وکړه چې په ۱۹۳۷ کې د پیل کمیسیون لخوا وړاندیز شوي ساحې پر اساس چې یوه لویه سیمه ده چې د جفا سیمې پرته د گیليلی ټوله سیمه او لویدیځ ساحلي میدان پکې شامل دي. امریکا د برتانیې مشرانو ته د ویشلو لپاره د ادارې غوښتنې لارښوونه وکړه، د برتانیې هر ډول گډ حل پای ته ورسوي،

-انگریزانو د ۱۹۴۷ کال د اپریل په دوهمه نیټه امریکا ته د فلسطین مسله د رسمي راجع کولو اعلان وکړ، د عمومي اسامبلې په دوام سره "په فلسطین کې د راتلونکي حکومتدارۍ په اړه د منشور د لسمې مادې سره سم د وړاندیزونو په وړاندې کولو سره".

-د ملګرو ملتونو عمومي اسامبلې د "UNESCO" په نوم یوه ځانګړې کمیټه جوړه کړه، چې پریکړه یې وکړه چې فلسطین په دوو عربو او یهودي دولتونو وویشي، بیت المقدس به د برتانیې د واک د پای ته رسیدو سره د نړیوالې سرپرستۍ لاندې قرار لري.

-د ۱۹۴۸ کال د اپریل په نهمه یهودي ډلو د دیر یاسین په نامه د فلسطین کلی رنګ کړ او ټول اوسیدونکي یې ووژل چې په هغه وخت کې یې شمېر ۲۷۹ تنه وو چې زیاتره یې ماشومان، ښځې او بوډاگان وو.

-د برتانیې د دفاع وزیر آرتور جونز د ۱۹۴۸ کال د می په ۱۵ نیټه د برطانیې د پریکړه لیک د پای ته رسیدو او د امریکا متحده ایالاتو ته د یهودي او فلسطیني دولتونو د اعلانولو وړاندیز وکړ.

-صهيونستي سازمانونو وروسته له هغې د اسر ائيلود دولت د جوړيدو اعلان وکړ، چې له يو ميليون او ۴۰۰ زرو څخه کابو ۹۵۰ زره فلسطينيان له خپلو کليو او ښارونو څخه لويديځې غاړې، غزې تر انګې او ګاونډيو عربي هيوادونو ته د قتل عام له ويري بې ځايه شول.

برتانيې په فلسطين کې څه وکړل؟

برتانوي ځواکونو د خپل ماموريت په ترڅ کې يو شمير قتل عامونه وکړل او د فلسطين انقلابونه يې وځپل، په ځانګړې توګه د ۱۹۲۰ انقلاب، د ۱۹۲۹ د براق انقلاب، په ۱۹۳۵ کې د القسام انقلاب، او په ۱۹۳۶ کې د فلسطين لوی انقلاب.

-د عثماني امپراتورۍ له ړنګېدو مخکې په فلسطين کې د يهودانو شمېر شاوخوا ۵۰ زره اټکل شوی و، چې په ۱۹۴۸ کال کې د برتانيې په واک کې ۶۵۰ زرو ته ورسېد، تر دې چې دوی د نفوس ۲۹،۵ سلنه جوړوي او شمېر يې ۶۰ ته لوړ شو.

-په ۱۹۱۸ کال کې د يهودانو ټوله فلسطيني ځمکې ۶۵۰ زره دونيم وو چې د فلسطين د ټولې ځمکې ۲٪ برخه جوړوي او په ۱۹۴۸ کال کې دغه سلنه ۸٪ ته لوړه شوه.

سرچينه: الجزيره + اناتوليا + فلسطين مطبوعات + ويب پاڼې²⁷

څلورم: د عربو او اسر ائيلو د ۱۹۶۷ ميلادي کال جګړه:

انسائيکلوپيډيا

په عربي سياسي ادبياتو کې ماتې د هغه ماتې په معنی ده چې د ۱۹۶۷ کال د جون په جګړه کې د اسر ايلود اردوپه وړاندې د عربو پوځونو ماتې خوړلې وه - چې شپږ ورځې يې دوام وکړ - "د جون ضربه" يا "شپږ ورځنی جګړه".

مصر، سوريه، اردن او عراق د لبنان، الجزاير، سعودي عربستان او کويت په تخنيکي مرسته له اسر ائيلو سره په دې جګړه کې له برياليتوب وروسته د نويو فلسطيني ځمکو په نيولو سره، چې څه د پاسه درې چنده اټکل شوي وو، ونيول..

-د فلسطين مسله د عرب - اسر ائيلو په شخړه کې يو بنسټيز عنصر و چې په دې جګړه کې رابنکاره شو، ځکه چې د فلسطين هغه سيمې چې په ۱۹۴۸ کال کې د اسر ايلو له خوا نيول شوې نه وې په هغه وخت کې د دوو

²⁷-الجزيره، اناتوليا، فلسطيني مطبوعات، ويب پاڼی .

عربو حکومتونو تابع وې، چې د غزې لومړی مسؤل مصری و. ، اود ختیځ بیت المقدس په گډون د لویدیځې غاړې لپاره دوهم اردنی مسؤل وه..

-په دې موده کې، د فلسطین د ازادۍ د سازمان په مشرۍ د فلسطین مقاومت چې په 1964 کې تاسیس شو - د مهاجرینو له کمپونو څخه په بهر کې په ځانگړې توگه سوریه، لبنان او اردن کې فعالیت کاوه اود اسراییلو په وړاندې د چریکي عملیاتو مشري یې کوله..

-د دې جگړې په پایله کې لوی انساني او مادي زیانونه، د عربي ځمکو د لویو برخو اشغال، اود ډیرو عرب پوځي تجهیزاتو ویجاړول شامل دي..

د جگړې لاملونه:

یوشمیر لاملونه شتون لري چې د 1967 د جگړې د پیلیدو لامل شوي، کوم چې د "خرابیدو" په نوم یادېږي، ځینې یې مستقیم او ځینې یې غیر مستقیم دي..

-غیر مستقیم دلیلونه دا دي چې اسراییل په دې اند دي چې هغه پېښې چې په 1956 کې د سینا د کمپاین څخه وروسته (درې اړخیز یرغل) د هغې امنیت ته گواښ جوړوي د دې پېښو تر ټولو مهم د جمال عبدالناصر په مشرۍ د مصر لخوا د وسلو هڅې دي. اود سوږې په وړاندې او د اردن د جبهې په وړاندې د اسراییلي استعمار په وړاندې د سوږې فعالیت.

-په دغو پېښو کې په ۱۹۶۴ کال کې په قاهره کې د عربي هېوادونو د سرمشریزې پرېکړه هم وه چې د اردن سیند اوبه سوږې او لبنان دواړو ته واړوي او په ۱۹۶۵ کال کې د فلسطین د ازادۍ سازمان تاسیس شو..

-لکه څنګه چې د مستقیمو لاملونو په اړه، په سر کې مهې پرېکړې او پېښې دي چې د 1967 کال د می له نیمایي راهیسې رامینځته شوي، مصر د ملګرو ملتونو د څو اګونو غوښتنه وکړه، او په سینا کې د خپل پوځ ځای پر ځای کول، اود می په 22 د "د تیران تنګی" بندول شامل دي. چې په سوږ بحر کې د اسراییلو د تګ راتګ لپاره، وه چې اسراییل هغه د جگړې رسمي اعلان گڼي..

-له هغه وروسته اسراییلو د ۱۹۶۷ کال د جون په پیل کې د سوږې پروړاندې د پټې ملګرتیا او ښکاره یرغل په رڼا کې پر ګاونډیو عربو هېوادونو د جگړې پلان پیل کړ، چې د شوروي اتحاد یوه پلاوي مصر ته خبر ورکړ، چې اسراییل د سوږې پر پوله ۱۱ لواګانې ځای پر ځای کړي دي. د سوږې د ملاتړ لپاره مداخله او هغه څه چې وروسته پېښ شول..

پوځي توازن :-

-سرچينې د 1967 کال د جون تر جگړې دمخه د ځواک نظامي توازن پورې اړوند ډيرې احصايوي معلوماتو سره موافق دي ، که څه هم دوی په ځينو توضيحاتو کې توپير لري. دوی له استننا پرته په متفقو توگه ومنله چې په درېو جبهو کې د عربو لښکرو شمېر د اسرائيلو د پوځ له شمېر څخه ډېر دی..

-دا سرچينې وايي چې د 1967 په جگړه کې د پوځونو ترمنځ اصلي توپير د اسرائيلو اردو - چې په لويديځو وسلو (امريکا، انگلستان او فرانسه) تکيه کوي - د وسلو، تجهيزاتو، تنظيم، او مشرتابه وړتياوو په کارولو او کمارلو کې دی. د هغودريو عربو پوځونو په خلاف چې د اردن د پوځ په استثناء باندې تکيه کوي..

داسر ايلو او عربي هيوادونو دنظامی تجهيزاتو اندازه :

پوځونه او تجهيزات	مصر	سوريه	اردن	عربي هېوادونه په گډه	اسرائيل
د سرتيرو شمير په (زرگونو) سره	190	110	55	355	240-260
د 1000 څخه زيات	25	12	8	45	35
تانگونه	د زرو څخه زيات	550	250 څخه زيات	څخه 1800 زيات	1400-1200
زغره وال گاډي	1160	500	210 څخه زيات	څخه 1760 زيات	1500
جنگي اود بمبار الوتکي	360 څخه زيات	120	32	520 څخه زيات	380 تقريبا
سمندري ټوتي	60 څخه زيات	20 څخه زيات	0	80 څخه زيات	20
راکتونه	160	0	0	160	50

د جگړې پیل :

د دوشنبې په ورځ د جون په پنځمه د سهار په ۸:۴۵ دقیقو - او د ۳ ساعتونو لپاره - اسر اییلو د مصر په سینا، ډیلتا، قاهره او د نیل دره کې هوایي بریدونه پیل کړل.

چاپې په ۳ څپو ویشل شوې وې، چې لومړۍ یې ۱۷۴ الوتکو، دویمې یې ۱۶۱ او دریمې یې ۱۵۷ په ټولیزه توګه ۴۹۲ بریدونه ترسره کړل، چې په ترڅ کې یې ۲۵ پوځي هوایي ډګرونه او د مصدر الوتکو ۸۵٪ برخه له منځه تللي وه.

د اسر اییلو د معلوماتو له مخې، له ۳۴۰ مصري الوتکو څخه ۲۰۹ یې ویجاړې شوې، چې په کې شامل دي:

- د اسر اییلو د هوایي برید په غبرګون کې د اردن هوایي ځواکونو د کفار سرکین په هوایي ډګر کې بمباري وکړه. د سوريې هوایي ځواک په حيفا کې د تېلو تصفیه خانې او په میګیدو کې د اسر اییلو هوایي اډه بمباري کړه، په داسې حال کې چې عراقي ځواکونو د مدیترانې په ساحل کې د ننتیا پرنسار هوایي بمباري وکړه.

- اسر اییلو نه یوازې د مصر هوایي ځواک بمبار کړ، بلکې د معارف او عمان په ګډون د اردن څو هوایي ډګرونه یې هم بمبار کړ او ۲۲ جنګي الوتکې، ۵ ترانسپورتي الوتکې او دوه چورلکې یې له منځه یوري.

دغه راز یې د الدومیر او دمشق په ګډون د سوريې پر هوایي ډګرونو هم بمباري وکړه او MiG ۳۲ جنګي الوتکې، ۲ ایلوشین بمبار او ۲۸ بم غورځونکي یې ویجاړ کړي. H3 هوایي اډوې برید وکړ.

- اسر اییلې سرچینو ویلي چې ۴۱۶ عربي جنګي الوتکې له منځه تللي او اسر اییلو ۲۶ جنګي الوتکې له لاسه ورکړي دي.

محاذونه او د جگړې لیکۍ:

د ۱۹۶۷ کال د جون په جگړه کې اسر اییلو د خپل شاوخوا په ټولو عربي محاذونو باندې په هوایي او ځمکنی پوځ تکیه وکړه چې په لاندې جهو ویشل شوي دي ::

د مصر جبهه :-

دا د اسر اییلو لپاره مرکزي جبهه وه، او د جگړې په شپږو ورځو کې یې نظامي او ډیپلوماتیکي پښې په لاندې ډول ترسره شوې ::

- لومړۍ ورځ: د اسر اییلو د هوایي برید سمدلاسه وروسته - او په 9:15 کې - د اسر اییلې ځمکنیو ځواکونو تشکیلات د 3 عملیاتي ډلو سره په سینا کې د مصدر محاذ لومړۍ پولې ته د ننوتلو لپاره پیل شول.

-د مابنام په وروستيو کې، وتوانيدل - په دريو شمالي، منځني او سويلي محورونو باندې بريد وکړي - د اوومې او دوهمې لومړۍ لوا پياده فرقې له منځه يوسي، چې د مصر دفاعي سيستم پري ولاړو..

-دوهمه ورځ: د جون د شپږمې په سهار، العريش سقوط وکړ او شمالي محوريې د اسراييلي زغره والو څو اکونو پر مخ پرانيست ..

-د ورځې په اوږدو کې د اسراييلو د هوايي چلند ماموريت د غرونو په اوږدو کې د زغره والو واحدونو ثبات و، او د همدې ورځې په مابنام کې، اسراييلو خبر ورکړ چې د دوی د څو اکونو عناصر سويس کانال ته رسيدلي، چې د مصري پوځ سرتيري يې ویرول..

-همداشان په همدې شپه اسراييلو وکړای شول چې د غزې په ترانگه کې د غزې او خان يونس ښارونه چې هغه مهال د مصر تر حاکميت لاندې وو، ونيسي..

-د مصر د پوځ د لوی درستيز مرستيال عبدالحکيم عامر د مابنام په پنځو بجو د سويس کانال لويديځ ته د سینا د ټولو څو اکونو د عمومي ايستلو امر صادر کړ، چې په پراوونو کې به عملي شي. په راتلونکو ورځو کې دې پریکړې د مصر د اردو په فعاليت او د هغې لپاره د جگړې په جريان منفي اغيزه وکړه..

-په نړيواله ډيپلوماټيکه کچه، د امنيت شورا د اوربند په اړه د 233 نمبر پریکړه ليک صادر شو، چې په هغه وخت کې د مصر د ځمکو د اشغال په اړه د نړيوالو پيژندلو او د مصر د بيرته اخيستلو له حق څخه د محرومولو په معنی وه ..

-دريمه ورځ: د سهار په وخت کې، د سینا په مرکزي برخه کې، مصري څو اکونه بايد په دې ورځ د 3 عملياتي ډلو سره مخامخ شي - په کوم کې چې عمليات د اردن په محاذ کې د اوربند سره د مصر په محاذ کې متمرکز وو - د بشپړ سقوط نښې نښانې. مصري څو اکونه د سويس کانال ته نږدې د اسراييلي څو اکونو سره راڅرگند شول..

څلورمه ورځ: د سويس کانال ته د اسراييلي څو اکونو په رسيدو سره، په دې ورځ د سويس او اسماعيليه له دروازو څخه د قاهرې د دفاع لپاره چمتووالی پيل شو..

-د روسانو او ولسمشر عبدالناصر تر منځ د مصر په محاذ کې د جگړې د درولو په اړه خبرې وشوې، په داسې وخت کې چې د مصر پاتې زغره والو واحدونو په مرکزي سینا کې دفاعي بند جوړ کړ، خو مصر د اوربند په منلو سره، د مصر پاتې دفاع يې په ختيځ کې وکړه. کانال ړنگ شو، او د سینا څخه عمومي شاتگ او وتل پيل شول

پنځمه ورځ: اسر اييلي ځواکونو په خاموشي سره د سينا ټوله برخه تر شرم الشيخ پورې ونيوله، په شمال کې له راس العش څخه د پورټ فواد ختيځ ته د کرښې پرته چې د مصري ځواکونو تر کنټرول لاندې وه.

-په نړيواله ديپلوماتيکه کچه د اوربند د تاييد لپاره د امنيت شورا ۲۳۵ نمبر پريکړه ليک هم په همدې ورځ صادر شو، چې عبدالناصر د دې تاوان په پايله کې له واکه د ليرې کيدو اعلان وکړ..

شپږمه ورځ: وروسته له هغه چې ولسمشر عبدالناصر له واکه گوښه شو. عبدالحکيم عامر او د جگړې وزير شمس بدران استعفا ورکړه، او د ولسمشر د استعفا د منلو او د عبدالناصر د بيرته راستنيدو غوښتنه کولو لپاره پراخ لاريونونه وشول..

د اردن جبهه :

لومړۍ ورځ: د سهار په 11 بجو، د اردن ځواکونو د تل ابيب او بيت المقدس ښارونه د توپخاني سره بمبار کړل، د بيت المقدس له جنوب څخه تيريدل، او اردني الوتکو د اسر اييلو هوایي ډگرونه بمبار کړل ..

--د مصر د هوایي ځواک د له منځه وړلو وروسته، د اسر اييلو هوایي بمبارۍ د اردن د جبهې هوایي ډگرونو ته مخه کړه، الوتکې يې ويجاړې کړې، په عين حال کې، اسر اييلي ځواکونو په لويديځه غاړه برید وکړ. بيت المقدس د لويديځې غاړې څخه جلا کول او جينين ته ورسيدل..

دويمه ورځ: په لويديځه غاړه کې د جگړې شاهد وو، نابلس سقوط وکړ، او اسر اييلي ځواکونو د اردن سيند په لور حرکت وکړ، د ختيځ بيت المقدس په شاوخوا کې جگړې ته ننوتل ..

دريمه ورځ: اسر اييلي ځواکونه د سهار په لسو بجو د بيت المقدس براق ديوال ته ورسيدل او بيا يې ماښام په بشپړ ډول د ښار کنترول تر لاسه کړ..

-د يادولو وړ ده چې د عراق ځواکونو يوې لوا د اردن د جبهې له لارې په جگړه کې برخه اخيستي وه، خود عراق گډون ځکه غير موثر بلل شوی چې د پيښو گړنديتوب په جگړه کې د هغه د اغيزمن ننوتلو څخه مخکې دی.

-په نړيواله ديپلوماتيکه کچه د امنيت شورا ۲۳۴ نمبر پريکړه ليک د همدې ورځې د ماښام په اته نيمو بجو د اوربند د تاييد لپاره صادر شو او پاچا حسين له اسر اييلو سره د اوربند د رسمي منلو اعلان وکړ او دغه اوربند د شنبې په ورځ پای ته ورسيد..

د سوريې جبهه :

لومړی ورځ: د دواړو غاړو تر منځ د هوایي او توپچي بمباريو تبادلې وشوه او د سوريې له لوري د ننوتو هڅه وشوه، چې د اسر ايلي پوځ له خوا شنډ شوه..

دويمه، دريمه او څلورمه ورځ: نښتې په ځمکه کې د کوم نوي شې پرتې دوام وکړ.

پنځمه ورځ: په دې ورځ، په سوريه باندې د اسر اييلی ځواکونو برید پيل شو، د گولان د لور په شمال کې د سوريې دفاع ته ننوتل ..

شپږمه ورځ: اسر اييلی ځواکونو قنيطره ته په رسيدو سره د گولان په څنډه کې د سوريې د دفاعي ځواکونو په شاکولو ته دوام ورکړ او سوريې د همدې ورځې په شپږ نيمو بجو د اوربند د منلو اعلان وکړ..

-جگړه د جون په لسمه ماښام ودرول شوه او د امنيت شورا ۲۳۶ پريکړه ليک د جون په ۱۱ مه په ۴:۳۰ صادر شو، چې د جون له ۱۰ مې وروسته د ځواکونو هر ډول حرکت غندي..

-د جگړې په پای ته رسيدو سره اسر اييلو يوه لويه بريا ترلاسه کړه چې مهې نظامي، سياسي او اقتصادي پايلې يې درلودې. په دې جگړه کې عربانو اسر اييلو ته زياتې ځمکې له لاسه ورکړې، لکه څنگه چې جگړې د بشري او نظامي زيانونو په اړه ډير معلومات متضاد وو ځکه چې دا محرم معلومات وو..

-انساني زيانونه همدلته نه وه دريدلي، بلکې هغه ماتې چې د لويديځې غاړې، غزې ترانگې او د سوينز کانال (پورټ سعيد، اسماعيليه او سوينز) ته څيرمه پراته دي د ۳۰۰۰۰۰ څخه تر ۴۰۰۰۰۰ پورې عرب اوسيدونکي اړکړل. له خپلو کورونو څخه هجرت وکړی، او د فلسطيني کېوالو ستونزه يې د هغو کېوالو په ستونزه کې اضافه کړه چې د 1948 د نکی له پيښو وروسته د خپلو کورونو پريښودو ته اړ شوي وو..

-جگړې همدا راز د گولان شاوخوا سل زره اوسېدونکي اړکړل چې له خپلو کورونو سوريې ته کډه شي. دې کار د عربو پوځونو ته وروسته له دې چې په خپلو پوځي او جنکي وړتياوو يې ډېر باور له لاسه ورکړ، روجي ماتې وخوړه، په داسې حال کې چې د اسر اييلی پوځ مورال لوړ شو او ويل يې چې دا «نه ماتيدونکی پوځ» دی..

عربان	اسرائيل	زيانونه
-------	---------	---------

مړی	650-800	15-25 زره
تپیان	200-2500	40-45 زره
بندیان	15-20	4000-5000
جنگی تجهیزات	%2-5	%70-80

-په پایله کې د لویو ځمکو اشغال هم شامل وو، چې تراوسه پورې یې د بیرته راگرځولو ستونزې لا زیاتې کړې، لکه څنګه چې په فلسطین او سوریه کې شتون لري، او حتی هغه څه چې د سینا (سینا) څخه بیرته ترلاسه شوي په نیمګړتیا سره بیرته ترلاسه شوي.

-د جګړې له پای ته رسېدو وروسته اسرانیلو لاندې سیمې ونیولې-

نیول شوې سیمې	ساحه/کیلومتره 2
د سینا ټاپو	61948
د ګولان غرونه	1158
د ختیځ بیت المقدس په شمول	5878
د غزې ټرانګه	363
ټول	69347

- د جگړې پرمهال اسر اییلود عربي هېوادونو پراخه سیمه (۶۹۳۴۷ مربع کیلومتره) ونيوله، او که یې پرتله کړو په ۱۹۴۸ کال کې یې چې کومه مخکې ونيوله، په (۲۰۷۰۰ کیلومتره مربع) کې یې دولت جوړ کړ. دا څرگنده شوه چې د جون په ماتې کې یې د سیمې په پرتله درې نیم چنده ډیره ځمکه ونيوله

-دې پراخو جغرافیایي سیمو د دې توان ورکړ چې خپل ستراتیژیک موقعیت او د پوځي چال چلن توان ښه کړي، او دا یې د لومړي ځل لپاره د دې توان ورکړ چې د خپلو دفاعي پلانونو بنسټ د طبیعي جغرافیایي ساحو په اساس ترتیب کړي .

-همدا حالت د اردن په محاذ کې تکرار شو چې اسر اییل په ۱۹۶۷ کې د ختیځ بیت المقدس (۵,۸۷۸ مربع کیلومتره) په ګډون لویدیځه غاړه اشغال کړه او د اردن سره یې پوله له ۶۵۰ کیلومترو څخه ۴۸۰ کیلومتره (د مردار سمندر په اوږدو کې ۸۳.۵ کیلومتره) ته راټیټه کړه ..

-د سوريې په محاذ کې، اسر اییلود ګولان د لوروله ټولې سیمې څخه ۱,۱۵۸ کیلومتره ۲, چې اندازه یې ۱,۸۶۰ کیلومتره ده ونيوله. د دې تختې په نیولو سره، هغه ډیرې ستراتیژیکې لاسته راوړنې ترلاسه کړې چې خوب یې لیدلې و، د نظامي نقطه نظره د ګولان خاورې ډیر اهمیت لري ..

--دا ټولې نظامي او ستراتیژیکې پایلې چې د ۱۹۶۷ د جون د ماتې په پایله کې رامینځته شوې ناڅرګنده دي - لږترلږه په نږدې راتلونکي کې - چې د دوی متقابل عمل به ودریږي، ځکه چې د دې جگړې په پایله کې د ځواک عدم توازن لاهم د عربو ډیرې معادلې کنټرولوي. -.

-سره له دې چې د ۱۹۷۳ کال په جگړه کې د عربوله خوا یوه برخه بریا ترلاسه شوې، خود ۱۹۶۷ کال د ماتې له امله پاتې شوي سترمنفي عواقب تر نن ورځې پورې د عربو په واقعیت باندې اغیزلري ..

په فلسطین کې د ماتې پایلې :-

-د عربو هیوادونو په ځانګړې توګه مصر، سوريه او اردن ته د اسر اییلو سره په جگړه کې د «سوتیک» یا «د ۱۹۶۷ د جون د ماتې» په نوم د هغه بد عواقب لاهم د فلسطین په واقعیت کې موجود دي ..

-په نتیجه کې یې د سینا ټاپووزمه، د غزې ترانګه، لویدیځه غاړه، ختیځ بیت المقدس او د سوريې د ګولان غرونه د شپږو ورځو د جگړې په ترڅ کې د ۱۹۴۸ کال راهیسې درې ځله زیات تر خپلې ولکې لاندې راوستل. ۷۷٪، یا شاوخوا ۲۰ زره مربع کیلومتره، د هغې د ټول ۲۷ زره مربع کیلومتره مساحت څخه ..

-د فلسطین د احصایې د مرکزي ادارې د شمېروله مخې، په دې جگړه کې له ۱۵۰۰۰ څخه تر ۲۵۰۰۰ پورې عربان وژل شوي او شاوخوا ۴۵۰۰۰ نور تېپیان شوي او له ۶۵۰ تر ۸۰۰ اسر ایلیان وژل شوي او دوه زره نور تېپیان شوي دي. د لویدیځې غاړې او غزې څخه د شاوخوا 300,000 فلسطینیانو د بې ځایه کېدو لامل شوی. چې ډیرې اردن ته مهاجر شوي..

-د ختیځ بیت المقدس د نیواک په اړه، دا د اسر ایلو تاریخي او مذهبي پدېښه وه چې د فلسطین د پیل راهیسې د لومړي ځل لپاره یې د "لوی بیت المقدس" (چې لویدیځ او ختیځ بیت المقدس پکې شامل دي) باندې د خپل کنټرول په پراخولو کې مرسته وکړه..

-دې جگړې په لویدیځه غاړه او غزې کې د اسر ایلو د میشت ځایونو د پراخولو او د هغوی د طبیعي زیرمو د لوټلویو په پروژو هم پیل کړه..

. اسر ایلو له مصر سره د سوېلي د ترون له مخې له سینا ټاپووزمې څخه په ۱۹۷۹ کال ووتل-

. اسر ایل له اردن سره د «وادي عرب» د سوېلي ترون ته په ۱۹۹۴ کال کې ورسېد-

-اسر ایل په ۲۰۰۵ کال کې د غزې له ترانګې څخه د یو اړخیزو تلو وروسته اوس هم د لویدیځې غاړې او د سوږې د گولان غرونه په واک کې لري، خو خپل هوایي، سمندري او ځمکنی لارې یې تړلې دي..

د لویدیځې غاړې د ټولې خاورې 40٪ د میشت ځایونو او اړوندو زیربنایي پروژو تر کنټرول لاندې دي-

-په لویدیځه غاړه کې د ۲۰۲۰ کال په پای کې د اسر ایلي استعماري ځایونو او پوځي اډو شمیر ۴۷۱ ځایونو ته ورسید، چې په ۱۵۱ مستعمرو او ۲۶ میشتو پوستو ویشل شوي چې د موجوده مستعمرو، ۱۵۰ استعماري پوستو، او ۱۴۴ نورو طبقه بندیو ځایونو په شاوخوا کې گڼل کېږي. پدې کې شامل دي (صنعتي، سیاحتي، د خدماتو ساحې، او د اشغال اردو کمپونه)..

لکه څنګه چې په لویدیځه غاړه کې د میشته کېدو شمیره، دا د 2020 په پای کې 712,815 یهودیانو ته ورسیده، د نفوس وده نږدې 3.6٪ ده..

-شاوخوا 47٪ یهودیان د بیت المقدس په ولایت کې ژوند کوي، چېرې چې د دوی شمیر 332,294 تنو ته رسیدلی

-د فلسطینیانو شمېر شاوخوا ۱۳ میلیونه او ۸۰۰ زره اټکل شوی، چې له دې جملې څخه ۵ میلیونه او ۳۰۰ زره یې په فلسطین (لویدیځه غاړه، غزه او ختیځ بیت المقدس) کې ژوند کوي، شاوخوا یو میلیون او ۶۰۰ زره یې په اسرایلو کې دننه او له ۶ میلیونو زیات کډوال دي. په عربي او بهرنیو هیوادونو کې اوسېږي..

-د ۱۹۶۷ راهیسې د نیول کیدو شاوخوا یو میلیون قضیې، په شمول د ۲۶ بندیانو په شمول چې د یوې پېړۍ څخه ډیر یې د اشغال په زندانونو کې تیر کړي..

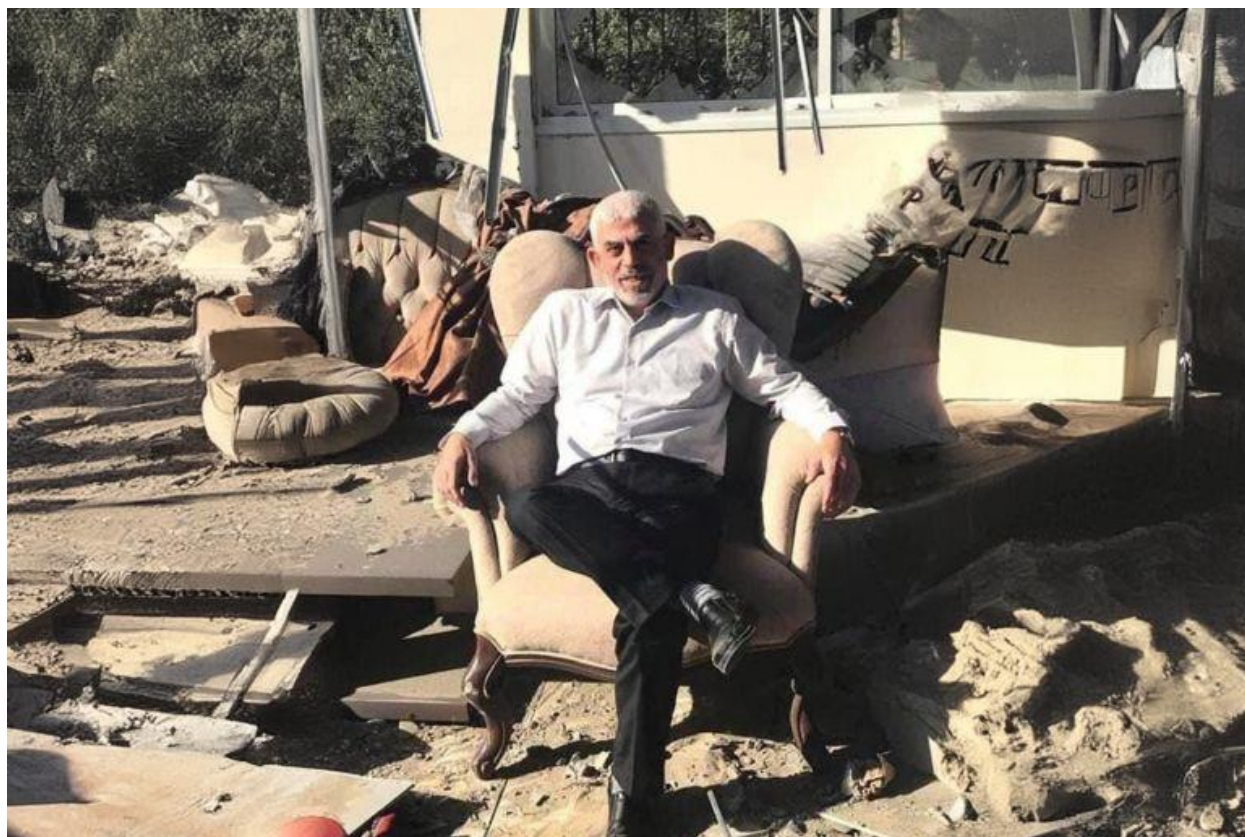
له ۱۹۶۷ کال راهیسې تر ۴۰ زرو زیات فلسطینیان د اسرایلو له خوا وژل شوي دي²⁸.

سرچینه: الجزیره + ویب پاڼې

پنځم : دیحیی سنوار رحمت الله علیه پیژندنه :

الجزیره او ویکی پیدیا د ۱۹۶۷ کال د عربو او اسرایلو جگړه .²⁸

السنوار... د مقاومت د رهبر لاره او تر شهادت پورې یې د مبارزې تاریخ

احمد سلیمان العمري لیکنه :

توضیحات: د حماس د سیاسي دفتر مشر، یحیی سنور سرچینه: مخابراتي شبکه: قدس نیوز شبکه)

د حماس د سیاسي دفتر مشر، یحیی سنور: د ټولنیزو شبکو سایټونه.

په داسې حال کې چې پرون سهاروختي په غزې تر انګه کې د اسلامي مقاومت غورځنګ «حماس» د سیاسي دفتر د مشر یحیی السنوار د شهادت خبر د مختلفو سرچینو له ګرندیو خبرونو سره تایید شو.

-دغه مشر چې خپل ژوند یې په مبارزه او مقاومت کې تېر کړ، د فلسطین د مبارزې په هغه کیسه کې چې له لسيزوراهیسې روانه ده، یونوی فصل پرانیزي.

-سنوار یوازې پوځي مشر نه و، بلکې د فلسطین د ملي ازادۍ سمبول و. هغه خپل ژوند د خپلو خلکو لپاره د عدالت او ازادۍ تر لاسه کولو ته ژمن و. دغه رهبر د بې وزلۍ او ګړاوونو له خپې څخه د ملي مبارزې له سترو سمبولونو څخه راپورته شو او له شهادت سره سره به یې میراث د فلسطین او عربي ولس په یاد کې تل پاتې

وي، چې تل يې د ده په ژوند کې ځای موندلی دی. او د هغه په څېر نورد دوام لپاره د الهام او هڅونې سرچينه ده.

-سنوار په دې باور وو چې وسله وال مقاومت د فلسطينيانو د غلا شويو حقونو د بيرته ترلاسه کولو يوازینی لارده او هغه د پوځي عملياتو د تنظيمولو او له اشغال سره د مقابلي غوره وړتيا بنسټ دی.

له خان يونس څخه تر مشرتابه پورې :-

-يحيى السنوار په ۱۹۶۲ کال کې د غزې په سویل کې د خان يونس د کډوالو په کمپ کې زيږيدلى و. دغه کمپ د هغو زرگونو فلسطيني کورنيو د کړاوونو شاهد و چې په ۱۹۴۸ کال کې له نکبا وروسته په زوره له خپلو ځمکو څخه بې ځايه شوي وو. السنوار هم ترې مستثنی نه و، ځکه چې هغه خپل ماشومتوب د بې وزلي په سختو شرايطو کې تېر کړ. دا د بيرته راستنيدو او آزادۍ کيسې ډکې وې.

دا کړاو د مقاومت او مبارزې په اړه د سنوار د فکر لپاره د تيلو پرته بل څه نه و، ځکه چې هغه د ماشومتوب څخه پوهيده چې د آزادۍ لاره له ننگونو ډکه ده.

-السنوار د خپل عمر له لومړيو کلونو راهيسې په ملي او ټولنيزو فعاليتونو کې برخه اخيستې، د فلسطين د محصلينو په غورځنگونو کې چې د اسر ايلوله نيواک څخه يې انکار کاوه او د فلسطين د آزادۍ غوښتنه يې کوله، گډون وکړ.

-دا لومړنی فعاليت په ۱۹۸۷ کال کې د حماس له تحريک سره د يوځای کېدو په لور لومړی گام و، چې په دې موده کې په لويديځه غاړه او غزې تر انګه کې د فلسطين خلک د اسر ايلود نيواک پر وړاندې د پراخ ولسي پاڅون شاهد وو، چې د اسلامي دولت نفوذ يې زيات کړ. او د فلسطين په کوڅه کې ملي حرکتونه.

-د دغو پوځي وړتياوو په پراختيا کې د سنوار رول خورا مهم و، ځکه چې هغه د تجهيز اتو او ستراتيژيکو پلانونو سره د مقاومت د پياوړتيا لپاره کار کاوه، چې د اسر ايلو اشغال هغه د مقاومت تر ټولو خطرناکه رهبرانو په توګه وګڼله.

-پوځي مبارزه او د القسام لوا جوړول :

-د حماس له غورځنگ سره د يوځای کيدو وروسته، سنوار يو له لومړنيو کسانو څخه شو چې د مقاومت ايډيالوژي يې غوره کړه چې د اشغال په وړاندې د وسله والې مبارزې غوښتنه کوي. سنوار د خپل تنظيمي وړتياو او ستراتيژيک ذهنيت له امله په چټکۍ سره د يو ځوان رهبر په توګه راڅرګند شو، سنوار د خپل

مشرتابه رول له لارې د شهيد عزالدين القسام لوا په جوړولو کې مرسته وکړه، چې نن ورځ د حماس نظامي ځواک گڼل کېږي.

-سنوار په دې باوروو چې وسله وال مقاومت د فلسطينيانو د غلا شويو حقونو د بيرته ترلاسه کولو يوازینی لارده او هغه د پوځي عملياتو د تنظيمولو او له اشغال سره د مقابلي غوره وړتيا بنودلې ده.

-د قدس لوا د تاسيس په موده کې، غورځنگ وتوانيد چې يوه قوي پوځي اډه جوړه کړي، ځکه چې دا لوا د وخت په تيريدو سره، نه يوازې د فلسطين په کچه، بلکې د سيمه ايزو جگړو په انډول کې هم يو پيژندل شوی نظامي ځواک شو.

-د دغو پوځي وړتياوو په پراختيا کې د سنوار رول خورا مهم و، ځکه چې هغه د تجهيز اتو او ستراتيژيکو پلانونو سره د مقاومت د پياوړتيا لپاره کار کاوه، چې اسر اييلي اشغال هغه ته د مقاومت تر ټولو خطرناکه رهبرانو په سترگه گوري.

نيول او زنداني کول: د حل د کښت دوره :

-په ۱۹۸۸ کال کې اسر اييلي اشغالگرو سنوار ونيو او څلور ځله يې په عمري بند محکوم کړ. ۲۴ کاله يې په زندان کې تېر کړل؛ د اسر اييلو د اهدافو په وړاندې د وسله والو عملياتو د تنظيمولو په تور.

-السنوار د زندان تر شاله خپلو اصولو څخه شاته نه شو، بلکې د اسر اييلو په زندانونو کې يې د رهبري رول ته ادامه ورکړه، چې نږدې ۲۴ کاله يې د اشغالگرو په زندانونو کې تېر کړل او دا دوره يې د خپل استقامت د پياوړي کولو او الهام اخيستو موقع وه.

-د خپل بند په موده کې، السنور د نورو بنديانو لپاره يوه نمونه وه، ځکه چې دوی هغه ته د "مجاهدينو شيخ" په نوم ياداوه، حتی د هغه د حجرې دننه يې د ځوانو مشرانو او مقاومت جنگياليو ته لارښوونه کوله خپل هوډ يې وکړ، او د فلسطين د آزادولو يوازینی لاره د مقاومت ليد ته ژمن پاتې شو.

-د هغه راستنيدل د هغه په مبارزه کې يونوی پيل و، ځکه چې هغه د مخ په زياتيدونکو ننگونو سره د مقاومت د ليکو د پياوړتيا او د هغې د وړتياوو د پراختيا لپاره کار کاوه.

-د هغه خلاصون او د شاليط معامله :

-سنوار په ۲۰۱۱ کال کې د بنديانو د تبادلې د مشهور تړون د يوې برخې په توگه خوشې شو، چې د شاليت معاملې په نوم يادېږي، چې د حماس او اسرائيلو ترمنځ د تبادلې ترټولو ستر تړون دی، چې له مخې يې تر زرو زيات فلسطينيان د بنديانو په بدل کې خوشي شول. اسر اييلي سرتيري "گيلاد شاليت"

دې معاملې په غزه کې د حماس د مشر په توگه په خپل طبيعي دريځ کې د مقاومت مشر ته په اسر اييلو کې له توقيف څخه سنوار بيرته راستون کړ چې سياسي او نظامي دواړو کارونو ته راستون شي.

-د هغه بيرته راستنيدل د هغه په مبارزه کې يونوی پيل په نښه کړ، ځکه چې هغه د مخ په زياتيدونکي ننگونو سره د مقاومت د ليکو د پياوړتيا او د وړتياوو د پراختيا لپاره کار کاوه.

-له ازادۍ وروسته سياسي رهبري :

د هغه له خوشې کيدو وروسته، سنوار بيرته د غورځنگ د مشرتابه پوستونو ته راستون شو. په ۲۰۱۷ کې، هغه په غزه کې د غورځنگ د سياسي دفتر مشر وټاکل شو.

-دا دوره له ننگونو ډکه وه، ځکه چې د غزې تر انګه د اسر اييلو د نيواک سره د کرکيچ د زياتوالي سربيره، د سختې محاصرې سره مخ وه، په هر صورت، کلونه...

هغه د پوځي او سياسي عمل په يوځای کولو کې مهارت ښودلی، ځکه چې هغه د ډيرو نړيوالو او سيمه ايزو گوندونو سره د خبرو اترو مشري کوله. د غزې د محاصرې د نرمولو په هدف، پرته له دې چې د مقاومت په اساسی اصولو باندې اغيزه وکړي، ياکوم امتيازات ورکړي.

-د يحيی سنور شهادت د اسر اييلو لپاره د رواني ماتې استازيتوب کوي، سره له دې چې د عملياتي بريا سره سره ممکن د انځور کولو هڅه وکړي. د اسر اييلو د غير رسمي نسخې له مخې، السنوار د رفح په تل السلطان کې له اسر اييلي ځواکونو سره په مخامخ جگړه کې شهيد شوی دی.

-د سنوار په اړه د اسر اييل ليد :

د اسر اييلو د نيواک له نظره، يحيی سنوار يوازې په حماس کې يو عادي مشر نه و، بلکې هغه د اسر اييلو لپاره يو مستقيم گواښ گڼل کيده، لکه څنگه چې ډير اسر اييلي پوځي قوماندانانو هغه ته اشاره وکړه "ستر اټريک ذهن" د پلان کولو او تاکتيکونو په اړه د پام وړ وړتيا سره، هغه مقاومتی عمليات چې په تنظيم کولو کې يې برخه اخيستي وه د اسر اييلو د امنيتي حلقو ترمنځ ويره، او اندېښنه رامنځته کړه.

-د اسر اییلو د پوځ پخوانی جنرال او لوی درستیز، گادي ایزنکوت، سنوار د یو "هوبشیار مخالف" او "ستر اټیژیک لید لرونکی قوماندان" په توګه بیان کړ، او د هغه وړتیا یې یادونه وکړه چې پوځي عملیات یې په مؤثره توګه اداره کړي او د حماس له ځواک څخه یې ګټه پورته کړي.

-د اسر اییلو د دفاع پخواني وزیر بیني ګانتز هم د سنوار په اړه د حماس د نظامي عملیاتو "ماسټر مین" په توګه خبرې وکړې او ټینګار یې وکړ چې هغه د بحر انونو تنظیم او اداره کولو عالي وړتیا لري.

-په خپله برخه کې، د اسر اییلو د پوځ لوی درستیز ایوب کوچاوي په ډاګه کړه چې سنوار د حماس د نظامي ځواک په پیاوړتیا کې مهم رول لوبوي، او د ننګونو سره د مقابلي لپاره په نوو ستر اټیژيو تکیه کوي. د اسر اییلو د دفاع اوسنی وزیر یوف ګالانت هم سنوار د فلسطین په ډګر کې یو مهم شخصیت وبله او څرګنده یې کړه چې د هغه ستر اټیژیک فکر د اسر اییلو لپاره لوی ننګونه ده.

-برسېره پر دې، یو شمیر استخباراتي راپورونو ښودلې چې سنوار لور احساساتي استخبارات او په خلکو کې د نفوذ کولو وړتیا لري، چې هغه د فلسطین په غورځنګ او د اسر اییلو سره په مقابله کې یو مهم شخصیت جوړوي.

-شهادت او جنګي سمبولیزم :

د یحیی سنوار شهادت د اسر اییلو لپاره د رواني ماتې استازیتوب کوي، سره له دې چې د عملیاتي بریا سره سره ممکن د انځور کولو هڅه وکړي. د اسر اییلو د غیر رسمي کیسې له مخې، السنوار د رفح ښار په تل السلطان کې د اسر اییلو ځواکونو سره په مخامخ جګړه کې شهید شوی او هغه په یوه تونل کې نه دی پټ شوی لکه څنګه چې د اسر اییلو لومړي وزیر بنیامین نتنیا هو ادعا کړې وه.

-دا د اسر اییلو داستان ته اشاره کوي چې هڅه یې کوله هغه د تېښتې یا پټ شوي مشر په توګه انځور کړي، لکه څنګه چې هغه په جګړه کې مړ شوی، هغه په لاس کې وسلې لري، کوم چې هغه ته اضافي اتلوي ورکوي او تر وروستیو شیبو پورې د مقاومتی شخصیت په توګه د هغه سمبولیزم لوړوي.

-د اشغال په وړاندې د هغه پرله پسې ثابت قدمی او عزم د خپلو کلونو مبارزو په اوږدو کې د فلسطین او عربو ارمانونو ته د رسیدو لپاره د نوې هیلې څرګندونه کوي چې هغه د معاصر فلسطین، عربي او اسلامي تاریخ یو مهم شخصیت ګرځوي.

-د يحيى السنوار ميراث :

په ټوليزه توگه، يحيى السنور د زياتيدونکو ننگونو په دوره کې د فلسطين د استقامت او مقاومت سمبول دی، ځکه چې هغه د فلسطينيانو د دفاع په برخه کې د خپلې مبارزې او ثابت دريځ څرگندونه کوي، او د هغه خلکو اراده څرگندوي چې له تسليميدو څخه ډډه کوي.

-سنوار نه يوازې يو پوځي مشر و، بلکې هغه يو سمبول و او اوس هم دی چې راتلونکي نسلونه يې د فلسطين او د هغې د مقدساتو د آزادولو لپاره د ازادۍ او عدالت د ترلاسه کولو لپاره هڅوي. د هغه ياد به د فلسطينيانو او عربانو په زړونو کې تل پاتې وي او د مبارزې اراده به يې راتلونکي نسل ته د -----خپلو حقونو د ساتلو لپاره هڅوي. / احمد سليمان العمري.

- يحيى سنور د حماس مشري يحيى سنور: اروپايي خبري اژانس.

ډير خلک پوښتنه کوي: د حماس نوی مشر سنوار څوک دی؟ ځينې پوښتونکي د مقاومت د پروژې ملاتړي دي او د هغوی پوښتنې د انديښنو او ليوالتيا له امله دي چې د دې ډاډ ورکوي چې د غورځنگ انتخابونه په سم لوري روان دي چې دوی ته د فلسطين د راتلونکي او د هغه د لامل په اړه ډاډ ورکوي. د دې په پام کې نيولو سره چې د حماس غورځنگ نن ورځ او د هغې انتخابونه نوريوازي يوه داخلي تنظيمي مسله نه ده، بلکې په يوه ملي مسله بدله شوې ده، لکه څنگه چې دا په يوه عربي او اسلامي مسله بدله شوې ده، چې د شاوخوا لويو هيوادونو په پلازمينه کې هم اوريدل کېږي.

-دا اټکل د هغه چا په اړه رغنده بياکتنه نه ده چې د ځوانۍ له وخته د دې سازمان سره تړاو لري، په دې وياړي، د غورځنگ د مشرتابه په ليکو پورې اړه لري او د پريکړې کولو مرکزونو ته نږدې دی د حقايقو په اړه چې غورځنگ د پيل راهيسې په لسيزو کې په وينو او اور کې رامينځته شوی، او د نړۍ په گوټ گوټ کې د بنسټونو لخوا ترسره شوي نظر پوښتنې، ځينې يې دوستان او ځينې يې دښمنان دي.

-له بلې خوا د رهبر ابو ابراهيم په اړه ځينې پوښتنې د غورځنگ د مخالفانو او دښمنانو له خوا مطرح کېږي. د حماس د راتلونکي رجحاناتو د پيژندلو په هدف سره، او د هغوی د وړاندوينې هڅه. دوی حيران دي چې ايا په مختلفو کچو کې په غورځنگ باندې لوی گوزارونه په دې بريالي شول چې خپله سياسي نظريه بدل کړي، يا د هغې ايډيالوژيکي تمايلات، په ځانگړې توگه د اشغال سره د جگړې په اړه.

-له دې هڅو سره سره، د غورځنگ د مشرانو له خوا ټاکل شوی ليدلوری ثابت دی، چې د روښانه ستراتيژيک هدف استازيتوب کوي: له سمندر څخه تر سيند پورې د ټول فلسطين آزادول، او وسله وال

مقاومت د دې هدف د ترلاسه کولو مرکزي وسیله ده، او نه. د فلسطین د ځمکې په هر انچ کې د ادارې مشروعیت پیژني.

-څوک چې د ابو ابراهیم د ورور په اړه پوښتنه وکړي، که مینه وال وي که دښمن؛ دوی موخه دا ده چې د مشرتابه په ډله کې د لومړي کس په اړه نور معلومات ترلاسه کړي چې د اکتوبر په اوومه نیټه یې دا ستره جگړه او تاریخي ټکر رامینځته کړ، مگر په هر حالت کې، هرڅوک د دوی پوښتنې ته بخښنه کوي، ځکه چې یحيی سنورد زندان د بندونو تر شا غیر حاضر دی. له دوو لسیزو څخه زیات، دا هغه دوره ده چې د غورځنگ د پیل او د جهادي سیاسي پروژې د جوړولو شاهد ه وه.

-السنوار په ۱۹۸۹ کال کې د حماس د تحریک له پيله دوه کاله وروسته ونیول شو او شاوخوا ۲۲ کاله یې د نیواکگرو په زندانونو کې تېر کړل، سره له دې چې په زندانونو کې د ده او ورونو یې یوه نه بېلېدونکې برخه وه د پښې صنعت او د غورځنگ په ټولو مهمو سټیشنونو کې د کار پراختیا، لکه څنگه چې هغه د ډیری مودې لپاره په زندانونو کې د تنظیمي مشرتابه کمیټې مشري کړې، او دا د ټولو پریکړو او د غورځنگ د کار مرکزي سټیشنونو کې بنسټیز ارگان دی. په مختلفو تنظیمي، سیاسي او جهادي برخو کې.

-د ډیرو خلکو پوښتنه سمه ده، ځکه چې ورور ابو ابراهیم یو له تنظیمي مشرانو څخه دی چې په رسنیو کې څرگندیدو ته ليواله نه دی، او د ساحوي عملیاتي فایلونو مسولیت په غاړه لري، په ځانگړې توگه هغه پېچلي امنیتي شرایط چې هغه یې د لومړۍ ورځې څخه محاصره کړي. وه او هغه له زندان څخه خلاصون. وه -په یقین سره، د غورځنگ ډیر مشران سنوار له نږدې پیژني، که د هغه د اوږدې مودې په زندان کې د دوی د کډون له لارې، یا له زندان څخه د خوشې کیدو وروسته په لومړیو کلونو کې. مگر هغه څه چې ما په شخصي توگه له هغه سره په تیرو کلونو کې زما د پیژندگلوی څخه تجربه کړې دا تاییدوي چې دا مشر په ټولو اړخونو کې، که په تنظیمي، ملي یا اسلامي کچه کې استثنا لري. د هغه نوم به په تاریخ کې د دې ملت د سترو مشرانو په توگه ثبت وي، هغه مشران چې د تقدیر په واسطه راغلي وو چې د دې ملت د زوال په دوره کې د نوي پیل لپاره د واقعیت لاره بدله کړي.

-د دې ستر رهبر په اړه زما د پوهې پر بنسټ، زه کولی شم لاندې کرښې تایید کړم:

-مور له یوه داسې مشر سره مخامخ یو چې د فلسطین د ملي پروژې لپاره روښانه لید او کلکه ستر اټیژي لري، چې د دې لید په ننگونو او د دې ستر اټیژۍ د پلي کولو په لگښتونو ښه پوهیږي.

-هغه مشر چې د ټول شموله ملي صحفې لپاره بې ساري انديښنه لري، او دا چې ملي يووالي يوه مشروع دنده او ملي مکلفيت دی، نه داسې اختيار چې اخیستی يا ورکول کېدی شي. په دې برخه کې، هغه د ټولو هغو کسانو لپاره چې په ملي کچه يې قربانۍ ورکړي، ژور درناوی او صادقانه ستاينه کوي، که افراد يا بنسټونه وي، د ټولو ملي اجزاو د شاملولو په اهميت ټينگار کوي، پرته له دې چې کميت او کيفي وزن په پام کې ونیول شي.

-ورور ابو ابراهيم له يوه سخت دښمن سره چې په ټوله نړۍ کې پراخ اوښه لاس رسى لري د هراړخيزې جگړې په رڼا کې د هراړخيز مقاومت اهميت ته په کتو سره د نړيوالو خوځښتونو يا نړيوالو رسنيو د دريځونو د تعقيب لپاره د بېرنيو غونډو غوښتنه وکړه د دې حرکتونو او موقعيتونو سره د متقابل عمل پلانونو رامینځته کول. په هرصورت، ابو ابراهيم په دې باور دی چې وسله وال مقاومت بايد د فلسطين د هرې ملي پروژې ريښه وي، په دې شرط چې د سياسي عمل او نړيوالو اړيکو مدیریت په اصل کې د واک مدیریت وي. له همدې امله، هغه ډيرې هڅې وکړې او د ځواک په جوړولو کې يې ډيرې سرچينې ولگولې.

-ابو ابراهيم د صهيونيستي دښمن په اړه دقيقه او هراړخيزه پوهه لري، هغه خلک، گوندونه او بنسټونه پېژني، چې څنگه فکر کوي، د دوی دريځونه او په پریکړه کولو کې د دوی اهميت په داسې ډول پېژني چې حتی په دې برخه کې متخصصين هم ننگوي، سره له دې چې دوی ته درناوی لري. د پریکړې کولو ځايونه پېژني .

-السنور په مختلفو کچو او ځايونو کې د صحفې په لوستلو کې عالي ليدونکي وړتيا او گړندی ذهن لري. موردا موضوع په مختلفو ستیشنونو کې تجربه کړه، په ځينو ستیشنونو کې، هغه د وضعیت د ارزونې په اړه د دوی سره د اختلاف سره سره خپلو ورونو نظرونه وړاندې کړل او وروسته څرگنده شوه چې د هغه موقف او ارزونه سمه وه. او دا موضوع کله کله د تنظيمي يا فلسطيني مسلو څخه بهر سيمه ايزو او نړيوالو مسلو ته رسيدلې.

-په شخصي کچه :

نو، ورور ابو ابراهيم پراخ کلتور او لوړروحي احساس درلود، هغه د خپلو ورونو سره نږدې وه، د نورو نظرونو ته يې درناوی کاوه، په خپل چلند کې سخاوتمند، د خپلو ورځني عباداتو په اړه به يې ډير احتياط کاوه، او هيڅ کار به يې نه کاوه. که څه هم د هر هغه چا ملاتړ کوي چې د خدای کتاب ساتي او د نورو فعاليتونو په قيمت کې د برياليتوب لپاره ځان چمتو کوي. او هغه ته سوله ورکوي - بايد زموږ د انفرادي رواني او ټولنيز جوړښت اصل او بنسټ وي.

-په پایله کې، ډیر خلک د پخوانیو تاثراتو پر بنسټ، د سنوارد غورځنگ لخوا د خپل مشر په توګه د لوی مشر، شهید اسماعیل هنیه د ځای ناستي په توګه د انتخاب کولو حیرانتیا لري، او دوی د دې انتخاب لاملونه او د غورځنگ په رجحاناتو د هغې اغیزې اټکل پیل کړ. په ټولیزه توګه، او د الاقصی سیلاب جګړه، په ځانګړې توګه له هغه وخته چې هغه او د هغه وروڼه په رهبري کې هغه څوک دي چې دا تاریخي، جګړه، د اشغال او د هغې د متحدینو سره د جګړې پریکړه کوونکی پراو دی.

-دلته باید هر څوک ډاډمن شي چې د حماس غورځنگ د بنسټونو یو حرکت دی او هر هغه رهبر چې د دې غورځنگ مشري کوي د خپل مشرتابه نقش لري، مګر لارښوونې، تګلارې او پریکړې د شوراګانو ډله ایزې پریکړې دي چې په یوه ثابت بنسټیز حالت کې شتون لري. د ورور ابو ابراهیم انتخاب په یوه پیغام کې د شهید هینة د ځای ناستي د ټاکلو لپاره د راټول شوي مشرتابه په منځ کې په متفقه توګه و، د جګړې، مشرتابه او د هغې پریکړې او د حماس غورځنگ په ګډه توګه. دې پراوته د سترو او ګرانو لګښتونو سره سره د خلاصون او راستنیدو په لاره کې د یو سترګام په سترګه کوري.

-دا هم د یادولو وړ ده چې ورور ابو ابراهیم د جګړې په ټولو ورځو کې د غورځنگ د پریکړې په میز کې شتون درلود او په ځواک سره. د تصمیم نیولو په فکرونو کې د ساحې وزن په پام کې نیولو سره، هغه تل، او د معمول په څیر، د دقیق اټکل کولو او لوستلو وړ وړتیا له مخې توپیر درلود، په استثنایي ډول په داسې لویو جګړو کې د مشر پیوستون، او د اړتیا وړ انعطاف سره یوځای کول. د هغو ځانګړو او مشهورو شرایطو حساب کول چې د صهیونیستانو د بې ځایه کیدو د پلانونو د شنډولو لپاره د نه منلو وړ ځنډ رامینځته کوي. له همدې امله د هغه نظر او په میدان کې د هغه د وروڼو نظر د دښمن سره د خبرو اترو په ډیرو مرحلو کې د اسانتیا لپاره خورا مهم لامل و.

-په پای کې وایو چې د حماس غورځنگ نوی مشر د هماغه زریښی سلسلې تسلسل دی چې دا پروژه یې په څو لسيزو کې جوړه کړې او رهبري یې کړې ده، که څه هم د ازادۍ او راستنیدو په دې لاره کې به خپله ځانګړې نښه او کیفیت وساتي. په ځانګړې توګه د غورځنگ او مسلې په تاریخ کې پدې مهم پراو کې.

داکتر. باسم نعیم د حماس د سیاسي بیورو غړی او د روغتیا پخوانی وزیر

ټول حقوق خوندي دي © 2024 د الجزیرې رسنۍ شبکه

صفوة القول : (خلاصه)

يحيى السنوار رحمت الله عليه د ۱۹۶۲ کال د اکتوبر په ۱۹ نېټه د خان یونس د مهاجرینو په کمپ کې زیږیدلی وو او په ۱۹۴۸ کال کې د صهیونیستانو له خوا د مجدال عسقلان له ښاره ووت.

-هغه د غزې په اسلامي پوهنتون کې زده کړې وکړې او په عربي ژبه کې یې د لیسانس سند ترلاسه کړ.

-هغه د عامه زده کوونکو د مناظرې په ډگرونو کې مشهور شو... او د اسلامي بلاک یو له مخکښو نظریاتو څخه و.

. هغه د شیخ احمد یاسین په برکت د اسلامي هنر لپاره د "العدوان" ډله جوړه کړه .

-هغه د "مجد" په نامه د حماس د امنیتي خدماتو په جوړولو کې برخه اخیستې وه.

• په ۱۹۸۲ کال کې د لومړي ځل لپاره د ۶ میاشتو لپاره ونیول شو.

-د هغه د مقاومتی فعالیت پس منظر: په ۱۹۸۵ کال کې بیا د غورځنگ د امنیتي دستګاه د جوړولو په تور د ۸ میاشتو لپاره ونیول شو.

-په 1988 کې، اشغال هغه د دریم ځل لپاره ونیوه او په 4 عمر بند محکوم شو، هغه 23 کاله د اشغال په زندان کې تیر کړل.

-د یوازیتوب په شمول، هغه د څو مودې لپاره په زندانونو کې د حماس د بندیانو د عالی شورا مشري په غاړه واخیسته.

-هغه په 2011 کې د "وریا وفاداری" معاملې برخې په توګه خوشې شو.

-هغه په ۲۰۱۲ کال کې د حماس غورځنگ په داخلي ټاکنو کې ګډون وکړ.

-هغه په غزه کې د غورځنگ د سیاسي دفتر غړی وټاکل شو.

- هغه په ۲۰۱۳ کال کې د پوځ د دوسې مسوولیت په غاړه واخیست.

-هغه په 2015 کې د "القسام لوا" لخوا د صهیونیستي زندانیانو د دوسې مسوولیت په غاړه واخیست.

-په 2017 کې، هغه د سیاسي بیورو مشر وټاکل شو.

- په غزه کې د اسمعیل هنیه ځای ناستی متحده ایالاتو د 2015 په سپتمبر کې د "نړیوالو ترهگرو" په تور لیست کې شامل کړ.

د هغه کور په 1989 کې بمبار او ویجاړ شو، او بیا په 2014 کې د غزې په ترانگه باندي د تیري پرمهال.
-د هغه لیکنې:

هغه په عبراني ژبه روان پوهیده، او ډیر سیاسي او امنیتي کتابونه او ژباړې لري، چې تر ټولو ډیر یې د پام وړ دي: د کتاب ژباړه "د ټوټو په منځ کې شین بیت"، د کتاب ژباړه "په 1992 کې د اسراییل گوندونه"، کتاب "حماس". محاکمه او تېروتنه، او د "گلوري" کتاب چې د شین بیت کارڅاري، یو ادبي ناول چې نوم یې د لونگی کانګې (د ۱۹۶۷ څخه تر انتفاضې پورې د فلسطین د مبارزې تجربه بیانوي).

د حماس ویب پاڼه.

«جزیره. نیت».

- د سنوار شهادت :

-د چهارشنبې په ورځ، د ۲۰۲۴ کال د اکتوبر په ۱۶ د اسراییلو پوځ د غزې ترانګې په جنوب کې د رفح په ښار کې د ډزوله تبادلي وروسته د حماس د اسلامي مقاومت غورځنګ حماس سياسي مشريحي سنواریی وواژه. د اسرایلو پوځ او شین بیت راپور ورکړی چې د حماس د جنګیالیو او د رفح په ښار کې د 828 مې لوا ترمنځ د نښتې په ترڅ کې، د ټانک مرمی په یوه ودانۍ ویشتل شوي او په کامرې سمبال یوه بې پیلوټه الوتکه د دې تصدیق کولو لپاره لیرل شوې چې دا د جنګیالیو څخه پاکه ده..

-د اسرایلو پوځ راپور ورکړ چې د DNA ازموینې ترسره شوي ترڅو معلومه کړي چې آیا مری د سنوار دی.

-السنوار چې د اکتوبر د اوومې نېټې له برید وروسته په اسراییلو کې یو له خورا مطلوبو کسانو څخه گڼل کېږي، د خپل ساتونکي او په رفح کې د تل السلطان کنډک قوماندان محمود حمدان په گډون له دوو نورو کسانو سره په ودانۍ کې و. پوځي عملیات غیر پلان شوي او تصادفي وبلل شول. هغه څپرونکي چې دمخه یې د سنوار څخه پوښتني کړي وې، او همدارنگه د غاښونو ډاکټر، د جسد پیژندلو لپاره وغوښتل شول، چې وروسته یې جسد اسراییلو ته ولیردول شو. ویکی پیدیا .

شپږم : دغزې په اړه بشپړ معلومات :

ويکيپېډيا

اداري څانگه

هيواد يې د فلسطين دولت دی

متحده عربي جمهوريت (۱۹۶۷-۱۹۵۹).

د اسر اييلولخوا نيول شوي سيمې (1967-2005).

د فلسطين ملي اداره (۱۹۹۴-).

د غزې ترانگې مصري اداره (1949-1967)

-اداري څانگې :

د شمالي غزې ولايت .

د غزې ولايت

د ديرالبلح ولايت

خان يونس ولايت

-جغرافيائي څانگړتياوې :

-ساحه: 365 مربع كيلومتره ده .

-نفوس 2,098,389 (2023)

د نفوسو کثافت: 5749 خلک / كيلومتره

د غزې ترانگه د مديترانې په سمندرگي کې د فلسطين د ساحلي ميدان جنوبي سيمه ده. د سينا ټاپووزمې شمال ختيځ ته د يوې تنگې پټې په توگه ، د فلسطين په پولو کې د دوه جلا سيمو څخه يوه ده (بله لويديځه غاړه ده) دا د 1948 په جگړه کې د صهيونيستو ځواکونولخوا کنترول نه وه په هغه وخت کې د اسر اييلود نوي دولت په سرحد کې واقع شو ، اودا د فلسطين شاوخوا 1.33٪ برخه جوړوي.

-د غزې ترانگه د خپل لوی ښار په نوم نومول شوې، اسر اییل په شمال او ختیځ کې د غزې له ترانگې سره پوله لري پداسې حال کې چې مصر په سویل لویدیځ کې گډه پوله ورسره لري.

-دا د هغو ځمکو برخه ده چې په پولو کې د فلسطین اداره د دوو دولتونو د حل په چوکاټ کې د 30 کلونو څخه زیات د خبرو اترو له لارې د یو دولت د جوړولو په لټه کې ده.

-اسر اییلو د غزې ترانگه له لویدیځې غاړې څخه جلا کړه چې د دوی ترمنځ د غزې ترانگه او لویدیځه غاړه د فلسطیني ادارې لاندې ده، خو غزه په اغیزمنه توګه د حماس تر واکمنۍ لاندې ده د ۲۰۰۷ کال په ټاکنو کې د حماس له بریا وروسته، غزه د اسر اییلو له خوا په بشپړه توګه د ځمکې، سمندري او هوایی محاصرې سره مخامخ شوه،

-د غزې ترانگه ۴۱ کیلومتره اوږدوالی، له ۶ تر ۱۲ کیلومتره پراخوالی لري او ټول مساحت یې ۳۶۵ کیلومتره مربع دی. د غزې په ترانگه کې شاوخوا دوه میلیونه فلسطینیان ژوند کوي، چې د نفوسو کثافت یې د هانګ کانګ په شان د پام وړ لور دی. په غزه کې د فلسطینیانو اکثریت، چې د کپوالو اته کمپونه لري، د هغو کپوالو اولادونه دي چې د ۱۹۴۸ کال د عرب-اسر اییلو له جګړې وروسته د اسر اییلو له خوا نیول شوي سیمې څخه تښتیدلي او یا هم شړل شوي دي، چې د غزې د نفوس ډیره برخه سني مسلمانان دي، چې د فلسطیني مسیحي اقلیت سره تړاو لري. د غزې د کلني نفوس د ودې کچه 1.99٪ (2023 اټکل) ده، چې دا په نړۍ کې 39م لوړ دی.

-که څه هم اسر اییلو په یو اړخیزه توګه خپل نظامي ځواکونه په 2005 کې له غزې څخه ویدستل او خپل اسر اییلي میشت ځایونه یې ړنګ کړل (او دا سیمه د نظامي اشغال لاندې نه ګڼي)، ملګري ملتونه، د سره صلیب نړیواله کمیټه او د بشري حقونو ډیر سازمانونه په دې اړه غور کوي.

، د اسر اییلو پوځ د غزې سرحدونه، هوایی حریم او سمندری بندرونه کنټرولوي. د اسر اییلو د بنديزونو له امله غزه د اوبو، برېښنا او درملو له کمښت سره مخ ده. ملګرو ملتونو او د بشري حقونو لږ تر لږه ۱۹ سازمانونو له اسر اییلو غوښتي چې د غزې محاصره لیرې کړي.

- جغرافیه او اقلیم:

د غزې سمندر

-د غزې ترانگه ۴۱ کیلومتره اوږدوالی، له ۶ تر ۱۲ کیلومتره پراخوالی لري او ټوله مساحت یې ۳۶۵ کیلومتره مربع دی چې له اسر ایلوسره ۵۱ کیلومتره او له مصر سره ۱۱ کیلومتره گډه پوله لري.

-خان یونس د رفح شمال ختیځ ته په ۷ کیلومتری کې پروت دی او څو ښارونه د دیر البلیح په شاوخوا کې د خان یونس او غزې ښار ترمنځ د ساحل په اوږدو کې پراته دي. بیت لاهیا او بیت حنون په ترتیب سره د غزې ښار شمال او شمال ختیځ ته موقعیت لري. د اسر ایلي میشت ځایونو گوش کاتیف بلاک د مدیترانې ساحل په سویل لویدیزه څنډه کې د رفح او خان یونس سره نږدې د شگو ډنډونو کې موقعیت درلود. د یادولو وړ ده چې دیرا بیج د سرفرانو لپاره غوره ځای گڼل کیږي.

-د غزې ترانگې د ساحل سره په موازي توگه د دریو غونډیو تسلط لري، چې د لرغونو پلیستوسین-هولوسین کالکاري شگو ډبرې لري (د باد په واسطه زیرمه شوي)، په ځایي توگه د "کرکر" په نامه یادېږي، او د خاورې دانوسره یوځای شوي.

-یو سورنګ مایکروفوسیل، چې د "سور" په نوم یادېږي. درې غونډۍ د وادونو په واسطه جلا شوي دي چې د جتکوزیرموڅخه ډکې دي. خاوره یا هم فلیټ یا رغنده ده، ساحل ته نږدې د شگو ډنډونو سره. په غزه کې تر ټولو لوړه نقطه ابو عوده ده چې د بحر له سطحې څخه ۱۰۵ متره لوړه ده.

-د غزې په ترانگه کې اصلي سیند وادي غزه دی، او د وادي غزې طبیعي زیرمه د دې په شاوخوا کې تاسیس شوې ترڅو په پټه کې یوازې د ساحلي لنډبلونو ساتنه وکړي.

-د غزې ترانگه د تودوخې، نیمه وچه اقلیم له پلوه د تودوژمی سره ځانگړتیا لري چې په ترڅ کې یې نږدې ټول کلني باران راځي، اووچ، گرم اوږي. د وچکالی سره سره، رطوبت یې په ټول کال کې لوړدی. په سویلي سیمو کې د کلني اورښت منځنۍ کچه له ۲۲۵ ملي میتر (۹ انچ) څخه تر ۴۰۰ ملي میتر (۱۶ انچ) پورې په شمال کې ده، چې د دې باران ډیری برخه د نومبر او فبروري په مینځ کې راځي. سیمه له ډیرو چاپیریالي ننگونو سره مخ ده، په شمول د صحرا کیدو؛ د تازه اوبو مالګینتوب، د فاضله اوبو درملنه؛ د اوبو څخه پیدا شوي ناروغی؛ د خاورې خړوبول؛ د ځمکې لاندې اوبو د سرچینو کمښت او ککرتیا.

-د غزې تاریخ:

-غزه پخوا د عثمانی امپراتورۍ برخه وه مخکې له دې چې د ۱۹۱۸ څخه تر ۱۹۴۸ پورې د برتانوي ترنیواک لاندې راغله، له ۱۹۴۸ څخه تر ۱۹۶۷ پورې د مصر ترولکې لاندې او په ۱۹۹۳ کال کې اسر ایلو د اوسلو د

ټرون له مخې په غزه کې فلسطيني ادارې ته محدوده خپلواکي ورکړه. د 2007 راهيسې، د غزې ټرانگه په مؤثره توگه د حماس لخوا د يواړخيز دولت په توگه واکمنه شوه.

-ملگري ملتونه، د بشري حقونو نړيوال سازمانونه او اکثره حکومتونه او حقوقي مبصرين په 2005 کال کې له غزې څخه د اسر ائيلوله وتلو سره سره اوس هم د اسر ائيلو تر اشغال لاندې سيمه پي گڼي. -د غزې د هوايي او سمندري لارو او د غزې د اوو ځمکنيو لارو څخه شپږ پي کنټرولوي.

-اسر اييل حق لري (داحق چاورکړی؟) چې هرکله چې وغواړي له خپل پوځ سره غزې ته ننوځي او د غزې په خاوره کې ممنوعه بفرزون ساتي. غزه د اوبو، برېښنا، مخابراتو او نورو اسانتياوو لپاره پر اسر ائيلو تکیه کوي.

-د غزې د ټرانگې شمالي او ختيځې پولې هغه مهال مشخصې شوې کله چې د 1948 کال جگړه ودرېده، چې د 1949 کال د فبرورۍ په 24 مه د اسر اييلو او مصر ترمنځ د اوربند د ټرون له مخې تاييد شوه. - د غزې ټرانگه په رسمي توگه د ټول فلسطين د حکومت لخوا اداره کيده چې د سپتمبر په 1948 کې د عرب ليگ لخوا رامینځته شوه.

-د غزې ټوله سيمه د مصر د نظامي واک لاندې اداره کېده، تر هغه چې دا په رسمي توگه د متحده عربي اماراتو سره يوځای او په 1948 کې منحل شو.

-په 1959 کال کې د فلسطين حکومت له منحل کيدو راهيسې تر 1967 پورې د غزې ټرانگه د مصر د نظامي واکمن لخوا په مستقيم ډول اداره کيده.

-په سيمه کې تر ټولو زاره لوی ميشت ځايونه په ټيل السكان او ټيل الاجول کې وموندل شول، د برونزو دورې دوه ميشت ځايونه چې د پخواني مصري واکمنۍ لپاره د اداري سايتونو په توگه کار کاوه. د غزې ښار لا دمخه د فلسطين تر واکمنۍ لاندې و، او په 332 ق م کې لوی سکندر د مصر د کمپاين پر مهال دا ښار ونيو. د سکندر له مړينې وروسته، غزه او مصر د 200 ق م په شاوخوا کې د سلیوسیپ سلطنت ته د تيريدو دمخه د Ptolemaic سلطنت تر ادارې لاندې راغلل.

-د غزې ښار په 96 ق م کې د هاسموني پاچا او د يهودي لوی پادشاه الکساندر جانيوس له خوا ويجاړ شو او د لومړۍ پېړۍ په لومړيو کې د روم د واکمنۍ لاندې بيا تاسيس شو. هغه جغرافيايي سيمه چې اوس مهال

د غزې تر انگه جوړوي د وخت په تیریدو سره د روم د بیلابیلو ولایتونو ترمنځ مختلفه لپرونه ترسره شوي، په شمول له یهودو څخه سوریه فلسطین او په پای کې فلسطین .

-د برتانیې فرمان 1923-1948

-په فلسطین د برتانیې واک د هغو اصولو پر بنسټ و چې د ملګرو ملتونو د لیک د مسودې په 22 ماده کې او د 1920 د اپریل د 25 د سان ریمو پریکړه لیک کې د لومړۍ نړیوالې جګړې وروسته د اصلي متحدینو او اړوندو قدرتونو لخوا شتون درلود.

-د ټول فلسطین حکومت 1948-1959

د 1948 فلسطین جګړې او 1948-1949 عرب-اسرائیلو جګړې په جریان کې، لوی شمیر فلسطیني کډوال غزې ترانګې ته لاړل. د جګړې په پای کې، د فلسطین 25٪ عرب نفوس د غزې په ترانګه کې ژوند کاوه، که څه هم دا د ځمکې یوازې 1٪ برخه جوړوي. په همدې کال کې، UNRWA د کډوالو لپاره د مختلفو پروګرامونو اداره کولو لپاره تاسیس شو.

-د ۱۹۴۸ کال د سپټمبر په ۲۲ مه، لکه څنګه چې د ۱۹۴۸ کال د عرب – اسرائیلو جګړه پای ته رسیدلې وه، د غزې په ښار کې چې بیا د مصر تر کنټرول لاندې وه، د عرب لیک له خوا د ټول فلسطین حکومت اعلان شو. دا تریوې اندازې پورې د عرب لیک لخوا د یوې هڅې په توګه تصور شوی و چې په فلسطین کې د ترانس اردن امارت نفوذ محدود کړي. د ټول فلسطین حکومت ډیر ژر د عرب لیک له اوو غړو څخه د شپږو غړو لخوا په رسمیت وپېژندل شو: مصر، سوریه، لبنان، عراق، سعودي عربستان او یمن، او دا د عرب لیک څخه بهر د کوم هیواد لخوا په رسمیت نه دی پېژندل شوی.

-د پوځي اقداماتو له بنديدو وروسته، د ۱۹۴۹ کال د فبرورۍ په ۲۴ د اسراییلو او مصر ترمنځ د اوربند تړون د مصر او اسراییلو څو اګونو ترمنځ د حدبندي کرښه جوړه کړه، او د غزې او اسراییلو ترمنځ اوسنی پوله یې مشخصه کړه. دواړو غاړو اعلان وکړ چې دا سرحدونه باید نړیوال سرحدونه ونه ګڼل شي. د مصر سره د سویلي پولې په اوږدو کې نړیوالې پولې هماغه شان پاتې دي لکه څنګه چې په پیل کې په 1906 کې د امپراتورۍ او مصر ترمنځ تاسیس شوي.

د اسراییلو اشغال 1956-1957 او د رفح قتل عام :

د 1956 د سویز بحران په جریان کې، اسراییلو د غزې تر انګه (د سینا ټاپووزمې سره) اشغال کړه. خان یونس د نیول کیدو په وړاندې مقاومت وکړ او اسراییلو د یوې سختې بمبارۍ کمپاین سره ځواب ورکړ چې ډیر ملکي تلفات یې ورواړول. د نومبر په دریمه، بنارسقوط وکړ او اسراییلي پوځ په ډله ایزه توګه قتل عام پیل کړ چې په سلګونو فلسطینیان چې ډیر یې ملکي وګړي وو، ووژل. په یوه وحشتناکه پیښه کې، نارینه په مرکزي چوک کې د دیوالونو په وړاندې په لیکه کې ودرول شول او د ماشین ټوپکونو سره اعدام شول. د نومبر په 12 نیټه، د دښمنۍ له پای ته رسیدو څو ورځې وروسته، اسراییلو د رفح د کډوالو په کمپ کې 111 کسان ووژل، چې نړیوالې نیوکې یې راپارولې.

- د غزې په ترانګې د مصر اداره 1959-1967:

په ۱۹۵۹ کال کې د عربي ملتپالنې په پلمه د ټول فلسطین د حکومت له منحل کېدو وروسته مصر تر ۱۹۶۷ کال پورې د غزې تر انګه اداره کوله. د پخواني لازمي فلسطین څخه د 200,000 څخه د زیاتو کډوالو راتګ، نږدې څلورمه برخه د هغو کسانو چې د 1948 عرب - اسراییلو جګړې او د هغې وروسته د خپلو کورونو څخه وتښتیدل او یا له خپلو کورونو څخه وایستل شول، د فلسطیني کډوالو په شمیر کې د پام وړ کمښت لامل شو. د ژوند معیار د مصر د حکومت لخوا د غزې تر انګې ته د تګ او راتګ د محدودیتونو له امله، د غزې اوسیدونکي د ګټورو کارونو لپاره بل ځای ته نه شي تلای.

- په 1967 کې د اسراییلو اشغال :

د ۱۹۶۷ کال د جون په میاشت کې د شپږ ورځنۍ جګړې په ترڅ کې د اسراییلو پوځ د غزې تر انګه ونیوله. د تام سیګیف په وینا، له سیمې څخه د فلسطینیانو د لږدولو مفکوره له پخوانیو وختونو څخه د صهیونیست فکریو ثابت عنصر دی. د ۱۹۶۷ کال په ډسمبر کې، د یوې غونډې په ترڅ کې چې امنیتي کابینې په دې اړه بحث وکړ چې د نوي اشغال شویو سیمو د عرب نفوس سره څه وکړي، لومړي وزیر لیوی اشکول وړاندیز وکړ چې د غزې پرېښودو ته د خلکو د هڅولو یوه لاره کیدای شي د اوبورسولو ته د دوی لاسرسی محدود کړي. هغه وویل: "شاید که موږ دوی ته کافي اوبه ورنه کړو، دوی به انتخاب ونه لري." له دې خبرو اترو وروسته، د مالي هڅونې په ګډون یو لړ اقدامات پلي شول چې غزه یان وهڅوي چې نورو سیمو ته مهاجرت وکړي.

-د دې پوځي بريا وروسته، اسر ایلو د غزې په ترانگه کې د رفح او مصر سرحدونو ته نږدې په سویل لویدیز کونج کې د اسر ایلو د استوگنې لومړنی بلاک جوړ کړ، دا سایټ مخکې د 1946 او 1948 ترمنځ د 18 میاشتو لپاره شتون درلود. په مجموع کې، د 1967 او 2005 ترمنځ، اسر ایلو په غزه کې 21 میشت ځایونه جوړ کړل چې د ټولې خاورې 20٪ جوړوي.

په ۱۹۷۹ کال کې د مصر او اسر ایلو ترمنځ د سولې تړون: (د کمپ ډیویډ تړون):

د ۱۹۷۹ کال د مارچ په ۲۶ مه اسر ایلو او مصر د مصر-اسر ایلو د سولې تړون لاسلیک کړ. د هغې یوې مادې کې ویل شوي چې اسر ایل به خپل وسله وال ځواکونه او ملي وگړي د سینا ټاپووزمې څخه وباسي، کوم چې اسر ایلو د شپږ ورځنۍ جگړې پرمهال نیولی وه. مصریانو موافقه وکړه چې د سینا ټاپووزمه یې وسلې وساتي. په دغه تړون کې د غزې د ترانگې وروستی دریځ او د اسر ایلو او فلسطینیانو ترمنځ د نورو اړیکو موضوع نه ده مطرح شوې. مصر د نړیوالې پولې په شمال کې په هغو سیمو کې د ټولو ځمکنیو ادعاوو مخه ونیوله. او د غزې ترانگه د اسر ایلو ترپوځي ادارې لاندې پاتې شوه. د اسر ایلو پوځ د ملي تاسیساتو او خدماتو د ساتلو مسولیت په غاړه واخیست.

-د 1979 د مصر-اسر ایلو د سولې تړون وروسته، د غزې او مصر ترمنځ د 100 متره پراخ بفرزون رامینځته شو چې د صلاح الدین محور په نوم پیژندل کیږي. د مصر او غزې تر اړې ترمنځ د فلاډیلفیا دهلیز سره نړیواله پوله 7 میله اوږده ده.

لومړی فلسطیني انتفاضه ۱۹۸۷:

په ۱۹۸۷ کال کې د غزې اوسیدونکي د لومړي فلسطیني انتفاضې په پیل کې ښکیل شول. د انتفاضې متحد ملي مشرتابه د غزې په کوڅو کې د اعتصاب لپاره د مهال ویش سره اونیزي خبرتیاوې ویشلې چې په ښار کې د اسر ایلو گزمو پر وړاندې د ورځني لاریونونو سره همغږي دي. د مظاهرو په ترڅ کې په لارو کوڅو کې تایرونه وسوځول شول او خلکو په نیواکگرو عسکرو د ډبرو او مولتوف کاکتیلونو غورځول. اسر ایلو پوځ په اوبنکي بهونکي گاز اوربړي مرمیو ځواب ورکړ. د غزې په ښار کې ښوونځي په زوره وتړل شول او په تدریجي ډول د څو ساعتونو لپاره پر انستل شول. شوي وو،

-په سفر بندیز لگول شوی و، کومه چې د فلسطینیانو لپاره ډله ایز سا گنل کیږي. د ښوونځي د تړلو په ځواب کې، اوسیدونکو د کور ښوونځي ناستې تنظیم کړې ترڅو زده کونکو سره مرسته وکړي چې ورک شوي توکي ترلاسه کړي، او دا د مدني نافرمانۍ یوله څو سمبولونو څخه و.

د فلسطین اداره :

د ۱۹۹۲ کال په سپتمبر کې د اسراییلو لومړي وزیر یتراک رایین د واشنګټن د نژدې ختیځ د پالیسی له انستیتیوت څخه یوه پلاوي ته وویل: «زه غواړم چې غزه په سمندر کې ډوبه شي، خوداسې نه کېږي او باید یوه حل لاره وموندل شي».

د-۱۹۹۴ کال د مې په میاشت کې د اوسلو د تړون په نامه د فلسطین - اسراییلو د موافقې په تعقیب، فلسطینیانو ته د حکومت د واک تدریجي انتقال پیل شو. د غزې د ترانګې یوه لویه برخه د فلسطینیانو تر ولکې لاندې وه، پرته له دې چې د میشت ځایونو او نظامي سیمو څخه. اسراییلي ځواکونه د غزې له ښار او نورو ښاري سیمو څخه وتلي او د فلسطیني ادارې نوې اداره د دغو سیمو د اداره کولو او څارنې لپاره پرېږدي. د یاسر عرفات په مشرۍ د فلسطین ادارې د غزې ښار د خپل لومړي سیمه ایز مرکز په توګه غوره کړ. د ۱۹۹۵ په سپتمبر کې، اسراییل او د فلسطین د ازادۍ سازمان د سوې دویم تړون لاسلیک کړ چې له مخې یې د فلسطین اداره پراخه شوه ترڅو د لویدیځې غاړې ډیر ښارونه پکې شامل شي.

د-۱۹۹۴ او ۱۹۹۶ کلونو ترمنځ، اسراییلو په غزه کې د اسراییلو د امنیت د ښه کولو لپاره د اسراییل دیوال جوړ کړ. په هر صورت، دا دیوال په لویه کچه د فلسطینیانو لخوا د ۲۰۰۰ کال د سپتمبر په میاشت کې د دویمې انتفاضې په پیل کې ونړول شو.

دوهمه فلسطیني انتفاضه ۲۰۰۰ :

د-۲۰۰۰ په سپتمبر کې، دا د لاریونونو، مدني ناګراريو او د اسراییلي سرتیرو او ملي خلکو په وړاندې د بمباریو له امله په نښه شوی و، چې د مقاومت ډلو لخوا ترسره شوي. دوهمه انتفاضه د غزې له ترانګې څخه د فلسطیني وسله والو لخوا په ځانګړې توګه د حماس او اسلامي جهاد د غورځنګونو لخوا د اسراییلو په سرحدی ښارونو د راکټي بریدونو او بمباریو پیل هم په نښه کړ.

د غزې له ترانګې څخه د اسراییلو په ۲۰۰۵ کې وتل (د اسراییلو د یو اړخیزه جلاکیدو پلان)

-اسراییل د ۲۰۰۵ کال د اګست په ۱۵ د اسراییلو د هغه وخت د لومړي وزیر ایریل شارون په امر د غزې له ترانګې څخه په بشپړه توګه وتل او په ځمکه، سمندر او هوا کې یې خپله محاصره جاري وساتله. د اسراییلو حکومت د غزې له ترانګې څخه د یو اړخیزو تلو لپاره د اسراییلو د لومړي وزیر ایریل شارون پلان پلي کولو ته رایه ورکړه، له غزې ترانګې څخه ۲۱ اسراییلي میشت ځایونه (په لویدیځه غاړه کې د ۴ سربیره)، او د

غزې له ترانګې څخه میشت ځایونه او نظامي اډې لرې کړې. دغه عملیات د ۲۰۰۵ کال د سپتمبر په ۱۲ مه په غزه کې د پوځي واکمنۍ د پای په اعلانولو سره بشپړ شول.

-د اوسلو د تړون له مخې اسراییلو ته د غزې د هوایي حریم بشپړ واک ورکړل شو، په داسې حال کې چې دا موافقه هم شوې وه چې فلسطینیان کولای شي په سیمه کې یو هوایي ډګر جوړ کړي. د منحلولو په پلان کې راغلي: "اسراییل به د غزې د هوایي حریم بشپړ کنټرول وساتي او د غزې د ترانګې په اوبو کې به پوځي عملیاتو ته دوام ورکړي." د پایلې په توګه، اسراییل د غزې په هوایي حریم او ځمکنیو اوبو کې غیرشریک واک لري، دا یو دریځ چې دا د غزې د ترانګې د ۱۹۶۷ اشغال راهیسې لري د ملګرو ملتونو د بشري حقونو شورا ته ویلي چې دوی (او نور) اسراییل په پام کې نیسي د غزې ترانګې اشغالګر ځواک وي ځکه چې اسراییل د غزې د ترانګې هوایي حریم او ځمکنۍ اوبه کنټرولوي او د هوا یا سمندر له لارې غزې ته د خلکو یا توکو تګ راتګ کنټرولوي. همدا راز اروپایي ټولني غزه یوه اشغال شوې سیمه ګڼلې ده.

د اسراییلو او غزې ترارې ترمخ د بېلتون دیوال المنطارت ته څېرمه.

د فلسطین په پارلماني ټاکنو کې چې د ۲۰۰۶ کال د جنورۍ په ۲۵ ترسره شوه، حماس د ټولو رایو ۴۲،۹% رایې په اکثریت او له ۱۳۲ (۵۶%) څخه ۷۴ څوکۍ وګټلې، کله چې حماس په بله میاشت کې واک ترلاسه کړ، اسراییل، امریکا، اروپا اتحادیې، روسیې او ملګرو ملتونو له حماس وغوښتل چې ټول پخواني تړونونه ومني، د اسراییلو د شتون حق په رسمیت وپېژني او له تاوتریخوالي لاس واخلي. کله چې حماس انکار وکړ، د فلسطین ادارې ته یې مستقیمې مرستې بندې کړې، که څه هم ځینې مرستې غیر دولتي بشري سازمانونو ته لېږدول کیدی. سیاسي کړکېچ او اقتصادي بحران د غزې له ترانګې څخه د ډیرو فلسطینیانو د وتلو لامل شو.

-د ۲۰۰۷ کال په جنورۍ کې د حماس او الفتح ترمنځ جګړه پیل شوه. تر ټولو خونړۍ نښتې د غزې په شمال کې هغه مهال وشوې، چې د فتح تر واکمنۍ لاندې د امنیتي ځواکونو یو لور پوری قوماندان تورن جنرال محمد غریب هغه مهال ووژل شو، چې یو توغندی یې پر کور ولګېد.

وروسته له هغه چې حماس په ۲۰۰۶ کال کې د فلسطین د مقننه قوې انتخابات وګټلو، حماس او الفتح د اسماعیل هنیه په مشرۍ د فلسطیني ادارې د ملي یووالي حکومت جوړ کړ. څه موده وروسته حماس د غزې د جګړې په ترڅ کې د غزې ترانګه تر خپل کنټرول لاندې راوسته، دولتي بنسټونه یې ونیول او د فتح او نورو حکومتي چارواکو ځای یې له ځانه سره واخیست. د جون په ۱۴، حماس د غزې ترانګې بشپړ کنټرول ترلاسه

کړ. د فلسطين ولسمشر محمود عباس په ځواب کې د بېرني حالت اعلان وکړ، د ملي يووالي حکومت يې منحل کړ او د حماس له گډون پرته يې نوی حکومت جوړ کړ. د فلسطين د ملي ادارې امنيتي ځواکونو په لويديځه غاړه کې د حماس غورځنگ يو شمير غړي ونيول .

اووم: په غزه کې له ۳۸۰ ورځو وروسته د نسل وژنې ترخه فصل.

یکشنبه 20/اکتوبر/2024 د ماښام 8:56 بجې

په غزه کې له ۳۸۰ ورځو وروسته د نسل وژنې ترخه فصل

غزه - د فلسطين د معلوماتو مرکز

د یکشنبې په ورځ، د غزې په ترانگه کې د دولتي رسنيو دفتر په پرله پسې 380 ورځو کې د غزې په ترانگه کې د اسر اييلي اشغالگرو لخوا د نسل وژنې جگړې ترټولو مهمې احصايې په اړه تازه معلومات خپاره کړل.

د فلسطين د اطلاعاتو او فرهنگ وزارت په يوه بيانیه کې چې د فلسطين د اطلاعاتو له مرکز څخه په رالېږل شوې ده ويل شوي دي چې صهيونيستي اشغالگرو د تيري پيل راهسې ۳۷۱۷ قتل عامونه کړي دي چې له امله يې ۵۲۶۰۳ تنه شهيدان اولاد رکه شوي او څه د پاسه ۹۹ زره تنه زخميان شوي دي..

○ د حکومت د رسنيو د دفتر لخوا خپره شوې اعلاميه شميره (652)

- د حکومت د رسنيو دفتر د 2024 کال د اکتوبر په 20، یکشنبه، د 380 ورځو لپاره د غزې په ترانگه کې د اشغال لخوا د نسل وژنې جگړې خورا مهم احصايې په اړه تازه معلومات خپروي:

- د نسل وژنې جگړې وروسته (380) ورځې.

□ (3,717) قتل عام د اشغالگرو پوځ لخوا ترسره شوی.

□ ... pic.twitter.com/pGZX8M5LFx

- اسماعيل الثوابتا #غزه (@ismailalthwabta) د اکتوبر ۲۰، ۲۰۲۴

پداسې حال کې چې د غزې په ترانگه کې د ويجاړۍ کچه 86٪ ته رسيدلې، د نسل وژنې جگړې مستقيم ابتدايي زيانونه 35 ميليارد ډالر اټکل شوي.

لاندې ټوليز احصايې دي چې د "دولتي رسنيو افسر" لخوا څارل کېږي:

(3,717) قتل عام د اشغالګرو پوځ لخوا ترسره شوی.

(۵۲۶۰۳) شهيدان او ورک کسان.

(۱۰۰۰۰) (ورک دي).

(42,603) شهيدان چې روغتونونو ته رسيدلي (د روغتيا وزارت).

(۱۷۱۲۲) ماشومان شهيدان.

د نسل وژنې په جگړه کې (171) ماشومان زيږيدلي او شهيدان شوي.

(۷۸۶) ماشومان په جگړه کې هغه مهال شهيدان شول چې عمر ونه يې له يو کال څخه کم وو.

(1206) د فلسطين کورنۍ چې غړي يې د اشغال لخوا وژل شوي او د مدني ثبت څخه حذف شوي.

(۳۷) د قحطۍ په نتيجه کې شهيدان شول.

#وګوره | د اسرانيلو د سختې بمبارۍ له امله چې تيره شپه د غزې ښار په لويديځ کې صنعتي سيمه په نښه

شوې وه ويجاړه pic.twitter.com/d3t2MTHrte

-د فلسطين د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د اکتوبر 20، 2024

(۱۱۶۷۳) (بڼې شهيدان).

(1047) طبي پرسونل شهيدان (د روغتيا وزارت).

(۸۵) د ملکي دفاع شهيدان.

(۱۷۷) خبريالان شهيدان شول.

(۷) ډله ايز قبرونه چې د اشغالګرو لخوا په روغتونونو کې جوړ شوي.

په روغتونونو کې له ۷ ډله ايزو قبرونو څخه (۵۲۰) شهيدان را ايستل شوي.

(۹۹۷۹۵) (تپيان او تپيان روغتونونو ته رسول شوي دي). (د روغتيا وزارت).

- د کورونو ویجاړول، قتل عام، د خوراکي توکو او درملو مخنیوی، او د طبي سکتور له خدمت څخه بې برخې کول ... په غزه او شمال کې د نسل وژنې کمپاین دوام لري.

- د فلسطین د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د اکتوبر 20، 2024

(۳۹۶ تنه زخمیان او خبريالان او د رسنيو مسلکي کسان.

(۶۹٪ قربانيان ماشومان او ښځې دي.

(193) د سرپناه مرکزونه د "اسرائيلي" اشغال لخوا په نښه شوي.

(35,055) ماشومان پرته له خپلو والدينو يا دواړو څخه ژوند کوي.

(۳۵۰۰ ماشومان د خوارځواکۍ او د خوړو د نشتوالي له امله د مرگ له گواښ سره مخ دي.

(۱۶۶ ورځې د غزې د ترانگې ټولې لارې تړل شوې دي.

(۱۲۰۰۰ ټپيان اړدي چې د درملنې لپاره بهرته سفروکړي.

نيو اکگروپوڅ د غزې په شمال کې د اندونيزيا روغتون بمبارکړی او محاصره کړی دی

د شنبې په ورځ سهاروختي اسرائيلي اشغالگرو د غزې د ترانگې په شمال کې د بيت لاهيا په ښارگوټي کې د

اندونيزيا روغتون محاصره کړ او هر هغه څوک يې په نښه کړ چې د توپخانې له خوا يې دوه مرمۍ وويشتلې او

بريښنا يې پرې کړه pic.twitter.com/0zS5lCyztB.

-EPAL— اروپايي فلسطيني رسنيو مرکز (@epalmediacenter) د اکتوبر ۲۰، ۲۰۲۴

(۱۲۵۰۰ د سرطان ناروغان له مرگ سره مخ دي او درملنې ته اړتيا لري.

(۳۰۰۰ په مختلفو ناروغيو اخته ناروغان په بهرکې درملنې ته اړتيا لري.

(1,737,524) د بې ځايه کيدو په پايله کې په ساري ناروغيو اخته شوي.

(71,338) د بې ځايه کيدو له امله د ايډيډيمیک هيباتيت انفیکشن پيښې.

نږدې (۶۰۰۰۰) اميندواره ميرمنې د روغتيایي پاملرنې د نشتوالي له امله له خطر سره مخامخ دي.

(350,000) مزمنې ناروغان د درملو د معرفي کولو د مخنيوي له امله له خطر سره مخ دي.

د غزې له ترانگې څخه د نسل وژنې په وخت کې (۵۰۰۰) بنديان.

(۳۱۰) (د روغتيايي کارکوونکو د نيول کېدو قضيې (۳) ډاکټران وژل شوي)

(۳۶) (د هغو خبريالانو د نيولو قضيې چې نومونه يې معلوم دي.

(۲) د غزې په ترانگه کې يو مليون بې ځايه شوي.

#وگوره | يوه صحنه چې د اشغال ميکانيزمونه مستند کوي ځکه چې دوی په غزه کې د کورونو ويجاړولو ته

دوام ورکوي pic.twitter.com/qQHSBtqFDU

-د فلسطين د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د اکتوبر ۲۰، ۲۰۲۴

(۱۰۰۰۰۰) (خيې له کاره لوبدلې او د بې ځايه شويو لپاره مناسبې نه دي.

(۲۰۵) (دولتي قرارگاه د اشغالگرو له خوا ويجاړه شوه.

(۱۲۶) (مکتبونه او پوهنتونونه چې د اشغال له خوا په بشپړه توگه ويجاړ شول.

(۳۳۹) (مکتبونه او پوهنتونونه چې د اشغال په پايله کې يو څه تخریب شوي وو.

(۱۲۷۰۰) (نارینه او بنځینه زده کوونکي د اسر ائيلي اشغالگرو په جگړه کې ووژل شول.

(۷۸۵۰۰۰) (نارینه او بنځینه زده کوونکي د «اسر ايلي» اشغال له خوا له زده کړو بې برخې شول.

په جگړه کې (۷۵۰) ښوونکي او تعليمي کارکوونکي د اشغالگرو له خوا ووژل شول.

(۱۳۰) (ساینس پوهان، پوهان، د پوهنتون استادان او څیړونکي د اشغال له خوا اعدام شول.

(۸۱۴) (جوماتونه د اشغالگرو لخوا په بشپړه توگه ويجاړ شول.

"مور د محاصرې د ورځو شمېرل بند کړل، پرون مې نيمايي ملگري شهيدان شول... يوازينی تسلی دا دی چې

مور د رباط په خاوره کې يو... په شمال کې د نسل وژنې او محاصرې په منع کې يو پيغام غزه.

(۱۴۸) (هغه جوماتونه چې د اشغال له امله سخت ويجاړ شوي او بيارغاونې ته اړتيا لري.

د (۶۰) هديروله جملې څخه (۱۹) هديرې په بشپړه يا جزوي توگه د اشغالگرو له خوا ويجاړې شوې دي.

(۲۳۰۰۰) جسدونه د غزې تر انګې له ګڼو هدیرو څخه د اشغالګرو لخوا غلا شوي دي.

(150000) کورونه په بشپړه توګه د اشغالګرو لخوا وېجاړ شوي.

(80,000) د استوګنې واحدونه چې د اشغال لخوا وېجاړ شوي د استوګنې وړ ندي.

(200,000) د استوګنې واحدونه په جزوي توګه د اشغال لخوا وېجاړ شوي.

(۸۵۰۰۰) (تنه چاودیدونکي توكي

(34) روغتونونه د اشغال لخوا له خدمت څخه ایستل شوي.

(80) روغتیایي مرکزونه چې اشغالګر له کاره ګوښه کړی.

(۱۶۲) (روغتیایي بنسټونه د اشغالګرو لخوا په نښه شوي.

(۱۳۲) (امبولانس د اشغالګرو لخوا په نښه شو.

(۲۰۶) (لرغوني او میراثي ځایونه د اشغالګرو له خوا وېجاړ شوي.

د اشغالګرو له خوا (۳۱۳۰)

کیلومتره د برېښنا شبکې وېجاړې شوې.

(125) د ځمکې د برېښنا د ویشلو ترانسفارمرونو شمیر.

د اشغالګرو له خوا (۳۳۰۰۰۰) متره د اوبو شبکې وېجاړې شوې.

۸۷ فلسطینیان د غزې په شمال کښې د بیت لاهیا په پروژه کښې د نن سهار د استوګنې له چوک څخه چې

نیواګر انوتباه کړی وو، په قتل عام کښې شهیدان شول.

د اشغالګرو له خوا (۶۵۵۰۰۰) متره د فاضله اوبو شبکې وېجاړې شوې.

(2,835,000) لین متره سرک او د کوڅو شبکې د اشغال لخوا وېجاړ شوي.

(۳۶) (تاسیسات، د لوبو میدان او یو ډول د اشغالګرو له خوا وېجاړ شو.

د اشغالګرو له خوا د اوبو (۷۰۰) څاګانې تخریب او ګټې اخیستنې ته وسپارل شوې.

(۸۶٪ په غزه کې د ويجاړۍ کچه.

(35) مليارد ډالر، د نسل وژنې جگړې لومړني مستقيم زيانونه.

د غزې الاقصی سيلاب د نسل وژنې حکومتي رسنيو دفتر ويجاړول

د فلسطين د معلوماتو مرکز - © 2024

<https://palinfo.com/news/2024/10/20/920821/>

-شپږم فصل: دشپږمې برخې معلومات په لاندې ډول وړاندې کيږي:

اول: فلسطين پيژندنه:

-د فلسطين او اسر اييلو دولت / ځمکه او نفوس / فضا

۲۶۹۹۰-کيلومتره مربع .

-د فلسطين اداره: 6,220 كيلومتره مربع-

• 5,860 km² لويديځه غاړه:

د غزې تر انګه: ۳۶۰ كيلومتره مربع •

(اسرائيل: ۲۰۷۷۰ كيلومتره مربع

-تل ابيب د اسر اييلو مرکز ګڼل کيږي، رام الله د فلسطين د ملي واکمنۍ مرکز دی او د غزې سربېره •

لويديځه غاړه د غزې د تر انګې د ادارې مرکز دی

-رسمي ژبه-عربي، عبراني-

-توکمیز گروپونه

-فلسطیني عربان، نوري ډلې-

-سرشمیرنه (2011) 11.9 ملیونه (په تاریخي فلسطین کې اوسنی نفوس پرته له دې چې د فلسطیني (مهاجرینو شمیرنه وکړي).

-د فلسطین اداره: 4.3 میلیونه •

-لویدیځه غاړه: 2.5 میلیونه •

-د غزې تر انګه: ۱.۹ میلیونه •

اسرائیل: ۶.۶ میلیونه

د ختیځ بیت المقدس اوسیدونکي د لویدیځې غاړې برخه ګڼل کیږي

-د نفوس کثافت

426/km²

• 667/km² د فلسطین اداره:

324/km² اسرائیل:

-تاسیس او حاکمیت-

-د می په 14، 1948 (اسرائیل) تاسیس شو

- (تاسیس شوه. اکتوبر 10/1993 (د فلسطین اداره

د ۱۹۸۸ کال د نومبر ۱۵ د خپلواکۍ اعلامیه *

-ناخالص ملي محصول

تولتال • د فلسطین اداره: 11.95 ملیارد ډالر ←

اسرائیل: 201.761 ملیارده ډالر

[د فلسطین اداری کرنسی: اردنی دینار، امریکایي ډالر، او نوی شیکل 1]

-اسر اییلو کرنسی: نوی شیکل

اسر اییلی .il/فلسطین ps.

د نړیوال تلفون کوډ

970 فلسطینیان / 972 اسر اییل

فلسطین (په عبراني کې: **פלשתינה** **פלסטין**، په یوناني کې **Παλαιστίνη**): هغه جغرافیایي سیمه ده چې د مدیترانې بحیرې په جنوب ختیځ کې د اردن تر درې پورې موقعیت لري، ډیر ښارونه یې تاریخي یا مذهبي اهمیت لري، په ځانګړې توګه بیت المقدس. د اسر اییلو دولت (چې د 1948 په جګړه کې د خپل هیواد څخه د سلګونو زرو فلسطینیانو له بې ځایه کېدو وروسته تاسیس شو)، لویډیځه غاړه او د غزې ترانګه، کوم چې. د ۱۹۶۷ کال په جګړه کې اسر اییلو د لویډیځې غاړې په ټولو سیمو کې د اسر اییلو د پوځي کنټرول سربیره، د اشغال شویو سیمو د اوسیدونکو تابع دي چې د فلسطین د خپلواکې ادارې لخوا اداره کېږي چې د خلکو ملي چارې اداره کوي. د 1994 راهیسې د اوسلو تړون پر بنسټ، د غزې ترانګې د تابعیت سربیره. په 2005 کې د غزې له ترانګې څخه د اسر اییلو له وتلو راهیسې په بشپړ ډول د فلسطین د ملي واکمنۍ لاندې. [2][3][4][5][6] د دې سرحدونو دننه نفوس شاوخوا 11,900,000 خلک اټکل شوي، [7] لکه څنګه چې نن ورځ د تاریخي فلسطین د نفوس لویه برخه عربي ویونکي (مسلمانان او عیسویان) دي، پداسې حال کې چې د نفوس بله برخه عبراني ویونکي دي، د یهودانو پیروان دي. مذهب، مهاجرین او د نورو خلکو اولادونه نن ورځ د هغوی سلنه ۴۹ سلنه ده، په داسې حال کې چې عربان ۴۶ سلنه جوړوي. [8][9]

-د لومړۍ نړیوالې جګړې وروسته او د عثماني امپراتورۍ د ړنګیدو پایلې چې د فلسطین او ابر په شمول د لیونټ ټوله برخه یې کنټرولوله، د سیورس تړون، د سان ریمو کنفرانس، او د سایکس پیکوټ تړون، د برتانوي واک سرحدونه. د فلسطین په اوږدو کې د طول البلدونو په اوږدو کې د 29.30 او 33.15 شمال او عرض البلدونو 34.15 او 35.40 په اوږدو کې د شمال څخه جنوب ته غځول شوي. ختیځ، د 26,990 کیلومتره 2 مساحت سره، په شمول د کینیریت جهیل او د مردار سمندر نیمایي برخه. دا په لویډیځ کې د مدیترانې بحیرې سره د 224 کیلومتره ساحل سره ګډه پوله لري، په ختیځ کې سوریه او اردن، په شمال کې لبنان او په جنوب کې د مصر او د عقبه خلیج سره ګډه پوله لري. فلسطین په مستطیل شکل کې د شمال

څخه جنوب ته 430 کیلومتره دی، په شمال کې یې عرض 51-70 کیلومتره، او په مرکز کې یې 72-95 کیلومتره په بیت المقدس کې او په جنوب کې یې 117 کیلومتره پراخوالی دی. کیلومتره د رفح او خان یونس څخه مردار بحرته. دا سیمه خورا متنوع ځمکه لري، او په جغرافیه کې په څلورو برخو ویشل شوې ده: له لويديځ څخه تر ختيځ، ساحلي ميدان، غونډۍ، غرونه (د گيليل غرونه، د نابلس غرونه، د بيت المقدس غرونه، او د هبرون غرونه) او د اردن دره (د اردن دره). په لرې سویل کې د نیگیو صحرا شتون لري. د نابلس د غرونو او د گيليل د غرونو ترمنځ د مرج بن عامر او د کارمل غر چې د نابلس له غرونو څخه شمال لويديځ ته غځېږي، د ساحلي ميدان سره يو ځای کېږي. ارتفاع يې د بحر له سطحې څخه ۴۱۷ متره لاندې د مردار بحیرې (په نړۍ کې د ځمکې تر ټولو ټیټه نقطه) څخه تر ۱۲۰۴ مترو پورې د جبراق غره (ماونټ میرون لکه څنګه چې په اسراییلو کې ورته ویل کېږي) د بحر له سطحې څخه پورته ده. [7]

-له سیاسي اړخه، فلسطین د نړۍ یوله تر ټولو امنیتي کړکېچنی سیمې څخه شمیرل کېږي د هغه څه په پایله کې چې د بشري حقونو ډیر نړیوال سازمانونه د فلسطیني ملي وګړو پر وړاندې د اسراییلو سرغړونې په پام کې نیسي، د میشت ځایونو عملیاتو سربیره چې وضعیت نور هم کړکېچن کوي. نژاد پرست چلند، لکه د اسراییلو د جلا کولو دیوال چې دا په لويديځه غاړه کې جوړ شوی، چې ډیرې نژادي ګڼي، دې ټولو شیانو خراب امنیتي اقلیم رامینځته کړی.

- په 1993 کې د فلسطین د ملي واکمنۍ له تاسیس راهیسې، د فلسطین نوم په نړیواله کچه په ځینو شرایطو کې کارول شوی چې ځینې وختونه د فلسطین د واکمنۍ لاندې سیمو ته راجع کېږي. [10] نن ورځ، او په ځانګړې توګه د 1948 راهیسې، د فلسطین لقب په ټوله سیمه کې د عربو نفوس ته اشاره کوي (په داسې حال کې چې د یهودانو نفوس غوره نه ګڼي چې دا لقب د ځان په حواله وکاروي).

- نومونه او حدود :

د "فلسطین" ولایت نوم په پنځمه پېړۍ کې د روم امپراتورۍ ختیځ ډیوسیز کې دننه. د "فلسطین" نوم په افق کې د مشتاق سفر دی.

-د بلاګ پوستونو څخه :

-د تاریخي فلسطین سرحدونه ("له سیند څخه بحره") لويديځ ته د مدیترانې بحردی، د "رفح عقبه کرښه" چې دا د سینا څخه جنوب لويديځ ته جلا کوي، په جنوب کې د عقبه خلیج سر، وادي عرب، په ختیځ کې د مردار بحر او د اردن سیند، او د ختیځ تریاس جهیل او په شمال ختیځ کې د اردن سیند شمالي څنډو ته نږدې

د گولان لوړو غرونو ته نږدې. فلسطین په شمال کې له لبنان سره په یوه بادي کرښه کې ګډه پوله لري چې په لوېدیځ کې له راس نقورا سره د مدیترانې په بحیرې کې پیلېږي، بیا په ختیځ کې د یارون کلي ته ځي او بیا شمال ته تر هغه ځای پورې ځي چې د المالکيه او قدس کلي په کې موقعیت لري. پخوا او چیرې چې د میتولا ښارګوټی موقعیت لري، بیا ختیځ ته تل القادي او لویدیځ ته د بنیاس سرچینې ته نږدې یوې نقطې ته. د شمال ختیځې پولې لاره د ګوتو انځور جوړوي، او دا سیمه د "ګالیلي ګوټې" په نوم یادېږي. [14]

-هغه سرحدونه چې نن ورځ د تاریخي فلسطین د سرحدونو په نوم یادېږي د شلې پیړۍ په پیل کې د امپراتوریو ترمنځ د یو لړ خبرو اترو او تړونونو پایله ده چې د منځني ختیځ کنټرول یې په ټول منځني ختیځ کې د سیاسي سرحدونو د ډیزاین لامل شوی. د 1917 او 1948 ترمنځ، د فلسطین نوم د فلسطین د برتانوي واک ته راجع شو او د څو اداري واحدونو څخه جوړ شوی و.

- فلسطین معلومات :

جیریکو، په تاریخ کې یو له پخوانیو ښارونو څخه دی.

فلسطین د مصر، لبنان، سوريې او اردن ترمنځ په ستراتيژیک موقعیت کې شتون لري او د یوویشتمې پیړۍ راهیسې د بشري تمدنونو مرکز دی. دا د یهودي او عیسوي مذهبونو زانګوده او دا خاوره د کلتور، مذهب، تجارت او سیاست اوږد تاریخ لري. په فلسطین کې، تاریخي شواهد د دې خاورې اوږد او یو بل سره تړلي تاریخ وړاندې کوي. د دې ځمکې آبادولو لپاره تر ټولو زاره پیژندل شوي خلک کنعانیان دي. دغه سیمه د پخوانیو مصریانو، فلسطینیانو، اسراییلو، اسوریانو، بابلیانو، پارسیانو، یونانیانو، رومیانو، بازنطینیانو، عربي خلافتونو، صلیبیانو، ایوبیانو، مملوکانو، عثمانیانو، انگریزانو او په پای کې د اسراییلو په شمول د ډیرو مختلفو خلکو لخوا کنټرول شوې وه.

-په فلسطین کې په عمومي ډول د عربي-اسلامي دوره د مهمو ځانګړتیاوو له مخې مشخصه شوې ده چې دا د پخوانیو دورو څخه په بشپړه توګه توپیر لري، که بازنطینی، هیلینیسټیک، فارسی او یا نور. د فلسطین د عربو-اسلامي فتحه د پراخولو، نفوذ او د امپراتوریو د جوړولو لپاره نه وه، بلکې د خدای د دین د خپراوي او د مظلومو خلکو د آزادولو لپاره د مذهبي انګېزې لپاره وه، او دا په حقیقت کې په ښکاره ډول څرګندېږي. فلسطین د فتح کیدو په وخت کې له هیڅ ډول تباهی سره مخ نه شو. په اوومه هجري پیړۍ کې د عربي ټاپووزمې څخه د عربي اسلامي څپې په راتګ سره وتوانېدل چې خپل خلک د بازنطینیانو له تسلط څخه ازاد کړي او بیا هلته د عربو شتون پیاوړی کړي .

-بیت المقدس د اسراء او معراج له پینې وروسته د مسلمانانو لپاره یو مقدس ښار شو، د اسلامي عقیدې له مخې، وروسته له دې چې په مسلمانانو باندې لمونځ فرض شو، دوی شاوخوا 16 میاشتې بیت المقدس ته لمونځ وکړ.

-فلسطین په ۶۳۴ میلادي کال کې د مسلمانانو له خوا فتح شو. په 636 میلادي کال کې د یرموک جگره د لیونت په مرکزي برخه کې د مسلمانانو او بازنطینیانو ترمنځ وشوه چې په کې مسلمانان بریالي شول. د عمر بن الخطاب په زمانه کې او د اسلامي فتوحاتو په وخت کې عمرو بن العاص او ابو عبیده بن الجراح په عمومي توګه د فلسطین د فتح کولو او هلته د اسلامي دعوت د خپرولو لپاره رالیږل شوي وو، خو بیت المقدس د دوی په وړاندې بغاوت وکړ او هغوی ونه توانېدل. د دېوالونو د نابودۍ له امله یې فتح کړی، ځکه هغود دېوالونو دننه ناسته وکړه. کله چې د مسلمانانو محاصره اوږده شوه، د پادشاهانو او ښپانو مشر چې "سوفرونیس" نومېږي، له دوی څخه وغوښتل چې بیت المقدس خلیفه عمر بن الخطاب ته شخصي توګه وسپاري. عمر له عیسویانو سره یو سند ولیکه چې د "عمري میثاق" په نوم یادېږي، یو سند چې دوی ته یې د خراج په بدل کې مذهبي ازادې ورکړه او ژمنه یې وکړه چې د دوی ملکیتونه او مقدسات به ساتي. [21]

-د فلسطین معاصر تاریخ :

-د فلسطین-اسرائیلو شخړه، د سایکس-پیکوت تړون، د فلسطین لپاره د برتانې واک، د فلسطین لوی پاڅون، د فلسطین ویش، د 1948 جنګ، د 1967 جنګ، د فلسطین د آزادۍ سازمان، لومړی فلسطین انتفاضه، د فلسطین دوهمه انتفاضه، او د غزې جګړه .

-په 1916 کې، د فرانسې او برتانې ترمنځ یو پټ تفاهم پای ته ورسید او روسیې د عثماني خلافت له ړنګیدو وروسته د عرب لیونت د نفوذ ساحې تعریفولو لپاره د فرانسې او انګلستان ترمنځ د عربي ځمکو د شمالي برخې (عراق او لیونت) ویش تصویب کړ.

-پریکړه وشوه چې هغه سیمه چې وروسته د سورې له سویل څخه بیله شوې او د فلسطین په نوم پېژندل شوې د نړیوالې ادارې لاندې راشي (پرته د نیګیو صحرا) چې د بریتانیا، فرانسې او روسیې ترمنځ په مشوره موافقه کړی. په هرصورت، په دې تړون کې ویل شوي چې بریتانیا ته به د حيفا او اکو بندرونه ورکړل شي، او فرانسې به د حيفا د بندر څخه د اسکندرون بندر کارولو لپاره د بریتانیا د ازادۍ په بدل کې چې د فرانسې ترسپرستی لاندې ده، د حيفا د بندر کارولو حق لري. د شلمې پېړۍ له پیل راهیسې، انګلستان په فلسطین کې د یو یهودي سیاسي وجود د رامینځته کولو پالیسي غوره کړې، دوی اټکل کوي چې دا به د دوی د نفوذ

تابع وي، او د دوی ساتنه او پالنه ته به اړتیا ولري راتلونکې به د عربو لپاره یوه مشغولتیا وي، د دوی قوت به یې ختموي او په دوامداره توګه به یې په ویره کې پریږدي چې د دوی ترمنځ د یووالي د هرې هڅې مخه ونیسي. برتانیې دا پالیسي د بالفورد اعلاميې سره سمه په مخ بوتله، چې په 1916 کې د هغه وخت د بهرنیو چارو وزیر لخوا پیل شوه.

-په ۱۹۱۷ کال کې فلسطین د انګرېزانو لاس ته ورغی او په ۱۹۲۰ کال کې د فلسطین ښارونه د انګرېزانو د واکمنۍ ترچترلاندې راغلل، چې په ۱۹۴۸ کال کې فلسطین ته د یهودانو د کډوالۍ اجازه ورکړل شوه. د ۱۹۴۹ کال د فبرورۍ په میاشت کې مصر، اردن له یوې خوا او اسراییلو له بلې خوا د اوربند تړون لاسلیک کړ چې له مخې به یې مصر د غزې تر انګه په خپل لاس کې لري او اردن به لویدیځه غاړه کنترولوي. له همدې امله، دا د ډیرو فلسطیني کډوالو لپاره د پناه ځای وکله چې دوی خپل کورونه پرېښودل. دا دوه برخې د ۱۹۶۷ کال تر جګړې پورې د مصر او اردن تر واکمنۍ لاندې وې.

-په 1947 کې د فلسطین د ویش نقشه. په 1918 کې په غزه کې برتانوي ځواکونه.

-د عربو او یهودي مهاجرینو ترمنځ تاوتریخوالی د تیرې پیړۍ د شلمې پیړۍ په پای کې راڅرګند شو او د دېرشمې پیړۍ په نیمایي کې هغه وخت خپل اوج ته ورسید چې فلسطینیانو په ۱۹۳۶ کال کې د فلسطین لوی پاڅون اعلان کړ او په ۱۹۴۷ کال کې د ملګرو ملتونو سازمان جوړ شو. -د فلسطین پراره د عربو - اسراییلو شخړو ته د حل د موندلو هڅه، او ملګرو ملتونو، د UNSCOP کمیټه د دایمي غړو په ګډون د څو هیوادونو څخه جوړه کړه، ترڅو د شخړې د حل د موندلو په پروسه کې بې طرفي یقیني کړي. د ویش پریکړه د فلسطین د ځمکې 55٪ یې یهودي دولت ته ورکړه، او د فلسطین د ځمکې د یهودانو په برخه کې د سمندر منځنۍ برخه (له اشدود څخه حيفا شاوخوا، د جفا ښار پرته) چې اکثریت په کې شامل دي. د نیګیف دښتې ساحه (پرته د بیرشبا ښار او د مصر په پوله کې یوه پټه). او د فلسطین د ځمکې د ویشلو پروژه د یهودي بلاکونو د موقعیت پر اساس وه ترڅو دا بلاکونه د یهودي دولت په سرحدونو کې پاتې شي. [35][36]

-د عربو او اسراییلو ترمنځ لومړۍ جګړه په ۱۹۴۸ کال کې د فلسطین پر خاوره د اسراییلو دولت د جوړېدو له اعلان وروسته هغه مهال پیل شوه، چې د پنځو عربي هېوادونو (مصر، سوډان، اردن، لبنان او عراق) پوځونه فلسطین ته ننوتل. د فلسطین په خاوره کې د عبراني دولت د جوړولو مخه یې ونیوله، او پوځي عملیات د جنوري تر 1949 پورې دوام درلود، وروسته له دې چې اسراییلو په عملي توګه د 194 د ویشلو پریکړه لیک او نورو برخو کنټرول ترلاسه کړ. د مهاجرینو مسله د 700,000 څخه زیاتو فلسطینیانو په وتلو

سره لویدیځې غاړې ته (چې وروسته له اردن سره ضم شوه) او د غزې تر انګې (چې دمصر سره ضم شوه) د گاونډیو او بهر هیوادونو سربیره رامینځته شوه. له همدې امله د عرب - اسر ائیلو جګړه پیل شوه. په ۱۹۴۸ میلادی کال کې د عربو ښارونو اکثره اوسیدونکي له خپلو کورونو څخه وشړل شول او کډوال شول، یوازې یو څو کسانو ته اجازه ورکړل شوه چې خپلو ښارونو ته ستانه شي، په داسې حال کې چې د اسر ائیلو دولت د عربو کورونه ضبط کړل.

په غزه کې د ۱۹۴۸ کال د سپټمبر په ۲۳ مه یو حکومت جوړ شو چې د ۱۹۴۸ کال د جګړې په ترڅ کې د ټول فلسطین حکومت دی چې مشري یې احمد حلمي عبدالباقي کوله. [39] د دغه حکومت اعلان د اردن، عراق او مصر په ګډون د څو عربو رژیمونو له خوا رد شو. په عرب لیګ کې د فلسطین نمایندګي څو کاله مخکې هم نه وه.

-د صهیونیستانو سیاسي او پوځي مشرانو د عربانو په لاس کېنې د کیفه او حیفا د سترو ښارونو ساتل د صهیونیستي پروژې لپاره یو ستره فاجعه ګڼلې ده، نو د دغو ښارونو ړنګیدل په خپله د دغې پروژې په بریالیتوب کې ستره ونډه لري او په دې توګه د فلسطیني ښارد بیا جوړولو لپاره د هر ډول فلسطیني هڅې د کمزوري کېدو لامل کېږي.

دوهم: دغزې سیاسي وضعیت:

دغزې سیاسي وضعیت:
داخلي کشمکش او شخړې

-د 2006 کال د نومبر په 26، د فلسطین ولسمشر محمود عباس او د اسر اییلو لومړي وزیر ایهود اولمرت د اوربند او د ګیلاد شالیت له خوشې کیدو پرته د غزې له تر انګې څخه د اسر اییلو ځواکونو د وتلو په اړه تفاهم ته ورسیدل. په راتلونکو میاشتو کې د غزې په تر انګه کې د حماس د پلویانو او د فتح د پلویانو ترمنځ داخلي شخړه سخته شوه او د دواړو غاړو ترمنځ وسله والې نښتې زیاتې شوې، چې د فتح غورځنګ اړوند د امنیتي ځواکونو په ماتې او د هغې د جګپوړو کسانو په وتلو سره پای ته ورسیده.

-د فلسطین ولسمشر محمود عباس د حماس غورځنګ د مشر اسماعیل هنیه په مشرۍ د فلسطین د حکومت د ړنګیدو او د سلام فیاض په مشرۍ د بیړني حکومت د ټاکلو اعلان وکړ. حماس دا پریکړه رد کړه

او د اسماعیل هنیه د حکومت په مشروعیت یې ټینګار وکړ، چې د فلسطین د ملي پخلاینې د حکومت تر جوړیدو پورې به خپلې واکمنۍ ته دوام ورکړي.

- عربی پسرلي :

د ۲۰۱۱ کال په لومړیو کې د عربو انقلابونو له پیلیدو او له اسر ایلو سره د خبرو اترو د اختیار له ناکامیدو سره، د فلسطیني ځوانانو غږ یو ځل بیا د تفرقي د ختمولو او ملي یووالي ته د ستندیدو غوښتنه وکړه. دوی د مظاهرو او لاریونونو کمپاین تنظیم کړ چې د 2011 کال د مارچ په 15 په لویديځه غاړه او د غزې په ترانګه کې د فتح او حماس غورځنګونو ترمنځ د فلسطین ویش پای ته رسولو لپاره پیل شو.

د چهارشنبې په ورځ (۲۰۱۱/۴/۵) فلسطیني ډلو په قاهره کې په مصر کې د پخلاینې او د فلسطین د ویش د پای ته رسولو لپاره د ملي تړون سند لاسلیک کړ او د فلسطین د ولسمشر محمود عباس د سکرتر په حضور کې پراخه جشن جوړ شو. - د عربي ټولني عمومي مشر عمرو موسى، د مصر د بهرنیو چارو وزیر نبیل العربي او د اسلامي مقاومت غورځنګ (حماس) د سیاسي دفتر مشر خالد مشعل په کې وه.

- پخلاینه :

د حماس او فتح ترمنځ د مکې تړون، د فتح او حماس ترمنځ د پخلاینې بهیر، د دوچې اعلامیه، د 2014 فتح او حماس تړون، او د 2022 فلسطین د پخلاینې تړون

- په غزه کې د ۲۰۱۴ کال د اپریل په ۲۳ اعلان شو چې په دوو ورځو کې د فتح غورځنګ او حماس ترمنځ غونډې د دواړو خواوو ترمنځ د روغې جوړې، د قاهرې تړون او د دوچې اعلامیې ته د ژمنتیا، د ملي اجماع د حکومت د رامنځته کولو لپاره به کار کوي. په پنځو اونیو کې به د ولسمشرۍ، مقننه او د فلسطین د ملي شورا له جوړیدو به لږ تر لږه شپږ میاشتې وروسته ټاکنې وشي.

- د غزې هولوکاست :

دا یو اسراییلي عملیات دي چې د 2008 کال د فبرورۍ په میاشت کې د غزې په ترانګه کې د پنځو ورځو په موده کې د حماس غورځنګ د غړو د له منځه وړلو په پلمه ترسره شو چې د اسراییلو خاورې ته راکټونه توغوي. دا نوم وروسته له هغه راپورته شو چې د اسراییلو د دفاع وزیر ایهود بارک وویل چې اسراییلي ځواکونه په غزه کې د هولوکاست یا توکمیزوژنې او یا په غزه کې د فلسطینیانو د هولوکاست په توګه د دوه اسراییلي سرتیرو د وژل کیدو وروسته د غزې په ترانګه کې ترسره کوي.

-د حماس غورځنگ د اسر ايلي ځواکونو پر وړاندې د مقاومت پرمهال. يوزيات شمير عربو او مسلمانو ليکوالو، مفکرينو، سياسي او مذهبي شخصيتونو دا نوم د عملياتو لپاره د مناسب نوم په توگه اخيستی، ځکه چې د نورو ملي وگړو سره د 260 ماشومانو په گډون 1,160 کسان وژل شوي دي.

- د غزې محاصره :

د غزې تر انکه د 2007 کال په دويمې کې د حماس غورځنگ لخوا د غزې تراډې تر کنترول وروسته د اسر ايلو لخوا د سختې محاصرې سره مخ ده. پدې کې د تيلو، ودانيزو توکو او ډيرو اساسي توکو د ننوتلو مخنيوی او د کب نيولو منع کول شامل دي.

-د اوږدې او سختې محاصرې په پايله کې ټولې فابريکې گډې وډې شوې او د بيکارۍ کچه له 80٪ څخه پورته شوه، سربيره پردې د درملو او ټولو طبي توکو سخت کمښت، او د مړينې کچه اوچته شوه، يوازې په نهو مياشتو کې شاوخوا 400 ناروغان د درملنې لپاره نورو هېوادونو ته د تگ اويا د درملنې لپاره د اړتيا وړوسايلو او درملو د کمښت له امله له منځه لاړل .

- دودانيزو چارو کار په بشپړه توگه ودرول شو، چې د کورونو د خاوندانو کړکېچ يې زيات کړ.

- د غزې په جگړه کې له 4,100 څخه ډير کورونه او اپارتمانونه ويجاړ شول.

دغزې د صادراتو او وارداتو مسئله:

-د يورو مديتراني څارونکې ادارې په يوه راپور کې ويلي چې اسر ايلي چارواکي د غزې د ترانکې د اوسېدونکو مخه نيسي چې له غزې بهر خپلو خپلوانو سره ليدنه وکړي، ځکه چې شاوخوا 35 سلنه يې په اسر ايلو، ختيځ بيت المقدس او لويديځه غاړه کې دي. سره له دې چې په 2010 کال کې د اسر ايلو له ژمنو سره سره چې محدوديتونه به کموي او افرادو ته به په ازاده توگه د تگ راتگ اجازه ورکوي، اسر ايلي چارواکو دا ژمني عملي نه کړې. برعکس، اسر ايلو په دې موده کې کاروگر چې پيچونه سخت کړي او د بشردوستانه قضيو او د مرستندويه کارکوونکو او نړيوالو موسسو لپاره د صادر شوو جوازونو شمير کم کړي، سربيره پردې د ناروغانو لپاره يې د وتلو ډير جوازونه رد کړي يا د اوږدې مودې لپاره يې پرته له دې چې تشریح کړي وځنډوي.

-د غزې څخه د صادراتو د مسلې په اړه، اسر ايلي چارواکو موافقه وکړه، د حرکت او لاسرسي موافقتنامې له مخې چې دوی د 2005 په سپتمبر کې د فلسطيني ادارې سره لاسليک کړي و، هره ورځ 400 لاريو ته اجازه ورکوي چې غزې ته لاړی شي. د دې موافقې سره سره، د هغو لاريو شمير چې د وتلو اجازه لري

خورا کم دي، سربيره پردې اسر اييلي چارواکي د غزې د محصولاتو د صادراتو مخه لويديځې غاړې ته نيسي ، چېرې چې دوی یی نورو هیوادونو ته صادروي، ځکه چې یوازې په لږه اندازه میوه، سبزیجات، او فرنیچر د صادراتو اجازه لري. د یادولو وړده چې په ۲۰۱۴ کال کې اسر ایيلي چارواکو په هفته کې یواځې درې لاریو ته د غزې د ترانګې د تیریدو اجازه ورکوله، په داسې حال کې چې په ۲۰۰۶ کال کې د غزې د محاصرې د لګولو نه مخکې ۲۴۰ لاریو ته د تیریدو اجازه ورکړل شوې وه. د غزې ترانګه د 2014 په جریان کې د هغو لاریو په نیمایي اټکل شوې چې د محاصرې څخه مخکې د غزې په پټه کې د کرنې سکتور په پام کې نیولو سره د هغه څه څخه 2.7٪ ته راټیټه شوې.

- د رفع کرښه :

-د رفع کرښه د غزې له ترانګې سره د مصر په سرحد کې موقعیت لري او دا یوازینی ځمکنی لاره ده چې فلسطینیانو ته اجازه ورکوي چې له دې ترانګې څخه مصر او له هغه ځایه د نړۍ ټولو هیوادونو ته لاړ شي. د غزې له ترانګې څخه د اسر اییلو له بشپړولو مخکې، او د اسر اییلو تر وتلو وروسته، د فلسطین ملي ادارې په واک کې درلود، د فتحی او حماس ترمنځ د قدرت له جګړې وروسته، اسر اییلو د اروپایي څارونکو شتون ته اړتیا درلوده او د حماس له خوا د وضعیت د حل کولو سره پای ته ورسید، د حماس او مصر ترمنځ ستونزې رامنځته شوې، ځکه چې مصري حکومت د حماس کنټرول رد کړ، او دا پوله په جزوي توګه تړل شوې وه، یوازې دوه ورځې پرانیستل شوه. یوه اونۍ وروسته له هغه چې د اسر اییلو لخوا د بندیز ماتولو لپاره په یوه کښتۍ باندې برید وشو او د اسر ایيلي اشغالګری اردو لخوا د 9 ترکانو له وژل کیدو وروسته، د مصر ولسمشر حسني مبارک په 2010 کې - د تل لپاره د پولې د خلاصولو امر وکړ.

-د مصر له انقلاب او د مبارک د رژیم له نسکوریدو وروسته دغه کرښه په ۲۰۱۱ کال کې له کوم محدودیت پرته په بشپړه توګه پرانستل شوه او د مسافرو تګ راتګ په اسانۍ سره روان و.

-د اسر اییلو د استخباراتو مشر اموس گیلاد د مصر د استخباراتو له مشر سره د لیدو لپاره هیئت ولپړه او د دوی له ناستې وروسته د څلور ورځو لپاره د لویو لرګیو سټنې کینډول شوې او لسګونه مصري پوځیان ځای پر ځای شول چې د مسافرو مخه ونیسي. د مر اقبه د کار په پلمه د تیریدو دروازه پرانیستل شوه، مګر په جزوي توګه، ځکه چې مصري اړخ هره ورځ له 250 څخه زیاتو خلکو ته د تیریدو اجازه نه ورکوله ،

تونلونه :

د غزې خلکو د ځمکې لاندې د تونل د کیندلویوه طریقه ایجاد کړه چې د رفح ښار په جنوب کې د مصر له پولو څخه تیرېږي او د رفح ښارته توکي، خوراکي مواد او تیل راوړلیڅو په ډیر لوړ قیمت سره .

د بریښنا بحران :

-د غزې تر انګې ته د اسر اییلو لخوا د تیلو د ننوتلو اجازه نه ورکول کیده د بریښنا د بندیدو په صورت کې یو جدي بحران رامینځته شو چې په ترڅ کې یې د 16 کلونو لپاره بریښنا قطع شوه .

-د برقی جنراتورونو کارول د غزې د تر انګې د اوسیدونکو په منځ کې د ډیرو تلفاتو لامل شو، مړینه، تپیان او مادي زیانونه یې رامنځ ته کړل او ، د کوچني بریښنا جنراتورونو له امله د مړو شمیر له سلګونو څخه ډیر شو.

-د بریښنا بندیدل په غزه کې د بهرنۍ نړۍ سره د اړیکو، د خوراکي توکو د ضایع کیدو، او د شریکانو او سوداګرۍ لپاره د مادي زیانونو له مخې د ژوند اړخونه هم اغیزمن شول .

-د بریښنا ناکافي تجهیزات په کورونو کې د اوبو کمښت او د اوبو درملنې فابریکې د دوی دوره کموي ځکه چې دوی په عمده توګه د خپلو پمپونو د چلولو لپاره په بریښنا تکیه کوي. د غزې ځینې خلک دې ته اړ شوي چې د نامنه بیک اپ جنراتورونو څخه کار واخلي چې بې وزلي نشي کولی د بریښنا د دوامداره بندیدو په پایله کې خساره پوره کړي.

-په غزه کې د حماس حکومت :

-د غزې تر کنترول وروسته، حماس د غزې په تر انګه کې اجرایی واک کارولی، او د خپلو اجراییو، مقننه او قضایي ارګانونو له لارې یې اداره کوي. په 2012 کې د حماس حکومت د 2007 کې د فلسطین د ملي ادارې له ویشلوراهیسې د غزې په تر انګه کې د حماس تر واک لاندې دوهم فلسطیني حکومت و. دا د 2012 کال د سپټمبر په لومړیو کې اعلان شو.

-په غزه کې د حماس لخوا پلي شوی قانوني سیستم د عثماني قوانینو، د 1936 د برتانوي واک قانون، او د فلسطین د واکمنۍ قانون، شریعت پر بنسټ ولاړ دی. حماس یو قضایي سیستم ساتي چې ملکي او نظامي محکمې او د عامه څارنوالۍ خدمتونه پکې شامل دي.

د غزې تر انګې په عصري دوره کې واکمنان :

ډگر جنرال يوسف الغرودي (۱۹۵۰) - مصر

Matti Bild (اکتوبر ۱۹۵۶ - مارچ ۱۹۵۷) - اسرائيل

ډگر جنرال يوسف الغرودي (مارچ ۱۹۵۷ - ۱۹۶۷) - مصر

- (۱۹۷۰s) Yitzhak Segev اسرائيل

موسی دیان - اسرائيل

ياسر عرفات (۲۰۰۴-۱۹۹۴) - فتح

محمود عباس (۲۰۰۴-۲۰۰۶) - فتح

اسماعيل هنيهه (۲۰۰۶ - ۲۰۱۴) - حماس

رامي حمدالله (۲۰۱۴-۲۰۱۸) - د فلسطين د پخلاينې حکومت

د فلسطين د پخلاينې حکومت ښارنگول (۲۰۱۸)

محمد شطيح (۲۰۱۸-۲۰۲۴) - فتح

محمد مصطفى (۲۰۲۴-اوسمه) - فتح

د غزې ښار اقتصاد،

د غزې د ترانگې اقتصاد د اسرائيلو لخوا د نږدې بشپړ محاصره کولو، د نفوس لوړ کثافت، ځمکې ته محدود لاسرسی، د سخت داخلي او بهرني امنيتي کنټرولونو، او د اسرائيلو پوځي عملياتو داغيزوله امله د لوی ننگونو سره مخ دی. او د کارگرانو د لاسرسي او د پولې هاخوا تجارت باندې محدودیتونه. د سړي سر عايد په ۲۰۰۹ کې ۳,۱۰۰ امريکايي ډالراټکل شوی و، چې دا سيمه د نړۍ په درجه بندۍ کې ۱۶۴ ځای نیسي. د ۲۰۰۹ کال د اټکلونو له مخې، نږدې ۷۰٪ نفوس د فقر تر کرښې لاندې ژوند کوي. د غزې په ترانگه کې صنعتونه په عمده توگه د کوچنيو کورنيو سوداگرۍ څخه جوړ دي چې د ټوکرونو، صابون، د زيتون لرگيو نقاشۍ، او د موتی مورد سوغاتونو په تولید کې بوخت دي.

-اصلي کرنيز محصولات زيتون، ليمو، سبزیجات، حلالی غوښی او لبنیاتو محصولات دي. لومړني صادرات ليمو، مېوې او گلونه دي، په داسې حال کې چې لومړني واردات خوراکي توکي، مصرفي توکي او ساختماني توکي دي. د غزې اصلي سوداگريز شريکان اسر ائيل او مصر دي.

په 2013 کې اروپايي اتحاديې د غزې اقتصاد په لاندې ډول بيان کړ: "له هغه وخت راهيسې چې حماس په 2007 کې د غزې کنټرول ترلاسه کړ او د اسر اييلو له خوا د بنديدو وروسته، د غزې وضعيت د لنډمهاله اړتياو، کميدو او په بسپنه ورکوونکو باندې د انحصار له امله مشخص شوی دی.

-د خلکو او توکو پرتگ راتگ د محدوديتونو نرمول د 2010 د آزادۍ فلوتیلا پيښې وروسته، بنديدل په مؤثره توگه د اسر اييلو دوديزو بازارونو ته يې د صادر اتولاسرسی بند کړ، لويديځې غاړې ته يې د لېږد مخه ونيوله، او په وارداتو يې سخت محدوديتونه وضع کړل. صادرات د 2007 کال د تير کال په پرتله د ټولو صادراتو 2٪ ته راټيټ شوي.

-په غزه کې طبيعي گاز:

د غزې په طبيعي زيرمو کې د کرنې وړ ځمکې شاملې دي، چې شاوخوا دريمه برخه يې خړوبېږي. په دې وروستيو کې د طبيعي گازو زيرمې کشف شوې. د غزې تر انګه تر ډيره حده د غزې له وادې څخه په راوتلو اوبو پورې اړه لري، چې اسر ائيلو ته هم اوبه رسوي. ډيری اوبه د ځمکې لاندې اوبو ځاګانو څخه راځي (په 2021 کې 90٪).

-د فلسطين ډيموګرافیک تاريخ:

-په 2010 د غزې په تر انګه کې شاوخوا 1.6 ميليون خلکو ژوند کاوه، د ملګرو ملتونو سره ثبت شوي شاوخوا يو ميليون کډوال هم وه، ډيرکسان د هغو کډوالو اولادونه دي چې د 1948 عرب - اسر اييلو جګړې په جريان کې له خپلو کورونو څخه شړل شويدي د غزې نفوس له هغه وخت راهيسې په دوامداره توگه وده کوي،

-سني مسلمانان د غزې په تر انګه کې د نفوس 99.8٪ جوړوي، پداسې حال کې چې د عرب عيسويانو يو کوچنی اقليت شتون لري، چې د 2,000 څخه تر 3,000 پورې اټکل کېږي، چې د نفوس 0.2٪ استازيتوب کوي. د غزې په تر انګه کې د فلسطينيانو شاوخوا 44 مرکزونه شتون لري، چې تر ټولو مهم يې دا دي: غزه، رفح، خان يونس، النصيرات، بني سهيل، جباليه، دير البلح، الزاويده، المسدر، خزاعه. الف، عباسان الکبيره، عباسان الجديده، بيت لاهيه، بيت حنون او البريج دي.

-د غزې په ترانگه کې د فلسطيني کډوالو لپاره يو شمير کمپونه هم شتون لري، په شمول: جبالیه کمپ (د جبالیا او بیت لاهیا ښارونو ترمنځ د غزې په شمال کې)، ساحل کمپ (د غزې ښار لويديځ)، بريج کمپ (د غزې په لويديځ کې). د ترانگې مرکز، نصرت کمپ (د غزې په مرکز کې)، الشبور کمپ (د غزې په جنوبي برخه کې، رفح ته نږدې)، ديرالبلح کمپ (په مرکزي غزه کې)، خان یونس کمپ د غزې جنوبي ترانگه، خان یونس ته نږدې)، المغازي کمپ (په مرکزي غزه کې).

-د غزې ترانگې اسلامي کول :

د پلي شوي علومو پوهنتون کالج ، په غزه کې ترټولو لوی کالج.

په 2010 کې، په غزه کې د ځوانانو ترمنځ د بې سوادۍ کچه د پام وړ ټيټه وه، يوازې 1٪. د UNRWA د احصايوله مخې، په غزه کې ټولټال 640 ښوونځي شاملیوي،

- په ویشل شوو کې : 383 دولتي ادارې، 221 د UNRWA لخوا ملاتړ شوي ښوونځي، او 36 د خصوصي سکتور لخوا پرمخ وړل شوي ښوونځي، په ټوليز ډول 441,452 زده کونکو ته خدمت کوي.

په 2010 کې، الزهرا ، جی په مرکزي غزه کې یو خصوصي ښوونځي، د رياضياتو د محاسبي پر بنسټ د ذهني پراختيا يو ځانگړی پروگرام معرفي کړ. دا پروگرام، په ماليزيا کې تاسيس شوی، په 1993 کې پلي شو.

په 2012 کې، په غزه کې پنځه پوهنتونونه او اته نوي ښوونځي جوړی شوي وی. په 2018 کې، نهه پوهنتونونه خلاص وو.

-د تطبيق شوي علومو او ټيکنالوژۍ ټولني کالج په غزه ښار کې په 1998 کې تاسيس شو. په 2003 کې، کالج خپل نوي کيمپلکس ته لاړ او په 2006 کې يې په جنوبي غزه کې د غزې پولې تخنيک انستيتيوت تاسيس کړ. په 2007 کې، کالج د ليسانس درجې ورکولو لپاره اعتبار ترلاسه کړ او د پلي شوو علومو پوهنتون (UCAS) په نوم پيژندل شوی. په 2010 کې، کالج په اتو ځانگړو کې 6,000 زده کوونکي درلودل چې له 40 څخه ډير لوی کالجونوي کنترول وه .

روغتيا:

-غزه گڼ روغتونونه او روغتيايي اسانتياوې درلودی. د ځوانانو د لوړ نفوس له امله، د مړينې کچه په نړۍ کې ترټولو ټيټه وه، په کال کې 0.315٪. د ماشومانو د مړينې کچه په 224 هيوادونو کې په 105 کې ځای لري

چې په هر 1000 زېرونونو کې د 16.55 مړینې کچه لري. د بشري بې وزلۍ په شاخص کې، د غزې تر انګه د 135 هیوادونو څخه په 24 کې ځای لري.

په دیوال باندې لیکنې او نقاشي چې غزه او اسرائیل جلا کوي:

-د 2002 په وروستیو کې د جانزهاپکنز پوهنتون (امریکا) او القدس پوهنتون (ابو دیس کې) لخوا د CARE انټرنیشنل لپاره ترسره شوې څېړنه د فلسطین په نفوس کې د خوارځواکۍ خورا لوړه کچه په ګوته کوي. څېړنې موندلې چې د 6 او 59 میاشتو ترمنځ 17.5٪ ماشومان د اوږدې خوارځواکۍ سره مخ دي. دا وموندل شوه چې د زیږون عمر 53٪ مېرمنې او 44٪ ماشومان د انیمیا سره مخ دي. په 2016 کې کافي خوراکي توکو ته د نه لاسرسی او ناامني په غزه کې نږدې 70٪ کورنۍ اغیزمنې کوي، د هغو خلکو شمیر چې د ملګرو ملتونو ادارو مرستې ته اړتیا لري په 2000 کې له 72,000 څخه په 2014 کې 800,000 ته لوړ شوی.

-وروسته له هغې چې حماس د غزې تر انګه تر خپل کنټرول لاندې راوسته، په غزه کې روغتیايي وضعیت له نویو ننگونو سره مخ شو. د روغتیا نړیوال سازمان د فلسطین د داخلي سیاسي ویش د پایلو په اړه خپله اندېښنه څرګنده کړه. ټولنیز او اقتصادي زوال، پوځي کړنې، فزیکي، رواني او اقتصادي انزوا چې په غزه کې د خلکو په روغتیا اغیزه کوي.

-د 2012 په یوه څېړنه کې چې په اشغال شویو سیمو کې ترسره شوې، د روغتیا نړیوال سازمان راپور ورکړی چې نږدې 50٪ کوچني ماشومان او د دوه کالو څخه کم عمر لرونکي ماشومان او 39.1٪ امیندواره مېرمنې چې په غزه کې د زیږون دمخه پاملرنې ترلاسه کوي د اوسپنې کمښت انیمیا لري. سازمان دا هم یادونه کړې چې: -د غزې تر انګه د شلمې پیړۍ له نیمایي راهیسې د معاصر فلسطین هنري غورځنګ د یوې مهمې څانګې کور دی.

-د غزې په تر انګه کې د غزې د لرغون پېژندنې میوزیم په نوم یو میوزیم شتون لري چې په 2008 کې د جواد الخدري لخوا تاسیس شوی.

-د غزې د روانې محاصرې له امله، له غزې څخه هر ډول بهرنی سفر د مصریا اسرائیلو همکارۍ ته اړتیا لري.

د غزې د هوایي ډګرو بیا چاره شوې برخه، د می 2002 کال .

اورگاډي :

د 1920 او 1948 ترمنځ، د غزې پټلۍ د فلسطين ريل پټلۍ برخې درلودې، چې سيمه يې له مصر سره نښلوله.

باروړل:

-د غزې بندرله لرغونو زمانو راهيسې يو مهم او فعال بندرو.

تلويزيون اوراډيو:

-په 2004 کې، په غزه کې ډيرو کورنيو راډيو او تلويزيون درلود (له 70٪ څخه ډير)، او شاوخوا 20٪ شخصي کمپيوټر درلود. په غزه کې ميشت خلک کولی شي د سپورمکي له لارې د FTA برنامو ته لاسرسی ومومي، او د فلسطين براهکاسټينگ کارپوريشن، اسراییل براهکاسټينگ کارپوريشن، او د اسراییلو نشراتي کارپوريشن څخه تلويزيوني خپروني کوی.

سرچينې :

په ويکيډاټا کې د ملکيت ارزښت (P402) بدلول "په OpenStreetMap کې د غزې پټې پاڼه".
OpenStreetMap په 2024/28/10 کې ليدل شوی.

<https://peacemaker.un.org/israelopt-cairoagreement94>.

د ويکيډاټا په "جيو نوم ID کې د غزې پټې پاڼې" کې د ملکيت ارزښت (P1566) بدلول. GeoNamesID. په 2024/28/10 کې ليدل شوی.

په ويکيډاټا کې د ملکيت ارزښت (P982) بدلول "د موسيقۍ دماغ کې د غزې پټې پاڼه".
د MusicBrainz ساحې ID په 2024/28/10 کې ليدل شوی.

"غزه پټه" (په انگليسي کې). اخيستل شوی 2023-10-10.

کويليم قانون، (statoids.com په انگليسي کې)، QID: Q97303272

"په منځني ختيځ کې د سوډې پلانونه." په 2023-10-10 کې د اصلي څخه آرشيډ شوی. په 2023/04/11 کتل شوی.

کاستیلینو، جوشوا؛ 25) Cavanaugh, Kathleen A. اپریل 2013). په منځني ختیځ کې د لږکیو حقونه (په انګلیسي کې OUP). (اکسفورډ. ISBN:978-0-19-166888-3. په 31-10-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

Nast (3 ، Condé مارچ 2008). "د غزې بمبارۍ". وینټي فیئر (په امریکایي انګلیسي کې). په 31-10-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 31-10-2023.

Roy, Sara (10 نومبر 2013). حماس او مدني ټولنه په غزه کې: د اسلامي ټولنیز سکتور بنسټګیالیا (په انګلیسي کې). د پرنسټن پوهنتون پریس. ISBN:978-1-4008-4894-2. په 31-10-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

"د غزې تر څنگه". د نړۍ حقیقت کتاب (په انګلیسي ژبه). د مرکزي استخباراتو اداره. 25 سپتمبر 2023. په 2023-08-02 کې له اصلي څخه آرشیف شوی.

Copeland, Thomas E. (16 سپتمبر 2011). په بحر کې د کرنې رسمول: د غزې د فلوتیلا پېښه او د اسراییلو-فلسطین شخړه (په انګلیسي کې). د لیکسینګټن کتابونه-ISBN: 978-0-7391-6955-1. په 31-10-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

سوسمان، دوګ؛ سیمون، سټیون؛ رابینسن، گلین؛ انتوني، سي راس؛ 7) Schoenbaum, Michael (2007). آرک: د فلسطیني دولت لپاره رسمي جوړښت (په انګلیسي کې). د رینډ کارپوریشن-ISBN:978-0-8330-4075-6. په 31-10-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

"په اسراییلو او نیول شویو سیمو کې د ICRC د کار په اړه په مکرر ډول پوښتل شوي پوښتنې" (په انګلیسي کې). 13 اکتوبر 2023. په 30-10-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی.

"د غزې تر څنگه څرګنده کړه: څوک یې کنټرولوي او څه پوهېږي NBC". خبرونه (په انګلیسي ژبه). 9 اکتوبر 2023. په 31-10-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 31-10-2023.

شمیت، ایم این؛ اریماتسو، لوئیس؛ McCormack، تیم (5 اګست 2011). د نړیوال بشردوستانه قانون کال کتاب - 2010 (په انګلیسي ژبه). د پسرلي ساینس او سوداګرۍ رسنۍ. ISBN: 978-90-6704-811-8. په 2023-10-31 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

هيني، كريستوفر. "د بشردوستانه چارو لپاره د ملگرو ملتونو د سرمنشي مرستيال اود بيرنيو مرستو همغږي کوونکي د opt - OCHA مطبوعاتي اعلاميې سره د نړيوال ملاتړ د بياوړتيا غوښتنه وکړه". د فلسطين پوښتنه (په امريکايي انگليسي کې). په 31-10-2023 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. اخيستل شوی 31-10-2023.

"د سوداګرۍ او پراختيا په اړه د ملگرو ملتونو کنفرانس (PDF)". د سوداګرۍ او پراختيا په اړه د ملگرو ملتونو کنفرانس. په 31-10-2023 کې د اصلي (PDF) څخه آرشفيف شوی.

Roug, Louise (29 جولای 2007). "په غزه کې، سرفران په ژورنيلي کې سوله او آزادي ومومي". لاس انجلس تايمز (په امريکايي انگليسي کې). په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. اخيستل شوی 11-2023-02.

"په وادي ايس-سلقه (د غزې ترانګه، فلسطين) کې د پليستوسين - هولوسين پاليسوسولونو اصل، طبيعت او ستراتيګرافي (PDF)". په 14-10-2023 کې د اصلي (PDF) څخه آرشفيف شوی.

د اسلام انلاين ويب پاڼې څخه د ټول فلسطين د حکومت اعلاميه، د جولای په 22، 2017 د Wayback Machine په ويب پاڼه کې يوه کاپي.

"د فلسطين د کار او پلان رياست ppc-plo.ps". په 2021-26-04 له اصل څخه آرشفيف شوی. په 2021/26/04 کتل شوی.

افرات، اليشا (۲۷ سپتمبر ۲۰۰۶). د لويديځ بانک او غزې ترانګه: د اشغال او جلاکيدو جغرافيه. روتلج. ISBN:978-1-134-17217-7 په 08-03-2021 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی.

Segev, Tom (29 می 2007). 1967: اسر اييل، جګړه، او هغه کال چې منځنی ختيځ يې بدل کړ (په انگليسي کې). هينري هولټ او شرکت. ISBN:978-1-4299-1167-2. په 08-03-2021 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی.

"تحليل: په غزه کې نا اميده" (په برتانيوي انگليسي کې). 20 نومبر 2000. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشفيف شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

"د لويديځې غاړې لپاره د غزې د امنيتي کتارو درسونه - ميچر جنرال (رياست) دورون الموک". www.jcpa.org په 20-10-2023 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. په 2023/03/11 کتل شوی.

"د غزې ترانګې د فضايي حريم او ځمکنيو اوبو کنټرول د 07-06-2023 له اصلي څخه آرشفيف شوی".

" د غزې په اړه د اروپايي اتحاديې د ماموریتونو د 2013 راپور .web.archive.org. "جولای 14, 2014. په 07-14-2014 له اصلي څخه آرشیف شوی. په 2023/03/11 کتل شوی.

مایر، کریک (۲۲ سپتمبر ۲۰۰۶). "حماس د اسراییلو په رسمیت نه پېژني" نیویارک تایمز (په امریکایي انگلیسي کې .ISSN: 0362-4331. (په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 2023-11-02.

ویسمن، د سټیون آرلخوا؛ سمیت، کریک ایس (اپریل 8، 2006). امریکا او اروپا د فلسطین له حکومت سره مرستې بندې کړې. نیویارک تایمز (په امریکایي انگلیسي کې .ISSN: 0362-4331. (په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

الخودری، تغرید؛ برونر، ایتان (۲۷ دسمبر ۲۰۰۸). "اسراییلو وایي د حماس پر ضد به خپلو بریدونو ته دوام ورکړي". نیویارک تایمز (په امریکایي انگلیسي کې .ISSN: 0362-4331. (په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

کرشنر، ایزابیل؛ الخودری، طغري (۳ جنوري ۲۰۰۹). "اسرایلي پوځیانو پر غزې بریدونه پیل کړي" نیویارک تایمز (په امریکایي انگلیسي کې .ISSN: 0362-4331. (په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

" د IAF اعتصاب د میاشتو پلان تعقیب شو) Haaretz. "په انگلیسي کې). په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

د IDF مشر: پر غزې یرغل حتمي دی. د یروشلم پوست (JPost.com | په متحده ایالاتو انگلیسي کې). 29 اپریل 2007. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

" د غزې د جگړې له تپونو څخه وروروغ رمت" (په برتانوي انگلیسي کې). 27 دسمبر 2009. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

"IOM - مطبوعاتي لنډیز یادښتونه - د غزې لپاره د IOM اپیل په روغتیا او بیا رغونه تمرکز کوي." .web.archive.org مارچ 10, 2012. په 2012-10-03 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. په 2023/03/11 کتل شوی.

" د غزې روغتيا حقيقت پاڼه. (PDF) " د غزې روغتيا حقيقت پاڼه. په 2015/08/03 د اصلي (PDF) څخه آرشيډ شوی. په 2023/03/11 کتل شوی.

" منځنی ختيځ: په اوبو بريد د روغتيا ساتنې بحران رامینځته کوي. " IPS ipsnews.net - web.archive.org دسمبر 4, 2010. په 2010-04-12 کې د اصلي څخه آرشيډ شوی. په 2023/03/11 کتل شوی.

" غزه د زلزلې زون په څير ښکاري " (په برتانيا کې). 20 جنوري 2009. له اصلي څخه په 04-04-2023 کې آرشيډ شوی. اخيستل شوی 03-11-2023.

" WFP په غزه کې کورنيو ته د بېرني خوراکي توکو ویش پيل کړ | WFP | د ملگرو ملتونو نړيوال خوراکي پروگرام - په ټوله نړۍ کې د لوړې سره مبارزه. web.archive.org. "

می 11, 2011. په 2011-11-05 د اصلي څخه آرشيډ شوی. په 2023/03/11 کتل شوی.

" په غزه کې د فلسطينيانو د جگړې تلفات ". نړيوال بانک (په انگليسي ژبه). په 14-10-2023 کې د اصلي څخه آرشيډ شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

" غزه د ۲۰۲۲ کال د اگست په مياشت کې د تېښتې د شبورډ (۰۹ اگست ۲۰۲۲) - اشغال شوې فلسطيني خاوره | ريليف ويب) reliefweb.int. " په انگليسي کې). 9 اگست 2022. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشيډ شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

" شيخ جراح " د فلسطين د گاونډ کيسه چې نړۍ يې اشغال کړې. رويان نيوز. په 2021-14-05 له اصل څخه آرشيډ شوی. په 2021/14/05 کتل شوی.

جانکوچ، ميا. "اسرائيلو د غزې د بشپړې محاصرې اعلان وکړ، د هغې بريښنا، خواره، اوبه او د سونگ مواد پرې کړل. " د سوداگرۍ داخلي (امريکا انگليسي). په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشيډ شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

فابيان، ايمانويل؛ ماجد، يعقوب IDF. د 199 کسانو خپلوانو ته خبر ورکوي چې د دوی عزيزان د غزې يرغمل دي) www.timesofisrael.com. " په امريکايي انگليسي کې). په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشيډ شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

په قاهره کې د پخلاينې د لاسليک کولو جشن.. الجزيره نېټ، 4/5/2011 AD د 07 می 2011 نيټه د Wayback Machine په ويب پاڼه کې.

عربي - د فلسطين د پخلاينې پلاوي: د ویش د کلونو پای د مارچ په 4، 2016 د Wayback ماشین ويب پاڼه کې آرشیف شوی.

[1] ، المصري اليوم ورځپاڼه، آرشیف شوی کاپي د اپریل 9، 2014 نيټه د Wayback Machine په ويب پاڼه کې.

ساحه اخستل: غزه د بشري ناورين په ځپلو کې د 07 سپتمبر 2015 د Wayback Machine په ويب پاڼه کې آرشیف شوی.

" مصر د عرب ليگ تر غونډې مخکې د رفح لاره پرانيستله " DW - 6/1/2010 - په 08-06-2024 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. په 06-11-2024 کتل شوی.

بريښنايي جنراتورونه د غزې په ترانگه کې په کورونو کې د وخت بمونه دي کلتور او ټولنه | DW.COM | 08.08.2010 د ډيسمبر 13، 2010 د Wayback ماشین ويب پاڼه کې آرشیف شوی.

د "بليو" ماليه د بريښنا شرکت کارودروي چې د 2016 کال د جولای په مياشت کې د Wayback Machine په ويب پاڼه کې آرشیف شوی کاپي.

د فلسطين خبري اژانس - انرژي: د غزې د بريښنا فابريکه به سبا د مارچ په 5 نيټه د Wayback Machine په ويب پاڼه کې بنده شي.

د فلسطين ټوډې اژانس - حکومت پریکړه وکړه چې د غزې د بريښنا تیل د "نيلي" ماليې څخه يوازې د دريو مياشتو لپاره معاف کړي چې د مارچ په 5، 2016 نيټه د Wayback Machine په ويب پاڼه کې.

په غزه کې د تېلو او بريښنا د بحران اغېزې پر بشري وضعیت جولای 2015 د اکتوبر 6، 2016 د Wayback ماشین ويب پاڼه کې آرشیف شوی.

حماس د غزې په کابينه کې د بدلون اعلان وکړ - نړۍ نیوز (Hürriyet Daily News په انگليسي ژبه). 2 سپتمبر 2012. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

پيلام، نيكولاس. ايڊيالوژي او عمل: په غزه کې د حماس تر واک لاندې قانوني نظام. په 2023-10-19 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی.

لپچين، کليو پالانت، ايرک؛ سارنگا، ډينيل؛ امسټر، اليسون (6 می 2007). په منځني ختيځ کې د اوبو د منابعو مدغم مدیریت او امنیت (په انگليسي کې). د پسرلي ساينس او سوداګرۍ رسنۍ. ISBN:978-1-4020-5986-5. په 2023-11-02 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی.

نيومن، رېچل ولسن، مارک اوليور، الکساندرا (18 اکتوبر 2023). "د غزې محدودو اوبو ته لاسرسی، نقشه شوی) CNN. "په انگليسي ژبه). په 2023-11-02 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. اخیستل شوی 2023-11-02.

"اسرائيل: سمدستي غزې ته بريښنا، اوبه او مرستې بيرته راستانه کړې | د بشري حقونو د څار اداره" (په انگليسي کې). 21 اکتوبر 2023. په 2023-11-02 کې له اصلي څخه آرشفيف شوی. اخیستل شوی 2023-11-02.

احمد، نفيظ مصدق (۲۸ نومبر ۲۰۱۲). "د غزې د گازو لپاره د اسراييلو جګړه Le Monde". (په انگليسي کې). په 2023-11-02 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. اخیستل شوی 2023-11-02.

پاپر، سټيون ډبليو؛ ييربي، کلاډ؛ گريفين، جيمز؛ رنا، توماس؛ (15 Min, Endy Y. دسمبر 2009). طبيعي گاز او د اسراييل د انرژي راتلونکي: د ستراتيژيک ليد څخه نږدې مودې پريکړې. د رينډ کارپوريشن. ISBN:978-0-8330-4942-1. په 2021-03-07 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی.

"د غزې ترانګه". د نړۍ حقيقت کتاب (په انگليسي ژبه). د مرکزي استخباراتو اداره. 1 نومبر 2023. په 2023-08-02 کې له اصلي څخه آرشفيف شوی.

"#author.fullName دلايل چې ولې د غزې نفوس دومره ځوان دی". نوی ساينس پوه. په 2023-11-02 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. په 2023/02/11 کتل شوی. {{د ويب حواله |author=}}:{{د عمومي نوم سره مرسته}}. "#author.fullName دلايل چې ولې د غزې نفوس دومره ځوان دی". نوی ساينس پوه. په 2023-11-02 کې د اصلي څخه آرشفيف شوی. په 2023/02/11 کتل شوی. {{د ويب حواله}}:{{ليکوال=}} د عمومي نوم سره (مرسته |language=en-US|archive-path=archive=2|نومبر 2023}}

"منځنی ختیځ عیسویان: د غزې پادری" (په انگلستان کې). 21 دسمبر 2005. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

"د غزې محاصره: ماشومان او د زده کړې حقیقت پانځه". په 2010/01/12 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. په 2023/02/11 کتل شوی.

"د غزې کورنۍ د ملګرو ملتونو د دویمې کمپونه وتړل". په 2013-13-05 له اصلي څخه آرشیف شوی. په 2023/02/11 کتل شوی.

رودورین، جودی (۲۳ می ۲۰۱۲). "د حماس لخوا چلول شوي بنوونځي د "د بنمن ژبه" بنوونه کوي. نیویارک تایمز (په امریکایي انګلیسي کې). ISSN: 0362-4331. (په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

"د UCAS په اړه". په 2011-11-05 له اصلي څخه آرشیف شوی. په 2023/02/11 کتل شوی.

رودورین، جودی (د نومبر 26، 2012). "لکه څنګه چې په غزه کې بمونه غورځول شوي، د کاکتس یو بډایه عاشق یوازې صبر کولی شي". نیویارک تایمز (په امریکایي انګلیسي کې). ISSN: 0362-4331. (په 11-2023-02 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

"د اورغبرلاندې: په غزه کې هنرمندان MR | آنلاین) mronline.org. (په امریکایي انګلیسي کې). 16 جنوري 2009. له آرشیف څخه

اصلي په 02-11-2023. اخیستل شوی 02-11-2023.

برونر، ایتان (۲۵ جولای ۲۰۰۸). "موزیم څرغزه د هغې د زړه رابښکونکي تیرلید وړاندې کوي". نیویارک تایمز (په امریکایي انګلیسي کې). ISSN: 0362-4331. (په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

کننگهم، ایرن (۱۰ مارچ ۲۰۱۰). "د غزې لرغونې لارې اوس هم یوه حیاتي سرچینه ده". ملي (په انګلیسي کې). په 02-11-2023 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

"پیژندنه: غزه پټه" (په برتانوي انګلیسي کې). 6 جنوري 2009. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 02-11-2023.

د بشري حقونو د څار (11 جنوري 2015). نړيوال راپور 2015: اسر اييل/فلسطين (په انگليسي ژبه). په 2023-06-14 له اصل څخه آرشف شوی.

"په غزه کې ځم، خود بيا الوتنې په هيله NBC. "خبرونه (په انگليسي ژبه). 19 می 2005. له اصلي څخه په 2023-11-02 کې آرشف شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

"د غزې په هوايي ډگر کې د کلونو ځنډ" (په برتانوي انگليسي کې). 15 اپريل 2005. په 02-11-2023 کې له اصلي څخه آرشف شوی. اخيستل شوی 02-11-2023.

دریم: دغزی غلاف (پوښ):

-غلاف غزه (د غزې پوښ سیمه)

-د غزې پوښ سیمه (عبراني: **עוטף**) د اسر اییلود میشت ځایونو یوه نوعه ده چې د غزې تر انګې ته نږدې د پولې په څو کیلومتری کې موقعیت لري، چې په دې سیمه کې ډیر نور یهودی میشت ځایونه هم شته دي او نفوس یې شاوخوا 70,000 اټکل شوی دی.

-نیتې یی:

-د دوهمې انتفاضې سره پیل، او دقیقاً په 2007 کې د جلاکیدو د پروسې له پلي کیدو راهیسې، او د څو کلونو چریکي بریدونو وروسته، کنیسټ د سیدروټ او د لویدیځ نیگیو میشته ځایونو لپاره د مرستې قانون نافذ کړ (یو موقت قانون)، چې د استوګنې ځایونه په رسمیت پېژني. د غزې تر انګې په شاوخوا کې په 7 کیلومتری کې رامینځته شوی (په سیمه کې نور میشت ځایونه د ماليې وزیر لخوا په صادر شوي حکم کې مشخص شوي) لکه په موازي کرښه کې میشته بنارګوتي چې ځانګړي ګټې ترلاسه کوي (موقتي، تر 2008 پورې). دا ګام په قانون کې په لاندې ډول تشریح شوی:

- مرکاوا ټانک د امنیتي کټار شاوخوا ګرځي:

-د کلونو په تېریدو سره حکومت له بېلابېلو لارو د هر ډول مرستو د برابرولو طرحه تصویب کړه، خو له دې سره سره د دغو سیمو اوسېدونکي تر ټولو ډېر له رواني، ټولنیزو او اقتصادي ځورونې او د امنیتي وضعیت له خرابیدو سره مخ دي. سوداګرو او یو شمیر فابریکو ته ستر اقتصادي زیانونه واوښتل. د قانون له مخې، یو پلان ته رایه ورکړل شوه چې په دې کې د یوې محدودې مودې لپاره د یو څخه تر دوو کلونو پورې د دې سیمو د اوسیدونکو او سوداګرو د پاملرنې لپاره د مرستې چمتو کول شامل دي، لکه څنګه چې په سیمه کې

ستونزمن امنیتی وضعیت شتون لري. . ځینې گټې چې د قانون په نورو احکامو کې شاملې دي، د ځینو بدلونونو سره تر 2014 پورې غځول شوې دي.

-د 2007 کال د جون په 14، د مالي وزیر هغه قانون تصویب کړ چې د غزې میشت ځایونه په رسمیت پېژني، لکه د سیفر میشت ځایونو. د تصفیې دا پېژندنه دوی ته د ملکیت د مالیاتو قانون او د جبران فنډ سره سم د غیر مستقیم جبران حق ورکوي.

-د 2014 په جون کې خپرېږي شوی وه چې مرکزي قوماندې پرېکړه وکړه چې د غزې په لفافه میشته سیمو کې د امنیتی مرکزونو دندې کمې کړي او د غزې د لفافې میشت ځایونو سره د تړلو چارو اکو مشرانو د دفاع وزیر موشي یاعلون ته یو لیک واستاوه او غوښتنه یې وکړه چې دا پرېکړه لغوه شي. له دې لږ وروسته په ۲۰۱۴ کال کې د محافظتي څانگې عملیات پیل شول او په دې موده کې د سیمې په اوسېدونکو د راکټونو او هاوان مرمیو باران جوړ شو. سربیره پردې، هغه تونلونه وموندل شول چې نفوذ یې وه او د چریکانو لخوا څو نفوذي عملیات هم ترسره شول چې د اشغالګرو اردو په عسکرو یې بریدونه وکړل. د دې عملیاتو په تعقیب، ډیر میشت ځایونه د خپلو استوګنځایونو څخه بې ځایه شوي.

د غزې تر انګه :

-دا سکتور د مدیترانې سمندر په غاړه د فلسطین د ساحلي میدان په سویلي سیمه کې د 360 مربع کیلومتره مساحت په اوږدو کې 41 کیلومتره اوږدوالی او د 5 څخه تر 15 کیلومترو پورې پلنوالی لري.

-اشغال د غزې په تر انګه خپل بشپړ کنټرول له 1967 څخه تر 1994 پورې وغزاه، کله چې د فلسطین ادارې د اوسلو د موافقې او په غزه او جیریکو کې د فلسطینیانو د خودمختاری پلي کولو سره سم خپل ننوتل پیل کړل.

-د ۱۹۹۴ کال د جولای په لومړۍ نیټه د فلسطین مرحوم ولسمشر یاسر عرفات (ابو عمار) د غزې تر انګې ته داخل شو او فلسطینیانو په تدریج سره په غزه کې د میشتو سیمو کنټرول پیل کړ، په داسې حال کې چې د غزې په ځمکو کې جوړ شوي اشغالګر میشت ځایونه پاتې شول.

-د اوربند له خبرو سره سره د اسراییل او غزې جګړه دوام لري

-څه د پاسه لس کاله وروسته د ۲۰۰۴ کال د فبرورۍ په دوهمه د اسر ائیلو لومړي وزیر ایریل شارون د غزې له ترانګې څخه د جلا کیدو پلان وړاندیز کړ چې پکې د غزې د میشتو سیمو د ایستلو او د غزې له خاورې څخه د بشپړوتلو پلان شامل وو او کنیست تصویب کړ.

-د غزې پوښ :

-د غزې له ترانګې څخه د اسر اییلو له وتلو وروسته، اشغال د ځمکني پولې په اوږدو کې "بفرزون" جوړ کړ، او په لسگونو میشت ځایونه د غزې ترانګې ته نږدې پاتې دي، چې اوس د دوی شمیر شاوخوا 50 میشته دي د غزې په شاوخوا کې شاوخوا 40 کیلومتره و اټن کې.

-د غزې په ترانګه کې د یهودی میشتو اوسیدونکو شمیر په 2009 کې شاوخوا 42,000 او په 2019 کې شاوخوا 55,000 ته لوړ شو، چې د اسر اییلو د اقتصادي ویب پاڼې "ګلوبس" د مخکیني راپور له مخې، 30.6٪ زیاتوالی دی.

-دا پوښښ د 3 سیمه ایزو شوراګانو څخه جوړدی چې د اسر اییلو په حکومت پورې تړاو لري، چې د "ایشکول شورا" په نوم یادېږي، او د 380 مربع کیلومتره مساحت پراخوالی لري، او له 13 زرو څخه زیات یهودان په 32 میشت ځایونو کې ژوند کوي.

-دویمه یې د اشکلون شورا ده چې په ۱۷۵ مربع کیلومترو کې موقعیت لري او شاوخوا ۱۷۰۰۰ اسر اییلیان په ۴ میشت ځایونو کې ژوند کوي.

-او دریمه یې د «شارهانیکیف شورا» ده چې په ۱۸۰ کیلومتره مربع مساحت پراخېږي او ۱۱ میشت ځایونه لري. په کوم کې چې له 7,000 څخه ډیر یهودان په کې اوسېږي.

-د دغو ښارګوټو تر ټولو مهم ښارونه د کسوفیم، ذکیم، نهال اوز، کریت ملاجی او کریات گات دي، د دیمونا، اشکلون، اشدود او سدروت ښارونه سرېره، هغه سیمې دي چې د فلسطینیانو د راکټونو او توغندیو لخوا په نښه شوي دي.

-د اسر اییلو حکومت د غزې ترانګې سره د پولې په اوږدو کې د ځمکې له سطحې څخه د څو پوړونو لاندې د سمټو دیوال جوړوي، ترڅو د مقاومت ټولنه د اسر اییلو ښارګوټو او پټو سیمو ته د رسیدو مخه ونیسي.

-د شنونکو په اند، د اسر اییلو حکومت معمولا د غزې په شاوخوا کې میشتو اوسیدونکو ته د لوی لالچونو وړاندیز کولو لپاره کار کوي ترڅو دوی هلته ژوند کولو ته وهڅوي او د غزې او لویدیځې غاړې تر مینځ د

جغرافیای او ډیموګرافیک خنډ په توګه پاتې شې چې د تاسیساتو مخه نیسي. په راتلونکي کې د فلسطیني دولت موخه دا ده چې په راتلونکي کې د مقاومت د ډلو آزادي محدوده کړي.

-د دې مېشت ځایونو ډیر اوسیدونکي د ختیځ ښارونو دي، چې د اسراییلو په ټولنه کې په نژاد پرستی سره لیدل کېږي، ځکه چې د نیواک حکومت کارکوي چې دوی هلته لېږدوي ترڅو د ټولنیزو ستونزو مخه ونیسي. سرچینه: د انټرنیټ ویب پاڼې.

څلورم: لویدیځه غاړه:

-لویدیځه غاړه یوه جیو پوليټیکل سیمه ده چې د فلسطین په مرکز کې موقعیت لري او د لازمي فلسطین د مساحت په سلو کې 21 برخه جوړوي، ځکه چې دا او د غزې تر انګه له 1948 څخه ترنګبا وروسته تر 1967 پورې د عربانو په لاس کې وه. هغه کسان چې د 1948 له جګړې څخه دې ځایه شوو کسانو د دې نفوس شاوخوا 30٪ جوړوي، چې نن ورځ شاوخوا 3 میلیونه یې فلسطینیان دي.

-د اردن د سیند په دواړو غاړو کې د پاچا عبدالله سره د وفادارۍ د ژمنې د جیریکو کنفرانس له لارې د اردن سلطنت سره د دې سیمې د الحاق په شرایطو کې دا د لویدیځ بانک په نوم یادېږي. [4][5][6]

-د لویدیځې غاړې مساحت 27,027 کیلومتره مربع دی، او په جغرافیه کې په دې سیمه کې د نابلس غرونه، د بیت المقدس غرونه، د جبرون غرونه او د اردن د درې لویدیځه برخه په کې شامله ده.

-اسراییلو په ۱۹۶۷ کال کې د غزې تر انګه او لویدیځه غاړه اشغال کړه او د ملګرو ملتونو د امنیت شورا ۲۴۲ پریکړه لیک صادر کړ، چې له مخې یې اسراییل باید د اشغال شویو سیمو څخه ووځي. اسراییل لا هم د لویدیځې غاړې او د ختیځ بیت المقدس په څیړنیزې برخې کنټرولوي، او په سیستماتیک ډول یې ځمکې د ځای پرځای کولو او د جلا کولو دیوال د جوړولو له لارې غصب کړي، فلسطینیان یې تېښتې ته اړ کړي، په لویدیځه غاړه او غزه کې د اسراییلو د پوځي واکمنۍ پر ضد فلسطینیانو پاڅون وکړ چې د دغو پاڅونونو تر ټولو مهم یې د ۱۹۸۷ کال انتفاضه وه چې د اسراییلو او فلسطینیانو ترمنځ د سولې د خبرو اترو له پیل وروسته رامنځته شوه. د فلسطین د ازادۍ سازمان په ۱۹۹۳ کال کې د موقت حکومت د اصولو په اعلامیه موافقه وکړه چې د ملګرو ملتونو د پریکړه لیکونو پر بنسټ په لویدیځه غاړه او غزې تر انګه کې د فلسطیني دولت د جوړولو په بدل کې به اسراییل په رسمیت وپېژني.

- د "لویدیځ بانک" ظهور:

-د ۱۹۴۸ کال له جګړې مخکې په لویدیځه غاړه بله سیمه نه وه او دا سیمه د ۱۹۴۹ کال په روډس کې د اوربند د تړون له مخې جوړه شوه. چې د فلسطین د سواحل له سقوط وروسته، کیلیل او نیګیف، یې ونیول

د مصر ساحلي ترانگه د غزې په نوم وپېژندل شوه. له جگړې وروسته د ۱۹۴۸ کال د ډسمبر په لومړۍ نېټه د جيريکو د کنفرانس په ترڅ کې لويديځه څنډه له اردن سره ضميمه شوه، په کوم کې چې د فلسطين مشهورو مشرانو د ټول فلسطين د پاچا په توگه له پاچا عبدالله سره د وفادارۍ ژمنه وکړه. په ۱۹۵۰ کال کې د اردن راڅرگندېدونکي هاشمي سلطنت په ټولورسې چارو کې د «فلسطين» پرځای د «لويديځ بانک» نوم غوره کړ.

- لويديځه غاړه د سخت ټولنيز او اقتصادي بحران شاهد وه، چې په فلسطين کې د عربي اقتصاد د سقوط لامل شو. د ۱۹۵۰ لسيزې په لومړيو کې، لويديځ بانک د عراق د خوراكي توکو د مرستې په اړه د "اجوا کلونو" په نوم پېژندل کيده، چې په لوی مقدار کې خرما پکې شامله وه. د لويديځې غاړې د ښارونو اقتصادي وده د سيند ختيځ ته د پراختيا په اړه د اردن دولت تمرکز سره ودرول شوه، ځکه چې ډيرې نړيوالې مرستې په ختيځ بانک کې د زيربنا جوړولو لپاره کارول شوې، او د دولت پاليسي د فلسطين پلازمينه عمان ته ليردولو ته وهڅول. په لويديځه غاړه کې ميشتو فلسطينيانو د ختيځې غاړې د اوسيدونکو په څير د اردن تابعيت ترلاسه کړی او د اردن په پاچاهۍ کې يې د سياسي، کلتوري او اقتصادي ژوند په مختلفو برخو کې برخه اخيستې ده.

- د لوی فلسطيني ښارونو لويديځه څنډه کې د بيت المقدس ختيځه برخه، حبرون، نابلس، جنين، طولكرم، قلقيليه، رام الله، بيت لحم او جيريکو شامل دي.

- د لويديځې غاړې خاوره د اشغال شوې فلسطيني خاورې په نوم لويه ساحه تشکيلوي (چې لويديځه غاړه - په شمول ختيځ بيت المقدس - او د غزې ترانگه پکې شامله ده) چې د فلسطين د آزادۍ سازمان مشرتابه د خبرو اترو له لارې د بيرته راستنيدو هيله لري.

لويديځ بانک د جون ۱۹۶۷ وروسته :

- د ۱۹۶۷ کال د جون جگړه او د اسر اييلو اشغال :

- اسر اييلو د ۱۹۶۷ کال په جگړه کې لويديځه غاړه اشغال کړه او د اسر اييلو په بريد کې د ترهې حالت د دې لامل شو، چې شاوخوا ۷۰ زره فلسطينيان چې د ۱۹۴۸ کال له جگړې وروسته کډوال وو، ختيځې غاړې ته کډه شول د جگړې په جريان کې د لويديځې غاړې بې ځايه شوي يا هغه کسان چې په هغه وخت کې د سيند په ختيځ کې شتون درلود د ۲۰۰ زرو اتباعو ته چې اسر اييلو بيرته د راستنيدو اجازه نه ورکوله. د اوربند وروسته د ملگرو ملتونو فشار د دې لامل شو چې د بې ځايه شويو بيرته راستنيدو لپاره اسر اييلو ژمنه وکړه، او نږدې ۱۷۶,۰۰۰ فلسطينيانو په حقيقت کې د سره صليب لخوا ویشل شوي وه د راستنيدو فورمې يې ورکې کړې، په حقيقت کې، اسر اييلو يوازې ۱۴,۰۰۰ بې ځايه شويو خلکو ته د بيرته ستنيدو اجازه ورکړه. بې ځايه شوو د فبروري ۱۹۶۸ پورې د اردن سيند په اوږدو کې په کمپونو کې راټول شول او بيا

د اردن په دره کې د اسر اییلو له پرله پسې بریدونو وروسته دوی د ختیځې غاړې نورو لرې پرتو او خوندي سیمو ته کډه کولو ته اړ شول. [9]

-د اردن د هاشمي سلطنت سره اړیکه :

-اردن په قانوني او اداري لحاظ غربي څنډه د اردن تر اشغال لاندې گڼله ترڅو چې په ۱۹۸۸ کال کې د پاچا حسین بن طلال له خوا د فلسطین د ازادۍ د سازمان په غوښتنه د اداري گوښه کولو پریکړه اعلان شوه، هغه پریکړه چې په اردن کې ډیر خلک د دې څخه سرغړونه گڼي. اساسي قانون او د اردن ځمکو ته امتیاز. د گوښه کولو په پریکړه کې اوقاف شامل نه وو، او دوی د نظارت، گمارنې، د عیسوي او اسلامي ودانیو ساتنه، او مالي مسؤلیتونو کې تر نن ورځې پورې د اردن حکومت سره تړلي دي. په ۱۹۹۵ کال کې د اردن او اسر ایلو ترمنځ د سولې تړون لاسلیک شو چې په بیت المقدس کې د اوقافو په مقدسو ځایونو باندې د اردن حاکمیت تثبیت شو. د اشغال وروسته، اردن هم په لویدیځه غاړه او ختیځ بیت المقدس کې اوسیدونکو ته د پاسپورټونو صادرولو ته دوام ورکړ، او دا د گوښه کولو پریکړې وروسته دوام لري، ځکه چې د اردن هاشمي سلطنت د حرکت اسانتیا لپاره پاسپورټونه صادروي او په ختیځ بانک کې د تابعیت حقونه شامل نه دي..

په لویدیځ بانک کې د اشغال اقتصادي پالیسی

-د "خلاصو پلونو" پالیسی :

-د صهیونیست رژیم د امنیت وزیر موشی دایان د دې لپاره یوه ستراتیژي جوړه کړه... د اشغال شویو سیمو د اوسیدونکو هیله په سیمه باندې د نظامي او امنیتي کنټرول پر بنسټ ولاړه ده، پداسې حال کې چې د عربو نفوس د اسر اییلو له دولت څخه جلا ساتل کېږي. دې کار ته اړتیا درلوده چې د اشغال لاندې د عربو نفوس ژوند نورمال کړي ترڅو د ورځني ژوند چاری پخپله اداره کړي، د اردن او عربي سیمو سره اړیکې ساتل، او په لویدیځه غاړه کې د اقتصادي زیربنا پراختیا په داسې ډول رامینځته کول چې دا د اقتصادي کیدو مخه نیسي. په اسر اییلو باندې او په داسې طریقه چې د اسر اییلو اقتصاد اړتیاوې پوره کوي. په دې پالیسي کې د اردن سیند پر دوو لارو، د النبي پل (د پاچا حسین پل) او د دمیة پل (د شهزاده عبدالله پل) له لارې ختیځې غاړې ته د تگ اوراتگ نسبي ازادې شامله وه او د ځانگړو کرنیزو او صنعتي محصولاتو صادراتو ته اجازه ورکول شامل وو. اردن. پلونه د لویدیځې غاړې د نیواک څخه شپږ میاشتې وروسته د نظامي حکم نمبر (175) سره سم پرانستل شول، کوم چې "د لیرد سټیشن په اړه یو حکم" نومېږي. دا د اردن لوري لخوا ومنل شوه، چې د لویدیځې غاړې سره یې خپلې اړیکې ساتلې او د کرهیزو محصولاتو د رسولو سرچینو ته یې دوام ورکړ، په ځانگړې توگه د نظامي فعالیتونو له امله د ختیځ اردن دره کې د کرنې له گپوډیدو وروسته (په 1966 کې، 80٪). د اردن د سلطنت ساحه د میوو سره کرل شوې وه

او په لويديځ بانک کې 45٪ ساحه د سبزيجاتو سره کرل شوې وه) او د ختيځ بانک بازارونه د غزې په توليد شويو ليمو ته پرانيستل شوي. اردن ته د لويديځ بانک صادراتو کې د زيتون غوړ، صابون، د سبزيجاتو غوړ، سلفر او پلاستيک هم شامل وو، تر هغه چې وروسته ځايي بدیلونه شتون ولري. پداسې حال کې چې اردن ته د لويديځې غاړې ډير صادرات د گمرکونو څخه معاف وو، اسر اييل د ختيځ بانک څخه په وارداتو باندې لوړگمرکونه يا بنديز لگولی. دا پالیسي په لويديځه غاړه کې د نسبي اقتصادي بيا رغونې لامل شوه او په اردن باندې د اقتصادي جگړې اغيزې يې کمې کړې. لکه څنگه چې د اسر اييلو په اړه، دا د فلسطين د کرنې اضافي زيرمې بهر ته ليردولو سره دا پالیسي د سختو اسعارو د ذخيره کولو سره مرسته وکړه او د لويديځ بانک اقتصاد د وارداتو او صادراتو په برخه کې د وخت په ترلاسه کولو کې مرسته وکړه. اسر اييلو هم هڅه وکړه چې د خلاصو پلونو څخه گټه پورته کړي ترڅو خپل کرنيز محصولات بازارونو ته ورسوي چې د عربو بايکات له امله ونه توانيدل.

-په 1970 لسيزه کې، اسر اييلو د توليدوونکي هڅول پيل کړل چې هغه فصلونو ته واريو چې د اسر اييلو بازار ته اړتيا لري يا هغه څه چې د اسر اييلو بندرونو له لارې صادركيدی شي ترڅو په اردن باندې تکيه کمه کړي، او له هغه ځای څخه يې په وارداتو ډير محدوديتونه ولگول شول، او پلونه په حقيقت کې خلاص شول. يوازې په يوه لوري کې .

-د اسر اييلو په اقتصاد کې ادغام:

-په همدې موده کې لويديځه غاړه او د غزې تر انګه د اسر اييلي توليداتو په بازار بدله شوه، په داسې حال کې چې د فلسطيني کار ځواک د اسر اييلي اقتصاد په تېره بيا د کرنې او ساختماني برخو لپاره د ارزانه کار په سرچينه بدله شوه. د فلسطين کرنه په تدريجي ډول د محلي اړتياوو له پوره کولو څخه د صادراتي فصلونو ودی ته لاړه، او د اسر اييلو په توليدي توکولکه د اوبو لگولو پايپونو، سرې، آفت وژونکو، درملو او اصلاح شويو تخمونو باندې تکيه وکړه.

-د بېلګې په توګه په ۲۰۰۰ کال کې د فلسطين ۹۶.۶۲٪ صادرات اسر اييلو ته، په سلو کې ۲.۳۱ اردن ته، ۰.۳۸٪ اماراتو او ۰.۰۲٪ له يمن څخه ۷۹.۹۸٪ د اسر اييلو او د فلسطين د سوداګريزو توکو واردات د انتفاضې تر پيليدو پورې د اسر اييلو څخه په اوسط ډول 2 مليارد ډالرو ته رسېږي، د کار په بازار کې 131,000 فلسطينيان کار کوي. اسر اييلي د 2017 او 2019 ترمنځ مودې لپاره د فلسطين د مرکزي احصايې ادارې ډاټا بڼې چې د لويديځې غاړې د سوداګريزو صادراتو 82٪ د اسر اييلو بازار ته وو، په داسې حال کې چې په 2000 کال کې د "اسر اييل او مېشت ځايونو" د کار بازار جذب شو. د فلسطين د کار ځواک شاوخوا 21.4٪، او دا کم شوی د بندونو په موده کې سلنه چې د پاڅون سره مل وه په 2004 کې 10.7٪ ته رسيدلې، په تدريجي توګه لوړېږي. په 2015 کې 16.5٪.

-نن ورځ، د پاچا عبدالله (ایلني) پل د اردن له لارې د فلسطينيانو د خوځښت يوازينی لاره ده، په داسې حال کې چې د دميه پل د 1990 لسيزې په لومړيو کې د مالونو د تيريدو په يوه دهليز بدل شو او بيا د 2000 کال وروسته په بشپړه توگه وتړل شو.

- د اسر اييلو د استوگنې او الحاق پاليسي :

-اسر اييل د اشغال څخه څو اونۍ وروسته په رسمي توگه ختيځ بيت المقدس سره ضميمه کړ، او د بيت المقدس اوسيدونکو ته يو ځانگړی حيثيت ورکړل شو، هغه چا ته چې ځانگړي شناخت کارتونه ورکوي او د اسر اييلو تابعيت لپاره غوښتنلیک ورکوي. د لويديځې غاړې پاتې سيمې د نظامي واکمنۍ لاندې ځای په ځای شوې وې، چې وروسته بيا په هغه څه بدلې شوې چې د يهودو او سامريا سيمې لپاره د ملکي ادارې په نوم يادېږي. په 1972 کې، د اسر اييل د مرستيال لومړي وزير يگال ايلون "سوله" پلان خپور شو، کوم چې په لويديځه غاړه کې د اسر اييلو د ستراتيژيکو گټو ساتلو په وخت کې د تل پاتې سياسي حل لپاره د اسر اييلو ليد تعريف کړی و:

-د اردن سيند د اسر ایلو د ختيځې پولې په توگه په پام کې نيولو سره او د اسر اييلو تر حاکميت لاندې د يوې پټې رامینځته کول چې د سيند په اوږدو کې د 10 او 15 کيلومترو په اوږدو کې د بيت شيان دره څخه تر مردار بحر پورې په داسې حال کې چې لږ تر لږه عرب نفوس لري.

-اسر اييلو په ۱۹۷۰ لسيزه کې دا پاليسي پيل کړه او د لويديځې غاړې په څو ستراتيژيکو ځايونو کې يې يهودي مېشت ځايونه په تدريج سره پراخ کړل چې د فلسطيني ښارونو او د اردن سيند په اوږدو کې د سرحدي سيمو ترمنځ د تگ راتگ کنترول او د ختيځ بيت المقدس د جلا کولو سربېره. د عربو چاپيريال. لکه څنگه چې پخپله د بيت المقدس په اړه، اسر اييل د يهودی کولو سيستماتیک بهير تمرین کوي، د عرب گاونډيو وده محدودوي، او د يهودانو شمير زياتولو لپاره کار کوي.

-دوی د بيت المقدس هويت کارتونه لري، پدې معنی چې هغه څوک چې په بيت المقدس کې د اوسيدو حق لري. د فلسطين د احصايې د مرکزي ادارې معلومات ښيي چې په وروستيو لسيزو کې د مېشتو خلکو شمير دوه چنده شوی ده.

-نيواکگرو چارواکو د اسر ایلو او يوبل سره د ښلولو سرکونه هم جوړ کړل، دوی د فلسطينيانو د 150 مترو په شاوخوا کې د امنيتي دلايلو له امله له 196,000 څخه زياتې ځمکې لوتې کړې. دواړه خواوې، په ټوليزه توگه شاوخوا 98,000 ډنمارکونه، چې د دې سرکونو سره نږدې طبيعي سرچينې او اوبه هم شاملې دي. په مجموع کې، د ځمکې ټول مساحت چې په هغه کې استعمارونه جوړ شوي، د دوی د ساتنې تاسيسات، بای پاس سرکونه، او د جلا کولو ديوال شاوخوا 1,864 مربع کيلومتره، يا د لويديځې غاړې د ټول مساحت 33% په شمول. ختيځ بيت المقدس.

-اوبه :

- په 2017 کې په لويديځه غاړه کې د موجودو اوبو مقدار نږدې 375 مليون m³ وو، سربېره پردې 23.5 مليون m³ اوبه چې د فلسطين له چينو څخه بهېږي، 264.5 مليون m³ اوبه د ځمکې لاندې ځاگانو څخه بهېږي، او 4.0 مليون m³ د څښاک پاکې اوبه لري.

- په لويديځه غاړه کې د ځمکې لاندې اوبه په دريو مهمو حوزو ویشل شوي، چې د اوبو تر ټولو مهمې سرچينې دي: ختيځ حوزه، لويديزه حوزه او شمال ختيځ حوزه له دې حوزو څخه د 86 مليون متر مکعب په اندازه پمپ کېږي د 2017، کال د ځمکې لاندې اوبه په لويديځ بانک کې د کارول شويو اوبو 77٪ جوړوي. لکه څنگه چې د اردن سيند لپاره، د کلني اوبو حجم 250 مليون m³ اټکل شوی دی. [20] د اسر ائيلونيو اکگر چارواکي په لويديځه غاړه کې اوبه کنټرولوي، او د اوبو د مديريت په اړه يې يولړ پوځي حکمونه صادر کړي دي، په ځانگړې توگه د پوځي حکم نمبر 92 چې د اگست په 1967 کې صادر شوی، چې د اشغال پوځ ته د اوبو په اړه د ټولو چارو بشپړ واک ورکوي. د 1967 کال د نوامبر په مياشت کې د 158 نمبر پوځي فرمان په صادرولو کې راغلي دي چې فلسطينيان اجازه نه لري چې د نيو اکگر پوځ له اجازې پرته د اوبو نوي تاسيسات جوړ کړي، او همدارنگه د اوبو د هر هغه تاسيساتو د ضبطولو شرط هم لري چې له اجازې پرته جوړ شوي دي. او همدارنگه د پوځي حکم نمبر 291 د دسمبر په 1968 کې صادر شو، د ځمکې او اوبو په اړه د ټولو ترتيباتو لغوه کول چې د لويديځې غاړې د اسر ايلو د اشغال دمخه شتون درلود.

- اشغالگر پوځ د لويديځې غاړې د اوبو اداره هم په خپل لاس کې واخيسته چې په 1966 کال کې د اردن د پاچا لخوا جوړه شوې وه او په 1982 کال کې يې د اوبو ټول زير بناوې د دغه شرکت 42 ځاگانې کنټرولولې د ځاگانو کيندل او استثمارة لومړيتوب ورکوي او په عرضه کولو او پلورلو کې يې اضافي پيسې فلسطينيانو ته لېږدول کېږي، پداسې حال کې چې فلسطينيان په خپلو ځمکو کې د ځمکې لاندې اوبو، سطحې يا ژورو استخراج څخه منع کېږي. د اوسلو تړونونو او وړسې نور تړونونو په اوبو باندې د اسر ايلو په کنټرول اغيزه نده کړې، چې د هغې دوسيه د وروستي وضعيت مسلو ته لېږدول شوې وه [21] د انتقالي پراوترون (1995-1999) د اوبو د يوې گډې کميټې جوړول شامل وو. او فلسطينيان به په لويديځه غاړه کې د اوبو د سرچينو مديريت همغږي کولو لپاره کار وکړي، او د اردن سيند په استثنا سره، د فلسطين په سيمو کې د زير بنايي پروژو پلي کولو او د اوبو د سرچينو نظارت همغږي کړي. په وضعيت کې لږ بدلون راغی، او د فلسطين پروژې د اسر ايلو لخوا د اوبو د ځاگانو کيندلو يا د C په سيمه کې د اوبو پروژو پراختيا لپاره د اړين جواز ورکولو څخه انکار سره ټکر شو. د کميټې کار په 1999 کې د انتقالي پراوتراي ته رسيدو پورې دوام درلود. دا په 2010 کې د اسر ايلي گوند لخوا د فلسطيني پروژو د تصويب له امله ودرول شو چې په لويديځه غاړه کې د ميشته کيدو د پروژې تصويب ته يې مشروعيت ورکړي.

- د اوسلو تړون د اوبو مسله د وروستي حل خبرو اترو برخه گڼلې، او اسر اييل د ميكوروت شركت له لاري د اوبو ډيرې سرچينې كنترولوي، كوم چې د ځمكې لاندې اوبو استخراج كوي او په فلسطيني ټولنو يې پلوري د 2018 كال د نړيوال بانک د راپور شميرې په گوته كوي په لويديځه غاړه كې فلسطينيانو د ميكوروت شركت څخه 69 مليون مكعب ليتره اوبه وپيرل ترڅو د كورد اوبو مصرف 45٪ پوره كړي، چې اټكل كېږي د 209 مليون نفوس سره به د كورني مصرف اړتيا زياته شي په 2030 كال كې به د ورته راپور له مخې، په اوسط ډول د فلسطينيانو د سړي سرد اوبو مصرف په ورځ كې 63 ليتره وي (چې د پخوانيو راپورونو په پرتله لږ دی چې 70 ليتره يې ويلي دي)، چې د نړيوال روغتيا سازمان لخوا وړاندیز شوي لږترلږه (100 ليټرو) څخه كم دی، [23]

- په داسې حال كې چې په اوسط ډول اسر اييلي سړی 300 ليتره مصرفوي. د بڅښنې نړيوال سازمان د اسر اييلو د اوبو د سرچينو په اړه په چلند نيوكه كړې، يادونه يې وكړه چې اسر اييل فلسطينيانو ته يوازې د گڼو اوبو زيرمې چمتو كوي، چې ډير يې په اشغال شوې لويديځه غاړه كې موقعيت لري، پداسې حال كې چې د اسر اييلو غيرقانوني ميسټ ځايونو ته نامحدود اكملات رسېږي. [24]

- كرنه :

- د كرنې سكتور ونډه د ناخالص كورني توليد شاوخوا 5٪ ده. په داسې حال كې چې د اوبو لگولو ساحه له 4٪ څخه زياته نه ده (61٪) د جيريكو ولايت او د اردن د درې سيمه كې ده. [26] لويديځه غاړه په زراعتي لحاظ په څلورو برخو وېشل شوې ده:

نيمه ساحلي سيمه، چې شمال او ختيځ ته د فلسطينيانو په لاس كې د ساحلي ميدان او مرج بني عامر پاتې برخه ده، مساحت يې 400 زره دونيم اټكل شوی، د ځمكې لاندې اوبه او د باران كچه له 400 تر 600 پورې ده mm. په كلني ډول هلته كرل كېږي.

مرکزي غرنۍ سيمه، د كرنې ځمكې مساحت يو مليون دونيم دی، چې 80٪ يې زيتون، ورسې انگور او بادام، او په محدودو سيمو كې حبوبات او سبزيجات كرل كېږي. دا سيمه د لويديځې غاړې د لوړو غرونو په اوږدو كې د مردار سمندريه اوږدو كې غزیدلې ده، دا يوه نيمه وچه سيمه ده يو څرنگه اقتصاد چې وربښي هم په كې كرل كېږي.

د اردن د وادۍ سيمه چې د 400 زره دونيمو مساحت لري، د گرم اقليم ځانگړتيا ده چې د اوبو په شتون سره د مختلفو ډولونو كښت ته اجازه ورکوي. [27]

- په فلسطين كې د زيتون توليد :

- زيتون په لويديځه غاړه كې يوله خورا مهمو كرهنيزو فصلونو څخه شميرل كېږي، او د دوی كښت په شمالي او مركزي لوړو سيمو كې متمرکز دی چې په 2010 كې د زيتون ټوله سيمه شاوخوا 480 زره دونيم وه، د 7.5

مليون زيتون ونې. په کی دی ، په اوسط ډول کلنی تولید 20 زره ټنه د زيتون غوراو 11.7 زره ټنه زيتون چې د خورو لپاره چمتو شوي ، او 55 زره ټنه پيټ [28] [29] ، په ۲۰۱۹ ميلادي کال کې د زيتونو د توليد اندازه له تاريخي پلوه تر ټولو لوړه وه، ځکه چې ۴۰ زره ټنو تيلو ته رسېده، خو په ۲۰۲۰ ميلادي کال کې د اقليبي لاملونو له امله توليد کم شو او له ۱۱ زرو ټنو زيات نه شو، [۳۰] د باران اوبه د هغې مودې په جريان کې چې زيتون پخپري، د ټيټي تودوخې سربيره ، بيا د تودوخې څپې، د زيتونونو د راټيټيدو سره مرسته وکړه، د فلسطين د زيتونو توليد محلي اړتياوې پوره کوي، او لويديځ بانک په کال کې د 300 څخه تر 700 ټنو پورې صادروي، چې ډيرې عربي هيوادونو ته صادريږي. [29]

-خړوب شوي فصلونه :

-د خړوبو فصلونو په اړه، د ځمکې لاندې اوبو په سرچينو باندې د اسر اييلو بشپړ کنټرول د فلسطين د کرنيزو ځمکو پراختيا محدوده کړې او په کرنيزو محصولاتو کې د مهمو بدلونونو لامل شوی، ځکه چې فلسطينيان له افقي څخه عمودی پراختيا ته ليردول شوي، دا د اردن دره په کرهنيزو فصلونو کې ليدل کيدی شي، چې په تدريجي ډول د ليمو ميوو څخه سبزجاتو ته، بيا په وروستيو لسيزو کې د کجور کبست ته، کوم چې اوبو ته اړتيا لري. په پايله کې يې د اردن په دره کې کرهنيز استخدام او د نفوسو جوړښت اغيزمن کړ.

-چاپيريال :

په 2007 کې، اټکل شوی و چې د ټولو فاضله اوبو 38٪ (په کال کې 35 مليون متر مکعب) لويديځې غاړې ته بهيرې له مېشت ځايونو او بيت المقدس څخه تر لاسه کېږي. اسر اييلو د لويديځې غاړې په مستعمرو کې او په صنعتي زونونه رامېنځته کړي چې شاوخوا 200 فابريکې پکې شاملې دي چې ډيرې د غونډيو په سرونو کې موقعيت لري او د اوبو جريان يې گاونډيو فلسطيني سيمو ته تيرېږي. شواهد ښيي چې په دې تاسيساتو کې د ککرتيا مخنيوي تدابير نه دي تعقيب شوي، او د دوی جامد صنعتي کثافات اکثراً د فلسطين استوگني ټولنو ته نږدې سيمو کې راټولېږي او ډنډ کېږي. اسر اييل هم د چاپيريال ککروونکي صنعتونه د شنه کرنې په اوږدو کې د لويديځې غاړې سرحدونو ته نږدې سيمو يا صنعتي مېشت ځايونو ته ليردوی، د بيلگې په توگه، د حشره وژونکو فابريکه د کفر سبا څخه د تلکرم سره نږدې سيمې ته ليردول شوې وه، او خطرناک ککروونکي مواد. د فابريکې د اوبو ايستل د ليموونو ته زيان رسوي او په گاونډيو سيمو کې خاوره او د ځمکې اوبه ککروي. بله بيلگه يې په نيتانيا کې د گزدیکسون فابريکې له خپل پخواني موقعيت څخه ورته سيمې ته ليردولی دي ، چېرې چې د فابريکې جامد کثافات په آزاده هوا کې سوځول کېږي او بادونه ، معمولا لويديځ ، تور لوگي او زهرجن گازونه د استوگني سيمو او خلکو ته ليردوي.

-لويديځ بانک د 1993 د اوسلو ترون وروسته :

-د اوسلو د موافقې له مخې په لوېديځه غاړه کې د فلسطيني ادارې سيمې، چيرې چې تورژيرنگ د فلسطين تر ادارې او امنيتي کنترول لاندې سيمې په گوته کوي، په داسې حال کې چې سپک ژيرنگ د فلسطين او اسر اييلو تر گډ کنترول لاندې سيمې په گوته کوي، په داسې حال کې چې سپين رنگ د فلسطين او اسر اييلو تر کنترول لاندې سيمې په گوته کوي. د اسر اييلو تر مستقيم امنيت لاندې. نسواري رنگ د 1967 کال جگړې راهيسې د اسر اييلي ميشت ځايونو بلاکونه بڼې

-د ۱۹۹۳ کال د سپتمبر په مياشت کې د فلسطين د ازادۍ سازمان او د اسر اييلو حکومت د اوسلو تړون لاسليک کړ چې په کې د دواړو خواوو ترمنځ متقابل پيژندنه او د ۲۴۲ پريکړه ليک پر بنسټ د فلسطين د مسئلې د دايمي حل لپاره د خبرو اترو د لارې پيل کول شامل وو.

-د دوی په غوښتنه کې د 1967 په سرحدونو (لوېديځه غاړه او غزې تر انګه) کې د فلسطيني دولت رامینځته کول منل شوي. د اصولو اعلاميه او ورپسې تړونونه د يوې انتقالي دورې لپاره د فلسطين د خپلواکې ادارې (د فلسطين ملي اداره) رامینځته کول په گوته کوي چې پدې کې به د دايمي حل لپاره موافقه وشي. د حکومت کولو واک او د اسر اييلو نيوک واک سره د هغې اړيکې. په 2000 (کمپ ډيويد) او 2001 (شرم الشيخ) کې د دايمي دريځ د خبرو اترو له ناکامۍ سره، انتقالي مرحله د فلسطين د اداري خودمختاري په اړه دوام لري، د مسلو په اړه پاتې وضعیت سره د "دايمي دريځ خبرو اترو ته پاتې شوی".

-: د اوسلو تړون کې د لوېديځ بانک سيمې :

-په 1993 کې د اوسلو تړون له لاسليک وروسته، په 1994 کې د ختيځ بيت المقدس په استثنا سره، په 1994 کې د فلسطينيانو د نفوس په مرکزونو کې د فلسطين د خپلواکۍ اداره جوړه شوه، کوم چې د رسيدو دمخه د انتقالي پړاو په توګه پيژندل کيده. دايمي حل بولي.

-د لوېديځې غاړې سيمه په دريو برخو ویشل شوې وه:

-سيمه "الف"، چې د نفوس لوی مرکزونه پکې شامل دي، چيرې چې پخپله واکمنه اداره د ملي ادارې او داخلي امنيت مسوليت لري،

-اوساحه "ب"، چيرې چې فلسطينيان مسؤل دي. د ملي چارو اداره کولو لپاره،

-په داسې حال کې چې اسر اييل د C سيمه امنيت ساتي، چې د بشپړ اسر اييلو تر کنترول لاندې ده،

-د لوېديځې غاړې ډيری ناامنه سيمې، د اوبو سرچينې، د اردن دره، سرحدي سيمه، استوګنځايونه او سرکونه شامل دي. د ځينو کوچنيو فلسطيني ټولنو سربيره نږدې نږدې.

بیت المقدس او میشت ځایونو څخه:

-د فلسطین ادارې د لویدیځې غاړې او غزې په ترانگه کې فلسطینیانو ته د پاسپورتونو د صادرولو واک ترلاسه کړ، نو دوی باید د دې او د لویدیځې غاړې اوسیدونکو ته د مختص شوي اردني پاسپورت ترمنځ انتخاب وکړي.

-د فلسطین اداره د اسر اییلو د ملکي ادارې سره په همغږۍ کې په A او B سیمو کې میشتو فلسطینیانو ته د هويت کارتونه او مدني کاغذونه ورکوي.

-د فلسطین ملي ادارې د 1994 کال د قاهرې د موافقې سره سم د اسر اییلو د هوایي ډگر ادارې سره په څنگ کې د النبی کراسنگ (د فلسطین په نوم الکراما کراسنگ) کې جزوي نظارت ترلاسه کړ چې د فلسطین او د آزادۍ سازمان ترمنځ د اوسلو اصولو اعلاميې تعقیبوي. د اسر اییلو حکومت، تر هغه وخته پورې چې نیواکگرو چارو اکوپه 2000 کې د انتفاضې وروسته په پوله کې د فلسطینیانو شتون پای ته ورساوه، او دا کرښه اوس هم د اسر اییلو تر کنترول لاندې ده، چې په پوله کې حرکت او امنیت کنترولوي او د سامان او مسافرینو د معاینې او اجازه ورکولو واک لري. یا د فلسطین خاورې ته د هرچا د ننوتلو او وتلو څخه منع کوي، پداسې حال کې چې د فلسطین د تیریدو اداره په جیریکو (الکراما کراسنگ) کې د فلسطیني ادارې ساحو کې دننه یوې نقطې ته تللي.

-تصفیه:

-د تړون له لاسلیک وروسته د لنډې مودې لپاره د میشت ځایونو جوړول کنگل شوي وو، خو وروسته بیا په لوړ سرعت سره پیل شول، ځکه چې د اسر اییلي میشتو شمیر دوه چنده شو او د لویدیځې غاړې په لویو سیمو کې میشت ځایونه پراخ شول.

-اسر اییل، د فلسطین له ادارې سره په موافقه کې، د بای پاس سرکونو شبکه پراخه کړه اقتصاد/پرانیسټي پلونه

-په 1994 کې، د فلسطین ادارې او د اسر اییلو حکومت هغه څه لاسلیک کړل چې د پاریس اقتصادي پروتوکول په نوم پیژندل کېږي، کوم چې په انتقالي دوره کې د ادارې او اسر اییلو ترمنځ د اقتصادي اړیکو تنظیم کولو تړون دی. څیړونکي پدې باور دي چې د دې تړون شرایط د اعلان شوي هدف سره مطابقت نلري، چې دا د خپلواک فلسطین اقتصاد ته وده ورکول دي، بلکه، دا تړون په اسر اییلو باندې د فلسطین د اقتصاد انحصار، د هغې په لومړیتوبونو او د هغې لپاره د خدمت کولو لپاره یې د پام وړ وده کړې.

-په دې تړون کې د فلسطین او اسر اییلو اقتصادونو ترمنځ د گمرکي اتحادیې سیستم ساتل، او د دواړو خواوو ترمنځ د اقتصادي پولونښتوالی، د هغه باورمو اوقت بدلول چې د نیواکگرواک سره د موافقې له لاسلیک کولو دمخه شتون درلود په یوه قراردادي اړیکو کې چې د دواړو خواوو ترمنځ موافقه شوې وه. دوه

اړخونه د گمرکونو اتحادیه د فلسطین او اسراییلو سیمو ترمنځ د سوداګرۍ د آزادۍ پر بنسټ ولاړه ده، او د ځینو استثناوو سره د نورو اړخونو په وړاندې د یوې سوداګرۍ پالیسۍ ته د دواړو خواوو ژمنتیا. پروتوکول د مالیاتو راتولولو میکانیزم تنظیم کړ، د مالیاتو پاکول او د اسراییلو او فلسطین ادارې ترمنځ گمرکونه، او ځینې مقررات یې په ګوته کړل چې په اسراییلو کې د کارګرانو کار تنظیموي.

-د نړیوال بانک د 2013 راپور له مخې، د اسراییلو بندیزونه د لویدیځې غاړې په C سیمه کې د فلسطین د اقتصادي پرمختګ مخه نیسي.

-اداري وېش او نفوس:

: د لویدیځې غاړې اداري څانګې او د فلسطین د ملي ادارې والیان

په 1995 کې د فلسطین ملي ادارې په راتګ سره، د لویدیځې غاړې ښارونه په 11 ولایتونو کې تنظیم شوي:

د لویدیځ بانک ولایتونه او د نفوس شمیرې:

شماره	ولایت نوم	نفوس اندازه	د 2017 سرشمیرنه
1	جنین	281,156 314,866 10.9	
2	توباس	56,642 60,927 2.1	
3	طولکرم	168,973 186,760 6.5	
4	نابلس	348,023 388,321 13.5	
5	قلقیلیه	100,012 112,400 3.9	
6	سلفیت	64,615 75,444 2.6	
7	رام الله او البریج والیتونه	310,218 328,861 11.4	
8	جیریکو	46,718 50,002 1.7	

	389,298 435,483 15.1	بيت المقدس	9
	194,095 217,400 7.5	بيت لحم	10
	620,417 711,223 24.7	حبرون	11
	2.881687 2,299,011	مجموعه	12

-کار او د عايد سرچينې :

-د لويديځې غاړې په جنوب کې د زيتون راتولول د فلسطين په ټولنه کې د عايد يوه سرچينه گڼل کېږي
 -د 2013 لپاره د فلسطين د مرکزي احصايې ادارې ارقام ښيي چې 16.9٪ فلسطيني کورنۍ په عامه سکتور کې په کار کولو سره ژوند کوي پداسې حال کې چې 24.7٪ په خصوصي سکتور کې په منظم معاش او 21.4٪ په غير منظم معاش سره کار کوي، او 19.7٪ د فلسطينيانو کورنۍ په اشغال شويو سيمو او استوگنځايونو کې د کار کولو له لارې ژوند کوي، د بهر څخه پيسې د 11.5٪ فلسطيني کورنيو لپاره اضافي عايد جوړوي.
 -کرنه او د څارويو پالنه د فلسطين د 19.9٪ کورنيو لپاره د عايد سرچينه جوړوي، [38] په داسې حال کې چې د دواړو جنسونو لپاره منځنۍ بيکارۍ 16.2٪ ته رسيدلې. [39]
 -د جلا کولو ديوال د لويديځې غاړې ډيره برخه له مينځه وړې ده

2000 انتفاضه - د اسر اييلو يرغل - ديوال

-د 2000 کال په دويمې کې د دايمي حل لپاره د کمپ ډيوپ د خبرو اترو له ناکامۍ سره او الاقصی جومات ته د ايريل شارون له پارونکي ليدنې وروسته ، د فلسطين انتفاضه چې د دوهمې انتفاضې يا د الاقصی انتفاضې په نوم پيژندل کېږي منځ ته راغله .
 -د 2002 په اپريل کې، اسر اييلي ټانکونو د لويديځې غاړې په ښارونو او کليو يرغل وکړ او د فلسطيني ادارې وسله وال ځواکونه يې له مينځه يوړل [40] د ايريل شارون په مشرۍ د اسر اييلو حکومت په خپل منځ کې د جلا کولو ديوال جوړول پيل کړل د لويديځې غاړې دننه فلسطينيان، د فلسطين د بريدونو څخه د اسر اييلو د ساتنې په هدف سره. د ديوال لارې د فلسطين د ځمکې لويې سيمې سره ضميمه کړې، او د فلسطين د خلکو د محاصرې په سختولو کې يې مرسته کړې، د دوی ملي اقتصاد يې ضعيف کړی او ټول ښارونه يې د دوی له شاوخوا څخه جلا کړي دي.

سرچینه: ویکی پیدیا

پنځم: یهودی میشت ځایونه:

اسرائیلی میشت ځایونه او تاریخی پس منظری:

-د 1967 دمخه، شنه کرښه - د 1949 د اوربند په تړونونو کې رامینځته شوې - په حقیقت کې د اسراییلو ختیځ سرحد و. په هغه وخت کې د اسراییلو په سلو کې ۷۸ هغه خاوره شامله وه چې د ۱۹۴۸ کال نه مخکې د فلسطین د برتانیې د واکمنۍ له مخې پلي کیدله. په هرصورت، نه اسراییلو او نه هم گاونډیو عربو هیوادونو هیڅکله دا ځمکې د رسمي دولتي پولو په توګه په رسمیت نه دي پېژندلي، که څه هم ډیرو نړیوالو ټولنو لا دمخه په پام کې نیولي. وه.

د 1967 څخه وروسته:

-د ۱۹۶۷ کال د جون په پنځمه د اسراییلو او گاونډیو عربو هیوادونو مصر، سوډې او اردن ترمنځ جګړه پیل شوه چې د نورو عربو هیوادونو له خوا یې ملاتړ کیده. د جګړې پر مهال اسراییلو لویدیځه غاړه، د غزې ترانګه، د سینا ټاپووزمه او د گولان غرونه اشغال کړل - په پایله کې یې د جګړې د مخکینۍ سیمې په پرتله درې برابره لویه سیمه ترلاسه کړه. د دې ځمکو څخه، اسراییلو د گولان غرونه او د ختیځ بیت المقدس (پخوا د اردن تر کنټرول لاندې) شاوخوا ځمکې ضمیمه کړې او په دې ځمکو یې خپل قوانین پلي کړل. د ۱۹۶۷ کال د جولای په ۱۴ نیټه د جګړې له پای ته رسیدو شاوخوا یوه میاشت وروسته د کیبوتز غورځنګ د سوډې د گولان په لورو کې د کیبوتز میروم گولان په اشغال شویو سیمو کې د اسراییلو لومړنی میشت ځای جوړ کړ. د ۱۹۶۷ کال د سپټمبر په ۲۷ مه په لوېدیځه غاړه کې د کفار ایتزیون لومړنی میشت ځای د اسراییلي اتباعو د یوې ډلې لخوا د اسراییلي چارواکو د فشار په پایله کې جوړ شو، چې په هغو کې هغه کورنۍ هم شاملې وې چې د ۱۹۴۸ کال له جګړې مخکې په سیمه کې اوسېدې.

-په عموم کې، د 1967 جګړې وروسته اسراییلی حکومت په فلسطین کې د اسراییلي اتباعو د استوګنې په اړه روښانه دریځ نه درلود (پرتله له ختیځ بیت المقدس،).

- ډیرو اسراییلي وزیرانو د دې ډول جوړجاړي مخالفت وکړ ځکه چې دوی غواړي د اشغال شوې سیمې د راتلونکو خبرو اترو لپاره د معاملې په توګه وکاروي. په هرصورت، دا وضعیت په چټکۍ سره بدل شو.

-د ۱۹۶۷ کال د جون په ۱۳ مه د اسراييلو وزير يگال الون چې د وزير انود جورجاري د کميټې مشري يې کوله، حکومت ته د « ځمکو د راتلونکي اوله کپوالو سره د چلند د لارو چارو » په اړه يو وړانديز وړاندې کړ. دا يو ستراتيژيک پلان وه چې موخه يې د اسراييلو د خاورې پراخول دي، استدلال کوي چې دا ډول هڅه د اسراييلو د امنيت ساتلو لپاره اړينه ده. د الون اصلي پلان د اردن په دره او د سويل لويديځې غاړې په صحرايي سيمو کې د اسراييلو د ميشت ځايونو د جوړولو وړانديز وکړ ترڅو په هغو سيمو کې د اسراييلو شتون يقيني کړي چې د فلسطينيانو ډير نفوس ونه لري، او په رسمي توگه د دوی د يوځای کولو لپاره د لومړني گام په توگه وي..

-د **الون پلان** - چې په 1970 کې پراخ شو ترڅو د لويديځې غاړې نږدې نيمايي برخه پکې شامله کړي - هيڅکله په رسمي ډول د حکومت لخوا تصويب نه شو. په هرصورت، د اشغال په لومړۍ لسيزه کې، دا پلان د کارگر گوند په واک کې د حکومتونو په مشرۍ د اسراييلي حکومتونو د کړنو لپاره د بنسټ په توگه کار کاوه، تر هغه چې ليکود گوند په 1977 کې واک ته ورسيد، د لومړۍ لسيزې په جريان کې، د اسراييلو حکومت پيل شو. د نږدې 4,500 ميشته اوسيدونکو لپاره د شاوخوا دېرش ميشت ځايونو جوړول چې ډيري يې په پلان کې په شامل شوو سيمو کې دي.

-د ۱۹۶۷ کال له جگړې وروسته :

په نړيواله کچه د ۱۹۶۷ کال د جگړې په پايله کې دوه مهې پېښې رامنځته شوې: د ۱۹۶۷ کال د سپټمبر په لومړۍ نېټه د سوډان په خرطوم کې د اتو عربو مشرانو په يوه غونډه کې د اسراييلو پروړاندې د مبارزې د دوام غوښتنه وکړه. اسراييلي ځواکونه له هغو عربي سيمو څخه چې د جون د پنځمې نيټې له يرغل راهيسې نيول شوي دي. د خرطوم د پرېکړې له سخت دريځ سره سره ځينو بيا دا لومړی ځل وگانه چې عربي مشرانو د اسراييلو له خوا د اشغال شويو سيمو د بېرته نيولو لپاره له ډيپلوماسۍ کارواخيست او په حقيقت کې لومړی ځل وه چې اسراييل يې له خپلو پخوانيو پولوسره په رسميت وپېژانده. د ۱۹۶۷ کال د نوامبر په ۲۲ نيټه ملگرو ملتونو د امنيت شورا ۲۴۲ نمبر پرېکړه ليک تصويب کړ، چې په اساسي توگه يې پر اسراييلو غبر کړی وه چې د جگړې پر مهال د نيول شوو سيمو څخه ووځي دا پرېکړه ليک، چې په متفقو توگه تصويب شو، د اسراييلو او گاونډيو ترمنځ د سولې لپاره شرط وضع کړل، کوم چې په حقيقت کې شنه کړښه د توافق شوي سرحد په توگه په رسميت پيژني، د ملگرو ملتونو د فلسطين د ويشلو د پلان برعکس، د 1947 کال د نومبر په 29 د عمومي اسامبلې لخوا تصويب شو. (۱۸۱ پرېکړه ليک وه .

-د ليكود گوند :

وروسته له دې چې ليكود گوند په ۱۹۷۷ کال کې حکومت جوړ کړ، د نړيوال صهيونستي سازمان د تصفيې د ځانگې مشر ميتياهو ډروبلس په لويديځه غاړه کې د اوسيدو لپاره د وخت چوکاټ سره يو جامع پلان چمتو کړ. نړيوال صهيونستي سازمان يو غير دولتي سازمان دی چې په ۱۸۹۷ کې رامینځته شوی چې د اسر اييلو د حکومت څخه مالي ملاتړ ترلاسه کوي او په حقيقت کې د مېشت ځايونو د جوړولو لپاره د اسر اييلو د حکومت د يوې برخې په توگه کار کوي. د ډروبلز پلان وويل چې "د يهودي ټولنو ملي شتون د دولت د امنيت لپاره حياتي دی ... پدې کې بايد هيڅ شک شتون ونلري چې زموږ په اراده کې د يهودو او سامريه (لويديځه غاړه) د تل لپاره ساتل ... د يهودو او سامريه د تل پاتې کيدو په اړه زموږ د ارادې په اړه د لږ څه شک لري کولو تر ټولو غوره او خورا مؤثره لاره "دا په دې سيمو کې د گړندي جوړونې کمپاين دی." ايريل شارون، د هغه وخت د کرنې وزير او د وزيرانو د مېشت ځايونو د کميټې رييس، هم د لويديځې غاړې ډيره برخه د اسر اييلو د امنيت لپاره دارينې سيمې په توگه تعريف کړه، او د استوگنځايونو جوړول يې د ضميمه کولو لپاره يولومړنی اقدام وباله. هغه پلان، چې هغه د اسر اييلو حکومت ته وړاندې کړ، .

-د ۱۹۷۷ کال د سپتمبر په ۲۹ نېټه د پولې په اوږدو کې د بدلون راوستلو د يوې مهېې وسيلې په توگه د شپې کرنې دواړو غاړو ته د فلسطيني ټولنو ترمنځ د بفرزون د جوړولو غوښتنه وکړه. اقتصادي هڅونې او د شپې کرنې نږدې والي د حکومت لپاره دا اسانه کړې چې د اسر اييلو اتباع راغلب کړي ، د دوی د ژوند معيار بڼه کولو په لټه کې ، مېشت ځايونو ته. مخه کړی .

- له بلې خوا، د ډروبل پلان پلي کولو موخه دا وه چې په عمده توگه د گوش ايمونيم د غړو لخوا د قوي ايديالوژيکي هڅونې سره، چې د لويديځې غاړې د "غرنۍ پټې" په آبادولو کې يې ډډه نه کوله، کوم چې. د فلسطين د نفوس ډير کثافت درلود.

د مصر او اسر اييلو د سولې خبرې:

-د ۱۹۷۰ لسيزې په وروستيو کې د مصر او اسر اييلو د سولې خبرو اترو په جريان کې، د دواړو هيوادونو ولسمشرانو پرېکړه وکړه چې د فلسطين د خپلواکۍ لپاره د يو پلان په اړه خبرې اترې پيل کړي، يو سياسي جوړښت چې د فلسطين د ازادۍ سازمان لخوا رد شوی وه. د ۱۹۷۸ کال په وروستيو کې د اسر اييلو د ليکود لومړي وزير ميناچم بيگن لخوا وړاندې شوی پروگرام، په لويديځه غاړه کې د اسر اييلي يهودانو د مېشتېدو په ترڅ کې د فلسطيني دولت جوړېدل رد کړل. د بيت المقدس قانون د ۱۹۸۰ کال د جولای په ۳۰ نېټه د

اسرائیلود پارلمان له خوا تصویب شو، چې پکې ویل شوي وو چې «بیت المقدس، بشپړ او متحد، د اسر اییلو پلازمېنه ده»، او د مصر د ولسمشر انور سادات (د اکتوبر ۶، ۱۹۸۱) وژنه د پای ته رسیدو لامل شوه.

د څاڅکوپلان :

په ۱۹۸۳ کې، د ډراپز پلان له پای ته رسیدو وروسته او د ۲۲,۸۰۰ اوسیدونکو سره چې لا دمخه په لویدیځه غاړه کې میشت دي، نړیوال صهیونیست سازمان او د لیکود حکومت د ۱۰۰,۰۰۰ په نامه د میشت ځایونو لپاره یو نوی ماسټر پلان خپور کړ چې دا شمیره یې ټاکلې ده. د ټولو میشتو خلکو لپاره د هدف په توګه چې د راتلونکو دريو کلونو په پای کې به په لویدیځه غاړه کې اوسېږي. پداسې حال کې چې حکومت د دې دورې په پای کې ۲۳ نوي میشت ځایونه رامینځته کړل، لکه څنګه چې پالن شوي، دا د میشتیدونکو پلان شوي شمیر ته رسیدو کې پاتې راغلی، چې د ۱۹۸۶ په پای کې شاوخوا ۵۱,۰۰۰ ته رسیدلې.

لومړی انتفاضه :

د ۱۹۸۷ کال د سپتمبر په شپږمه د لومړي انتفاضې پیل د فلسطین د اشغال له منلو څخه د انکار بڼکاره نښه وه. د فلسطین انتفاضه، او د اسر اییلو حکومت د میشت ځایونو د شمیر د زیاتولو هوډ، دا مسله د نړیوال ډګر مرکز ته راوړه.

د پاچا حسین پریکړه :

د ۱۹۸۸ کال د جولای په ۳۱ مه د اردن پاچا حسین خپله پریکړه اعلان کړه چې په لویدیځه غاړه کې د اردن ټولې دعوای پرېږدي. د هغه په اعلامیه کې د فلسطینیانو له غوښتنې څخه چې د دوی د خپلواکۍ حق په رسمیت وپېژني، ملاتړ کوي. درې نیې میاشتي وروسته، د نومبر په ۱۵، ۱۹۸۸، د فلسطین ملي شورا (د فلسطین د آزادۍ سازمان پارلمان) د الجزیره په نامه یو پریکړه لیک تصویب کړ، چې په هغه کې د ملګرو ملتونو ۲۴۲ پریکړه لیک تصویب شو او په بڼکاره ډول د اسر اییلو دولت په رسمیت وپېژندل شو. په ۱۹۹۱ کې، د اوږدو ډیپلوماتیکو هڅو له ناکامۍ وروسته، د متحده ایالاتو ولسمشر جورج بوش اعلان وکړ چې هغه به د اسر اییلو پوره تضمین په دې شرط وکړي چې د استوګنځایونو د جوړولو په منجمد کولو موافقه وکړي. د دواړو هېوادونو ترمنځ په اړیکو کې دغه کرکېچ یو له اصلي لاملونو څخه وه چې د ۱۹۹۲ کال د جون په ۲۳ نېټه کارګر ګوند انتخابات وګټل او د لیکود حکومت استعفا ته اړ شو. دا یوازینی ځل وه چې امریکایانو اسر اییلو ته د میشت ځایونو د جوړولو سزا ورکړه.

د کارگر گوند :

د همدې کال د جون په ۱۳ مه د يتزاک رايين په مشرۍ د کارگر حکومت جوړ شو. د ټاکنو څخه دمخه، رايين ژمنه وکړه چې "ملي لومړيتوبونه بدل کړي" او په مېشت ځايونو کې به د پام وړ پانگه اچونه کوي. د دغه حکومت رامنځ ته کېدل داسې انگېرنې رامنځته کړې، چې په لوېديځه غاړه کې به د اسر ائيلود اوسېدو پروژې ودرېږي او يا به ورو شي. د ۱۹۹۳ کال د سپټمبر په ۱۳ د اسر ايلو او د فلسطين د آزادۍ سازمان دواړو لخوا د اصولو د اعلاميې (اوسلو اول) لاسليک دا تاثير پياوړی کړ.

- په هر صورت، د سپينې ماڼۍ په لان کې لاسليک شوې اعلاميه په واضح ډول د جورجياي يادونه نه کوي. په حقيقت کې، دې کليدي مسلې ته يوازېنې مرجع د وروستي دريځ په نوم د خبرو اترو په جريان کې د مسلې په اړه د بحث کولو موافقه وه. تر هغه چې يوې دايمي موافقې ته ونه رسېږي، په دې تړون کې راغلي چې "اسر ائيل به د داخلي امنيت، بهرني امنيت، او د ښارگوټو او اسر ايلو عامه نظم مسوليت په غاړه ولري".

اوسلو :

د لويدیځې غاړې او غزې تړانگې لنډمهاله تړون (اوسلو چې د سپټمبر په 28، 1995 کې لاسليک شو، په ډاگه يې کړه چې "هيڅ اړخ به نه پيل اونه کوم گام پورته کړي چې د لويدیځې غاړې او غزې په تړانگه کې وضعيت بدل کړي ترڅو د پايلې په تمه وي. د وضعيت خبرې اتري "دايمي". د دې مادې ترڅنگ د اسر ايلو حکومت له امريکايي ادارې سره ژمنه کړې وه چې نوي مېشت ځايونه به نه جوړوي او د دوامدارې پراختيا مخه به نيسي. په هر صورت، ژمنه مشخصه وه: اسر ايلو وويل چې دا به يقينا د موجوده مېشت ځايونو د اوسيدونکو د "طبيعي ودې" اړتياو ته ځواب ووايي. له همدې امله، دا به په ځينو لويو سيمو کې پلي نشي، او د نږدې 10,000 اپارتمانونو د جوړولو بشپړولو ته به اجازه ورکړي چې ساختماني چارې يې د تير حکومت په دوره کې پيل شوي.

په حقيقت کې، د اوسلو تړون او د سپټمبر 2000 د تصويب تر منځ د کلونو په اوږدو کې په لويدیځه غاړه او غزې تړانگه کې د استوگنځايونو توليز شمير 54٪ ډير شوی.

د دې اوو کلونو په اوږدو کې د مېشتو خلکو شمير له 100,500 څخه 191,600 ته لوړ شوی، چې نږدې 90٪ زياتوالی دی. د دې ودې لوړوالی په 2000 کې د اسر ايلو د لومړي وزير ايهود بارک او د کارگر- شاس ايتلافي حکومت وه.

د کلنتن معیارونه :

د 2000 کال د دسمبر په 12 په واشنگتن کې د اسراییلو او فلسطینیانو ترمنځ د خبرو اترو په ترڅ کې، د دواړو خواوو ترمنځ د شخړې د حل کولو وړاندیز ولوستل شو. دا وړاندیز، چې د کلنتن معیارونو په نوم پیژندل شوی، د "ځمکې تبادلي" مفکوره شامله وه. دا فورمول د دوو اصولو پر بنسټ ولاړو: د وروستي دريځ حدود ټاکلو لپاره د یوه اساس په توګه د شپې کرښې کارول؛ د "حقیقت د ځمکې" پیژندل، یعنې د استوګنې ځایونه، یو عامل دی چې د دې سرحدونو په ټاکلو کې په پام کې نیول کېږي.

د کلنتن معیار وړاندیز وکړ چې د فلسطین دولت رامینځته کول باید د لویدیځې غاړې له 94٪ څخه تر 97٪ پورې وي.

لویدیځ. د معیارونو له مخې، د میشت ځایونو بلاکونه - په کوم کې چې نږدې 80٪ میشت وګړي اوسېږي - له اسراییلو سره ضمیمه شوي. د جبران په توګه، د 1967 څخه مخکې د اسراییلو خاوره د غزې په تړانګه کې اضافه کېږي. د متحده ایالاتو د ولسمشر بل کلنتن په منځګړیتوب د خبرو اترو له ناکامۍ سره سره، د "ځمکې د تبادلي" اصول له لاسه ورنکړل. دا حقیقت د 2011 په جنوري کې په ګوته شو، کله چې الجزیرې د 2008 په اوږدو کې د اسراییلو د حکومت لخوا د ایهود اولمپرت په مشرۍ او د فلسطین د ازادۍ سازمان / فلسطین ملي ادارې لورپورو چارواکو لخوا د خبرو اترو د برخو اسناد خپاره کړل. اسنادو څرګنده کړه چې د وروستیو سرحدونو په اړه د دواړو خواوو ترمنځ خبرې د "ځمکې د تبادلي" پر اصولو ولاړې وې.

دوهمه انتفاضه:

د 2000 کال د سپتمبر په 27 مه په کمپ ډیویپ کې د اسراییلو او فلسطینیانو ترمنځ د خبرو اترو پړاو (چې له هغه وخت راهیسې د کمپ ډیویپ په نامه یادېږي) له ناکامۍ سره پای ته ورسیده، د غزې په تړانګه او لویدیځه غاړه کې دوهمه انتفاضه پیل شوه. د خبرو اترو ناکامی او همدا راز دا چې د جورجیا چارې په پوره سرعت سره روانې دي، د دې دویم پړاو خونړۍ جګړې اصلي لاملونه وو، چې دا ځل په ځانګړي ډول له تاوتریخوالي ډک وو. د 2001 کال د مارچ په 7، د لیکود ګوند ایریل شارون د بارک پرحای د لومړي وزیر په توګه وټاکل شو. شارون د ډیرو کلونو لپاره د "تنظیمونو معمار" او د دوی د تاسیس تر شا اصلي محرک ځواک ګڼل کیده. واک ته د هغه راتګ د دې نېشه وه چې د خبرو اترو دا دوره باید د اسراییلو یو اړخیزه پالیسي بدله کړي.

ديوال :

-د (محفوظ) ديوال نقشه د لويديځې غاړې ساحه بڼې چې د فلسطينيانو لپاره به تړل کېږي

-په هرصورت، د اسر اييلو حکومت پريکړه نده کړې چې د لومړي وزير ايهود بارک د دورې تر پای پورې د لويديځې غاړې (وروسته "ديوال") څخه د اسر اييلو جلا کولو لپاره خنډ رامینځته کړي. د اسر اييلو په وړاندې تکراري ځانمرگو بريدونو او دا احساس چې دوی په ستونزو کې دي ډير اسر اييليان د دېوال جوړولو ملاتړ کوي. په نهایت کې، دا نظر د نوي ټاکل شوي لومړي وزير ايريل شارون لخوا تصويب شو، چې په پيل کې د دې پروژې مخالف و، پدې باور وه چې دا د ميشته کيدو پروژې راتلونکي او د لويديځې غاړې د اسر اييلو کنترول ته گواښ دی. په هرصورت، د ديوال ځانگړې لاره يوازې په ډيره محدوده ساحه کې د شنه کرنې سره سمون لري.

-يوله اصلي دليلونو څخه چې د اسر اييلو حکومت پريکړه وکړه چې ديوال ته لاره هواره کړي لکه څنگه چې بې وکړل دا هيله وه چې د امکان تر حده ډير ميشت ځايونه په لويديځه غاړه کې پريږدي. دا پريکړه په لويديځه غاړه کې د ديوال د جوړولو او په عمل کې د اسر اييلو دولت په لويديځ کې د ځمکې ضميمه کولو لپاره وه. دا لاره هم د پخوانۍ پولې په پرتله ډيره اوږده وه. پداسې حال کې چې د لويديځې غاړې او اسر اييلو ترمنځ پوله د 1967 څخه دمخه 313 كيلومتره اوږده وه، د ديوال پلان شوې لاره شاوخوا 812 كيلومتره اوږده شوه (د جنوري 2011). د لويديځې غاړې 8.6٪ د ديوال لويديځ اړخ کې موقعيت لري، او 49 ميشته ځايونه پکې شامل دي چې د 190,000 ميشته خلکو لخوا ميشته دي. د 2011 کال په جنورۍ کې اسر اييلو د 515 كيلومتره ديوال د جوړولو چارې بشپړې کړې، په داسې حال کې چې 45 كيلومتره ديوال تر کار لاندې دی.

-په 2004 کې، ديوال په نړيوال ډگر کې د انديښنې او نيوکو مرکز وه، کله چې په هاگ کې د عدالت نړيوالې محکمې د هغې د مشروعيت موضوع وڅيړله. د 2004 کال د می په 6، د عدالت نړيوالې محکمې په دې موضوع کې خپل مشورتي نظرونه وڅيړل، او پريکړه يې وکړه چې ټوله جوړونه غيرقانوني ده. سربيره پردې، محکمې وموندله چې په لويديځه غاړه کې د ژور ديوال جوړول د نړيوالو قو ائينو څخه سرغړونه ده. د عدالت نړيوالې محکمې پر اسر ايلو غبرگې چې په لويديځه غاړه کې دې د ديوال له جوړولو ډډه وکړي، د دې ترڅنگ دې هلته جوړی شوي پرزې ليرې کړي او فلسطينيانو ته دې د مادي زيانونو جبران ورکړي. اسر اييلو د امريکا په ملاتړ سره د محکمې پريکړه رد کړه.

د سرک نقشه :

د 2003 کال د اپریل په میاشت کې، د دولتونو او نړیوالو ادارو څخه جوړه شوې څلور اړخیزه ډله چې د اسر اییلو-فلسطین په خبرو اترو کې (ملګري ملتونه، متحده ایالات، اروپایي اتحادیه اورو سیه) معرفي شوه، "د فعالیت پربنسټ د یوې لارې نقشه" د اسر اییلو او فلسطین د شخړې دایمي دوه دولتي حل لاره. په خبرو اترو کې د پرمختګ په لورد لومړي ګام په توګه، څلور اړخیزې غوښتنې دواړه خواوو ته وړاندې کړې، او د هغې په اصلي عناصرو کې د فلسطین وسله وال بریدونه ودرول او په وروستي غوښتنو کې د "طبیعي ودې" په نوم د ودانیو جوړول شامل وو. او د تصفیې د پوستو سمدستي له منځه وړل چې د 2001 کال د مارچ څخه وروسته تاسیس شوي. کله چې د شارون حکومت لوړه وکړه. (د کلونو لپاره اسر اییلو په پراخه کچه "طبیعي وده" کارولې ترڅو پدې دوره کې سیمې ته د نوو میشته خلکو مهاجرت شامل کړي). د سرک نقشې ته د اسر اییلو د حکومت د ژمنې په اړه د پرله پسې څرګندونو سره سره، ده د میشت ځایونو جوړولو ته دوام ورکړ او د نوي میشت ځایونو له مینځه وړلو څخه یې ډډه وکړه.

-د سرک د نوې نقشې اجنډا په ګوته کړه چې شخړه باید د 2005 پای ته رسیدو دمخه ودریږي. په 2011 کې، پنځه کاله وروسته، داسې انګیرل کیدی شي چې د سرک د نقشې اصلي اغیزه د لومړي وزیر شارون فشارو په چې د خپل نوبت سره مخ شي. ، چې وروسته د "بې ځایه کیدو پلان" په نوم پیژندل شوی.

د جلا کولو پلان :

یوه نقشه چې په 2000 کې د غزې په ترانګه کې د یهودي میشت ځایونو بنودنه کوي، مخکې له دې چې په 2005 کې د دوی ایستل شي *Soure: PASSIA* د پراخولو لپاره کلیک وکړئ

-یوه نقشه چې په 2000 کې د غزې په ترانګه کې د اسر اییلو میشت ځایونه په 2005 کې د دوی له وتلو دمخه بنې سور *PASSIA* :

د ۲۰۰۳ کال د دسمبر په ۱۹ د اسر اییلو صدراعظم شارون د غزې له ترانګې څخه د وتلو پلان اعلان کړ. دا پدې معنی ده چې په دې سیمه کې د میشت ځایونو او پوځي اډو تخریب او ویجاړول او د 1967 کال د جون په 4 د سرحدونو ته د اسر اییلو ځواکونو وتل.

هغه *Dov Weisclas* ته خبر ورکړ، چا چې د *MK* د رییس په توګه دنده ترسره کوله

شارون خواب ورکوي، هارتزد هغه دلیلونوپه اړه چې د دې بدلون لامل شوي: "د جلاکیدو پلان د ولسمشر بوش د فورمول محافظه کاره بڼه ده ... دا مورته یوازې د فارمالین سمه اندازه راکوي او پدې توګه پرته له کوم سیاسي پروسې سره. فلسطینیان." ویسکلاس زیاته کړه: "لکه څنګه چې د لویو بلاکونو (د میشت ځایونو) په اړه، جلاکیدل یو داسې حالت راوړی چې موږ د خپل ډول لومړی امریکایي اعلامیه ترلاسه کوو چې دوی به د اسراییلو برخه وي." ویسکلاس یادونه وکړه، "اریل شارون کولی شي ووايي چې دلته جدي اقدام شتون لري چې د 240,000 میشته ځایونو څخه 190,000 سره به مرسته وکړي چې له خپل ځای څخه ونه وځي".

-دا مفکوره یو ښه بنسټ درلود. د همدې کال د اپریل په ۱۴ مه د امریکا ولسمشر جورج بوش لومړي وزیر شارون ته په یوه لیک کې ولیکل: «د ځمکې پر سر د نویو واقعیتونو په رڼا کې، د اسراییلو د اوسنۍ لوی نفوس د مرکزونو په ګډون، دا تمه کول غیرو واقعي دي چې د وروستی پایلې تمه وشي. د وضعیت خبرې اترې به د 1949 د اوربند کرښې ته بیرته راستانه شي ... دا تمه کول ریښتیا دي چې د وروستي دریځ په اړه هر ډول موافقه به یوازې د دوه اړخیزو موافقو بدلونونو پر اساس ترلاسه شي چې دا واقعیتونه منعکس کوي.

-د 2005 کال د اګست په نیمایي کې اسراییل د غزې له ترانګې څخه ووتل. پدې ګام کې د 22 میشت ځایونو ایستل شامل دي چې 8,600 ملکي وګړي اوسېږي او همدارنګه د لویدیځې غاړې په شمالي برخه کې څلور میشت ځایونه. د منحل کولو پلان په اړه په اسراییل کې سیاسي بحث د بې ساري پراخو لاریونونو لامل شو. په هرصورت، د استوګن ځایونو اصلي ویستل په اسانۍ سره پرمخ تللي او له اتوورځو څخه زیات وخت نه وه. که څه هم اسراییل په ۲۰۰۵ کال کې له غزې ترانګې څخه ووتل، خو لا هم د غزې د ترانګې د هوایي او سمندري حدودو بشپړ کنټرول لري او د نړیوالو قوانینو له مخې لا هم هلته د وضعیت مسئولیت په غاړه لري.

بارک اوباما:

-کله چې بارک اوباما په ۲۰۰۸ کال کې د امریکا ولسمشر وټاکل شو، په عامه توګه یې ژمنه وکړه چې د اسراییلو او فلسطینیانو ترمنځ به خبرې اترې پرمخ وړي او د یوه باثباته فلسطیني دولت د جوړولو لپاره به هڅې کوي. د دې هڅو د یوې برخې په توګه، ولسمشر د خبرو اترو په ترڅ کې په لویدیځه غاړه کې د میشت ځایونو د جوړولو د درولو لپاره د اسراییلو د ژمني لپاره د فلسطین د غوښتنې هرکلی وکړ.

-د 2009 کال په نومبر کې، د لیکود گوند د اسر اییلو لومړي وزیر بنیامین نتنیا هو دا غوښتنه ومنله او د څو میاشتو لپاره یې ساختماني کنگل اعلان کړ. په هر صورت، یو شمیر تحفظات او استثنایې چې په دې اعلان کې اضافه شوي، د بیلګې په توګه د ساختماني کار بشپړیدل چې د دې اعلان څخه مخکې پیل شوي، د لږ یا هیڅ اغیز سره د تش په نامه "فریز" لامل شوي. د "منجمد" دورې پای ته رسیدو وروسته، نتنیا هو د تمديد لپاره د اوباما غوښتنه رد کړه.

په ښارګوټو کې ودانولو ته دوام ورکړئ :

د کین اړخې اسر اییلې ټولې د سوې اوس په وینا، په لویديځه غاړه او ختیځ بیت المقدس کې د اسر اییلو د میشت ځایونو په اړه د اسر اییلو تګلاره د دې ښکارندويي کوي چې د اسر اییلو لخوا د میشت ځایونو څخه ناوړه ګټه اخیستنه د فلسطینیانو سره د راتلونکي موافقتنامې د کمزوري کولو یا ناممکن کولو لپاره. هغه سیمه چې ټاکل شوې راتلونکې فلسطیني دولتونه پکې جوړشي، د میشت ځایونو د جوړولو په دوام سره چې د نړیوالو قوانینو له مخې غیر قانوني ګڼل کېږي، د فلسطینیانو د کورونو ویجاړول او د بدویانو (کوچیانو) د شړلو په اړه یې یادونه نه ده شوې.

-په لویديځه غاړه کې د ساختماني رسمي احصایې په تیرو دريو کلونو کې د میشت ځایونو په جوړولو کې زیاتوالی ښیي. په 2010 کې د 738 واحدونو ساختماني کار پیل شو، او په 2012 کې یې په 1,190 ودانیو کار پیل کړ، چې په 2013 کې یې شمیر 2,580 ته ورساوه. په 2013 کې، 2,895 واحدونه تر کار لاندې وو، او د جوړولو سرعت د کلي نرخ لس چنده ته ورسید (یوریکارډ 5,000 واحدونه). په 2000 کې د بارک د حکومت په دوره کې جوړ شوي وو). د دې ودانیو 64٪ د عامه کور جوړونې پروژې په بڼه دي، چې دا د اسر اییلو دننه د ودانیو په پرتله خورا لوړ شمیر دی. دا د اسر اییلو په پرتله په لویديځه غاړه کې د جوړولو لپاره د حکومت نه ستړي کیدونکي هڅې ښیي، چېرې چې اسر اییلیان د عامه کورونو د نشتوالي څخه شکایت کوي. پدې معلوماتو کې په ختیځ بیت المقدس کې د "غیرقانوني" پوستو یا ساختماني اجازې پرته ودانول شامل ندي.

-په 2013-2014 کې د خبرو اترو په جریان کې د جوړجاړي پراختیا ته دوام ورکړئ

-په لویديځ بانک کې د کور جوړونې واحدونو لپاره پلانونه او داوطلبې د نهو میاشتو خبرو اترو په جریان کې صادر شوي (سرچینه - اوس سوله).

-د جوړجاړي دوام د عرب - اسر ایلو شخړې ته د ډیپلوماتیک حل د رسیدو چانسونه کمزوري کړي دي. د امریکا د بهرنیو چارو د وزیر جان کیري په مشرۍ د اسر اییلو او فلسطینیانو ترمنځ د خبرو وروستی پړاو په

اشغال شوې لويديځه غاړه کې د اسر ايلو د ميسټ ځايونو د فعاليتونو د دوام له امله چې په ۲۰۱۰ کال کې د مذاکراتو د ناکامۍ اصلي لامل وه ، په تېبه ودرېد.

-دا ځل ، سره له دې چې اسر ايلو د نويو خبرو اترو په ترڅ کې د ميسټ ځايونو د جوړولو د بندولو ژمنه وکړه ، خو ځلې يې اعلان وکړ چې د ختيځ بيت المقدس په گډون په لويديځه غاړه کې د ميسټ ځايونو د جوړولو لپاره نوي منظوري ورکړي.

-د نهو مياشتو خبرو اترو په جريان کې ، د اسر ايلو حکومت پلانونه وړاندې کړل او د لږ تر لږه 13,851 کورونو د جوړولو لپاره يې داوطلبې اعلان کړه چې په مياشت کې 1,540 واحدونه (يا په ورځ کې 50 واحدونه) ، چې په سلو کې 73 يې ساختماني شامل دي. سوله اوس "جنگ ځايونه" بولي چې بايد په راتلونکي کې د سولې تړون ته د رسيدو په صورت کې له مينځه يوړل شي. په دغو سيمو کې د اسر ايلو د جوړولو په دوام دا حقيقت په ډاگه کوي چې د اسر ايلو حکومت د راتلونکي فلسطيني دولت لپاره د ځمکې د ساتلو اراده نه لري ، بلکې په سيمه کې د اسر ايلو د کنټرول د ټينگولو هڅه کوي.

-د نوي کور جوړونې واحدونو تصويب ، د ساختماني داوطلبې صادرول ، او د نوي ساختماني پلان جوړول (چې په بيوروکراتيک بهير کې يو شمير مرحلې شاملې دي) د نړيوالې ټولنې لخوا غندل شوي دي. د ۲۰۱۳ کال په نوامبر کې ملگرو ملتونو د اسر ايلو دا تاييدول وغندل او خبرداري يې ورکړ چې دا اقدامات به د خبرو اترو روانو هڅو ته زيان ورسوي. اروپايي اتحاديې دا هم په پام کې نيولې چې د اسر ايلو د ميسټ ځايونو تگلارې "د دوه دولتونو حل لپاره ترټولو لوی او يوازينی گواښ دی." په خبرو اترو کې د نويو ودانيزو کارونو د ترسره کولو په اړه د اسر ايلو تکراري اعلانونه د دې لامل شول چې فلسطيني پلاوی له خبرو څخه په بشپړه توگه د وتلو گواښ وکړي.

- فلسطينيان ، د نړيوالې ټولنې ترڅنګ ، ويره لري چې په لويديځه غاړه او ختيځ بيت المقدس کې د اسر ايلو د ميسټ ځايونو پراخول به د دواړو خواوو ترمنځ د موافقې د يوې برخې په توگه د راتلونکي فلسطيني دولت ثبات ته يو گواښ وي. د سولې اوس په گډون د اسر ايلو پر حکومت انتقاد کوونکو په وار وار ټينگار کړی چې اسر ايل له فلسطينيانو سره د سولې په خبرو کې جدي نه دی. دوی استدلال کوي چې اسر ايل د خپلو ميسټ ځايونو پراخولو ته د مشروعيت ورکولو لپاره خبرې اتري د پوښ په توگه کارولي او دوی چمتونه دي چې د ميسټ ځايونو روان فعاليتونه کنګل کړي.

د فلسطین سیاسي پخلاینې ته د اسراییل ځواب:

د ۲۰۱۴ کال د جون په میاشت کې، په خبرو اترو کې د دوه میاشتو مداخلې وروسته، اسراییل د حماس او د فلسطین د ازادۍ سازمان ترمنځ د پخلاینې د موافقې په تعقیب د فلسطین د ملي وحدت حکومت ته په ځواب کې په لویدیځه غاړه کې د نورو میشت ځایونو جوړولو اعلان وکړ. په هغه څه کې چې د بني اړخي کور جوړونې وزیر اوري ایریل د "فلسطین د تروریستي حکومت جوړولو لپاره مناسب صهیونیست غبرگون" بللی، حکومت په لویدیځه غاړه کې د 1,500 نویو کورونو جوړولو لپاره داوطلبې اعلان کړه. لومړي وزیر نتنیاهود 1,800 واحدونو د جوړولو پلانونه هم پلي کړ، کوم چې د خبرو اترو په جریان کې منجمد شوي وو. په ځواب کې فلسطیني چارواکو ژمنه وکړه چې امنیت شورا او د ملګرو ملتونو عمومي اسامبلې ته به د میشت ځایونو د جوړولو په وړاندې مداخله وکړي. د 15 نړیوالو تړونونو (د جنیوا کنوانسیون په ګډون) ته د فلسطین د الحاق سره، نورې لارې شتون درلود چې نړیواله ټولنه د اسراییلو د میشت ځایونو سره مخالفت وکړي. د اسراییلو د حکومت دغه پریکړه دنړیوالې ټولنې له خوا تر نیوکو لاندې راغله او د لویدیځې اروپا د ډیپلوماتانو له فشار وروسته اسراییلو پریکړه وکړه چې د خپلو ۱۸۰۰ واحدونو د جوړولو پلان وځنډوي، په داسې حال کې چې د ښو میاشتو خبرو اترو په ترڅ کې تصویب شوي پلانونه لا هم په افق کې وو.

د فشار لاندې:

نتانیاهود، په کلونو د اسراییلو د خورا بني اړخه حکومت د مشر په توګه، چې په کې د میشت ځایونو یوزیات شمیر وزیران شامل دي، تر فشار لاندې دی چې د جورجیایي میکانیزم په خپل ځای وساتي. په حکومت کې د 37 وزیرانو څخه 29 یې یا د لیکود ګوند / اسراییل زموږ کوریا د حبیب حیودیم / د یهودانو کورګوند پورې اړه لري، کوم چې هغه ګوندونه دي چې د اسراییلو د میشته کولو د غورځنګ ملاتړ کوي. د دفاع او کور جوړونې وزارتونه په ځانګړې توګه، چې په لویدیځه غاړه کې ساختماني پروژې تصویبوي، د دوو وزیرانو لخوا رهبري کېږي چې په میشت ځایونو کې د ودانو ملاتړ کوي. د کور جوړونې وزیر اوري ایریل پخپله د اسراییلو میشته او د یهودانو د کورګوند غړی دی او هغه د اسراییلو په حکومت کې د ډیپلوماتیک حل له لویو مخالفینو څخه دی چې ممکن د میشت ځایونو خالي کولو او د فلسطیني دولت رامینځته کیدو لامل شي. حکومت د میشتیدونکو لابي (یهودي کور ایه ورکوونکي) لخوا هم تر فشار لاندې دی ترڅو د میشته کوونکو ادعاګانو ته درناوی وکړي. د خبرو اترو په وروستي پړاو کې، هرکله چې اسراییل د خبرو اترو د یوې برخې په توګه د فلسطیني بندیانو د خوشې کولو اعلان وکړ، په ورته وخت کې په ختیځ بیت المقدس او لویدیځه غاړه کې د نویو ساختماني کارونو تصویب اعلان کړ.

وده :

اسر اییلود "طبیعی ودې" په حواله د خپلو میشت ځایونو پراختیا ته مشروعیت ورکړی - د میشت ځایونو د تلپاتې نفوس اړتیاوې پوره کولو اړتیا. په لویدیځه غاړه کې په میشت ځایونو کې د نفوس وده (چې اسر اییل پي یهودا او سامریه بولي) په حقیقت کې د اسر اییلو په پرتله خورا لوړدی. په لویدیځه غاړه کې د نفوس وده په 2012 کې 5 سلنې ته رسیدلې، پداسې حال کې چې په اسر اییلو کې دننه وده 1.7 سلنه وه، د اسر اییلود مرکزي احصایې د معلوماتو له مخې. میشت ځایونو ته مالي مرستې، چې د اسر اییلو حکومت د میشت ځایونو ته د تللو لپاره د اسر اییلو هڅولو لپاره کاروي، د نفوس د زیاتوالي اصلي لامل گڼل کېږي.

-اسر اییل دا ادعا هم کوي چې دوی یوازې په هغو سیمو کې ودانۍ جوړوي چې په راتلونکي کې یې د ساتلو تمه لري، کوم چې د جوړیدو بلاکونو په نوم پیژندل کېږي (د جینیوا نوښت له مخې).

-مگر اسر اییلو هم د شنه کرښې څخه لرې په جلا جلا میشت ځایونو کې د جوړولو منظوري ورکړې ده. هغه پوله چې د 1949 د اوربند تړون پایله وه) چې د دوه دولتونو حل ته د رسیدو په صورت کې به خالي شي. له همدې امله د لوېدیځې غاړې په هغو سیمو کې چې له شني کرښې څخه لیرې دي، د استوګنځایونو جوړول یو ځانګړی حساسیت لري، په دې پوهېږي چې په لوېدیځه غاړه کې د مېشت ځایونو او ژورو سیمو جوړول په دواړو حالتونو کې له نړیوالو قوانینو سره په ټکر کې دي. دا د 1907 د هاګ کنوانسیون او د 1949 څلورم جنیوا کنوانسیون څخه سرغړونه کوي، کوم چې د جګړې او اشغال په وخت کې د تطبیق شرایط ټاکي.

-اوس مهال شاوخوا 547,000 اسر اییلي میشته وګړي په لویدیځه غاړه او ختیځ بیت المقدس کې په میشت ځایونو کې ژوند کوي (د اسر اییلود مرکزي احصایې او د سوېلي اوس غورځنګ په وینا او د وروستي موجود معلوماتو پر اساس). دا میشت ځایونه د غونډۍ په سرونو کې د پوستو د یوې کوچنۍ ډلې څخه نیولې (د "غیرقانوني تاسیساتو" په نوم یادېږي) د منځنۍ کچې ښارونو لکه مایل ادمیم (په 2012 کې 36,862 نفوس) پورې اړه لري چې ډیری اسانتیاوې لري.

-پوستي د استوګنې د پراختیا لپاره د پوښ په توګه :
پداسې حال کې چې د وروستي دریځ تړون د یوې برخې په توګه د دې میشت ځایونو څخه د اسر اییلود وتلو احتمال د ډیپلوماتیک داستان برخه ګرځیدلې ، په میشت ځایونو کې د جوړولو تصویب کولو سرپرته ، اسر اییلود نامتو غیرقانوني پوستو وده اسانه کړې او ملاتړ یې کړی ، کوم چې دوی په 1996 کې په لویدیځ بانک کې یې تاسیس پیل شو.

-د اوسلو تړونونو او نړیوال اقلیم سره سره چې د میشت ځایونو د جوړولو ملاتړ نه کوي، اسراییل له 1996 راهیسې په لویدیځه غاړه کې د دې پوستو د جوړولو توان او ملاتړ کړی او په دې توګه یې د میشت ځایونو د ودې د مخنیوي لپاره خپل مکلفیتونه رد کړي دي.

-دا تاسیسات د دولت څخه جواز نه اخلي، د پلان برخه نه دي، او ډیروختونه په شخصي فلسطیني ځمکو کې جوړ شوي. لومړی پوستې د 1996 په دوېي کې په مرکزي لویدیځ بانک کې د کان ماڼات په سیمه کې څرګندې شوې.

-هیله ده چې یو فلسطیني دولت جوړ شي. د غیرقانوني پوستو په ویلو سره، د اسراییلو حکومت د نورو غیرقانوني ساختماني پروژې څخه ځان لرې کوي. که څه هم دا ځایونه د اسراییلو د قانون له مخې غیرقانوني پاتې شوي، چارواکو د نویو نقطو په جوړولو کې مرکزي رول لوبولی او د اړینو زیربناوو په ترلاسه کولو کې یې اسانتیاوې برابرې کړې. دا غیرقانوني ټکي هم د "جواز لرونکي" میشت ځایونو په څېر ورته هدف سرته رسوي: په لویدیځه غاړه کې د میشت ځایونو پراختیا ته دوام ورکول، کوم چې په ځمکه کې حقایق رامینځته کوي چې د راتلونکي تړون په صورت کې له دوی څخه د اسراییلو وتل ستونزمن کوي.

-په 2003 کې، اسراییلو ژمنه وکړه چې د میشت ځایونو جوړول کنګل کړي او له 2001 وروسته تاسیس شوي ټولې نقطې ویجاړې کړي. د پلان له مخې، د څلور اړخیزې ډلې (ملګرو ملتونو، اروپایي اتحاديې، متحده ایالاتو او روسیې) لخوا تمویل شوی او د ملګرو ملتونو لخوا تصویب شوی. د امنیت شورا او د اسراییلو کنیسټ، اسراییل باید خپل ټول د میشته کولو فعالیتونه کنګل کړي، په شمول د طبیعي ودې استوګنځایونه او د 2001 کال د مارچ څخه وروسته د ټولو پوستو له مینځه وړل.

-لومړي وزیر عباس او اولمرت یوه ګډه اعلامیه خپره کړه چې د لارې نقشبې لاندې د خپلو مسؤلیتونو پلي کولو لپاره د دواړو خواوو ژمنې تاییدوي.

-مګر څه پېښ شوي چې په لویدیځه غاړه کې د میشته کیدو نفوس له هغه وخت راهیسې په شمیر کې ډیر شوی. په لویدیځه غاړه کې په میشت ځایونو او پوستو کې د میشته کونکو شمیر په 2009 کې له 488,600 څخه په 2012 کې 547,000 ته لوړ شو (د سولې اوس غورځنګ، بی ټیسیم، او په اشغال شویو سیمو کې د بشري حقونو په اړه د اسراییلو د معلوماتو مرکز ارقام). په منځني ختیځ کې د سولې لپاره د بنسټ په وینا، اسراییل د دې ګرمو ځایونو د خالي کولو لپاره په خپلو ژمنو عمل نه کوي.

-د گرمو ځایونو مشروع کول :

د 2011 په می کې، د نتانیا هو حکومت د پوستو په اړه خپله نوې پالیسي د سولې اوس غورځنگ، د اسر اییلو د بشري حقونو سازمان یش دین، او فلسطیني سازمانونو لخوا د عدالت نړیوالې محکمې ته وړاندې شوي غوښتنلیک په ځواب کې اعلان کړه. غیرقانوني تاسیسات (کوم چې د عریضې تمرکز دی) چې په دولتي ځمکه کې رامینځته شوي به تصویب شي، پداسې حال کې چې په شخصي فلسطیني ځمکو کې تاسیس شوي پوستې به له منځه یوړل شي.

-په دې توگه، له 2011 راهیسې، دې د مشروعیت لس ټکي ترلاسه کړي، چې پنځه یې له 2001 وروسته تاسیس شوي او په دې توگه د سرک په نقشه کې د اسر اییلو د مکلفیتونو له مخې له منځه وړل شوي ندي. د سولې اوس غورځنگ په وینا، دا لومړی ځل و چې اسر اییلو د 1990 کال راهیسې د نویو میشت ځایونو د جوړولو پریکړه وکړه، کله چې دوی د 2012 په اپریل کې د سنسانا، ریخلیم او بروخین ښارگوټیو ته قانوني بڼه ورکړه.

- ده د اوسیدو ځینې پوستې هم مشروع کړې لکه چې دوی په دې میشت ځایونو کې طبیعي ودې ته د ځواب ویلو په پلمه د موجوده میشت ځایونو پورې اړوند "ګاونډي" گنل کېږي. په دې توگه د اسر اییلو حکومت اړ نه دی چې د کنیسټ څخه وغواړي چې دغو پوستو ته قانوني حیثیت ورکړي، او دا به د نړیوالې ټولنې پام په منفي ډول ځان ته را وړوي. په حقیقت کې، حتی که دا پوستې د ګاونډیو میشت ځایونو تر قانوني واک لاندې وي، ډیرې یې د دې میشت ځایونو څخه دومره لرې دي چې دوی د موجوده میشت ځایونو برخه نه گنل کېږي.

-د داسې "ګاونډیانو" یوه بیلگه نوفي نحمیاه ده. دا په دې اساس قانوني شوه چې دا د ریخلیم میشته سیمه ده وروسته له دې چې اسر اییلې چارواکویو نظامي حکم صادر کړ چې د ریخلیم رسمي حدود مشخص کړي (چې قانوني حیثیت یې هم ورکړل شوی و)؛ نوفي نحمیاه د ریخلیم د سرحدونو برخه شوه، مگر په حقیقت کې نوفي نحمیاه د ریخلیم څخه دوه کیلومتره کې موقعیت لري او د استوګنې جغرافیه برخه نه جوړوي. لیښم یوه نوې پوسته ده چې د اسر اییلو اردو راډیو په اګست 2013 کې "په شلو کلونو کې د لومړي رسمي میشت ځای" په توگه منل شوې، دا په رسمي ډول د دې سره نږدې میشته سیمه گنل کېږي، مګر دا د نوي میشته کیدو په توگه بازار موندل کېږي. د الیزاهوف توسیع نه ده..

-دا بیرته فعال قانون (لکه د پوستو قانوني کول وروسته له دې چې جوړې شي) د پوستې جوړولو لپاره د رسمي مالټر ترلاسه کولو وروستی گام دی. د پوستو قانوني کولو دمخه، اسراییلي چارواکو د زیربناوو او کورونو د جوړولو او پراخولو ملاتړ کاوه.

-د بدیل معلوماتو مرکز او د دیموکر اټیک بشري حقونو لپاره د یونیسکو د رییس لخوا د یوې څیړنې له مخې، د لویدیځې غاړې 43 سلنه د میشته کولو موسسو ته ځانگړې شوې، دا هغه سیمې دي چې فلسطینیان ورته د لاسرسي څخه منع دي، سره له دې چې د اسراییلو حکومت ادعا کوي د نوو استوگنځایونو په رامنځته کولو سره، دا د هستوگنې د پوستو د تخریب په کنگلولو کې خورا پرمخ تللی او د هغوی جوړولو او پراختیا ته یې دوام ورکړی دی. دغه پوستې د اسراییلو د سیمه ایزو شوراگانو د پلانونو او د صهیونیستی نړیوال سازمان په ملاتړ او د ساختمان او کور جوړونې او د کرنې د وزارت په شمول د یو شمیر وزارتونو په ملاتړ سره جوړیږي. د میشت ځایونو د جوړولو لپاره دا پټه مرسته په 2005 کې د ساسون په راپور کې په ډاگه شوه، په کوم کې چې د اسراییلو وکیل تالیا ساسن څرگنده کړه چې څنگه وزارتونو د پوستو په جوړولو کې خپل بشکيلتیا پټه کړې.

-په دې وروستیو کې، د 2014 په جون کې د دريو برمه شویو اسراییلیو له وژلو وروسته، میشته کوونکو د استوگنې درې نوې پوستې جوړې کړې، چې یوې د رامات هشلوشا (د درېو غونډۍ) دی، چې د دريو تنکیو ځوانانو په نوم نومول شوی وي. د پخوانیو قضیو په څیر، چیرې چې اوسیدونکو د برید وروسته خیمه ایښودله او دا یې د اوسیدو ځای گڼلو، دا ځل ښاروالۍ دوی ته د تریلر کورونه، بریښنا او د اوبو شبکې زیربنا چمتو کړې. د نوي میشت ځایونو د جوړولو لپاره د رسمي ملاتړ د نورو شواهدو په توگه، د گوش ایتزیون ښاروالۍ په رسمي ویب پاڼه کې میشته خلکو ته بلنه ورکړه چې د ځای ساتنه وکړي. د سولې اوس غورځنگ په وینا، د پوستې په جوړولو کې د کریت اربه ښاروال هم برخه اخیستې وه.

-اوس. دغه سازمان پر اوسیدونکو تور ولگاوه چې له وژنې وروسته له وضعیت څخه په گټې اخیستنې د ساختماني پلانونو مخه نیسي.

-په لویدیځه غاړه کې د اسراییلو میشت ځایونه یا د فلسطینیانو غصب شوي ځایونه چې د یهودي استعماري نفوس مرکزونه دي په 1967 کال د جگړې پرمهال د اسراییلو لخوا نیول شوي او په پراخه ځمکه باندې جوړ شوي.

-د 2016 په لومړيو کې، شاوخوا 407,000 په لويديځه غاړه کې او 375,000 په ختيځ بيت المقدس کې، د 20,000 په شمول د سوريې په اشغال شوي گولان کې دی، د ميشته کيدو کچه په 2007 کې 5.2٪ ته رسيدلې ده، چې د نفوس دوه برابره ده.

-په 2012 کال په جولای (جون) کې، د اسراييلو د کورنيو چارو وزارت په وينا، په 121 ميشت ځايونو کې 350,150 يهودان ميشت وو.

-په لويديځه غاړه کې په رسمي توگه په پيژندل شوي ميشته سيمه، کې 300,000 اسراييليان او 20,000 د گولان د لورو په ميشت ځايونو کې ژوند کوي. —

-استوگنځايونه په طبيعت کې د کروندگرو ټولنو او سرحدي کليو څخه تر ښاري گاونډيو پورې اړه لري.

-څلور لوی ښارگوټي د مودين اليت، مايل ادوميم، بيترايليت او ايريل دي، دا هغه استوگنځايونه دي چې د ښار اندازې ته رسيدلي دي. د ايريل ښارگوټی کې 18,000 يهودان ميشته دی، پداسې حال کې چې پاتې استوگنځايونه د 37,000 او 55,500 ترمنځ نفوس لري.

-د سياسي بدلونونو له لارې: اسراييل په لويديځه غاړه کې د خپلو ميشت ځايونو د پراخولو او د نويو ميشت ځايونو د جوړولو لپاره کار کوي. په دې پوهيدل چې دا ميشت ځايونه غيرقانوني دي، سره له دې چې د 166 څخه 158 هيوادونو د ملگرو ملتونو په يوه رایه کې دا استعماري ډلې وغندلې. د 171 هيوادونو څخه 160 د ورته سازمان لخوا په يوه بله رایه کې. اوس مهال اسراييل په لويديځه غاړه، ختيځ بيت المقدس او د گولان په لورو کې د ميشت ځايونو پراخولو ته دوام ورکوي.

-د "نړيوالې ټولنې" اکثريت په "فلسطيني سيمو" کې د اسراييلو ميشت ځايونه د نړيوال قانون څخه سرغړونه گڼي، او دا په ځانگړې توگه د ملگرو ملتونو د امنيت شورا لخوا د 1979 کال د مارچ په مياشت کې د 448 پريکړه لیک تصويب لخوا څرگنديږي، کوم چې دا غيرقانوني گڼل کېږي. اوس مهال، "نړيواله ټولنه" په ختيځ بيت المقدس کې د اسراييلو گاونډيان او د گولان په لورو کې سيمه ايزې ټولنې، او هغه سيمې چې د اسراييلو لخوا هم ضميمه شوي، د ميشت ځايونو په توگه گڼل کېږي او دا ځمکې د اسراييلو لخوا يې الحاق په رسميت نه پيژني. د عدالت نړيوالې محکمې هم د 2004 کال په يوه مشورتي نظر کې، د ملگرو ملتونو سرمنشي بانکي مون، د اسراييلو لخوا د اسراييلو د پوستو د مشروع کولو په غبرگون کې دا تاييد کړه چې د ميشت ځايونو ټول فعاليتونه غيرقانوني دي.

-له اسر اییلو سره د سوې په پروسه کې بنکېل فلسطین او د ملگرو ملتونو، روسیې، بریتانیا، فرانسی، اروپایي ټولني او امریکا په گډون نورو نړیوالو خواوو په واروار د اوسنیو مېشت ځایونو پر شتون او د اسر اییلو د پرله پسې پراختیا او جوړولو په اړه نیوکې کړي دي. د نویو مېشت ځایونو جوړول د سوې پروسې په وړاندې د خنډ په توگه پرته له کوم اقدام څخه د اسر اییلو په وړاندې یو سخت غبرگون، بنکاروی .

-په لویدیځه غاړه کې د اسر اییلو مېشت ځایونه :

په ټوله لویدیځه غاړه کې له 136 څخه ډیر غیر رسمي مېشت ځایونه شتون لري.²⁹

- د غزې په ترانگه کې اسر اییلی مېشت ځایونه :

-د 1967 راهیسې، د لومړي ځل لپاره، فلسطیني ځواکونه وتوانیدل چې له غزې څخه تیر شي او د "غزې لفافي" په نوم سیمه کې یو شمیر اسر اییلی مېشت ځایونه وسوځوي، نوموړ دې سیمې په اړه څه پوهیږو؟

-د غزې د لفافي ساحه څومره ده؟-

-د ۲۰۰۵ کال د سپټمبر په ۱۲ مه د غزې له ترانگې څخه د اسر اییلی اشغالگرو ځواکونو له وتلو وروسته د غزې په ترانگه کې د ۲۵ اسر اییلی مېشت ځایونو څخه ووتل او د ځمکني سرحد په اوږدو کې یې د بفرزون جوړ کړ..

-د پولې په شاوخوا کې، د 40 کیلومتره په فاصله کې او د 7 کیلومترو څخه پیل په ژوروالي کې، شاوخوا 50 اسر اییلی مېشت ځایونه شتون لري، چې د "غزې لفافه" یا هغه څه چې په عبراني کې د "غزې اوتیف" په نوم یادېږي.».

د برتانیا د بي بي سي په وینا، اسر اییلو د غزې ترانگه په دريو محلي شوراگانو ویشلې:-

-د اشکول شورا: په دې کې 32 مېشت ځایونه شامل دي او د 380 مربع کیلومتره ساحه یې په برکې نیولی ده

-د اشکلون شورا: په دې کې 4 ښارگوتي شامل دي او د 175 مربع کیلومترو ساحه یې نیولی ده

-د شارهنکیف شورا: په دې کې 11 اسر اییلی مېشت ځایونه شامل دي او د 180 مربع کیلومترو ساحه یې نیولی ده ..

²⁹-ویکی پېډیا.

-د سیمه ییزو شوراگانو په درېیو میشت ځایونو کې د نفوسو شمیر شاوخوا 37 زره دی چې په لاندې ډول ویشل شوي:

-د اشکال شورا: ۱۳ زره تنه-

-عسقلان شورا: ۱۷ زره تنه .

-د شهر حنجیف شورا: ۷ زره تنه.

د غزې په ترانگه کې ډیر ښارونه او ښارگوټي د اشغالګرو ځواکونو لپاره خورا مهم دي، لکه:

-سدروت: دا د غزې ترانگې په شمال ختیځ کې پروت ښاردی او تر ټولو نږدې نقطه یې د غزې له ترانگې څخه ۸۴۰ متره لیرې ده او له ۳۰۰۰ څخه زیات خلک پکې ژوند کوي ..

-کفار عزه: دا د غزې د ترانگې په ختیځ کې شاوخوا پنځه کیلومتره کې موقعیت لري، او نفوس یې له زرو څخه زیات نه دی ..

-خېال اوز: دا یو کبوتزدی چې د سیدروت په سویل کې موقعیت لري چې له 500 څخه کم نفوس لري .

بیري: دا یو کبوتزدی چې د غزې په ختیځ کې موقعیت لري او نفوس یې له زرو څخه لږ دی ..

کيسوفيم: یو کبوتزد بیري په سویل کې موقعیت لري چې د 300 څخه کم نفوس لري ..

Nativ HaAsira: د غزې په شمال کې موقعیت لري، دا یو زراعتي کلی دی چې ځمکه یې د یهودانو د ملي وجهي صندوق ملکیت دی، او نفوس یې شاوخوا 1000 تنه دی ..

-په داسې حال کې چې د غزې په ترانگه کې ډیر نور مهم میشت ځایونه شتون لري لکه: (نزان، گیوارام، کریمه، نزانیم، نیراسرائیل، نیتیف هاسارا، تلمی یاف، ید موردچای، ذکیم، بیت شکما، بیرخیه، گیا، هیلتس، هودبه، ماشین، مافکیم بییرگانیم، نزان بیت، بات هدر، کفارسلور، کوچاومایکل، اونزانیم)..

د غزې د لفظي اهمیت څه دی؟

-د غزې د ترانگې په شاوخوا کې میشتو میشت ځایونو کې ډیری میشته خلک "بني اریخه افراطي" شمیرل کیږي چې ډیری په هغه میشت ځایونو کې اوسیدل چې د غزې په دننه کې جوړ شوي او د اشغال څخه وروسته فلسطینیانو ته سپارل شوي. په 2005 کې د غزې څخه ..

-څرنګه چې د دی جغرافيايي موقعیت ته ډیر اهمیت ورکوي، نو د اسراییلو نیواکګر حکومت د غزې له ترانګې څخه د اشغالګرو ځواکونو د دفاع لومړۍ کړنه ده، د اسراییلو نیواکګر حکومت د دې سیمې اوسیدونکو ته د سترو امتیازاتو په ورکولو سره خاص چلند کوي..

بل دلیل یې د جغرافيايي او ډیموګرافیک ځنډ په توګه د دوی دوامدار شتون دی، ځکه چې د غزې په شاوخوا کې د میشت ځایونو دوامداره شتون د غزې او لویدیځې غاړې ترمنځ د دوامداره جلاکیدو په معنی دی، په دې توګه اصلي هدف ته رسیدل چې د فلسطین د متقابلو تاسیساتو مخه نیسي. ریاست

پر دې سربیره د غزې د ترانګې سیمه د نیواکګرو ځواکونو له خوا له پوځي زونونو ډکه ده او دا هغه څه دي چې مخکې مو د فلسطیني مقاومت د ځواکونو د تیرپو په وخت کې لیدلي دي..

د اسراییلو نفوس څومره دی؟

-د اسراییلو د مرکزي احصایې د ادارې د معلوماتو له مخې، د اسراییلو نفوس ۹.۷۲۷ میلیونه کسانو ته رسېدلی، چې ۷.۱۴۵ میلیونه یهودیان (۷۳.۵ سلنه)، ۲.۰۴۸ میلیونه عربان (۲۱ سلنه) او ۵۳۴ زره نور (۵.۵ سلنه) دي. هغه څه چې د "اسرایل نن ورځ" لخوا راپور شوي د هغې اصلي کیسه کې د هیل یا کوبي هینډلسمن لخوا لیکل شوي..

د احصایې ادارې ویلي، "شاوخوا ۲۸ سلنه ماشومان په اسراییلو کې د صفر او ۱۴ کلونو ترمنځ ژوند کوي، او شاوخوا ۱۲ سلنه یې له ۶۵ کلونو څخه پورته دي.."

هغه څرګنده کړه: "تیرکال د اسراییلو نفوس ۲۱۶۰۰۰ کسانو ته لوړ شوی، چې د ودې کچه یې ۲.۳ سلنه ده. په دې موده کې شاوخوا ۱۸۳۰۰۰ ماشومان زېږېدلي، شاوخوا ۷۹۰۰۰ یهودي مهاجرین راغلي او شاوخوا ۵۱۰۰۰ کسان مړه شوي دي.."

د یادونې وړه چې د فلسطین په عربي خاوره کې د نیواکګر دولت په تاسیس سره، "د هغې نفوس شاوخوا 906 زره تنه و، او د تاسیس څخه 100 کاله وروسته، 2048 کې به یې نفوس 15.2 میلیونه وګړي وي." د ادعا شویو اسراییلو اټکلونو ته..

ورځپاڼې یادونه کړې، چې «د ۲۰۲۱ کال په پای کې د نړۍ شاوخوا ۴۶ سلنه یهود په دغه هېواد (اشغال شوي فلسطین) کې وو،» او ادعا یې وکړه، چې په اسراییلو کې شاوخوا ۷۹ سلنه یهود په دغه هېواد کې زېږېدلي دي..

هغې څرگنده کړه چې "په 2022 کې، د اسر اییلو د اوسني حساب اضافه د ناخالص کورني تولید 3.7 سلنه وه، په اوسط ډول د OECD د اقتصادي همکارۍ او پراختیا سازمان) هیوادونو کې د 1.1 په پرتله، او د سړي سر اصلي وده 4.4 سلنې ته رسیدلې، او پدې کې. تیر کال په اسر اییلو کې د بې کاره کارگرانو شمیر 3.8 سلنې ته ورسید. ³⁰.

شپږم: په لویدیځه غاړه کې د اسر اییلو دبیلتون دیوال :

عمومي معلومات :

د اپارتاید دیوال یو اوږد دیوال دی چې اسر اییلو په لویدیځه غاړه کې شنی کرښې ته نږدې جوړ کړی چې د لویدیځې غاړې د فلسطیني اوسیدونکو د ننوتلو مخه نیسي، دا د اسر اییلو یوه هڅه ده چې د فلسطیني وگړو ژوند له خنډ او ځنډ سره مخ کړي او یا لویدیځه غاړه د اسر اییلو له خاورې سره یوځای کړي. دا دیوال د کتارو او گزمې سرکونو څخه جوړ دی، او په گڼ میشته سیمو کې لکه د مثلث ساحه یا د بیت المقدس سیمه کې جوړ شوي. د دیوال جوړولو کار په ۲۰۰۲ کال کې د الاقصی انتفاضې په ترڅ کې پیل شو او د ۲۰۰۶ کال په پای کې د ۴۰.۲ کیلومتره په اوږدوالی چې د لویدیځې غاړې د ډیرو سیمو څخه تیرېږي لکه د قلقیلیا په څیر، دا د ښارگوټو یوه مجموعه ده چې تقریباً د دیوال لخوا محاصره شوي. د فلسطین ملي اداره او فلسطیني سازمانونه د "ضمیمه کولو او پراخولو دیوال" له جوړولو سره مخالفت کوي.

د- ۲۰۰۶ کال د اپرېل په ۳۰ نېټه د اسر اییلو د حکومت له خوا د اعلان شوي پلان پر بنسټ، د دېوال اوږدوالی به د جوړېدو په پای کې ۷۰۳ کیلومتره وي، او دغه پلان یو لږ تعدیلونه په پام کې لري، ځکه چې د پخوانۍ نقشې په پرتله، د دې لارې اوږدوالی 670 کیلومتره و، چې د 2005 کال د فبرورۍ په 20 اعلان شو، چې دا په اصل کې د دیوال لپاره د پخوانۍ وړاندیز شوې لارې بدلول و، او دا وړاندیز شوی اوږدوالی یې 48 کیلومتره زیات کړ، ترڅو د پلان شوي اوږدوالی سره برابر وي. دیوال له ۶۲۲ کیلومترو څخه ۶۷۰ کیلومترو ته اوږد شو.

د- جلا کولو د دیوال نقشه، د می په 2005 کال کې :

په اوس وخت کې، دا پروژه د فلسطین د اوسیدونکو او د اسر اییلو د مختلفو اتحادیو د غړو لخوا د یو شمیر عریضو په اړه د اسر اییلو د سترې محکمې د پریکړې تر خپرېدو پورې ځنډول شوې او غوښتنه کوي چې د

³⁰-د عراق د خبرونو لومړی سرچینه .

دېوال د لارې په ځينو برخو کې بدلون راوړي. داسې ځايونه چې د اوسېدونکو د ژوند طبيعت کېدو نه کړي او يا يې د خپلو ځمکو د کرلو مخه ونيسي.

-د بیت المقدس د ولايت په ابوديس ښارگوټي کې د راس کبسا سيمې د اپارتايد ديوال مهال ویش، د الاقصی جومات ختيځ کې ~ 2 کيلومتره.

-د دې جوړول د 2002 په جون کې د ايريل شارون د حکومت پرمهال پيل شو، او د اسر اييلو حکومت هغه وخت وويل چې "امنيتي کتاری د اسر اييلي اتباعو د ژوند ژغورلو په هدف جوړ شوی چې د تروريستي کمپاين لخوا په نښه شوي دي.

-په 2000 کې." د ديوال لاره: 85% کې د لويديځې غاړې څخه تيرېږي نه د شنی کرښې څخه چې ديوال جوړ شوی، د فلسطينيانو حقونه په ښکاره توگه ترېښو لاندې کېږي. دا يقيني ده چې د لويديځې غاړې په خاوره کې د ژور ديوال د جوړولو دوام به د سلگونو زرو فلسطينيانو د بشري حقونو څخه د اضافي سرغړونې لامل شي. د ديوال په څنگ کې ميشت فلسطينيان د الاقصی انتفاضې له پيليدو راهيسې په دوی باندې د پراخو بنديزونو سربيره په حرکت کې له نويو بنديزونو سره مخ دي.

-د 2000 په پايله کې، فلسطينيان د لويديځې غاړې په پاتې برخو کې خپلو کرنيزو ځمکو ته د لاسرسي او د خپلو کرنيزو محصولاتو بازارموندنې کې له ستونزو سره مخ دي. په پايله کې، د کرنې سکتور زیانمن شوی، د بزگرانو څخه اضافي عايد اخستل کېږي، او دا اجازه نه ورکوي چې د کرنې په سکتور کې د کارگرانو شمير زيات شي، چې د فلسطين په اقتصاد کې يوازين سکتور گڼل کېږي.

-د حرکت په ازادۍ محدوديتونه په گاونډيو هيوادونو کې روغتونونو ته د کليوالو خلکو لاسرسی اغيزمنوي.
-د فلسطين ښوونيز نظام هم اغيزمن شوی دی ځکه چې ډيری ښوونځي په ځانگړې توگه په کلیو کې په ښوونکو پورې تړلي دي چې له بهر څخه راځي او دا بنديزونه د فلسطينيانو کورنۍ او ټولنيزې اړيکې هم اغيزمنوي.

-د ديوال لويه برخه د لويديځې غاړې په شمالي سيمو کې جوړه شوې او دا د قلقيليا ښار او د لويديځې غاړې نورې شمالي سيمې محاصره کوي، هغه سيمه چې د اسر اييلو سره تړلې ده او د ديوال په واسطه نه جلا کېږي (لکه د ايريل گوټې). د يوه باثباته فلسطيني دولت د جوړولو لپاره به هيڅ چانس ورنه کړي.

-د فلسطين په اداره او فتح غورځنگ کې د "سيمنت دوسيه":

په 2006 کې، هغه څه چې د "سیمنټ سکینډ" په نوم پیژندل کېږي، راڅرگند شو، او دا د فلسطیني ادارې او د فتح غورځنگ لخوا د فساد یوه لویه قضیه ده چې د عمومي نظارت ادارې یو راپور خپور کړ چې تقریباً د لویو پیسو ورکیدل تاییدوي په هغه وخت کې 315 ملیون ډالر. د ۲۰۰۶ کال د فبرورۍ په ۵ مه لوی څارنوال احمد المغني څرگنده کړه چې د مالي فساد دوسې چې عامه څارنوالۍ ته رسیدلي له ۵۰ څخه زیاتې دوسې لري او د فساد په جدي قضیو کې له ۷۰۰ ملیونو ډالرو څخه زیات ضایع شوي دي. مگر مور نشو کولی دا اندازه د فساد ریښتینې حد وگڼو، ځکه چې لوی څارنوال پخپله تمه درلوده چې ملیاردونه ډالر اختلاس شوي. هغه قضیې چې په اړه یې تحقیقات اعلان کړي اختلاس، د کریډیټ ناوړه گټه اخیستنې، درغلی، او د لوړرتبه اشخاصو د رسمي اسنادو جعل کول شامل دي.

-د تحقیقاتي سند متن ته بیاکتنه د فلسطین مقننه شورا لخوا د خپلو وړ کمیټو (د بودیجې او مالي چارو کمیټې، د څارنې او بشري حقونو کمیټې، او حقوقي کمیټې) له لارې د یوې کوچنۍ کمیټې د جوړولو سربیره. د مقننه شورا د رییس لخوا گمارل شوی چې پکې ډاکټر حسن خریشه، ډاکټر سعدي الکرناز او جمال الشطي شامل دي. دغې کمیټې د فتح غورځنگ له ډیرو مشرانو سره چې د هغه وخت لومړی وزیر احمد قری «ابو العلا» یې مشري کوله، تحقیقات او ملاقاتونه وکړل. په تحقیق کې نور شامل وو،

په شمول:

د ملي اقتصاد وزیر، ماهر المصري.

جمیل الطرقي، د ملي چارو وزیر.

د ملي اقتصاد وزارت د سوداګرۍ عمومي رئیس عبدالحفیظ نوفل

قنديل الطريفي چمتو مکس کانکریټ شرکت، د جمعه قنديل الطرقي په استازیتوب.

د انتیسار باراکا عمومي سوداګریز شرکت، د یوسف باراکا په استازیتوب.

د یوسف باراکا عمومي سوداګریز شرکت، د یوسف باراکا په استازیتوب.

محمد راشد "خالد سلام"، د ولسمشر اقتصادي سلاکار او د فلسطین د سوداګریزو خدماتو شرکت رییس.

حاتم یوسف، د مالي وزارت د گمرکونو عمومي رییس.

عمر الحروب، د ملي اقتصاد وزارت کې د شرکتونو کنټرولر.

په پای کې، وروسته له هغه چې کمیټې اسناد ترلاسه کړل، معلومه شوه چې اسر ایلي شرکت LTD چې د زیف بیلنسکي ملکیت دی، هڅه وکړه چې د مصري بيبي سيف شرکت څخه سمنټ وارد کړي، مگر د امنیتي چارو اکو او د نورمال کولو ضد کمیټې له مداخلې وروسته. په مصر کې، دا معامله ودرول شوه، چې بیلنسکي یې د منځگړیتوب او فلسطیني شرکتونو له لارې د سمنټو واردولو ته وهڅول. دلته ځینو فلسطیني شرکتونو د ملي اقتصاد له وزارت څخه د مصري سمنټو د واردولو اجازه لیکونه ورکول پیل کړل او د دغو صادر شویو جوازونو ټولټال شمیر شاوخوا ۴۲۰ زره ټنه وو.

-د هغه وخت د ملي چارو د وزیر جمال الطرفي په غوښتنه د بيبي سيف سمنټو فابریکې ته یو لیک استول شوی و چې پکې ویل شوي و چې د سمنټو مقدار د فلسطین د ملي حاکمیت د سیمې د گټو لپاره دی. په هر صورت، دا معلومه شوه چې د فلسطین بازار ته د سمنټو مقدار (33 زره ټنه) داخل شوی، د ملي اقتصاد او مالي وزارت د سرچینو په وینا، چې د ټولو جوازونو یوه کوچنۍ برخه ده. چې صادر شوي، اټکل شوي (420 زره ټنه). دا ثابت شوه چې د ملي اقتصاد وزارت د وارداتو جوازونه ورکړي چې نه دي پوره شوي او د ملي ادارې په حدودو کې د سمنټو د ننوتلو په اړه یې تعقیب نه دی کړی او همدغو شرکتونو ته د وارداتو د نویو جوازونو د صادرولو له لارې څرگنده شوی دی څېړنه:

-د ملي اقتصاد وزارت لخوا صادر شوي د سمنټو وارداتو جوازونه د ختمیدو نېټه نه لري، کوم چې دوی ته د لاسوهني لپاره ځای ورکوي.

-د ملي اقتصاد وزارت داسې احصایې نه لري چې د سمنټو د بازار اړتیا معلومه کړي، چې له مخې یې د وارداتو جوازونه ورکوي.

هغه مقدار چې د وارداتو په جواز کې ویل شوي په شمېرو کې لیکل شوي نه په لیکونو کې، او دا کولی شي اجازه ورکړل شوي مقدار کې لاسوهنه وکړي.

-د دې معاملې عو اقب:

-د فلسطین اقتصاد د وارداتو مالیاتو څخه بې برخې کول، لکه څنګه چې د سمنټو مالکیت اسر ایلي شرکت ته لېږدول شوی و او پدې توګه د اسر ایلو ګمرکونو لخوا ګمرکي مالیات راټولول.

د اسر ایلو شرکتونو سره په همکارۍ اود "اسرائیلو" سره د اقتصادي نورمال کولو دروازې خلاصولو لپاره د کار کولو له لارې د فلسطین اقتصاد بدنامول.

- داتر ټولو خطرناک د جلا کولو دیوال او استوګنځایونو په جوړولو کې مرسته ده، ځکه چې دا سمنټ د دیوال او استوګنځایونو په جوړولو کې کارول کېږي.

-د دیوال تاریخ او مهال ویش :

نومبر 2000: د اسر اییلو لومړي وزیر ایهود بارک د لویدیځې غاړې په شمالي او مرکزي برخو کې د موټرو د تګ راتګ مخنیوي لپاره د دیوال جوړولو پلان تصویب کړ.

جولای-جون 2001: د اسر اییلو لومړي وزیر ایریل شارون د اسر اییلو د ملي امنیت شورا د رییس اوزی دایان په مشرۍ یوه رهبري کمیټه جوړه کړه چې هدف یې د اسر اییلو خاورې ته د فلسطیني اورپکو د نفوذ د مخنیوي لپاره یو پراخ پلان رامینځته کول دي. د دې کمیټې وړاندیزونه د بارک د مخکیني پلان پلي کولو او پراخولو لامل شوي چې له مخې به یې یو دیوال جوړ شي ترڅو د فلسطینیانو اسر اییلو ته د تیریدو مخه ونیسي په داسې سیمو کې چې د ځمکې دواړو غاړو ته پراخې او لوی ګواښ دی.

اپریل 2002: د اسر اییلو حکومت پریکړه وکړه چې د لویدیځې غاړې په دريو برخو کې د کتارو او کانکریټي دیوالونو څخه یو دیوال جوړ کړي چې د "د جلا کولو زون اداره" د دفاع وزارت او د اسر اییلو د عمومي رییس په مشرۍ جوړه شوه. اردو ځواکونو د ځمکو غصب او په بلډوز کولو پیل وکړ.

-جون ۲۰۰۲: د جلا کولو زون ادارې د اسر اییلو د حکومت د ۲۰۲۷ نمبر پریکړه لیک له لارې د پلان د تصویب پربنسټ د دیوال د لومړي پړاو جوړول پیل کړل.

د اسر اییلو د حکومت غونډه د جون په ۲۳ مه جوړه شوې وه. په دې پلان کې د لویدیځې غاړې په شمال کې د دیوال د برخو د جوړولو او د «بیت المقدس د لفافي» په شمالي او جنوبي سرحدونو کې د دیوال د جوړولو خبره شوې ده.

-د اګست 14، 2002: د اسر اییلو حکومت د بیت المقدس په شاوخوا کې د 20 کیلومترو سربیره د لویدیځې غاړې په شمالي سیمو کې د 123 کیلومتره دیوالونو او کتارو سره د دیوال د لومړي پړاو لاره یې تصویب کړه.

-اکتوبر 2003: د اسر اییلو حکومت په لویدیځه غاړه کې د دیوال د لارې بشپړ پلان خپور کړ.

د جون 30، 2004: د اسر اییلو حکومت د دیوال مخکینۍ اعلان شوې لارې ته تعدیل صادر کړ.

-د جولای ۹، ۲۰۰۴: د عدالت نړیوالې محکمې یوه مشورتي نظریه خپره کړه چې په کې ویل شوي چې په لویدیځه غاړه کې جوړشوی دیوال د نړیوالو قوانینو څخه سرغړونه ده، او غوښتنه کوي چې دیوال درنگ شي اوزیانمن شویو ته د تاوان ورکړل شي.

-د جولای ۲۰، ۲۰۰۴: د ملګرو ملتونو عمومي اسامبلې د عدالت د نړیوالې محکمې لخوا صادرشوی مشورتي پریکړه تایید کړه.

-د سپتمبر ۱۵، ۲۰۰۵: د اسر اییلو د عدالت عالي محکمې وویل چې دیوال د نړیوال قانون څخه سرغړونه نه ده.

د اپریل ۳۰، ۲۰۰۶: د اسر اییلو حکومت د دیوال لپاره ترمیم شوی لاره تصویب کړه.

-د ۲۰۰۴ کال د جولای په ۹، د عدالت نړیوالې محکمې یو مشورتي نظر خپور کړ چې دیوال یې غیرقانوني اعلان کړ.

-د ملګرو ملتونو د عمومي اسامبلې ۱۵۰ غړو هېوادونو چې په هغه وخت کې د اروپایي ټولني د ټولو ۲۵ هېوادونو په ګډون، د هغه پریکړه لیک په حق کې رایه ورکړه چې د ۲۰۰۴ کال د جولای د ۲۰ مې نېټې په ماښام ناوخته تصویب شوه، په داسې حال کې چې ۶ هېوادونو یې چې مشري یې د امریکا متحده ایالات کوي، داسترالیا او اسر اییلو په شمول یې مخالفت وکړ او ۱۰ هېوادونو له رایې ورکولو ډډه وکړه.

-د عمومي اسامبلې پریکړه، د عدالت د نړیوالې محکمې د پریکړې په څیر، په اسر اییلو باندې پابنده نه ده. په هرصورت، د دوو پریکړه لیکونو سمبولیک او اخلاقي ارزښت ممکن د فلسطین او د دیوال د جوړولو مخالف ګوندونو سره مرسته وکړي ترڅو د دیوال ړنګولو لپاره پر اسر اییلو ډیر سیاسي فشار راوړي.

-د دیوال هدفونه:

د ۲۰۰۲ کال د جون په ۲۳ نیټه د اسر اییلو د پخواني لومړي وزیر اریل شارون په دوره کې د غاصبینو حکومت د دیوال په جوړولو پیل وکړ، په داسې حال کې چې تمه کېده چې وروستی لګښت به یې ۳،۴ میلیارده ډالرو ته ورسېږي.

- په اشغال شویو سیمو کې د اسر اییلو د جلا کولو دیوال د جوړولو تر شا ستراتیژیکې موخې شتون لري. د بیلتون دیوال د اسر ایلی اشغالګرو د پراخو سیاستونو یوه څرګندونه ده چې غواړي د ځمکې لویه برخه کنټرول کړي .

-د دیوال لاره او د هغې اغیزې :

-دا دیوال په لویدیځه غاړه کې د نفوسو او کرنیزو ځمکو څخه تیرېږي، ځینو محلي سرکونو او ځمکو ته د فلسطینیانو د لاسرسي مخه نیسي چې په شمالي سیمه کې یې د شنی کرښې او دیوال ترمنځ په "تړلو" سیمو کې له پنځو زرو څخه زیات فلسطینیان جلا کوي.

-په اشغال شوي لویدیځه غاړه کې د دیوال اوږدوالی 770 کیلومتره دی، د بیت المقدس شاوخوا 142 کیلومتره برخه چې د بیت المقدس لفافه بلل کېږي، هم شامل دی پداسې حال کې چې د دیوال لوړوالی اته مترونه رسېږي.

-له دې جملې څخه یې 539 کیلومتره یا شاوخوا 70٪ بشپړ شوي او شاوخوا 62 کیلومتره یې د پرمختګ په حال کې دي، چې 8 سلنه جوړوي، چې په دې توګه شاوخوا 170 کیلومتره یا شاوخوا 22٪ یې په پلان کې پاتې دي.

-د بیلتون د دیوال په جوړولو کې، اسر اییل د فلسطین د اوسیدونکو په میشته سیمو کې د 4.5 څخه تر 9 مترو لوړوالی سره په قوي کانکرېټ تکیه کړې، په کم نفوسه سیمو کې بریښنايي دیوالونه، په کیمرو او سینسرونو سمبال د څاربرجونه، او په سرک پوښلی. شګه د اغیزو معلومولو لپاره. وی، نودا دیوال به په اشغال شوي لویدیځه غاړه کې د فلسطین 733 مربع کیلومتره ځمکه، یا د لویدیځې غاړې 12.9٪ مساحت جلا کړي.

-دا ټوله جلا شوې سیمه د کرنیزو ځمکو تر مینځ ویشل شوې چې نیمایي مساحت ته نږدې (348 مربع کیلومتره، یا شاوخوا 47.5٪)، د استوګنځایونو او نظامي اډو (110 مربع کیلومتره، یا شاوخوا 15٪)، او خلاصې ساحې او ځنګلونه (250 کیلومتره، یا شاوخوا 34٪). دا دیوال به د اردن د وادی شاوخوا دوه سوه مربع کیلومتره ساحه هم جلا کړي چې د فلسطین د خوړو کندو ګنل کېږي او د فلسطین ختیځ لوري ته موقعیت لري. که څه هم د دیوال 15٪ برخه د 1948 کال سرحدونو ته غځول شوې، خو پاتې برخه یې په 1967 کال کې نیول شوې فلسطیني سیمو کې د اسر اییلو د نقشې له مخې جوړېږي.

-د دې لارې په اوږدو کې، دیوال د 180 ټولنو په ګډون اته فلسطیني ولایتونه اغیزمن کوي، او راپورونه ښيي چې دا به د ختیځ بیت المقدس په ګډون د لویديځې غاړې په 67 کلیو او ښارونو کې د 210,000 فلسطینیانو ژوند اغیزمن کړي. دا دیوال د لویديځې غاړې ته 22 کیلومتره ژورته ننوځي، د 13 څخه زیات د نفوس مرکزونه جلا کوي چې 11,700 فلسطینیان به د شنه کرنې او د بیلتون د دیوال ترمینځ په سیمه کې ځانونه بندیان ومومي.

-دا دیوال به د نوي امنیتي کمربند ساحه رامینځته کړي، او د نفوس 19 مرکزونه به جوړ کړي چې 128,500 فلسطینیان به په جلا جلا سیمو او پوستو کې بندیان کړي.

-د دیوال په ختیځ کې د 36 ټولنو څخه 72,200 فلسطینیان به د دوی له کروندو او کرنیزو ځمکو څخه جلا شي چې د دېوال لویديځ ته موقعیت لري. په مجموع کې، دیوال به د لویديځې غاړې شاوخوا 46٪ مساحت مصرف کړي، چې اندازه یې پنځه زره اته سوه مربع کیلومتره ده، سربېره پردې د بیت المقدس ښار به د ډیموګرافیک او جغرافیايي پلوه د لویديځې غاړې له ښارونو او کلیو څخه جلا کړي.

-دیوال به په اشغال شویو سیمو کې شاوخوا یو ملیون فلسطینیان له اساسي حقونو څخه محروم کړي

- د دوی په زرګونه به مجبور وي چې د اشغال څخه ځانګړي جوازونه ترلاسه کړي، ترڅو دوی ته اجازه ورکړي چې له یوې خوا د خپلو کورونو او له بلې خوا د دوی د ځمکو ترمینځ ژوند او تک راتګ ته دوام ورکړي.

-د هغې له بشپړیدو وروسته، اسر اییل به په زور سره په لویديځه غاړه کې د فلسطین د اوبو 80٪ موجودې سرچینې کنټرول کړي، چې په ټولیز ډول په کال کې شاوخوا 750 ملیون متر مکعب اټکل کړي.

-همدارنګه د هغو کلیو 37 سلنه چې په کرنه تکیه لري – او له هغو څخه دیوال تېرېږي – د دوی اقتصادي دوره یې اغیزمنه کړې ده، چې د زیتونو د تېلو صنعت به له منځه ولاړ شي، وروسته له دې چې دې سیمې په هر فصل کې 22 زره ټنه د زیتونو تېل تولید کول. پنځوس زره ټنه میوه، او یو ملیون ټنه سبزیجات.

-دا به د شاوخوا دلس زره څارویو څرخایونو ته د رسیدو مخه ونیسي.

-په دې اغیزو کې د ښار له مرکز څخه د شاوخوا څلورمې برخې بیت المقدس جلا کول هم شامل دي، او یو شمېر یې د خپل استوګنې ځای بدلولو ته وهڅول، یادولو وړ ده چې د دیوال له امله په ختیځ بیت المقدس کې د فقر کچه شاوخوا 82٪ ته رسیدلې.

-د فلسطين تعليمي اوروغييایي سیستمونه هم د اپارتایډ دیوال د دوام له امله اغیزمن شوي ، ځکه چې 20٪ زده کوونکي ، 19٪ ښوونکي او 37٪ خدماتي کارمندان مجبور دي چې هره ورځ خپلو ښوونځیو ته په ختیځ بیت المقدس کې د رسیدو لپاره د دیوال څخه تیر شي . او د لسگونو زرو لپاره د دېوال ختیځ کې روغتیایي مرکزونو اوروغتونو ته رسیدل ناممکن شوي دي .

-نړیوال تړونونه :

- د ملګرو ملتونو منشور او د ۱۹۴۵ کال د جون په ۲۶ د عدالت د نړیوالې محکمې قانون .
  - د بشري حقونو نړیواله اعلامیه .
  - د مدني او سیاسي حقونو نړیوال کنوانسیون ، 1976 .
  - د اقتصادي ، کلتوري او ټولنیزو حقونو نړیوال کنوانسیون .
  - د اپارتایډ د جرم د ځپلو او مجازاتو نړیوال کنوانسیون ، ۱۹۷۳ .
  - د هاګ کنوانسیون ، 1907 .
  - د جنیوا څلورم کنوانسیون د ۱۹۴۹ کال د اګست په ۱۲ .
  - د اوسلو تړون ، ۱۹۹۳ .
  - د نړیوالې جنایې محکمې (روم) د طرز العمل قواعد ، 1998 .
  - د بشردوستانه اغیزو لومړنی تحلیل د هغه تعدیلاتو په رڼا کې چې د 2006 کال د اپریل په 30 د خنډ په لاره کې صادر شوي
  - په لویديځه غاړه کې د نفوسو په مرکزونو باندې د جلا کولو دیوال اغیز (د مارچ 7 - اپریل 23) ، 2004
  - د اسراییلو د خنډ په وړاندې د ملګرو ملتونو مقررات (په انګلستان کې) .
- بیا کتونکي :

"-د جلاکولو دیوال پس منظر - B'Tselem". په اشغال شویو سیمو کې د بشري حقونو لپاره د اسر اییلود معلوماتو مرکز. جنوري 1, 2011. په 2017-12-12 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. په 2016/04/06 کې کتل شوی.

-احمد قری او د قدرت فساد، 2005، آرشیف شوی کاپي د اپریل 2، 2018 په Wayback Machine ویب پاڼه کې.

-د PLO او د فلسطین ملي ادارې کې د فساد په اړه راپور - د فلسطین د معلوماتو مرکز، جون 2006، یوه کاپي د دسمبر په 16، 2019 کې د Wayback Machine ویب پاڼې کې آرشیف شوی.

-د چارواکو وزیران د جلاکولو دیوال لپاره سمنټ واردوي - دنیا الوطن، 2003 د دسمبر په 8، 2015 کې د Wayback Machine په ویب پاڼه کې آرشیف شوی.

-اداره د سوها فساد ردوي او د قری سیمنټ تحقیقات کوي - الجزیره نت، پنجشنبه 1424/20/12 - AH د AD 2004/12/2 سره مطابقت لري (یو کاپي د جون په 13، 2017 کې د Wayback ماشین ویب پاڼه کې آرشیف شوی.

-په کامز کې په لویدیځه غاړه کې د اسر اییلود دیوال په اړه مواد شته.

-د اسر اییلو پورټل، د عرب - اسر اییل د شخړې پورټل، د نړیوالو اړیکو پورټل، د فلسطین پورټل سرچینه: ویکی پیدیا.

اووم: اسر ائیلی یوستي:

-د اسر اییلو پوسټي (عبراني: **דיון** "مخسم") هغه پوسټي دي چې د اسر اییلو اردولخوا د اعلان شوي هدف سره نصب شوي چې "د اسر اییلو میشت ځایونو امنیت ټینګول او د هغو کسانو د تیریدو مخه نیسي چې دوی ته د زیان رسولو هڅه کوي." په لویدیځه غاړه کې زیاتره خنډونه د اسر اییلو او د اشغال شویو فلسطیني سیمو ترمنځ په پوله کې نه دي، بلکې د فلسطین په داخلي سیمو کې پراته دي، نو ځکه ورته د اشغال خنډونه هم ویل کیږي.

-د ۱۹۹۰ لسیزې راهیسې، او په ځانګړې توګه د هغه تاوتریخوالي راهیسې چې د دویمې فلسطیني انتفاضې سره یوځای شوی، اسراییلو په سلګونو سړکونه او دایمي پوستې جوړې کړې چې د اسراییلي اردو یا سرحدی ساتونکو لخوا اداره کېږي.

-د ۲۰۱۱ کال په سپټمبر میاشت کې د ملګرو ملتونو د بشري چارو د همغږۍ دفتر (OCHA) ویلي وو چې په لویدیځه غاړه کې د فلسطینیانو د تګ راتګ پر وړاندې ۵۲۲ سړکونه او پوستې جوړې شوې دي چې د ۲۰۲۳ کال په پیل کې دغه شمېر له ۶۴۵ څخه زیات شوی دی. د اکتوبر له ۷ وروسته د پوستو شمیر ۷۰۷ ته لوړ شو. په دې شمیره کې هغه موقتي پوستې شاملې نه دي چې "د الوتنې پوستې" په نوم پیژندل کېږي، چې په ۲۰۱۱ کې په لویدیځ بانک کې په هره میاشت کې په اوسط ډول ۴۹۵ وی، په تیرو دوو کلونو کې په هره میاشت کې په اوسط ډول ۳۵۱ څخه زیاتې شوی.

-د اسراییلو پوستې کیدای شي د اسراییلو اردو پولیس، د اسراییلو سرحدی ساتونکي، یا نور سرتیري کارمندان وي.

-اسراییلو کاروګر چې اسراییلي پوستو ته ټیکنالوژي معرفي کړي، په دوی کې د پوستې په غوره کولو سره، د مقناطیسي کارتونو له لارې د تیریدو اجازه ورکوي.

-د اسراییلي اشغالګرو پوځ (IOF) نقطه:

-د پروګرام مشر ډګروال ټریریزیل په وینا، په مختلفو پوستو کې IDF خپریه افسران په دنده ګماري چې له پولې څخه د تیریدونکو خلکو لپاره اسانتیاوې برابروي او د زرو او ناروغانو سره مرسته وکړي.

-د لویدیځې غاړې ډیر فلسطیني اوسیدونکي ادعا کوي چې د خنډونو د ارادې کارولو سره، دوی په حقیقت کې د فلسطین د حرکت او نورو بشري حقونو څخه سرغړونه کوي.

-د فلسطینیانو سره د ناوړه چلند او سپکاوي شکایتونه عام دي: د اسراییلو د پوځ مشورتی قاضي تورن جنرال ډاکټر. میناچم فینکلستین یادونه وکړه چې "ډېر، زیات شکایتونه شتون لري چې د پوستې اداره کوونکي د فلسطینیانو سره بد چلند کوي او سپکاوی کوي او زیاته یې کړه چې د دې لوی شمیر شکایتونو د هغه لپاره د "سور څراغ" په توګه د دې پوستې څارنه کړې ده د څارنې د ډلې د سیستم برخه خنډونه دا سازمان د خنډونو په اړه دوره ایز راپورونه خپروي او د شواهدو یو کتاب یې خپور کړی چې لیکوال او شریک بنسټ ایښودونکی یهودی کرسټن کیشټ وایي چې دا روښانه ده چې "د اسراییلو ټول بندونه شتون لري. د خنډونو

په شبکه کې. " او د پوستې کرسټن کیچټ دا هم وویل: "مور څارونکي په پوستو کې د فلسطینیانو هره ورځ د سپکاوي او ناوړه چلند شاهدان یو".

-ملګرو ملتونو د ۲۰۰۹ کال د فبرورۍ په میاشت کې بشردوستانه څارنې په خپل راپور کې وویل چې دا "څرګنده شوې" ده چې د فلسطینیانو د دوهمې انتفاضې (سپتمبر ۲۰۰۰) له پیل راهیسې د موقت پوځي ځواب په توګه د اسراییلي چارواکو له خوا خنډونه توجیه شوي دي. او د اسراییلو په ملګرو باندې تاوتریخوالی بریدونه، د "دایمي سیستم" په توګه رامینځته شوي چې په ثابت ډول د فلسطینیانو د ودې او حرکت لپاره د اسراییلي میشت ځایونو د نفوس د زیاتوالي په برخه کې شتون کموي.

-اشغالی پوستی :

-یو اسراییلي عسکر د یوې پوستې سره نږدې د فلسطیني ماشوم څخه مشروبات اخلي
د فلسطین د چاپیریال نادولتي موسسې د غړي په وینا، د تطبیق شوي څیړنیز انستیتیوت - یروشلم (ARII)، د اسراییلو پوځ د اکتوبر ۲۰۰۶ او اپریل ۲۰۰۷ ترمنځ په لویدیځه غاړه او ختیځ بیت المقدس کې ۱۲۱ موقتي پوستې جوړې کړې. دا څیړنه ادعا کوي چې ډیری پوستې د لویدیځې غاړې په شمالي برخه کې موقعیت لري، په ځانګړې توګه د نابلس، تباس او جینین په ولایتونو کې، او هغه فلسطینیان چې هڅه کوي له دې نقطو څخه تیر شي ممکن د ۲۰ څخه تر ۹۰ دقیقو پورې انتظار وکړي. په ځینو مواردو کې، له دې څخه ډیر هم انتظار باسی .

-خنډونه او طبي پاملرنې :

-د اسراییلو د بشري حقونو سازمان، بیتسلیم په وینا، له ۲۰۰۰ څخه تر ۲۰۰۹ پورې په پوستو کې د طبي پاملرنې په ترلاسه کولو کې د ځنډ په پایله کې ۷۲ فلسطینیان مړه شوي.

-طبي وسایط ممکن ودرول شي، او د الوتنې په پوستو کې د اسراییلي سرتیرو لخوا د تفتیش څخه معاف ندي. د مثال په توګه، د مارچ په ۲۰۰۲ کې، هارتز ادعا وکړه، څه چاودیدونکي توکي په امبولانس کې وموندل شول چې د ملي سرې میاشتي ټولني پورې تړاو لري.

-د فلسطین (PRCS) سرې میاشتي په دې پېښه خواشینی څرګنده کړه او په دې اړه یې داخلي پلټنې پیل کړې. د ۲۰۰۴ کال د جنورۍ په ۱۱ د فلسطین د سرې میاشتي ټولني امبولانس د جیت کلي ته څېرمه په یوې پوستې کې ودرول شو، خوناروغان یې نه وړل. امبولانس د پوځي جیب په واسطه د رارسیدو بس ستیشن

ته واستول شو، چیرې چې د 10 دقیقو وروسته د امبولانس ټیم د دوی هویټ کارتونه ترلاسه کړل او دوی ته یې اجازه ورکړه چې خپل کار ته دوام ورکړي. په همدې ورځ په یوه بله پېښه کې یو امبولانس چې د شکرې ناروغان یې روغتون ته لېږدول، په تورکرم کې ودرول شول، تلاشي شول او وروسته له هغه چې له ناروغ سره ملګري وو، ونیول شول.

-په لويديځه غاړه کې د فلسطیني ښارونو ترمنځ ځینې پوستې د فلسطینیانو لپاره د تیریدو اجازې ته اړتیا لري او استثناوې تل د طبي بیړنیو حالتونو لپاره اجازه نه ورکول کېږي. په 2008 کې، د نابلس ښار څخه بهر د یوې پوستې مسؤل یوې فلسطیني میرمنې ته له پوستې څخه د تیریدو اجازه ترهغه ورنکړه. ترڅو د ښځې مړ ماشوم تولد شو او دغه مړی یې په پوسته کې پرېښود. او همدارنګه لږ شمیر فلسطیني ډیپلوماتانو او نورو اشخاصو ته د اسراییلي پوځ له خوا د (VIP) کارتونه ورکول کیدل چې هغوی ته د پوستو له لارې په وړیا توګه د تیریدو اجازه ورکوي.

-مشهور خنډونه (پوستې):

د هوواري پوسته (نابلس).

قلنديه پوسته (رام الله – بیت المقدس).

-پوسته 300 (د بیت المقدس - بیت المقدس سرحد).

-د اتارا پوسته .

-د ترقومیا تیری .

-د کانټینر خنډ .

-د اپارتایډ دیوال سربیره، چې 712 کیلومتره اوږد دی او د لويديځې غاړې په اوږدو کې غزیدلی. ځینې فلسطیني کروندګر چې جلا ځمکې لري کولی شي خپلو باغونو ته د 69 دروازو له لارې لاسرسی ومومي چې اسراییلي نیواکګر چارواکو اکثرًا ترې ساتي.

بیاکتونکی

د بیولوژي د اصطلاحاتو متحد قاموس، د متحد قاموس لړۍ (8) (په عربي، انګلیسي او فرانسوي کې)، تونس: د عربیزم د همغږۍ دفتر، 1993، مخ. OCLC: 929544775, QID: Q114972534311

"کلیدی نقشی". د بي بي سي خبرونه. په سپتمبر 5, 2018 کې له اصلي څخه آرشیف شوی.

[فرانز وون بیندا-بیکمن، کیبېت وون بیندا-بیکمن، جولیا ایم ایکرېت، د قانون قواعد او د قانون حاکمیت: د قانون حاکمیت، اشکیت خپرونه، لمیتېد، 2009، مخ. ISBN 0-7546-7239-5, 98-93 , {9780754672395} آرشیف د دسمبر په 19, 2016 د Wayback ماشین ویب پاڼه کې.

"حقیقت پاڼه: په لویډیځ بانک کې حرکت او لاسرسی، اګست 2023) "OCHA / په انګلیسي کې). په 16 جنوري 2024 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. اخیستل شوی 2024-16-01.

<https://www.alquds.com/ar/posts/106818> آرشیف شوی کاپي 2024/01/04 د Wayback ماشین ویب پاڼه کې.

"حرکت او په لویډیځ بانک کې لاسرسی". د ملګرو ملتونو د بشردوستانه چارو د همغږۍ دفتر د فلسطین په اشغال شوې خاوره کې. په 8 می 2015 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

باسل رضي الله عنه (۳ دسمبر ۲۰۱۹). "د استعمار ټیکنالوژي: د اشغال په 'سمارت' خنډونو کې." رنگ په 29 اګست 2023 کې له اصلي څخه آرشیف شوی. په 2023/08/11 کتل شوی.

ایلی لیښم IDF". به جیریکو ته نږدې د تیریدو مخه ونیسي". په 2014/02/01 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

"په 2010 کې د لویډیځې غاړې او غزې په لور په پالیسي کې پرمختګونه | د اسراییلو دفاعي ځواکونه". idfspokesperson.com په 2015/06/04 له اصل څخه آرشیف شوی.

لیدن، جوئل. "اسرائیل د IDF بشردوستانه افسران د جګړې لومړۍ کرښې ته لېږي." د بیت المقدس پوست.

بارهونا، انا (۲۰۱۳). شاهدي ورکول - اته اونۍ په فلسطین کې. لندن: ملاقات. مخ ISBN:978-1-13-908099-02-0.

"په پوستو کې سپکاوی - د هارتز ډیلي ورځپاڼه | د اسراییل خبرونه Haaretz.com. "په 30 جنوري 2008 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. په 2011/06/09 کتل شوی.

کرستین کیشیت، یهودیت (2006). د پوستې څار: له اشغال شوي فلسطین څخه شاهدان. زید. مخ 39. ISBN:978-1-84277-719-0.

کرستین کیشیت، یهودیت (2006). د پوستې څار: له اشغال شوي فلسطين څخه شاهدان. زید. مخ 79. ISBN:978-1-84277-719-0.

"د بشردوستانه څارونکي، 34 گڼه، فبروري 2009". د بشردوستانه چارو د همغږۍ لپاره د ملگرو ملتونو دفتر. فبروري 1، 2009. له اصلي (PDF) څخه په 2009/06/04 کې آرشیف شوی. په 2009/06/04 کې کتل شوی.

"اسرائیل، د ډیموکراسۍ یو ادعا شوی دولت". د اپلايډ ریسرچ انسټیټیوټ یروشلیم (ARIJ) د اپریل 25، 2007. د 2014 کال د جنوري په 2 نیټه د اصلي څخه آرشیف شوی. د دسمبر 5، 2007 ته رسیدلی.

- B'Tselem "احصایې - تلفات. Btselem.org. په 2011/02/06 له اصل څخه آرشیف شوی. په 2011/06/09 کتل شوی.

اموس هاریل، امیرا حس، یوسف الغازي، بم د سرې میاشتي په امبولانس کې وموندل شو، هارتز، د مارچ 29، 2002. "آرشیف شوی کاپي". په 2015/31/10 کې د اصلي څخه آرشیف شوی. په 2013-20-07 کې کتل شوی.

"اوچا بشردوستانه تازه معلومات: اشغال شوي فلسطيني سيمې" د ملگرو ملتونو د بشري چارو د همغږۍ دفتر (OCHA). په 2010/19/12 کې د اصلي څخه آرشیف شوی.

"اسر اییل د ماشوم تراژیدي په تورزنداني شو" د بي بي سي خبرونه. سپټمبر 12، 2008. په 29 سپټمبر 2018 کې له اصلي څخه آرشیف شوی.

په لويديځه غاړه کې د اسر ایيلي پوستو په اړه په کامنز کې عکسونه او فایلونه شتون لري.

کتگوری: د فلسطين مسله ځنډونه د پلټنې پوستې په اشغال شوې فلسطيني خاوره کې د اسر ایيلو پوستې دا مخ وروستی ځل په 13 اکتوبر 2024، په 18:55 ایډیټ شوی.

-په اشغال شويو سيمو کې د اسر ایيلو میشت ځایونه، یا غصب شوې سيمې لکه څنگه چې فلسطينيان ورته وايي، د نفوس مرکزونه دي.

-د يهودي استعماري میشت ځایونه په هغه ځمکو کې جوړ شوي چې د 1967 د جگړې پرمهال د اسر ایيلو لخوا نیول شوي او پراخ شوي.

سرچینه : ویکی پیدیا.³¹

اتم: په غزه کې د اسر اییلو د ډله ییزو وژنو په اړه ویجاړونکې احصایې د دسمبر ۲۹، ۲۰۲۴

د قاهرې خبرونه -

-د حکومت د رسنیو دفتر نن، یکشنبې، د غزې په ترانګه کې د اسر اییلي اشغالګرو لخوا د ترسره شوي نسل وژنې جګړې د خورا مهمو احصایو تازه معلومات خپاره کړل، چې د ۴۵۰ پرله پسې ورځو لپاره دوام لري، او دا تاییدوي چې اشغالګرو ۹،۹۷۳ قتل عامونه کړي دي ..

-د فلسطین د معلوماتو د مرکز له مخې، اشغالګرو پوځ ۱۴۱۳ فلسطیني کورنۍ له منځه وړي او د ملکي ثبت څخه یې حذف کړي دي ..

-دولتي رسنیو تایید کړه چې د نسل وژنې د قربانیانو شمیر ۵۶،۷۱۴ شهیدانو او ورک شویو کسانو ته لوړ شوی، او دا یې تشریح کړه چې ۱۱،۲۰۰ ورک شوي کسان روغتونونو ته نه دي رسیدلي ..

-هغه څرګنده کړه چې د روغتیا وزارت د شمېرو له مخې ۴۵،۵۱۴ شهیدان روغتونونو ته رسیدلي، په داسې حال کې چې د ماشومو شهیدانو شمیر ۱۷،۸۱۸ ته رسیدلی ..

-د حکومتي رسنیو د دفتر په وینا، په نسل وژنه کې ۲۳۸ ماشومان زیربډلي او شهیدان شوي، په داسې حال کې چې ۸۵۳ ماشومان د جګړې پرمهال شهیدان شوي او له یو کال څخه کم عمر لري.

د تازه معلوماتو متن په لاندې ډول دی:

-د نسل وژنې ۴۵۰ ورځې.

-په عمومي توګه د اشغالګرو پوځ لخوا ۹،۹۷۳ قتل عامونه ترسره شوي.

-د اسر اییلو د اشغال له خوا د فلسطیني کورنیو په وړاندې ۷۱۷۶ قتل عامونه ترسره شوي دي. (د روغتیا وزارت).

-ویکی پیدیا.³¹

-د اشغال له امله ۱۴۱۳ فلسطیني کورنۍ له منځه یوړل شوې او د پلار، مور او د کورنۍ د ټولو غړو په وژلو سره یې د مدني ثبت څخه حذف شوې (میراث) شوي. په دې کورنیو کې د شهیدانو شمیر ۵۴۵۵ دی. (د روغتیا وزارت).

-د اشغال له امله ۳۴۶۷ فلسطیني کورنۍ له منځه لاړې او یوازې یوکس یې ژوندی پاتې شو. د دې کورنیو د غړو شمیر ۷۹۴۱ شهیدان شويدي. (د روغتیا وزارت).

۵۶،۷۱۴ شهیدان او ورک شوي.

۱۱۲۰۰ ورک شوي کسان روغتونونو ته نه دي رسېدلي.

۴۵،۵۱۴ شهیدان چې روغتونونو ته رسېدلي (د روغتیا وزارت).

۱۷،۸۱۸ ماشومان شهیدان شوي.

- په نسل وژنې جگړه کې ۲۳۸ ماشومان زبیردلي او شهیدان شوي دي.

-د جگړې پر مهال ۸۵۳ ماشومان شهیدان شوي چې عمر ونه یې له یو کال څخه کم وو.

۴۴ تنه د خوارخواکۍ، د خوړو کمښت او قحطۍ له امله شهیدان شول.

-د بې ځایه شویو په ځیمو کې د سختې یخۍ له امله ۶ کسان مړه شوي، چې ۵ یې ماشومان دي.

-د اسراییلو د اشغال له امله ۱۲،۲۸۷ بنځې شهیدانې شوې.

-د طبي کارمندانو څخه ۱۰۶۸ تنه شهیدان شوي. (د روغتیا وزارت).

-د اسراییلو د اشغال له امله د ملي دفاع ۹۴ کارکوونکي شهیدان شول.

-د اسراییلو د نیواک له امله ۲۰۱ خبریالان شهیدان شول.

-د اسراییلو د نیواک له امله ۷۲۸ امنیتي پرسونل او پولیس ووژل شول.

۱۴۷ جرمونه چې اشغالگر ځواکونه، پولیس او مرستې چمتو کوونکي یې په نښه کړي دي.

-د اشغالګرو لخوا په روغتونونو کې ۷ ډله ایز قبرونه جوړ شول.

۵۲۰ شهیدان د روغتونونو دننه له ۷ ډله ایزو قبرونو څخه ترلاسه شول.

۱۰۸، ۱۸۹ تپيان روغتونونو ته ورسيدل. (د روغتيا وزارت).

۳۹۹ خبريالان او د رسنيو مسلکي کسان تپيان شوي دي.

-د قربانيانو ۷۰٪ ماشومان او ښځې دي.

-د اسر ايلود نيوک له امله ۲۱ پناه ځايونه او د بې ځايه کيدو مرکزونه په نښه شوي دي.

د اسر ايلو نيوکگر څو اکونه د غزې تر انکې يوازې ۱۰٪ سيمې "بشردوستانه سيمې" بولي.

۳۵۰۶۰ ماشومان پرته له يويا دواړو والدينو ژوند کوي.

-د نسل وژنې په جريان کې ۱۲، ۱۲۵ ميرمنو خپل ميرونه له لاسه ورکړل.

۳۵۰۰ ماشومان د خوارځواکۍ او د خوړو د نشتوالي له امله د مرگ له خطر سره مخ دي.

۲۳۶ ورځې وروسته له هغه چې اسر ايلي اشغال په غزه کې وروستی لاره وتړله.

۱۲،۶۵۰ تپيان د درملنې لپاره بهرته د سفر کولو ته اړتيا لري.

-د سرطان ۱۲۵۰۰ ناروغان له مرگ سره مخ دي او درملنې ته اړتيا لري.

۳۰۰۰ ناروغان چې په مختلفو ناروغيو اخته دي، په بهر کې درملنې ته اړتيا لري.

-د بې ځايه کيدو له امله د ساري ناروغيو ۲۶، ۱۳۶، ۰۰۰ قضيې. (د روغتيا وزارت)

-د بې ځايه کيدو له امله د هيپاټايتس انتان 71,338 قضيې.

-نږدې ۶۰،۰۰۰ اميندواره ميرمنې د روغتيا پاملرنې نشتوالي له امله له خطر سره مخ دي.

-د اشغالگرو لخوا د درملو د ننوتلو د مخنيوي له امله ۳۵۰،۰۰۰ اوږدمهاله ناروغان د خطر سره مخ دي.

-د نسل وژنې په جريان کې د غزې له ترانکې څخه ۶،۶۰۰ بنديان د اشغالگرو لخوا ونيول شول.

-د روغتيايي کارکوونکو د نيولو ۳۳۱ قضيې (اشغالگرو له دې ډلې ۳ يې په زندانونو کې اعدام کړل).

-د هغو خبريالانو د نيولو ۴۳ قضيې چې نومونه يې معلوم دي.

-د ملکي دفاع د ۲۶ کارکوونکو نيول.

- په غزه کې دوه ميليونه بې ځايه شوي دي.
- ۱۱۰،۰۰۰ خيې خرابې دي او د بې ځايه شويو لپاره مناسبې نه دي.
- د اسر اييلود نيوک له امله ۲۱۳ حکومتي مرکزونه ويجاړ شول.
- د اشغال له امله ۱۳۵ ښوونځي او پوهنتونونه په بشپړه توګه ويجاړ شول.
- د اشغال له امله ۳۵۳ ښوونځي او پوهنتونونه په جزوي ډول ويجاړ شول.
- د جګړې پرمهال د اسر اييلود اشغال له امله ۱۲۷۸۰ زده کوونکي ووژل شول.
- د اسر اييلود اشغال له امله ۷۸۵۰۰۰ زده کوونکي له زده کړې محروم شول.
- د جګړې پرمهال د پوهنې په سکتور کې ۷۵۶ ښوونکي او د پوهنې کارکوونکي د اشغال له امله ووژل شول.
- ۱۴۸ ساينس پوهان، اکاډميکان، د پوهنتون استادان او څېړونکي د اشغال له امله اعدام شول.
- د اشغال له امله ۸۲۳ جوماتونه په بشپړه توګه ويجاړ شوي.
- ۱۵۸- جوماتونه د اشغال له امله سخت ويجاړ شوي او بيارغونې ته اړتيا لري.
- د ۶۰ هديرو څخه ۱۹ هديرې په بشپړه يا جزوي ډول د اشغال له امله ويجاړې شوې.
- د غزې په ترانګه کې له څو هديرو څخه د اشغالګرو لخوا ۲۳۰۰ جسدونه غلا شول.
- د اشغال له امله ۱۶۱،۶۰۰ کورونه په بشپړه توګه ويجاړ شوي.
- د اشغال له امله ويجاړ شوي ۸۲۰۰۰ کورونه د استوګنې وړ نه دي.
- د اشغال له امله ۱۹۴۰۰۰ کورونه په جزوي ډول ويجاړ شوي.
- د اسر اييلو نيو اکګرو لخوا په غزه کې ۸۸۰۰۰ ټنه چاوديدونکي توکي غورځول شوي.
- د اشغالګرو لخوا په نښه شوي ۱۶۲ روغتيايي مرکزونه.
- د اشغالګرو لخوا په نښه شوي ۱۳۶ امبولانسونه.
- د اشغال له امله ۲۰۶ لرغوني او ميراثي ځايونه ويجاړ شول.

- د اشغال له امله ۳۱۳۰ کیلومتره د برېښنا شبکې ويجاړې شوې.
- د ځمکې لاندې د برېښنا ویش ۱۲۵ ويجاړ شوي ترانسفارمرونه.
- د اشغال له امله د اوبو ۳۳۰،۰۰۰ خطي متره شبکې ويجاړې شوې.
- د اشغال له امله ۶۵۵،۰۰۰ خطي متره د فاضله اوبو شبکې ويجاړې شوې.
- د اشغال له امله د سرکونو او کوڅو ۲،۸۳۵،۰۰۰ خطي متره شبکې ويجاړې شوې.
- د اشغال له امله ۴۲ تاسیسات، د لوبو میدانونه او د سپورت تالارونه ويجاړ شول.
- د اشغال له امله ۷۱۷ د اوبو څاګانې ويجاړې شوې او له کاره غورځول شوې.
- په غزه کې د ويجاړۍ کچه ۸۶٪ ده.
- د نسل وژنې جګړې څخه دمستقیمو لومړنیو زیانونو په توګه ۳۷ ملیارد ډالر.

سرچینه: القاهرة الإخبارية .³²

اووم فصل: داقتی توپان د ۴۷۰ ورځو د مهمو پېښو او ویاړیو مختصر راپورتاژ:

لومړی برخه - له توپان څخه تر تړون پورې... تر ټولو مهم ټکی:

-د اکتوبر ۷، ۲۰۲۳.. د فلسطین مقاومت د اسراییلي ادارې سره د شخړې په تاریخ کې خپل ترټولو لوی عملیات د "الاقصی سیلاب" ترسرلیک لاندې پیل کړل، چیرې چې دوی د اسراییلونظامي ځایونه او کلاګانې د شاوخوا ۵۰۰۰ راکتونو او گولیو سره په نښه کړې. یوازې ۲۰ دقیقې، د دې عملیاتو سره د کتارې افسانه ماتول. د پولې او اسراییلود هوایي دفاع سیستمونه. ناکامه کیدل وه.

-په همدې ورځ، اشغالګریوڅ د غزې په ترانګه کې د خپلو عملیاتو د پیل اعلان وکړ، چې دوی یې "د اوسپنې تورې" بولي، چیرې چې دوی د غزې ترانګه په توغندیو او الوتکو بمبارکړه، چې په پایله کې یې لسګونه بې

³²-القاهرة الإخبارية .

گنه کسان شهيدان شول. جگړه سهاروختي پيل شوه. ، يوه جگړه چې هيچا يې تمه نه درلوده چې دومره دوام به وکړي او فلسطينيان به ټينگ ودريري.

-د اکتوبر ۸، ۲۰۲۳.. د لبنان حزب الله د بحران کرښې ته ننوت.

-د اکتوبر ۱۳، ۲۰۲۳.. اسراییلي ادارې د غزې ښار له اوسیدونکو څخه، چې اټکل کيږي شاوخوا یو ملیون وگړي دي، غوښتنه کوي چې سمدلاسه ووځي او جنوب ته لاړ شي، په دې توگه د غزې د اوسیدونکو د بې ځایه کیدو او شرلو لومړۍ څپه پیل کيږي.

-د اکتوبر ۱۷، ۲۰۲۳.. اشغالگر پوځ د غزې ښار په الزيتون سیمه کې د الاحلي بیپټیسټ روغتون په وړاندې خپل جنایتکارانه قتل عام ترسره کړ، چې له امله یې شاوخوا ۵۰۰ فلسطینيان شهیدان شول، چې ډیر یې ماشومان وو، پداسې حال کې چې سلگونه نور ټپیان شول، په دې توگه د روغتونونو او مرکزونو په نښه کولو د ډله ییزو وژنو څپه پیل شوه.

-د اکتوبر ۹، ۲۰۲۳.. د یمن حوثي انصارالله ډله د دې سکتور لپاره د دوهم ملاتړي جبهې په توگه د بحران کرښې ته ننوته.

-د اکتوبر ۲۷، ۲۰۲۳.. اشغالگر پوځ د مقاومت د ورتیاوو په لومړۍ اصلي ازموینه کې د غزې په ترانگه کې خپل ځمکنی برید پیلوي، خود حماس او جهاد لخوا د دوی په لیکو کې د ناڅاپي غبرگون او درنوزیانو له امله حیران دی.

-د نومبر ۱۵، ۲۰۲۳.. اشغالگر پوځ د څو ورځو محاصرې وروسته په غزه کې تر ټولو لوی روغتیايي مرکز الشفا طبي کمپلیکس باندې برید وکړ، چې په پایله کې یې کمپلیکس په تدریجي ډول له خدماتو څخه ووت او په پټۍ کې ټول روغتونونه وتړل شول. وروسته، د ژوند د ټولو اړتیاوو د وژلو په سیستماتیک ډول ټینگار کولوسره په مخ روان دی ..

-د نومبر ۲۱، ۲۰۲۳.. حماس او اسراییلي ادارې د یوې اونۍ لپاره لنډمهاله اوربند اعلان کړ، چې پکې د مقاومت لخوا نیول شوي ځینې اسراییلي بندیان د یوشمیر فلسطیني بندیانو په بدل کې خوشې کول شامل دي. خودا اوربند ډېر ژر پای ته ورسېد او اسراییلو خپل عملیات بیا پیل کړل پوځ ډېر مجرم او ظالم دی.

د- دسمبر ۴، ۲۰۲۳.. اسراییلو د غزې په جنوبي ترانگه کې، د خان یونس په څنډه کې، د دې اقدام په وړاندې د عربي اولویدیځو خبرداریو سره سره، خپل ځمکنی برید پیل کړ، چې د لسگونو زرو فلسطینیانو د بې ځایه کیدو او بې کوره کیدو لامل شو.³³

د- جنوري ۲، ۲۰۲۴.. اسراییلو د لبنان په پلازمینه بیروت کې د حماس د سیاسي دفتر مرستیال صالح العاروري د هغه ودانۍ په نښه کولو پرمهال شهید شو چې هغه د یوشمیر مشرانو (حسن نصرالله) سره لیدنه کوله. او ډیر شتونکي په دی اند دي چې شیخ صالح العاروري رحمه الله د حزب الله او اسراییلو ترمنځ د یوې معاملي بڼکار شو او د نصرالله د مستقیمې لارښوونې په اساس په شهادت ورسید انالله و انا الیه راجعون .

د- جنوري ۲۶، ۲۰۲۴.. سویلي افریقا په هاگ کې د عدالت نړیوالې محکمې ته یوه دعوی وړاندې کوي چې اشغالګر پوځ یې د ترانګې په وړاندې د جنګي جرمونو په ترسره کولو تورنوي، پداسې حال کې چې محکمه اشغالګرې ادارې ته امر کوي چې د نسل وژنې د کړنو مخه ونیسي.

د- فبروري ۲۹، ۲۰۲۴.. اسراییل هغه ډله ییزه وژنه ترسره کوي چې د "اورو قتل عام" په نوم پیژندل کیږي کله چې دوی د غزې ښار په لویدیځ کې د نابلسي څلور لارې په رشید سړک کې د مرستندویه لاریو څخه د خوراکي توکو د ترلاسه کولو هڅه کولو پرمهال په ملي وګړو دزې کوي، چې له امله یې د ۱۱۲ فلسطیني ملي وګړو د شهادت او لږ تر لږه ۷۶۰ نورو د تېي کیدو لامل کیږي .

د- مارچ ۷، ۲۰۲۴.. د امریکا ولسمشر بايډن د غزې په څنډو کې د یوه لامبو وهونکې بندرد جوړولو اعلان وکړ ترڅو د غزې اوسیدونکو ته مرستې ورسوي، او یادونه یې وکړه چې د دې پروژې کار به د همدې کال په می میاشت کې پیل شي، مګر دا ډېر دوام ونه کړ، ځکه چې دا په سمندر کې د طوفانونه او څپوله امله له منځه لاړ.

د- اپریل لومړۍ، ۲۰۲۴.. د اشغالګرو توغندیو د سوږې د پلازمینې دمشق په مززه سیمه کې د ایران قونسلګرۍ په نښه کړه، چې د انقلابي ګارد د قدس ځواک د اشرافو د وژنې لامل شو، چې مشري یې جنرال محمد رضا زاهدي او نور کسان وو..

³³-المیادین خبری آژانس .

-د می ۶، ۲۰۲۴.. حماس د امریکا د ولسمشر بایډن لخوا په غزه کې د جگړې د پای ته رسولو لپاره د وړاندې شوي پلان د تصویب اعلان کړ، خو "اسرائیلو" وویل چې دوی د دې متن سره موافق نه دي، ترڅو خپلو عملیاتو ته دوام ورکړي. د فلسطینیانو د رفح ځینې برخې یې ونیولې او هغوی یې تېښتې ته اړ کړل.

-د جولای ۳۰، ۲۰۲۴.. اسر اییلو د بیروت په جنوبي څنډو کې د اسر اییلو په یوه برید کې د حزب الله پوځي قوماندان او د حسن نصرالله بنی لاس سړی، جنرال فواد شکر، چې د اشغال پر وړاندې د عملیاتو مسؤل و، ووژل شو..

-د جولای ۳۱، ۲۰۲۴.. اسر اییلو د حماس د سیاسي دفتر مشر اسماعیل هنیه د هغه بم په واسطه وواژه چې له لرې واټن څخه چاودنه ورکړل شوې وه، کله چې هغه د ولسمشر مسعود پیزشکیان د لورې په مراسمو کې د کډون لپاره د ایران پلازمینې تهران ته تللی و. (باید په ډاگه شي چې اسماعیل هنیه د ایران لخوا په شهادت ورسید ځکه ایرانیانو نه غوښتل چې د حماس په سر کې داسې یو شخص شتون ولري).

-د سپتمبر ۱۶، ۲۰۲۴.. اسر اییل په لبنان کې پر حزب الله خپل ترټولو سخت برید پیل کړ، د لرې واټن څخه د بیجراد یوگانو په چاودنې سره، چې په لسگونو کسان یې ووژل او سلگونه نور یې ټپیان کړل، او د لبناني گوند د ملاتړ ترمنځ یې د تاوتریخوالی یو ټکان وخوړ، چې د اسر اییلی امنیتي کسانو له خوا برابرسوی وه او بیا یې انفجار وکړ.

-د سپتمبر ۲۷، ۲۰۲۴.. اسر اییلو د حزب الله عمومي منشي حسن نصرالله د گوند د یو شمیر مشرانو سره یوځای په یولر بریدونو کې وواژه چې د دواړو خواوو ترمنځ د شخړې له پیل راهیسې ترټولو لوی تاوتریخوالی دی، په دې توگه ترټولو ډیر هغه دردناک گوزار چې گوند یې ورکړ ترڅو په ناڅاپي ډول یې بیرته راستنیدو ته اړ باسي. او د غزې لپاره د ملاتړ جبهې په توگه د هغې د دوام مخه ونیسي .

-د سپتمبر ۳۰، ۲۰۲۴.. اشغالگر پوځ په جنوبي لبنان کې خپل ځمکني عملیات اعلان کړل، او د مقاومت سره مخ شول چې په هغه وخت کې یې ډیر زیانونه ولیدل، مگر دوی د ځان په بیه عملیاتو ته په بشپړولو ټینگار وکړ.

-د اکتوبر ۵، ۲۰۲۴.. اسر اییلی څو اکونوپه شمالي غزه کې خپل پراخ ځمکني عملیات پیل کړل، چې په عمده توگه یې د جباليا، بیت حانون او بیت لاهیا کمپونو کې د مقاومت د تمرکز نقطې په نښه کړې. دا هغه عملیات دي چې "اسر اییلو" پکې د محاصرې ټول ډولونه تمرین کړل. او د شمال اوسیدونکي د جنرالانو د پلان په پلي

کولو کې د بې ځایه کیدو لپاره یې مجبورول، کوم چې فلسطینیانو د لوړ لگښت سره سره په خپل ثابت قدمی، استقامت او خپلو کورونو او سیمو ته د وفاداری سره ناکام کړل.

-د اکتوبر ۱۶، ۲۰۲۴.. اسراییل د حماس غورځنگ مشر، یحیی سنوار، اشغالګرو ځواکونو په رفح کې د تعقیب په جریان کې شهید کړ چې مشر په خپل پوځي یونیفورم کې راپورته شو، د خپلې خاورې دفاع یې کوله، مخامخ یې کوله او شا یې نه ګرځوله. ، د دې عزتمن هدف په نښه کولو سره د ټولو هغو دروغورد کول چې د اشغالګرو او د هغه د عرب صهیونیست اجنټانو لخوا د مشر د ژوند او د هغه د مقدسې آزادۍ په جګړه کې د جنګي لیکو ته د پرمختګ په اړه تکرار شوي.

د نومبر ۲۱، ۲۰۲۴: د نړیوالې جنایې محکمې د محاکمې څخه مخکې لومړۍ خونې د اشغالګر لومړي وزیر نتنیاھو، د هغه وخت د دفاع وزیر، یووګالانت، او د حماس غورځنگ مشر، محمد دیاب ابراهیم د نیولو امر صادر کړ. (چې د الضیف په نوم پیژندل کېږي). د بشریت پرضد جرمونو او جنګي جرمونو په تور.

-د نومبر ۲۷، ۲۰۲۴: "اسرائیلو" او حزب الله په لبنان کې د اوربند په بدل کې موافقه وکړه چې ګوند به د اشغال په نښه کولو لپاره عملیات ودروي. په دې توګه، ګوند به د غزې لپاره د ملاتړ محور پریري، او د اشغالګرو سره په مقابله کې به یې یوازې پریري،

-د دسمبر ۲، ۲۰۲۴.. د امریکا ولسمشر چې په تیرو ټاکنو کې یې بریا ترلاسه کړې، ډونالډ ټرمپ خبرداری ورکوي چې که چېرې د ۲۰۲۵ کال د جنوري په ۲۰ مه د هغه د رسمي لوړې مراسمو دمخه په غزه کې یرغمل شوي کسان خوشې نه شي، نومنځنی ختیځ به یې د سختو پایلو شاهد وي، او بیا دا ... تکرار شوی خبرداری به د همدې میاشتې په ۱۶ مه او دریم ځل به د ۲۰۲۵ کال د جنوري په ۷ مه خپور شي.

-د جنوري ۱۵، ۲۰۲۵.. د قطر لومړي وزیر اعلان وکړ چې په غزه کې د حماس او اشغالګر اسراییلي ادارې ترمنځ د مصر، قطر او امریکا د تضمینونو سره د اوربند تړون لاسلیک شوی، چې ټاکل شوې ده د یکشنبې په ورځ، د جنوري په ۱۹، په نافذ شي.

-او پکې شامل دي: د غزې له ډیرې سیمو څخه د اشغالګرو ځواکونو وتل، د بندیانو تبادله، او د غزې ټولو سیمو ته د کافي مرستو رسولو اجازه، د ټولو غزې اوسیدونکو خپلو سیمو ته بیرته ستندل.

-د تړون څخه د اسراییلو د تیښتې په اړه اندیښنه :

سره له دې چې د قطر د لومړي وزير او بيا د مصر د ولسمشر عبدالفتاح السيسي، د امريكا د ولسمشرانو، بايدن او ترمپ سره يوځای، د تړون د پای ته رسولو اعلان وکړ په رسمي ډول، او خپله وروستی مسوده يې خپره کړه، او اسر اييلي لوري په دې لار کې ځينې گامونه پورته کړل، لکه د نزاريم او فلاډلفي محورونو څخه د تدريجي وتلو پيل کول، او روغتونونو ته خبرورکول چې د حماس لخوا نيول شوي بنديان ترلاسه کولو لپاره چمتووالی ونيسي، مگر د اسر اييلو حکومت په مشرۍ نتانياهو تر اوسه پورې په رسمي ډول د دې تړون اعلان نه دی کړی، چې د هغه پټولو په اړه يې ځينې اندېښنې راپورته کړې دي چې اسر اييليان د خبرو اترو په جريان کې چې له يو کال څخه ډيروخت يې دوام کړی دی عادت شوي دي.

-د نتانياهو دفتر د پنجشنبې په ورځ، د جنوري په ۱۶ مه په يوه بيان کې ادعا وکړه چې "حماس له تفاهم څخه په شا کېږي او په وروستی شيبه کې يو بحران رامینځته کوي چې يوې موافقې ته د رسيدو مخه نيسي،" او زياته يې کړه چې "اسرائيل به د کابينې او حکومت لپاره نيټه ونه ټاکي." "تر هغه وخته پورې به غونډه دوام ولري چې منځگړي اعلان وکړي چې حماس د تړون له ټولو جزئياتو سره موافقه کړې ده،" په داسې حال کې چې چينل ۱۳ د يوه اسر اييلي چارواکي له قوله ويلي چې که په راتلونکو ساعتونو کې پرمختگ ونشي، "اسرائيل" ممکن خپل پلاوی چې اوس مهال په دوحه کې دی بيرته راولي.

-د معمول مطابق د هغو مانورونو په ځواب کې چې نتانياهو يې په وروستی شيبه کې د لويو ممکنه لاسته راوړنو د ترلاسه کولو لپاره په مقاومت فشار راوړي، د حماس وياند جهاد طه په غزه کې د منځگړو لخوا اعلان شوي اوربند تړون ته د غورځنگ ژمنتيا تاييد کړه، او په "تيلېگرام" کې د خپل چينل له لارې، د غورځنگ مشهور مشر، عزت الرشق، ليکلي، "تحريک د هغه اوربند تړون ته ژمن دی چې پرون د منځگړو لخوا اعلان شو، چهارشنبه، د جنوري ۱۵ مه، ۲۰۲۵.

-د تړون له اعلان سره سم، اود غزې په ټولو سيمو او له هغې څخه بهر د جشنونو په خپریدو سره، اشغالگر پوځ د غزې په مختلفو سيمو کې خپلو جنايي بريدونو ته دوام ورکړ، چې په پایله کې لسگونه شهيدان او ټپيان شول، چې دا غبرگون منعکس کوي.

-د اشغالگر جرمي خواهش چې تر ټولو لوی احتمالي زيانونه ورسوي. د فلسطينيانو په منځ کې او د دوی د افسانوي استقامت د خوښۍ د خرابولو هڅه کول، په ځانگړې توگه د هغه نيوکې په رڼا کې چې د اسر اييلو حکومت او پوځ په گډه د اهدافو په ترلاسه کولو کې د ناکامۍ په اړه ورسره مخ شوي وو. جگړه، اود دې

معاملې ته د تسليميدو اړتيا ترڅو د بنديانو د ژوند پاتې شوني خوندي شي وروسته له هغه چې د نړۍ ترټولو لوي استخباراتي ادارې د زياتيدونکي مودې لپاره د دوی د ځايونو موندلو توان نه درلود.

-د ستاينې وراستقامت :

-نيواکگر له يوې خوا په وخت او له بلې خوا د ويجاړولو ظالمانه ماشين يې شرط کړی ترڅو هغه د بې ځايه کيدنې پلانونه ترلاسه کړي چې هغه يې په سکتور کې پلان کړي وو، په شمال کې د جنرالانو پلان او په جنوب کې جبري بې ځايه کيدنه، چيرې چې هغه يې ترسره کړه. د بشردوستانه قانون هر ډول جرمي سرغړونې، وژنه، سوځول، لوړه جگړه او بشپړ محاصره، چې د ژوند ټولې برخې يې ويجاړې کړې، روغتونونه او سرپناه يې ويجاړې کړې، د روغتيايي خدماتو ترلاسه کولو مخه يې ونيوله او بې ساري محاصرې ته يې دوام ورکړ، د مرستې ننوتو مخه يې ونيوله، چې خلک يې اړ کړل چې د څارويو خواړه او خراب شوي او ختم شوي خواړه وخورې.

-د دې جرم په وړاندې چې کولی شي ټول ملتونه او خلک په گوندو کړي، فلسطينيان د استقامت يو تلوپاتې مثال وړاندې کوي، چې ځمکې ته غاړه ږدي او د خپل عزت او هدف د دفاع لپاره مري. سره له دې چې د لوړ لگښت له امله يې پيسې ورکړې دي. د خپل وطن د دفاع لپاره د قيمت په توگه د سيپې اوسيدونکي، دوی هغه څه نه دي پرېښي چې دوی پرې باور درلود، نو اشغالگر ددا ومومي چې د يوې بې معنی جگړې سره مخ، دي پرته له ليد يا هدف څخه، هغه نه شي کولی خپل لومړني درې اهداف ترلاسه کړي او نه هم هغه د دې افسانوي استقامت سره مقابله کولی شي،

-د دې گډوډې او پيچلې صحې په وړاندې، د امريکا فشارونو نتاياهو او د هغه حکومت دې ته اړ کړ چې دا ډرامه پای ته ورسوي ځکه چې اشغالگر ټول شته وسايل او اټکل شوي ظرفيتونه پرته له دې چې خپلو اهدافو ته ورسېږي، له دې ويرې چې غزه په يوه داسې دلدل بدله کړي چې له هغه څخه يې تېښته ناممکنه ده، په ځانگړې توگه د هغو درنو زيانونو وروسته چې د اشغالگرو په ليکوکې د مقاومت له امله د تاکتيکونو په پايله کې رامنځته شوي دي. هغه جگړه چې تاسوي تعقيبوي او وخت په وخت د ساحې د پرمختگونو سره سمه بدليږي.

-نن ورځ، د غزې خلک د خوښۍ حق لري. دا د دوی لپاره وخت دی چې د هغه ژوند څخه يو څه ساه واخلي چې اشغالگر او د هغه عربي او فارسي همکارانو اخیستی وه، حتی که خوښۍ د انديښنې او تمې سره رنگ شوې وي، د ... په رڼا کې. د اسر اييلو معمول بليک ميل کول او د هغه څه د له منځه وړلو ويره چې مو افقه

پری شوې ، کوم چې د څارونکو له نظره امکان نلري، که نه نو دا قمار به د امریکا دواړه ادارې، بایډن او ټرمپ، اود مصر او قطر منځگري، په یوه ستونزه کې واچوي. دا یو لوی شرم دی چې نتانیا هوبه یې پایلې ونه زغی.

سرچینه: نون پوست

-خبرونه او پېښې:

۲۰۲۵-۰۱-۱۴

-د اسراییل د بمبارۍ ۴۷۰ ورځې - د غزې جگړه.. له سیلاب څخه تر اوربند پورې .

۲۰۲۵-۰۱-۱۴

-د "حماس د له منځه وړلو" ژمنې څخه تر هغې سره تر خبرو اترو پورې - څلور لوی اهداف چې نتانیا هوبه غزه کې په ترلاسه کولو تینگار کاوه پاتې راتلل .

۲۰۲۵-۰۱-۱۴

محمد سنوار.. یو کلک مقاومت کوونکی او مذاکره کوونکی دی چې خپل شرایط تحمیلوي .³⁴

دوهمه برخه: رسمي احصایې د غزې تر انګې په وړاندې د ۴۷۰ ورځو د جګړې پایلې څرګندوي:

لندن-عربي/ ۲۱ / - ۲۱ / -جنوري-۲۵ ۱۲:۳۸ ماښام.

-د غزې پر وړاندې د اسراییل د جګړې په پایله کې تر اوسه پورې ۶۱،۱۸۲ کسان شهیدان او ورک شوي دي

-د غزې په ترانګه کې د حکومت د رسنیو دفتر اعلان وکړ چې د اسراییل د نسل وژنې د ۴۷۰ ورځو د مړینې شمیر چې له ۱۵ میاشتو څخه ډیر وخت دمخه پیل شو، ۴۶،۹۶۰ شهیدانو ته رسیدلی، چې ۳۰،۰۰۰ ماشومان او ښځې پکې شاملې دي..

-د رسنیو دفتر د سې شنبې په ورځ په یوه بیان کې وویل چې "د نسل وژنې په ۴۷۰ ورځو کې، اشغالګرو پوځ په عمومي ډول ۱۰،۱۰۰ قتل عامونه ترسره کړل، چې په پایله کې یې ۶۱،۱۸۲ شهیدان او ورک شوي .

³⁴-المیادین خبری آژانس .

-اودا يې تشریح کړه چې "۱۴،۲۲۲ ورک شوي کسان د جنوري تر ۱۸ پورې روغتونونو ته نه دي رسيدلي."

-د روغتيا وزارت وويل: "۴۶،۹۶۰ هغه شهيدان دي چې روغتونونو ته رسيدلي وو.."

-دفتر د روغتيا وزارت په حواله ويلي، "اشغال د پلار، مور او د کورنۍ د ټولو غړو په وژلو سره د ۲۰۹۲ فلسطيني کورنيو د مدني ثبت څخه پاک او له منځه وړی دی. د دې کورنيو د غړو شمير ۵۹۶۷ شهيدان دي."

-هغه څرگنده کړه چې "۴،۸۸۹ فلسطيني کورنۍ د اشغال له امله له منځه يوړل شوې، يوازې يوکس ژوندی پاتې شوي، او د دې کورنيو د غړو شمير له ۸،۹۸۰ شهيدانو څخه ډير شوي دي."

-د حکومتي رسنيو په وينا، د "ماشو شهيدانو شمير ۱۷،۸۶۱ ته ورسيد،" چې دا په گوته کوي چې "۲۱۴ ماشومان د نسل وژنې په جريان کې زيږيدلي او شهيدان شوي،" پداسې حال کې چې "۸۰۸ ماشومان د نسل وژنې په جريان کې هغه وخت شهيدان شوي کله چې دوی له يو کال څخه کم عمر درلود.."

-هغه وويل چې ۴۴ کسان د خوارخواکي، د خوړو کمښت او د (اسرائيلو) د لوړې پاليسۍ له امله مړه شوي او ۸ کسان د بې ځايه شويو په خيمو کې د سختې يخۍ له امله مړه شوي، چې ۷ ماشومان هم پکې شامل دي.."

-هغه څرگنده کړه چې "د اسر اييلو د اشغال له امله ۱۲،۳۱۶ ښځې وژل شوې دي،" پداسې حال کې چې "د طبي کارمندانو څخه ۱،۱۵۵ شهيدان شوي دي،" د هغه څه له مخې چې د غزې په ترانگه کې د روغتيا وزارت لخوا راپور ورکړل شوي.."

-دفتر ويلي چې "د اسر اييلو اشغال ۹۴ ملکي دفاع پرسونل، ۲۰۵ خبريالان او د رسنيو مسلکي کسان وژل شوي، پداسې حال کې چې ۴۰۰ يې تپيان کړي دي."

-د يرغل ۴۶۶ ورځې د "معاملې" د اعلان په تمه په غزه کې پرله پسې قتل عامونه شوي دي.

په دې اړه، هغه څرگنده کړه چې اشغالگرو "۱۵۰ جرمونه ترسره کړي چې پرسونل، پوليس او مرستندويه کارکوونکي يې په نښه کړي دي."

-د همدې بيان له مخې، "اشغالگرو په روغتونونو کې ۷ ډله ييز قبرونه جوړ کړل، چې له هغه څخه ۵۲۰ شهيدان ترلاسه شوي."

-د ترکی د روغتیا وزارت په وینا، د شهیدانو سربیره، د اسر ایلو جگړې ۷۲۵، ۱۱۰ تپیان روغتونونو ته راوړل شوي دي ..

-دې دفتر په خپله اعلامیه کې دیتهاشاره وکړه چې "۱۵۰۰۰ تپیان اوږدمهاله رغونې ته اړتیا لري"، او دا په گوته کوي چې نسل وژنې جگړې "۴۵۰۰ غړي پرې کړي، چې ۱۸ سلنه یې ماشومان دي"، او تینګار یې وکړ چې "۷۰ سلنه قربانیان یې ماشومان او ښځې دي". هغه وویل. ویل شوي چې "د اسر ایلو اشغال ۲۲۰ پناه ځایونه او د بې ځایه کیدو مرکزونه په نښه کړي".

-هغه تینګار وکړ چې "د غزې تر انګې یوازې ۱۰ سلنه سیمه د اسر ایلو نیواکګرو لخوا د بشري مرستو سیمې بلل شوې،" پداسې حال کې چې جگړې "۳۸،۴۹۵ ماشومان د خپلو والدينو پرته یا د دوی له یو څخه پرته ژوند کولو ته پاتې دي"، ..

هغه زیاته کړه: "۱۳۹۰۱ ښځو هم د نسل وژنې په جریان کې خپل میرونه له لاسه ورکړي. -".

-د بیان له مخې، سربیره پردې، "۳۵۰۰ ماشومان د خوارځواکۍ توکو د کمښت له امله د مرګ له خطر سره مخ دي، او ۱۲۷۰۰ تپیان چې د درملنې لپاره بهر ته سفر کولو ته اړ شوي دي. "

-حکومتي دفتر په گوته کړه چې "د سرطان مریضي ۱۲۵۰۰ ناروغان د مرګ سره مخ دي او درملنې ته اړتیا لري،" او "۳۰۰۰ ناروغان چې په مختلفو ناروغیو اخته دي په بهر کې درملنې ته اړتیا لري".

-د روغتیا وزارت د شمېروله مخې، "دوه میلیونه، ۱۳۶ زره، او ۲۶ قضې د بې ځایه کیدو په پایله کې په ساري ناروغیو اخته شوي، په شمول د ۷۱ زره، ۳۳۸ قضیو چې په ویروسي هیپاتایټس سره اخته شوي دي".

-دفتر ویلي چې "نږدې ۶۰،۰۰۰ امیندواره میرمنې د روغتیا پاملرنې نشتوالي له امله له خطر سره مخ دي،" او دا چې "۳۵۰،۰۰۰ اوږدمهاله ناروغان د اشغالګرو لخوا د درملو د نوتلو د مخنیوي له امله له خطر سره مخ دي،" او دا چې "۶،۶۰۰ قضې رامنځته شوي دي".

اشغال په غزه کې له ۷۰۰ څخه زیات فلسطیني لوبغاړي ووژل، چې ۹۵ یې ماشومان وو. -

-هغه راپور ورکړ چې "د روغتیا یې پرسونل د نیولو ۳۶۰ قضې ثبت شوې، ځکه چې اشغالګرو په زندانونو کې ۳ ډاکټران اعدام کړل،" او "د هغو خبریالانو د نیولو ۴۸ قضې چې نومونه یې پیژندل شوي وو" او "د ملګري دفاع پرسونل د نیولو ۲۶ قضې ثبت شوي وي ..

-حکومتي دفتر تاييد کړه چې "په غزه کې دوه ميليونه بې ځايه شوي کسان ثبت شوي دي"، او دا چې ۱۱۰،۰۰۰ خيمې زړې شوې او د بې ځايه شويو لپاره نا مناسبې دي..

-هغه په گوته کړه چې "د اسراييلو اشغال ۲۱۶ دولتي مرکزونه، ۱۳۷ ښوونځي او پوهنتونونه په بشپړ ډول ويجاړ کړل"، او ۳۵۷ ښوونځي او پوهنتونونه په جزوي ډول ويجاړ کړي، او زياته يې کړه چې "د اسراييلو اشغال د جگړې په جريان کې ۱۲،۸۰۰ نارينه او ښځينه زده کونکي ووژل"، پداسې حال کې چې ۷۸۵،۰۰۰ نارينه او ښځينه زده کوونکي يې له زده کړې محروم کړل..

-هغه وويل چې "اشغال د جگړې په جريان کې د پوهنې په سکتور کې ۷۶۰ ښوونکي او د پوهنې کارمندان يې ووژل"، پداسې حال کې چې "۱۵۰ ساينس پوهان، اکاډميکان، د پوهنتون استادان او څيړونکي اعدام شول".

-د بيان له مخې، د عبادت ځايونو په اړه، اشغال "۸۲۳ جوماتونه په بشپړه توگه ويجاړ کړي، او ۱۵۸ جوماتونه بيارغونې ته جدي اړتيا لري".

"-اشغالگرو له ۶۰ هديرو څخه ۱۹ هديرې په بشپړه يا جزوي ډول ويجاړې کړې، "او" د غزې له هديرو څخه يې ۲،۳۰۰ جسدونه غلا کړل، ۱۶۱،۶۰۰ د استوگنې واحدونه په بشپړه توگه، او ۱۹۴،۰۰۰ د استوگنې واحدونه په جزوي ډول، پداسې حال کې چې ۸۲،۰۰۰ د استوگنې واحدونه د استوگنې څخه بې ايستلی دی".

-د حکومتي رسنيو دفتر د شمېروله مخې، "د اسراييلو اشغالگرو په غزه کې ۱۰۰،۰۰۰ تنه چاوديدونکي توکي وغورځول،" چې دا تشریح کوي چې "د اشغالگرو لخوا ۳۴ روغتونونه او ۸۰ روغتیايي مرکزونه سوځول شوي، او له کاره ایستل شوي دي،" او دا چې "۱۶۲ روغتیايي ادارې او ۱۳۶ امبولانسونه په نښه شويدي."³⁵

دریمه برخه : د فلسطین د معلوماتو د مرکز په اند :

د الاقصی توپان څخه یو کال وروسته.. په غزه کې د اسراييلو د ويجاړولو د جگړې تر ټولو مهم ټکي :

چهارشنبه ۲۵/ سپتمبر/ ۲۰۲۴

غزه - خانگري / د فلسطين د معلوماتو مرکز.

-د غزې په ترانگه کې د اسر ایلو د نسل وژنې په پایله کې د فلسطینیانو لپاره یو بشپړ یو کال له زیان، کړاو، ظلم، جبري بې ځایه کیدو او پراخې ویجاړۍ څخه ډک تیر شو، چې د ویار او اتلولۍ صحنې د پیل راهیسې دوام لري. د الاقصی د سیلاب جگړه، د هغویرغلونو او تیري سره د مقابلي حماسې چې له ۱۲ میاشتو راهیسې نه دي دریدلي ...

-د جگړې د لومړۍ کلیزې په مناسبت، د فلسطین د معلوماتو مرکز د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر له ۷مې نیټې څخه تراوسه پورې ثبت شوي د خورا مشهورو ستیښنونو بیاکتنه کوي ..

-د الاقصی توپان عملیات:

-د ۲۰۲۴ کال د اکتوبر د ۷مې سهار: د حماس د پوځي څانگې القسام لواکانو په مشرۍ د فلسطین مقاومت په غزه کې د اشغالگرو په پوځي ځایونو او میشت ځایونو باندې یوې ساري برید پیل کړ، چې دا عملیات یې د "الاقصی توپان" په نوم یاد کړل.

- برید د قسام بریگیدز قوماندان محمد ضیف د یوې وینا سره پیل شو، چې پکې یې د الاقصی د توپان د جگړې د پیل اعلان وکړ..

لس دقیقې چې په تاریخ کې به د رڼا، ویار او وقار په رنگ ثبت شي..

د فلسطین د مقاومت د مشر قوماندان محمد ضیف وینا او د الاقصی سیلاب د جگړې د پیل اعلان ..

— ادهم ابو سلمیه PS ادهم ابو سلمیه (@adham922) - د اکتوبر ۷، ۲۰۲۳

-برید په اسر ایلو د زرگونو توغندیو په ویشتلو سره پیل شو، او د مقاومت سلگونه اتلان د ځمکې، سمندر او هوا له لارې میشت ځایونو ته لاړل. دوی د غزې ډویژن سقوط کړ، پوځي ځایونه، او په سلگونو اسر ایلیان یې ونيول، پ د لسگونو افسرانو. او عسکر په شمول..

ترڅو موږ د لویې لارې تېرېدو ورځ، "د اکتوبر ۷مه" هېره نه کړو. -

-هغه ورځ چې خدای د صهیون د زامنو سرتیري د جلال د کنډکونو په لاس ذلیل کړل-

— خالد المکتري ابو عمرو (@Moonlight7oct) - د سپتمبر ۲۰، ۲۰۲۴ -

-په همدې ورځ، اسراییلو په غزه کې خپل ظالمانه یرغل پیل کړ، چې دوی یې "د اوسپنې تورې" بولي. په سلگونو سخت او له تاوتریخوالي ډک بریدونه یې وکړل، او د یرغل په لومړۍ ورځ، له 300 څخه ډیر فلسطینیان شهیدان شول او له 100 څخه ډیر (دوه زره) کسان تپیان شول..

—د فلسطین د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د اکتوبر ۱۹، ۲۰۲۳

-د اکتوبر ۸مه، ۲۰۲۳: د اسراییلو امنیتي کابینې د اشغالگر حکومت د لومړي وزیر بنیامین نتنیا هو هغه پریکړه تصویب کړه چې د حکومت د اساسي قانون د ۴۰ مادې له مخې یې د غزې پر وړاندې د جگړې حالت اعلان کړ..

-نتنیا هو په یوه بیان کې چې د غزې پر وړاندې یې جگړه اعلان کړه: موږ د ژوند یا مرگ پرته بله چاره نه لرو.

—الجزیره چینل (@AJArabic) -د اکتوبر ۱۲، ۲۰۲۳

-په همدې ورځ، د امریکا متحده ایالاتو د اسراییلو د ملاتړ او د جگړې د پراختیا د مخنیوي لپاره منځني ختیځ ته د دوو الوتکو وروونکو کښتیدو لپرلو اعلان وکړ، او اروپایي او لویدیځو هیوادونو د اسراییلو ملاتړ اعلان کړ..

-د اشغالګرو مشرانو د غزې تر انګې ته د برېښنا، اوبو او خوړو د بندولو په اړه د نژاد پرستی یو لړ څرګندونې هم اعلان کړې او د تر انګې اوسیدونکي یې د څارویو په توګه بیان کړل، چې د یوې سختې محاصرې او د تر انګې سره د ټولولو لارو د تر لوله امکاناتو سره سمون خوري. دا وه. د نسل وژنې د جرم سریزه چې په راتلونکو ورځو، اونیو او میاشتو کې پراخه شوه.

-د حزب الله ملاتړ:-

د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر په ۸مه: د لبنان حزب الله د غزې په تر انګه کې د مقاومت د ملاتړ د یوې برخې په توګه د لبنان له جنوبي برخې څخه د راکټونو بریدونه او عملیات پیل کړل، چې د مقابلې یوه جبهه یې پرانیستله چې د شمالي اشغال شوي فلسطین په یوه ځانګړې جغرافیایي سیمه کې پاتې شوه ..

-په لبنان کې قسام:

-د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر په ۱۰مه: د القسام لوانګانو د لبنان په جنوب کې د قلیله میدان څخه د لویدیځ ګیلبل په اشغالګرو میشت ځایونو باندې د توغندیو د توغولو اعلان وکړ، چې د الاقصی د سیلاب د جگړې یوه

برخه وه، او د ورته عملیاتو پوځي راپورونه وروسته خپاره شول. وروسته په لبنان کې د فالانز قبیلې هم په دې جگړه کې خپل یو شمیر مشران شهیدان وړاندې کړل..

-د غزې او شمالي غزې د خالي کولو غوښتنه:

-د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر په ۱۳مه: اشغالګرو ځواکونو د غزې او شمالي غزې د ولایتونو له اوسېدونکو څخه وغوښتل چې خپل کورونه پرېږدي او د غزې جنوبي درې ته لاړشي. د اسر اییلو د تاوتریخوالي بمبارۍ سلګونه زره فلسطینیان اړ کړل چې له خپلو کورونو څخه په زوره بې ځایه شي، په داسې حال کې چې سلګونو زرو دا امررد کړ او په خپلو کورونو کې د پاتې کیدو ټینګار یې وکړ او د اسر اییلو د هدف ګرځولو ځایونو سره سم له یوې سیمې څخه بلې سیمې ته کډه شول..

-اسر اییلې اشغالګرو له ټولو ملکي وګړو وغوښتل چې خپل کورونه پرېږدي او د غزې سویلي برخې ته لاړشي. له هغې وروسته څه پېښ شول؟؟

-دوی د ملکي وګړو موټرونه بمبار کړل کله چې دوی تښتېدل او هغه ځای ته روان وو چې دوی یې غوښتل. ایا دا جنګي جرم دی؟ اوله ملکي وګړو سره خیانت / انځور. ټویټر.

—خندق | معاذ (@M0ATH) - د اکتوبر ۱۴، ۲۰۲۳

-د یادونې وړه چې د یرغل له لومړۍ ورځې راهیسې، اشغالګرو د بمباریو او ډزو کمربندونو له لارې د سرحدي سیمو اوسیدونکي بې ځایه کول پیل کړل، پداسې حال کې چې د اشغالګر حکومت مشرد غزې له اوسیدونکو څخه وغوښتل چې له هغه ځایه ووځي. هره ورځ، اسر اییلیان د غزې د اوسیدونکو د بې ځایه کولو د پلان په اړه خبرې پیل کړې، چې اوسیدونکو یې د خونړۍ وژنې سره سره په خپل استقامت سره دغه پلان شنې کړ..

-د انصارالله ډله مداخله کوي:

د اکتوبر ۱۰، ۲۰۲۳: په یمن کې د یمني انصارالله ډلې مشر عبدالملک الحوثی وویل چې که امریکا په مستقیم ډول پوځي مداخله وکړي، نو دا ډله چمتو ده چې د اسر اییلو پر وړاندې په جگړه کې برخه واخلي. د اکتوبر په ۳۱مه، دې ډلې د نیول شوي دولت په مختلفو هدفونو کې د بالستیک او کروز توغندیو او ګڼ شمېرې پیلوټه الوتکو د توغولو اعلان وکړ..

-دوی د اشغالګرو بندرونو ته تلونکې کښتۍ په نښه کول پیل کړل، سربېره پردې چې وخت په وخت یې د اشغالګرو اهدافو په لورد توغندیو یا ډرونونو د توغولو اعلان وکړ..

-په غزه کې برېښنا پرې شوې:

-د اکتوبر ۱۱، ۲۰۲۳: د غزې په ترانګه کې د تیلو د کمښت او د برېښنا د فابریکې د بندیدو له امله برېښنا په بشپړه توګه پرې شوه، وروسته له هغه چې اشغالګرو چارواکو د یرغل په لومړۍ ورځ د سرحدي کټارو له لارې برېښنا پرې کړه..

-د اسراییلي بندیانو وژنه:-

د اکتوبر ۱۳ مه، ۲۰۲۳: د القسام لوانانو اعلان وکړ چې د غزې په ترانګه کې د اشغالګرو ځواکونو د سخت مبارزه پایله کې ۱۳ بندیان ووژل شول، چې بهرنيان هم پکې شامل وو. دا ډول اعلانونه وروسته تکرار شول. د اکتوبر په ۲۶ مه، د القسام لوانو ویاند، ابو عبیده، وویل چې د دوی لخوا نیول شوي شاوخوا ۵۰ بندیان د اسراییلو د روانو بریدونو په پایله کې وژل شوي دي.

-د نومبر ۵، ۲۰۲۳: د القسام لوانانو وویل چې د غزې په ترانګه د اسراییلو د مبارزې له امله له ۶۰ څخه ډیر بندیان وژل شوي دي..

-سپین فاسفورس او لوږه:

د اکتوبر ۱۵، ۲۰۲۳: د بخښني نړیوال سازمان تایید کړه چې اسراییلو په غزه کې سپین فاسفورس کارولی، او د خوړو نړیوال پروګرام تایید کړه چې په ترانګه کې کافي خواړه نشته..

-اشغالګر په غزه ترانګه کې په خپل یرغل کې "په نړیواله کچه منع شوي" سپین فاسفورس کاروي!! فاسفورس یوه سوځونکې ماده ده چې د انسان بدن ته دومره سوځیدنه ورکوي چې ممکن هډوکو ته ورسېږي، او حتی اوسپنه هم ویلې کوي!!

— احمد اغزه (@ahmadGazpal) - د اکتوبر ۹، ۲۰۲۳

-د اشغالګرو بندیانو شمیر:

-د اکتوبر ۱۶، ۲۰۲۳: د القسام لوا ویاند ابو عبیده اعلان وکړ چې مقاومت د ۲۰۰ او ۲۵۰ ترمنځ بندیان لري، او ټینګار یې وکړ چې د دوی د بیرته ترلاسه کولو لپاره د خبرو اترو او د بندیانو د تبادلې له معاملې پرته بله لاره نشته..

"زما سره لارښه" ... هغه شیبه چې اسر ایلي سرتیري د غزې تر انګې ختیځ ته له یوه ټانک څخه ونيول شول

—عرب-پوځ (@ashrafnsier) -د اکتوبر ۷، ۲۰۲۳

د بېټیسټ روغتون قتل عام::

-د اکتوبر ۱۷، ۲۰۲۳: اشغالګرو ځواکونو په غزه کې د بېټیسټ روغتون د امریکایي جوړ شوو بمونو په مبارولو سره خونړی قتل عام وکړ، چې له امله یې شاوخوا ۴۷۱ فلسطینیان شهیدان شول، چې ډیر یې بښې او ماشومان وو..

-د مرستو د تېرېدو اجازه ورکول:

د اکتوبر ۲۱، ۲۰۲۳: د بشري مرستو لومړۍ لارې د مصر له رفح سرحدي لارې څخه غزې ته ننوتې. د مرستې اندازه محدوده وه او د غزې په ترانګه کې د جګړې له پیل څخه دوه اونۍ وروسته یې د غزې د اوسیدونکو اړتیاوې نه پوره کولې..

-د روغتیا سیستم سقوط:

د اکتوبر ۲۴، ۲۰۲۳: د غزې په ترانګه کې د روغتیا وزارت د برېښنا د قطع کیدو، د تیلو د کمښت او د شهیدانو او ټپیانو د زیاتیدونکي شمیر له امله د ترانګې په ټولو روغتونونو کې د روغتیا سیستم "بشپړسقوط" اعلان کړ، پداسې حال کې چې د روغتیا نړیوال سازمان او د فلسطیني کډوالو لپاره د ملګرو ملتونو مرستې کار اداري (UNRWA) غزې ته د سونګ توکو او طبي توکو د چټک رسولو غوښتنه وکړه.

اسراييل د غزې اوسیدونکي بې ځایه کولو پلان لري:

-د اکتوبر ۲۵، ۲۰۲۳: د اسراييلو د استخباراتو وزارت د جګړې له پای ته رسیدو وروسته د غزې د اوسیدونکو د سینا ټاپووزمې ته د لېږدولو پلان وړاندیز وکړ..

-د وزارت څخه په يوه افشا شوي سند کې څرگنده شوې چې په دې پلان کې درې مرحلې شاملې دي: د سینا په جنوب لويديځ کې د خیمو ښارگوټي جوړول، د خلکو سره د مرستې لپاره د بشري دهليز جوړول، او د شمالي سینا په سیمه کې د ښارونو جوړول..

-د اسراییلو پخواني لومړي وزیر نفتالي بینت مخکې د غزې د بندولو او حماس د ختمولو لپاره د لسو ټکو پلان وړاندیز کړی وه ..

په بې ځایه کیدو کې څه پېښیږي:-

-تاسو د لمرلاندې د اوږدې فاصلې لپاره جامې، کمپلې او د پخلنځي وسایل او په پښوځي، بیا تاسو د بې ځایه کیدو په ځای کې خیمه نه مومئ، او ستاسو سره ماشومان او نوي زیږیدلي ماشومان هم وي چې د ډاډمن او نږدې بمبارۍ څخه د تینښتې لپاره په پښو مري، بیا تاسو اوبه نه مومئ نو تاسو ځمکه کیندئ او مالګینې اوبه راوځي، که تاسو یې وڅښئ نو تاسو به له منځه لاړشئ. تردې هم بده دا ده چې یوه یا دوه ورځې تیرېږي او هیڅ نه مومئ ...

— ډاکټر خالد الشموسي OM ای خدایه، د غزې ملاتړ وکړه (@DAIshmwasy) PS - د می ۱۲، ۲۰۲۴

بینت وړاندیز وکړ چې د اسراییلو پوځ دې د غزې تر انګې ته ژور ننوځي، نه، بلکې د غزې شمالي تر انګه دې بشپړه محاصره کړي او په پوله کې دې یو بفرزون جوړ کړي ترڅو مقاومت ودروي او تسلیمیدو ته یې اړ کړي..

-بینت همدارنګه وړاندیز وکړ چې دغه پټۍ په دوو سیمو ووېشله شي، یو شمالي او بل جنوبي، یو غیر نظامي زون د تعریف شي، لوړه دد وسلې په توګه وکارول شي، او غزې ته د سونګ توکو او خوراکي توکو د ننوتلو مخه د ونیوله شي..

-مخابرات پرې شوي او ځمکنی یرغل:

-د اکتوبر په ۲۷ مه، ۲۰۲۳: په غزه کې د حکومت د معلوماتو دفتر اعلان وکړ چې د لومړي ځل لپاره د غزې له تر انګې څخه مخابرات او انټرنیټ په بشپړه توګه قطع شوی دی، پداسې حال کې چې اسراییل د درنو او بې ساري بمباریو په منځ کې د خپلو ځمکنیو عملیاتو د پراختیا اعلان وکړ، چې تر ټولو ډیر... د یرغل له پیل راهیسې تاوتریخوالی. د څو ورځو په اوږدو کې، د سخت مقاومت او درنو ډزو تر پوښښ لاندې، اشغالګر ځواکونه د صلاح الدین سرک او بیا رشید سرک ته ورسیدل، او د غزې ښارد تر انګې مرکزي د نتراریم محور

څخه جلا کول پیل کړل. له دې محور څخه د نفوذ سره سم، اشغالگر څو اکونه د غزې شمال ته ننوتل، او د شمال لویدیز څخه یې د غزې ښار محاصره کول پیل کړل.

-د ایرزپه دویمه جگړه کې د اشغالگریو له ماتې وروسته، نن یې هڅه وکړه چې د صلاح الدین سرک له لارې د تانکونو سره په ځمکه برید کولو سره یو جعلي بریا رامینځته کړي، چېرې چې تانکونو د اتباعو موټرونه بمبار کړل او بیا بیرته ووتل. د نتانیا هو ستونزه دا ده چې هغه د خپلو متحدینو لخوا د اوربند د منلو اعلان کولو دمخه د غلطې بریا رامینځته کولو هڅه کوي. غزه مقاومت کوي ...

-منصور احمد منصور (@amansouraja) د اکتوبر ۳۰، ۲۰۲۳

-د رفح د لارې سفر وکړئ:

د ۲۰۲۳ کال د نومبر په لومړۍ نیټه: له غزې څخه د شاوخوا ۷۰۰۰ بهرنیو پاسپورټونو لرونکو، دوه گوني تابعیت لرونکو، د هغوی کورنیو او هغو خلکو ایستل چې بیړنۍ طبي درملنې ته اړتیا لري، د رفح د پولې له لارې پیل شول. وروسته، فلسطینیانو ته د سفر کولو اجازه ورکړل شوه، په شمول د لږ شمیر ټپیانو او ناروغانو، او همدارنگه د هغو کسانو بیرته راستنیدل چې بند پاتې وو.

-د ملگرو ملتونو د ادارې مشران په غوسه دي:

د نومبر ۶، ۲۰۲۳: د ملگرو ملتونو د ۱۸ سازمانونو او ادارو مشرانو په یوه نادره گډه اعلامیه کې د غزې د وضعیت په اړه د "سمدستي بشري اوربند" غوښتنه وکړه، او په دې برخه کې یې په غزه کې د ملکي تلفاتو په شمیر باندې غوسه څرگنده کړه، کوم چې په هغه وخت کې ورته رسیدلي وو. شاوخوا ۱۰۰۰۰ کسان وه چې شاوخوا نیمایي یې ماشومان دي..

-د ملگرو ملتونو د ادارو مشرانو د ملگرو ملتونو د بین الحکومتي دایمي کمیټې په ویب پاڼه کې په یوه بیان کې لیکلي: "د نږدې یوې میاشتې راهیسې، نړۍ د اسر ایلو او نیول شوي فلسطیني خاورې وضعیت په حیرانتیا او وحشت سره څارلی دی چې د ژوند له لاسه ورکولو شمیر مخ په زیاتیدو دی."

-د قسام لواگانې د لوی درستیز محمد ضیف پیغام عربانو ته بیا خپروي .

- د فلسطین د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د مارچ ۲۷، ۲۰۲۴

"په غزه کې، ټول خلک تر محاصرې او برید لاندې دي، د ژوندي پاتې کیدو اړینو توکو ته لاسرسی نه لري، او خلک په خپلو کورونو، سرپناهونو، روغتونونو او عبادت ځایونو کې بمبار کېږي. دا د منلو وړ نه ده،" دا د ادارې چارواکو په یوه بیان کې وویل. شول ..

-وېروونکي انساني ارقام او احصایې :

د نومبر په ۷مه، ۲۰۲۳: د غزې په ترانګه کې د حکومت د رسنیو دفتر اعلان وکړ چې د اسر اییلو د شدیدو بمباریو او چاپو له امله د غزې د ترانګې ٪۷۰ نفوس په زور له خپلو کورونو څخه بې ځایه شوي دي.

هغه ټینګار وکړ چې د غزې ترانګه په زر تنه چاودیدونکو توکو بمبار شوې، چې په اوسط ډول په هر مربع کیلومتر کې ۸۲ تنه وه، او د غزې د ټول نفوس شاوخوا ٪۲ د دې یرغل مستقیم قربانیان شوي، یا شهیدان شوي یا تپیان شوي دي.

-په بیان کې زیاته شوې ده چې په هره دقیقه کې یو کس تپي کېږي، په هرو څلورو دقیقو کې یو کس شهید کېږي، په هرو لسو دقیقو کې یو ماشوم شهید کېږي، او په هرو دولسو دقیقو کې یوه ښځینه شهیده کېږي.

-په بدل کې، د یورو-مدیرانې د بشري حقونو څارونکي مخکې وویل چې په غزه کې د اسر اییلو د روانو بریدونو له امله د چاودیدونکو توکو د سړي سر ونډه له لسو کیلوګرامو څخه زیاته ده.

-د الشفا طبي کمپلکس باندې برید :

-د نومبر ۱۵مه، ۲۰۲۳: د څو ورځو محاصرې، ډزو او مستقیمو هدفونو له نیولو وروسته، اسر اییلي اشغالګرو ځواکونو د الشفا طبي کمپلکس باندې برید وکړ او هغه یې په پوځي بارکونو بدل کړ. اشغالګر ځواکونه د نومبر په ۲۴مه د الشفا کمپلکس څخه ووتل، لس ورځې وروسته له هغه چې روغتون یې ونیو، ځینې برخې یې ویجاړې کړې، او په ځینو څانګو او ودانیو یې بمباري عملیات ترسره کړل. دوی د دې په اړه د خپلو پخوا نیو تورو په ثابتولو کې پاتې راغلل. د تونلونو او حماس بارکونو شتون. د وتلو دمخه، یې زرګونه خلک بې ځایه کړل او لسګونه طبي کارمندان یې ونیول، په شمول د الشفا روغتون رییس ډاکټر محمد ابو سلمیه او یوشمیر طبي ټیمونه.

-د اندونیزیا په روغتون برید :

-د نومبر ۲۴، ۲۰۲۳: د فلسطین د روغتیا وزارت عمومي رییس منیرالبارش راپور ورکړ چې د اسر اییلو پوځ د اندونیزیا پر روغتون برید وکړ، او له برید څخه مخکې د اشغالګرو ځواکونو لخوا د ډزو او محاصرې له امله چې څو ورځې یې دوام وکړ، برید وشو.

-د یادونې وړ ده چې د نومبر په میاشت کې د غزې ښار ډیر روغتونونه د محاصرې او بمبارۍ سره مخ شول. د یرغل له پیل راهیسې له ۷۰ ورځو څخه زیات وخت وروسته، د غزې په ترانګه کې ډیر روغتونونه د بمبارۍ او د اشغالګرو لخوا د قصدي ویکارۍ او د امبولانس خدماتو د بندیدو له امله له خدماتو څخه وتلي دي.

-بشري اوربند:

د نومبر ۲۴، ۲۰۲۳: د غزې په ترانګه کې د اشغالګرو او مقاومت ترمنځ د څلورو ورځو لپاره د بشري اوربند تړون اعلان شو، چې د قطر او مصر په منځګړیتوب سره، له بلې ورځې څخه پیل شو. شاوخوا ۲۰۰ فلسطیني بندیان. د ۵۰ اسر اییلي ملي بندیانو په بدل کې خوشې شول. او د بشري مرستو کاروانونو ته اجازه ورکړل شوه چې ترانګې ته ننوځي.

-د یرغل بیا پیل:

-د ۲۰۲۳ کال د دسمبر لومړۍ نېټه: اشغالګرو ځواکونو د بشري اوربند له پای ته رسېدو او د هغې د غځولو د هڅوله ناکامۍ وروسته، په غزه کې خپل لوی برید بیا پیل کړ. اسر اییلو د غزې په څوسیمو کې د استوګنې سیمې په نښه کولو لپاره وحشتناک قتل عامونه وکړل، سپین فاسفورس او وژونکي وسلې یې وکارولې، پداسې حال کې چې الوتکويې په ترانګه کې د اوروژنې کمربندونه ترسره کړل. په هغه ورځ د شهیدانو شمیر له ۱۵۰۰۰ څخه ډیر شو، او د فلسطین مقاومت د توغندیو بریدونه پیل کړل. په تل ابیب او اسر اییلي ښارونو او ښارګوټو کې..

-په خان یونس کې یرغل:

-د دسمبر ۲، ۲۰۲۳: اشغالګرو ځواکونو په خان یونس کې، چې په غزې کې دوهم لوی ولایت دی، د وتلو وروستی امر صادر کړ، او دوه ورځې وروسته یې هلته او د مرکزي غزی په سیمو کې د سختو بریدونو سره یوځای خپل لومړی لوی ځمکنی برید پیل کړ. او د اورلېبې، او د سلګونو زرو خلکو د بې ځایه کیدو نوې څپه پیل شوه، ځکه چې د دوی شتون د خان یونس او رفح په سیمو کې متمرکز دی، کوم چې اشغالګرو بشري زون اعلان کړ.

-اشغالگر ځواکونه د اپریل په ۷، ۲۰۲۴ کې له خان یونس څخه ووتل، وروسته له هغه چې کورونو، ودانیو او کوڅو ته یې پراخه ویجاړي واپړولو، چې د ښارشاوخوا ۷۰٪ برخه او د کمپ ودانۍ یې اغیزمنې کړې.

-گوتیریس د ۹۹ مادې څخه کار اخلي:

د دسمبر ۶، ۲۰۲۳: د ملګرو ملتونو سرمشري انتونیو گوتیریس د ملګرو ملتونو د منشور د ۹۹ مادې لاندې امنیت شورا ته د غزې په ترانګه کې د اسراییلو د جګړې په اړه یوې ساری لیک واستاوه، چې د هغې د نړیوالو خطرونو په اړه یې خبرداری ورکړ. هغه دا خبرداری هم ورکړ چې په دې سکتور کې عامه نظم د بشپړ سقوط په درشل کې دی، او دا لومړی ځل دی چې گوتیریس په ۲۰۱۷ کال کې د واک له اخیستوراهیسې دا مقاله کاروي.

-په کمال عدوان روغتون باندې برید:

د-۲۰۲۳ کال د دسمبر په ۱۲مه: اشغالګرو ځواکونو، د ټانکونو سره یوځای، د غزې ښار په شمال بیت لاهیا کې یې په کمال عدوان روغتون برید وکړ، ډله ییزې نیونې یې وکړې او طبي کارمندانو سره یې ناوړه چلند وکړ..

د-کمال عدوان روغتون د محاصرې په اړه د الجزیرې راپور کې د اسرایيلي لاریونونو ویډیوګانې شاملې دي. انځور. ټویټر. [zp8ZrpddS0.com](https://www.twitter.com/zp8ZrpddS0).

— تیمر | تیمر (@tamerqdh) - د فبروري ۲۴، ۲۰۲۴ -

۱۲۰ ډله ییز قبرونه:

د-دسمبر ۱۳مه، ۲۰۲۳: د یورو-مدیترانې د بشري حقونو څارونکي ادارې د غزې په ترانګه کې د اسرایيلي یرغل د شهیدانو د ښخولو لپاره د ۱۲۰ څخه زیاتو تصادفي ډله ییزو قبرونو اسناد اعلان کړل..

د-څارونکي په وینا، "د غزې په ترانګه کې خلکو د اصلي او منظمو هدیروته د لاسرسي د ستونزو په رڼا کې، په استوګنیزو سیمو، انګړونو، سرکونو، د ودونو په تالارونو او د سپورت په میدانونو کې په ناڅاپي ډول ډله ییزو قبرونو جوړولو ته مخه کړې ده."

-نن ورځ، ۱۱۱ جسدونه په يوه ډله ييز قبر کې بنځ شول، ځينې يې هغه ناروغان وو چې شهيدان شوي وو يا يې ځايه شوي وو چې د دوی د بې ځايه کيدو پرمهال بمبار شوي وو. کيسې او روحونه د دوی په مينځ کې پرته له دې چې د دوی هويت وپيژني بنځ شوي وو..

— الف (@uzisall) - د نومبر ۲۲، ۲۰۲۳

-د دسمبر ۲۶، ۲۰۲۳: اشغالګرو ځواکونو د غزې په مرکزي برخه کې په مختلفو سيمو کې لوی ځمکنی برید پيل کړ، مخکې له دې چې د هوایي بریدونو کمپاين پيل شي چې بيا يې په سلګونو زره خلک بې ځايه کړل، چې ډيری يې له شمال څخه جنوب ته بې ځايه شوي وو. ، يو ځل بيا خپله تراژيدي تکراروي..

د اسر ايلو محاکمه :-

-د دسمبر ۲۹، ۲۰۲۳: سویلي افريقا په رسمي ډول د هاګ په نړيواله محکمه کې د اسر ايلو پر وړاندې دعوی وکړه، او د ۸۴ پانوشواهدو سره يې ملاتړ وکړ چې اسر ايل په غزه کې د فلسطينيانو پر وړاندې د نسل وژنې هڅه کوي، او د فلسطينيانو د لنډمهاله ساتنې غوښتنه يې وکړه..

-د جنوري ۲۶، ۲۰۲۴: د عدالت نړيوالې محکمې يو لړ اقدامات او طرزالعملونه يې تصويب کړل.

په غزه کې د نسل وژنې د مخنيوي لپاره لنډمهاله اقدامات، له اسر ايلو څخه يې وغوښتل چې سمدلاسه اقدام وکړي..

-محکمې له اسر ايلو وغوښتل چې د ټولو لګول شويو لنډمهاله اقداماتو په اړه د يوې مياشتې دننه راپور وړاندې کړي، او د بشري وضعیت د ښه کولو او په ترانګه کې د ويجاړۍ د مخنيوي لپاره سمدستي اقدامات وکړي.

-د قوماندان صالح العاروري وژنه :

-د جنوري ۲، ۲۰۲۴: اسر ايلي ځواکونو د حماس د سياسي دفتر مرستيال شيخ صالح العاروري د القسام لخوا د دوو نورو مشرانو سره يوځای د اسر ايلو د بې پيلوټه الوتکې په برید کې چې د لبنان په پلازمینه بيروت کې يې يوه ودانۍ په نښه کړه، شهيد کړی شو..

-د مرسته غوښتونکو وژنه :

-د جنوري ۱۱ مه، ۲۰۲۴: د غزې او د هغې په شمال کې د قحطۍ له خپرېدو وروسته، د غزې په لويديځ کې د رشيد سرک په اوږدو کې د مرستو د لارڼو په تمه راتول شوي سلگونو اتباعو باندې د اشغالګرو د کواډکاپټر الوتکو له ډزو وروسته ۳۰ تنه ملګري وګړي ووژل شول او لسګونه نور ټپيان شول. دا ډول قتل عام څو ځله وروسته په ورته سيمه کې او د صلاح الدين سرک په کويت څلور لارې ته نږدې تکرار شو..

-په ۱۰۰ ورځو کې ۱۰۰۰ پوځي موټرونه:

-د جنوري ۱۴، ۲۰۲۴: د عزالدين القسام لوا وياند ابو عبیده د ۲۰۲۳ کال د نومبر له ۲۳ راهيسې د لومړي ځل لپاره يوه ثبت شوې وينا وکړه ..

-ابو عبیده تاييد کړه چې القسام د غزې په ترانګه کې د اسراييلو د جګړې په سلو ورځو کې زراسراييلي پوځي موټرونه په نښه کړي او زيانمن کړي يي دي..

-د لوړې خطر:

-د ۲۰۲۴ کال د جنوري په ۱۵ مه: د نړيوال خوراګي پروګرام اجرايوي رييس وويل چې "په غزه کې خلک د خوراګي توکو له لارڼو څخه يوازې څو ميله لرې له لوړې سره مخ دي." هر ضايع شوی ساعت بې شمېره ژوندونه په خطر کې اچوي. "مور يوازې هغه وخت د قحطۍ مخه نيولی شوکه چېرې مورکافي اکمالات چمتو کړو او هر هغه چا ته چې مرستې ته اړتيا لري، خوندي لاسرسی ولرو، هرچيرې چې وي." د خوړو د خونديتوب د مرحلې د طبقه بندي وروستي راپور په غزه کې د خوړو د خونديتوب ويجاروونکې کچې ته اشاره وکړه، او راپور تاييد کړه چې د غزې ټول نفوس - شاوخوا ۲.۲ ميليونه خلک - د بحران يا د شديد خوراګي خونديتوب له بدترې کچې سره مخ دي.

د مخدره توکو دلال :-

د ۲۰۲۴ کال د جنوري ۱۶ مه: د قطر د بهرنيو چارو وزارت د حماس او اسراييلو ترمنځ د يوې موافقې په ترلاسه کولو کې د خپل منځګړيتوب برياليتوب اعلان کړ چې موخه يې د غزې په ترانګه کې ملګري وګړو ته د درملو او بشري مرستو رسول دي او په بدل کې يې د اړتيا وړ درمل رسول دي..

-د الاسراء پوهنتون د ودانيو ويجارول:

-د جنوري ۱۸ مه، ۲۰۲۴: اشغالګرو ځواکونو د غزې ښار په جنوب کې د الاسرا پوهنتون ودانۍ په بمونو والوزوله. ځواکونو هلته د ۷۰ ورځو لپاره کمپ جوړ کړی و او د وتلو دمخه یې د پوځي اډې او توقیف ځای په توګه کارولی وه، او بمونه یې پکې اچولي وو. او بیا یې چاودنه ورکړه..

-د اکتوبر د اوومې د پېښو په اړه د حماس نسخه :

-د جنوري ۲۱، ۲۰۲۴: حماس یو اوږد رسمي سند خپور کړ چې د الاقصی سیلاب پېښې او د قسام لواګانو لخوا د ناڅاپي برید او د غزې شاوخوا میشت ځایونو باندې د مقاومت په اړه یې تشریح کوي..

-د دې سند سرلیک "دا زموږ کیسه ده ... ولې د الاقصی سیلاب؟" و، چې تشریح کوي چې جګړه په اوسني وخت کې د اشغال سره نه وه پیل شوې، بلکه دا زور د برتانوي فرمان او وروسته د اسراییلو اشغال په مقابل کې ..

-په سند کې راغلي چې سیلاب د فلسطین د مسئلې، مسجد الاقصی او مقدسو ځایونو په وړاندې د اسراییلو د پلانونو سره د مقابلي او د غزې د محاصرې د پای ته رسولو لپاره یو اړین ګام وه ..

-په دې سند کې د اسراییلو هغه راپورونه رد شوي چې پکې مقاومت د ملګري وګړو په نښه کولو تورن شوی، ټینګار شوی چې برید یوازې پوځي ځایونه په نښه کړي، او د ماشومانو، ښځو او لویانو په نښه کولو څخه ډډه کول یو مذهبي او اخلاقي مکلفیت دی چې د غورځنګ غړي پرې راپورته شوي دي..

-د الخیر روغتون باندې برید :

-د جنوري ۲۲، ۲۰۲۴: اشغالګرو ځواکونو د خان یونس په لویدیځ کې د الخیر روغتون باندې برید وکړ، ښځو او ماشومانو ته یې امر وکړ چې د غزې جنوب ته د رفح په لور ووځي، او دننه یې وژنې او نیونې یې ترسره کړې، چې له امله یې روغتون له فعالیته وغورځول شو..

-د غازیانو کمین:

-د جنوري ۲۳، ۲۰۲۴: د عزالدین القسام لواګانو هغه څه ترسره کړل چې دوی یې "پیچلي عملیات" بولي او د غزې په مرکزي برخه کې د المغازي کمپ ختیځ ته د اشغالګرو ځواکونو په نښه کولو وه ..

-د هغو صحونو له مخې چې د کنډکونو لخوا خپرې شوې، عملیات د هغه کور په نښه کولو سره پیل شول چې د انجینرۍ ځواک پکې ځای پر ځای شوی وه، چې د دوی په قبضه کې د مهماتو د چاودنې لامل شو، او بیا د

ال ياسين ۱۰۵ زغره والي گولي سره د مرکاوا ټانک په نښه شو. ټانک د هغه کورامنيت نيولی وه چې انجينيږي ځواک پکې ځای پرځای شوی وه، او بيا يې د اسراييلي ځواکونو سره د ماینونو يوه ساحه کې چاودنه کوله. دا په ورته ځای کې وه ..

-د پيچلي عمليات، يا هغه څه چې وروسته د "مغازي کمين" په نوم ياد شول، د اشغالگرو د مرگ ژوبلې د اعلان سره سم، د ۲۱ اسراييلي سرتيرو د وژل کيدو لامل شول، او دا ورځ يې "د اسراييلي پوځ لپاره د جگړې له پيل راهيسې تر ټولو سخته ورځ" وبلله.

-د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر په ۲۷ مه د غزې په ترانگه ځمکنی يرغل .:

-د جنوري ۲۹، ۲۰۲۴: اشغالگرو پوځ د غزې په لويديځ کې د النصر، شيخ رضوان، الشاطي کېوالو کمپ، الرمال شمالي او سويل، الصبرا، شيخ عجلين او تل الهوا سيمو د خالي کولو امر ورکړ. ښار او جنوب ته لاړ شه. د پوښتنې لاندې سيمه د ۱۲.۴۳ مربع کيلومتره مساحت لري، چې د غزې ترانگې د ۳.۴ سلنې مساحت سره مساوي ده. د اکتوبر له ۷مې مخکې، شاوخوا ۳۰۰،۰۰۰ فلسطينيان په دې سيمه کې اوسېدل. وروسته دا سيمه د ۵۹ سړپناه ځايونو په کوربدله شوه چې شاوخوا ۸۸،۰۰۰ يې ځايه شوي کسان پکې ځای پرځای شول ..

-د عراق اسلامي مقاومت د غزې ملاتړ کوي:

-د فبروري په ۳ مه، ۲۰۲۴: په غزه کې د خپلو خلکو په ملاتړ او د غاصب دولت لخوا د فلسطيني ملي وگړو، په شمول د ماشومانو، ښځو او بوډاگانو په وړاندې د ترسره شويو عامو وژنو په ځواب کې، په عراق کې د اسلامي مقاومت مجاهدينو يو مهم هدف په نښه کړ. نن سهار د مرسمندر په څنډو کې صهيونيستي وجود. د يادونې وړدی چې دا بريد مخکې له دې چې په عراق او سوريه کې د امريکايي ځواکونو په نښه کولو لپاره څو عمليات ترسره شي، ترسره شوی دی ..

-د الامل روغتون باندې بريد:

-د ۲۰۲۴ کال د فبروري په ۱۱ مه: فلسطين سرې مياشتې اعلان وکړ چې اسراييلي اشغالگرو ځواکونو په خان يونس کې په الامل روغتون باندې بريد وکړ، او د امبولانسونو او اداري وسايطو ټولې کيلې يې غلا کړې او ټول وسايط يې غير فعال کړل ترڅو عمليه يې د دوی د چلولو مخه ونيسي. د اسراييلي پوځ لخوا د روغتون محاصرې ۲۰ ورځو څخه زيات دوام وکړ ..

- په رفح کې یو لوی عملیات:

په ۱۲ د ۲۰۲۴ کال د فبروري میاشت: د اسر اییلو اشغالګر پوځ د شپې په پوځي عملیاتو کې په رفح کې د فلسطیني مقاومت لخوا نیول شوي دوه اسر اییلي بندیان خوشې کړل، چې د ښارد تاوتریخوالي ډزو سره سمون خوري چې په پایله کې یې لږترلږه ۶۳ فلسطینیان شهیدان کړل، په شمول د یو ماشوم، او د لسګونو نورو ټپي کېدل وه. دوه بندیان دا دي: فرناندو سایمن مارمن (۶۰ کلن) او لويس هار (۷۰ کلن).

- د ناصر روغتون محاصره او برید:

- د فبروري په ۱۳ مه، ۲۰۲۴: د اسر اییلو اشغالګر پوځ په خان یونس کې د ناصر روغتون محاصره کړ، دیوال یې ونړاوه، شاوخوا یې بمباري وکړه، دننه یې له بې ځایه شویو خلکو وغوښتل چې روغتون خالي کړي، او د فبروري په ۱۵ مه یې له برید وروسته په پوځي بارکونو بدل کړ.

- د فبروري ۲۵، ۲۰۲۴: اشغالګرو د ناصر روغتون د نیولو او په پوځي بارکونو بدلولو څخه لس ورځې وروسته په کې د پوځي عملیاتو پای اعلان کړ.

- د اوږدو قتل عام:

- د فبروري ۲۹، ۲۰۲۴: د اشغالګرو ځواکونو لخوا د ترسره شوي نوي قتل عام په ترڅ کې، چې "د اوږدو قتل عام" نومېږي، له ۱۱۲ څخه ډیر فلسطینیان ووژل شول او نږدې ۸۰۰ نور ټپیان شول.

- دا قتل عام هغه وخت رامنځته شو کله چې اشغالګرو ځواکونو د شپې د فلسطینیانو یوه لویه ډله په نښه کړه کله چې دوی د نابلسي څلور لارې ته د مرستې ترلاسه کولو لپاره راټول شوي وو.

- په تیرو څو ساعتونو کې، د یورو-مدیترانې د بشري حقونو څارونکي د لوږې په وړاندې د نابلسي څلور لارې د قتل عام په اړه ډیر شمیر شواهد راټول کړي دي، او دا روښانه شوې ده چې ټول قربانیان د اسر اییلو د گولیو او مرمیو له امله وژل شوي دي. ډېر ژر به یوه مطبوعاتي اعلامیه خپره شي چې د اسر اییلي پوځ لخوا خپره شوې کلیپ او د هغې گمراه کوونکې کیسه به تحلیل اورد کړي.

—رامی عبدو | رامی عبدو (@RamAbdu) - د فبروري ۲۹، ۲۰۲۴

-نړيوالو سازمانونو او د مختلفو کميسيونونو اشخاصو دا قتل عام وغانده، او دا يې "وحشتناک" وباله. عربي او اسلامي هيوادونو دا قتل عام وغانده، په دې اړتيا باندې يې ټينگار وکړ چې مرستې ملکي وگړو ته ورسېږي، او د مداخلې په پايله کې په ترانگه کې د قحطۍ خبرداري ورکړ..

-د اشغالگرو لخوا د هغو اوسيدونکو په وړاندې د ترسره شوي قتل عام ځانگړې فوټيج چې د ژوند کولو لپاره بهر ته تللي وو..

-دوی د اوږوراوړلو لپاره بهر ته لاړل.. او د شهيدانو په توگه د خپلو جامو او کفنونو سره بيرته راستانه شول. خدای زموږ لپاره کافي دی، او هغه د چارو غوره کار جوړونکی دی.

—نعيم نعيم (@naimnaim1399529) د فبروري ۲۹، ۲۰۲۴-

-په الشفا کمپليکس باندې بيا چاپه وهل شوې .

-د مارچ ۱۸ مه، ۲۰۲۴: اسر اييلي اشغالگرو ځواکونو د غزې ښار په لويديځ کې د الشفا طبي کمپليکس باندې بريد وکړ (له اکتوبر راهيسې د دوهم ځل لپاره) او د هغې په شاوخوا کې د اسر اييلي ځانگړو ځواکونو او فلسطيني مقاومت کوونکو ترمنځ تاوتريخوالی رامنځته شو. د بمبارۍ او طوفان په پايله کې د اشغالگرو ځواکونو د اور له امله په کمپليکس کې لسگونه کسان شهيدان او ټپيان شول، او د جراحي په ځانگړي ودانۍ کې اوږولگېد.

د الشفا روغتون د قتل عام په اړه تازه معلومات :-

-د الشفا طبي کمپليکس په نښه کولو لپاره له ۴۰ څخه زيات بريدونه ترسره شول .

-نن سهار وختي د اشغالگرو ځواکونو له خوا پر کمپليکس د بريد له پيل راهيسې لسگونه شهيدان او ټپيان شوي دي .

. -د کمپليکس دننه دوه زورورې چاودنې

اشغالگرو ځواکونو د الجزيرې خبريال اسماعيل الغول او د هغه په عمله بريد وکړ او ټول يې وتښتول..-

—نړيوالې چارې (@mjrdzayr337191) -د مارچ ۱۸، ۲۰۲۴

-اشغالگر ځواکونه د اپریل په لومړۍ نیټه سهار وختي له روغتون څخه ووتل، دوه اونۍ وروسته له هغه چې برید یې پرې وکړ او محاصره یې کړ، سلگونه شهیدان او پراخه ویجاړتیا یې پرېښوده، د روغتون ځانګې یې وسوځولې او ټول طبي تجهیزات او اکمالات یې ویجاړ کړل، چې له امله یې روغتون له کاره وغورځېد ..

-هغه د پوځي سېي لخوا تپي شوی وه .. یو تبعه یوسف فضا د غزې ښار د الشفا روغتون ته څېرمه د اشغالګرو ځواکونو د هغه د کورد نیولو جزئیات بیانوي .

—د فلسطین د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) - د مارچ ۲۴، ۲۰۲۴

-د قبایلي کمیټو قتل عام .

-د ۲۰۲۴ کال د مارچ او اپریل په میاشتو کې، هغه قومي خونديتوب کمیټې چې د غزې ښار په کویت څلور لارې کې د مرستورسولو امنیت خوندي کوي، په مکرر ډول په نښه شوې، چې په پایله کې یې لسگونه کسان شهیدان شول ..

-د اوربند لپاره د ملګرو ملتونو پریکړه لیک :

-د مارچ ۲۵، ۲۰۲۴: د ملګرو ملتونو امنیت شورا د لومړي ځل لپاره په غزه کې د اوربند غوښتنه وکړه. متحده ایالاتو دا ځل د خپلې ویتوکارولو څخه ډډه وکړه، پداسې حال کې چې نتانیا هو د اعتراض په توګه واشنگټن ته د اسر ایلي پلاوي سفر لغوه کړ ..

-دا پریکړه لیک، چې د ملګرو ملتونو د منشور د شپږم فصل لاندې تصویب شوی وه - چې د موزمبیق په مشرۍ د شورا د لسو ټاکل شویو غړو لخوا معرفي شوی - د روژې په میاشت کې د سمدستي اوربند غوښتنه کوي ترڅو ټولې خواوې یې درناوی وکړي، چې دایمي او دوامداره اوربند ته لاره هواره کړي ..

-په پریکړه لیک کې د ټولو بندیانو د سمدستي او غیرمشرط خوشې کولو او همدارنګه د طبي او نورو بشري اړتیاوو د پوره کولو لپاره د مرستو د لاسرسي ډاډمن کولو غوښتنه هم شوې، او ویل شوي چې دواړه خواوې باید د ټولو بندیانو په اړه د نړیوال قانون له مخې خپل مکلفیتونه پوره کړي ..

-د جګړې له پیل راهیسې د مارچ تر پایه (د جګړې ۱۷۶ ورځې) د شهیدانو شمېر ۳۲،۷۰۵ ته لوړ شوی، سربېره پردې ۱۹۰،۷۵ تپیان شوي دي ..

-د ټاپو قانون :

-د ۲۰۲۴ کال د اپریل په لومړۍ نیټه: د اسر اییلوکنیسټ یو قانون تصویب کړ چې لومړي وزیر او د مخابراتو وزیر ته یې واک ورکړ چې هغه بهرنۍ رسنۍ وتړي چې تل اییب یې امنیتي خطر گڼي، په ځانگړې توگه الجزیره د دې قانون په چوکاټ کې ده ..

-دا قانون په رسنیو او سیاسي لحاظ د "الجزیرې قانون" او "الجزیرې چینل د بندولو قانون" په نوم پیژندل شوی وه ، او رسمي نوم یې "د بهرنیو خپرونو سازمانونو لخوا د دولت امنیت ته د زیان رسولو د مخنیوي قانون" وه ، او دا وه . په دریمه غونډه کې د ۷۰ رایو په اکثریت سره د ۱۰ رایو په مخالفت سره تصویب شو ..

-د "الجزیرې" په نوم د قانون د خپرولو اصلي دلیل دا دی چې دا هغه چینل دی چې د هغې لخوا په نښه شوی، او د ۲۰۲۳ کال د اکتوبر راهیسې په غزه کې د اسر اییلو د تیري په اړه د چینل پوښتنې د اشغالګرو لپاره اندیښنه رامینځته کړې، کوم چې هڅه کوي خپل جرمونه پټ کړي.

په دیرالبلح کې د بهرنیو مرستندویه ډلو په نښه کول .-

-د اپریل لومړۍ ، ۲۰۲۴: د اسر اییلو اشغالګرو پوځ د غزې ترانګې په مرکزي برخه کې د دیرالبلح په سیمه کې د نړیوال مرکزي پخلنځي پورې اړوند یو موټر په نښه کړ. په بمبارۍ کې د مرستندویه ټیم ۷ غړي ووژل شول چې د مختلفو بهرنیو تابعیتونو څخه وو، په شمول د رفح څخه د فلسطیني موټر چلوونکي سیف ابو طحه هم وه ..

-په یوه نوي قتل عام کې ... اشغالګرو ځواکونو څلور بهرنيان چې پولنډي، اسټرالیایي، ایرلینډي او برتانوي تابعیتونه یې درلودل ووژل چې د اسر اییلو د بمبارۍ وروسته د نړیوال مرکزي پخلنځي سازمان سره تړاو لري چې د دوی ځای د غزې په مرکزي برخه کې د دیرالبلح ښار لویډیځ ته دی.

— انس الشریف (@AnasAlSharif0) د اپریل ۱، ۲۰۲۴-

-د الجزیرې لخوا ترسره شوې پلټنې څرګنده کړه چې اسر اییلو په قصدي ډول د غزې په مرکزي برخه کې د دیرالبلح په جنوب کې د رشید سړک په اوږدو کې د سازمان د کارمندانو کاروان یې پرله پسې درې ځله په نښه کړ ..

-د صادقانو کمین :

د اپریل ۶، ۲۰۲۴: د القسام لوانکانو د غزې په جنوب کې د خان یونس په ختیځ کې د اسراییلي اشغالګرو ځواکونو پر وړاندې یو پیچلې کمین ترسره کړ. د کمین په جریان کې، اسراییلي سرتیري او ټانکونه په صفر و اتن کې په نښه شوي وو، او د قسام بریګیډونو لخوا خپرې شوي صحفې د سرتیرو د مړینې او ټپي کیدو او د اسراییلي موټرو د بمبارۍ مستند بڼې ...

-په صحنو کې د قسام جنګیالیو د کمین وسایل چمتو کول او په هغه سیمه کې یې ځای پر ځای کول شامل وو چې برید پکې شوی وه، بیا اشغالګر سرتیري د کمین سیمې ته رسیدل پیل کړل، او یادونه یې وکړه چې دوی د 30 کومانډو سرتیرو پیاده پلټون وو..

-په خان یونس کې د صالحانو د کمانډو "حماسه .

-د جهاد، ایمان، ذکر او تلاوت یوه حماسه، چې مومنان یې خوښوي، کافران او منافقان غوسه کوي او زړونو ته شفا ورکوي...

-د ۱۸۰ ورځو وژنو او ویجاړوونکو بمباریو وروسته د هغه پوځ لخوا چې اکمالات یې هیڅکله نه دریري، او د اسراییلو، امریکایي او برتانوي استخباراتو او د دوی د ټیکنالوژي د سترګو او اوریدلو لاندې چې د ارادې شور او غوغا اوري .

—محمد الصنهاوي (@alsanhawy) - د اپریل ۹، ۲۰۲۴

-بیا صحنو د ځواکونو پر غړو د درنو ډزو ښودنه وکړه، چې یو شمېر یې ووژل شول، د سرتیرو د چیغو غرونو سربریره. دا یادونه وشوه چې د دوی له ډلې څخه ۱۰ تنه په نږدې و اتن کې ووژل شول، پداسې حال کې چې پاتې سرتیري وتښتېدل. د بمونو په یوه ډک کورته، چې هم چاودنه ورکړل شوې وه.

-په دې صحنو کې د ژغورنې ځواکونو موټرونه په نښه کول شامل وو کله چې دوی د زغره والې ډلې (ال یاسین ۱۰۵) لخوا په کمین کې راکیر شول او د مړو سرتیرو ایستل وه ..

-د القسام یو جنګیالی د کلیپ په پای کې یو پیغام واستاوه او ویې ویل چې دا صحفې د هغه څه یوه کوچنۍ نمونه ده چې د غزې په دلدل کې د ماتې خورلي اشغالګرو پوځ سره مخ دي، او امنیتي شرایطو دوی ته اجازه ورکړه چې وښودل شي..

-د حماس د مشر د زامنو شهادت :

د- ۲۰۲۴ کال د اپریل ۱۰مه: د حماس د سیاسي دفتر د مشر اسماعیل هنیه درې زامن او د هغه یو شمېر لمسیان د غزې ښار په شمال کې د الشاطي کډوالو په کمپ کې د ملکي موټر په یوه اسر ایلي هوایي برید کې ووژل شول. شهیدان امیر، حازم او محمد هنیه دي، چې له خپلو ماشومانو سره یوځای هغه مهال شهیدان شول کله چې دوی په موټر کې د خپلو انولیدو او د کوچني اختر په مناسبت اوسیدونکو ته د مبارکي ویلو لپاره روان وو..

-هغه شېبه چې اسماعیل هنیه د خپلو دريو زامنو د شهادت خبر ترلاسه کړ..

اسماعیل هنیه:-

زه د خدای پاک څخه د دې ویاړ لپاره مننه کوم چې هغه زموږ د دريو زامنو او ځینو لمسیانو د شهادت له لارې موږ ته راکړ..

د اسماعیل هنیه شهید زامن دا دي:

حازم اسماعیل هنیه او د هغه لور امل ..

-امیر اسماعیل هنیه، د هغه زوی خالد او د هغه لور زان.

-محمد اسماعیل هنیه

—تیمر | تیمر (@tamerqdh) د اپریل ۱۰، ۲۰۲۴-

-اشغالګرو پوځ اعلان وکړ چې د هنیه د زامنو وژنه د داخلي امنیت خدماتو (شاباک) سره پلان شوې یوه وژنه وه، او په یوه بیان کې یې ادعا وکړه چې دوی ټول د حماس د پوځي څانګې غړي وو..

-اشغالګرو ځواکونو د هنیه یوه خور د اپریل په لومړۍ نیټه، ۲۰۲۴ کال کې د نیګیف په بیرشبا ښارته نږدې د غورځنګ له غړو سره د اړیکو په تور ونيوله ..

د امریکایي زده کوونکو پاڅون :-

د اپریل ۱۷، ۲۰۲۴: د کولمبیا په پوهنتون کې د زده کوونکو یو غورځنګ پیل شو ترڅو د غزې په وړاندې د اسر ایليو د جګړې پای ته رسولو، د اسر ایلي پوهنتونونو سره د دوی د پوهنتون ادارې د همکارۍ پای ته رسولو، د هغو شرکتونو څخه د دوی د پانګونې ایستلو غوښتنه وکړي چې د اشغال ملاتړ کوي، دا غورځنګ

لسگونو امریکایی او اروپایی پوهنتونونو ته وغځېد ترڅو د اسر اییلو د نسل وژني د پای ته رسولو غوښتنه وکړي ځکه چې د اشغال خونړۍ مخ څرگند شو..

-د رفح تخلیه :

-د می ۶، ۲۰۲۴: د اسر اییلو پوځ اعلان وکړ چې اوسیدونکو ته یې امر کړی چې د رفح ختیځې څنډې "خالي کړي" ترڅو هلته پوځي عملیات ترسره شي، او په خپلو ټولنیزو رسنیو حسابونو کې یې د فلسطینیانو لپاره د بې ځایه کیدو نوې لارې ښودلې نقشې خپرې کړې، چې ډیر یې ... د شمالي او مرکزي سیمو څخه د پناه په لټه کې د رفح په لور تښتیدلي دي. د یوې بې ساري جگړې په منځ کې خوندي دي ..

-اسر اییلو د رفح پرسرحدي لاره برید وکړ، چې له مصر سره یوازینی لاره وه، او هغه انځور یې واخیست چې غوښتل یې خپلې وینې تروته وښيي ..

- د رفح ښار څخه د ټوټو ټوټو شویوماشومانو جسدونه د راوتلو ډیرې سختې صحنې شتون لري، چې زه یې نه شم خپرولی، د ماشومانو او والدینو ټولې کورنۍ د ملکي ثبت څخه حذف کېږي، د شهیدانو جسدونه په سرکونو او کرنیزو ځمکو کې شتون لری . انځور. ټویټر.

— تیمر | تیمر (@tamerqdh) د می ۷، ۲۰۲۴ -

-دا له یوې اونۍ څخه زیات وخت وروسته رامنځته شو چې اشغالګرو ځواکونو د استوګنې کورونو او د هغوی د اوسیدونکو په وړاندې بمبارۍ زیاتې کړې، چې په پایله کې یې لسګونه کسان شهیدان او ټپیان شول، چې ډیر یې ماشومان او ښځې وې ..

-حماس د اوربند له وړاندیز سره موافقه وکړه .

-د می ۶، ۲۰۲۴: د حماس د سیاسي دفتر مشر اسماعیل هنیه د قطر لومړي وزیر شیخ محمد بن عبدالرحمن الثاني او د مصر د استخباراتو وزیر عباس کامل سره ټیلیفوني اړیکه ونيوله او هغوی ته یې د اوربند د موافقې لپاره د حماس د وړاندیز د تصویب خبر ورکړ.. دوه ورځې دمخه د دلالانو لخوا حماس خپل دریځ تاییدوي چې د اوربند، هر اړخیز وتلو، باعزته تبادلې، بیارغونې او د محاصرې د لرې کولو غوښتنه کوي..

د حماس له تایید وروسته، اشغال په شا شو او نوي شرایط یې وضع کړل .-

-د رفح یرغل :

-د می ۷، ۲۰۲۴: اشغالګرو ځواکونو د محدودو عملیاتو د ترسره کولو په پلمه د رفح په ولایت باندې یرغل پیل کړ. دوی د رفح سرحدي سیمه ونیوله، د هغې ځینې برخې یې ویجاړې کړې او د اشغالګر بنسټ بیرغونه یې پکې پورته کړل. دوی پراختیا او نفوذ ته دوام ورکړ. تر نن ورځې پورې د تاوتریخوالي ډزو، پراخې ویجاړۍ او سخت مقاومت په منځ کې شتون لري ..

-د ۲۰۲۴ کال د می ۹مه: اسراییلي اشغالګر ځواکونه یو ځل بیا د غزې ښار په جنوبي برخه کې د زیتون سیمې ته ننوتل، د سختو نښتو په منځ کې یې د ویجاړولو عملیات ترسره کړل..

-د ۲۰۲۴ کال د می ۱۱مه: اسراییلي اشغالګر ځواکونه د دوهم ځل لپاره د غزې په شمال کې د جبالیا کمپ ته ننوتل، د سختو نښتو په منځ کې یې د ویجاړولو عملیات ترسره کړل، او د همدې میاشتې په ۳۰مه نیټه بیرته ووتل..

په نصیرات باندې یرغل :-

-د جون په ۸مه، ۲۰۲۴: اشغالګرو ځواکونو د غزې په مرکزي برخه کې د نصیرات په کمپ باندې په لویه کچه برید وکړ، چې په پایله کې ګڼ شمیر کسان ووژل شول. او شاوخوا ۴۰۰ نور ټپیان شول، چې ډېری ماشومان او ښځې وې.

-اشغالګرو الوتکو په هغه سیمه کې چې د اوسیدونکو او بې ځایه شویو خلکو ګڼه ګڼه وه، د درنو ډزو کمربندونه یې پیل کړل ترڅو ځانګړي صهیونیستي ځواکونه هغه برید پټ کړي چې څلور بندیان یې خوشې کړي وو..

-نن ماسپینین د اسراییلو د پوځي عملیاتو له پیل سره سم د النصیرات کمپ د لیونیو توغندیو سره مخ شو. انځور.تویتر.

—انس الشریف (@AnasAlSharif0) د جون ۸، ۲۰۲۴-

تل اییب د یمن د هدف ګرځولو په سیمه کې .-

-د جولای ۱۹مه، ۲۰۲۴: د یمن وسله والو ځواکونو د فلسطین په مرکزي برخه کې د تل اییب په یوه مهم هدف د بې پیلوټه الوتکې د برید مسؤلیت په غاړه واخیست؛ "د مظلومو فلسطینیانو او د هغوی د جنګیالیو د بریا لپاره، او په غزه کې زموږ د وروڼو په وړاندې د اسراییلي یرغل د عام وژنې په ځواب کې."

-د جولای ۲۲، ۲۰۲۴: اسراییلي اشغالگرځو اکونه یوځل بیا د خان یونس او د هغه په ختیځ کې څو سیمو ته ننوتل، د درنوډزو په منځ کې، او د دوی نفوذ د همدې میاشتې تر ۲۹ مې نېټې پورې دوام وکړ.

-د حماس د مشر اسماعیل هنیه وژنه :

-د جولای ۳۱، ۲۰۲۴: اشغالگرځو اکونود حماس د سیاسي دفتر مشر اسماعیل هنیه په تهران کې د هغه په استوګنځي کې د یوې غدارې چاپې په ترڅ کې وواژه، وروسته له هغه چې هغه د ایران د نوي ولسمشر د لورې په مراسمو کې یې ګډون وکړ..

--حماس: اسماعیل هنیه په تهران کې شهید شو

—الجزیره مصر (@AJA_Egypt) د جولای ۳۱، ۲۰۲۴-

یحیی السنوار د حماس مشر وټاکل شو.-

-د اګست ۶مه، ۲۰۲۴: د فلسطین اسلامي مقاومت غورځنګ (حماس) د خپل سیاسي دفتر د مشر په توګه د یحیی سنوار د ټاکلو اعلان وکړ، چې د اسماعیل هنیه ځای ناستی شو، چې تیره اونۍ د ایران په پلازمینه تهران کې په یوه برید کې شهید شو..

هغه سړی چې صهیونیستان به ورسره اوس خبرې اترې وکړي هغه سنوار د حماس د مشر په توګه وټاکل شو...

-حماس شالان || ه. شالان (@osWSso) د اګست ۶، ۲۰۲۴-

-د اګست ۸مه، ۲۰۲۴: اسراییلي اشغالگرځو اکونه د دریم ځل لپاره خان یونس ته ننوتل، په ځانګړې توګه د القارا او السطار ختیځو ښارونو ته، او د ویجاړولو، بلډوزر کولو او وژلو عملیات یې ترسره کړل، او د میاشتې په ۳۰مه نیټه یې تر وتلو پورې دوام وکړ..

-د شهادت د عملیاتو بیرته راستنیدل :

-د اګست ۱۸مه، ۲۰۲۴: د نابلس څخه شهید جعفر سعد مونا په تل اییب کې د شهادت عملیات ترسره کړل، چې د القسم لوانو لخوا یې د القدس لوانو په همکارۍ ادعا وشوه، او ټینګار یې وکړ چې د نیول شویو سیمو دننه به دا ډول عملیات بیرته راشي. تر هغه چې د اشغالګرو د قتل عام او وژنې پالیسي دوام ولري..

-د القسم لواگانې: د شهید جعفر سعد مونا وصیت، چې تیره میاشت په تل اییب ښار کې د شهادت عملیاتو په ترسره کولو کې شهید شو.

— د فلسطین د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د سپتمبر ۱۹، ۲۰۲۴ -

-اشغالګرو په لویدیځه غاړه کې په لویه کچه عملیات پیل کړل:

د اګست ۲۸ مه، ۲۰۲۴: اشغالګرو پوځ د چهارشنبې په سهاروختي په شمالي اشغال شوي لویدیځې غاړې کې په جنین، طولکرم او طوباس کې په لویه کچه پوځي عملیات پیل کړل، په داسې حال کې چې د فلسطین د مقاومت ډلو اعلان وکړ چې دوی د یرغل سره مخ شوي او... د کیفیت عملیات ترسره کول.

د اسر اییلورسي راپوړویل: دا عملیات د ۲۰۰۲ کال د دفاعي ډال عملیاتوراھيسي ترتولولوی دي، او دا د هوایي ځواک او لویو ځواکونو په ګډون ترسره کېږي.

-دا عملیات د هغه مقاومت د له منځه وړلو لپاره د هڅو په چوکاټ کې راغلل چې د الاقصی د سیلاب د جګړې په چوکاټ کې او د هغې د پیل له لومړیو ورځوراھيسي زیات شوی و، ځکه چې د القسم لواگانو په مشرۍ د مقاومت ډلو شدت وموند. د دوی د قربانیو عملیات او د اشغالګرو او د هغوی د میشت ځایونو پر وړاندې یې په سلګونو عملیات ترسره کړل.

-د اشغالګرود بریدونو په پایله کې په لویدیځه غاړه کې له ۷۰۰ څخه زیات فلسطینیان شهیدان شول..

د ماهر الجازي عملیات :-

-د سپتمبر په ۸ مه، ۲۰۲۴: د اردني اتل ماهر الجازي، یو تقاعد شوی اردنی عسکر چې د لاری چلوونکی وه، د پاچا حسین د پل په اوږدو کې یو اتلوي عملیات ترسره کړل، چې د غزې د بریا په مراسمو کې یې ۳ اسر ایيلي سرتیري ووژل، مخکې له دې چې د اسر ایيلي ځواکونو لخوا شهید شو..

-د شهید ماهر الجازي پلار، په غزه کې د حماس مرستیال مشر، خلیل الحیة ته زنگ ووهلو: تاسو سړي یاست او په هر سټیشن کې ځلیدونکي نښې لری. زه تاسو ته د سیلاب الاقصی د اتل د شهادت مبارکي وایم. ، د جهاد سمبول، چا چې خپله وینه د دې لپاره ورکړه چې دا تایید کړي چې فلسطین د ټول ملت ملکیت دی او د ملت زامن یې په خپله وینه سره ژغورلی شي. تاسو نارینه یاست او تاسو د ګوتو نښې لری

pic.twitter.com/RyugHGe6K0

—د فلسطین د معلوماتو مرکز (@PalinfoAr) د سپتمبر ۱۰، ۲۰۲۴

په تل ابیب کې د یمن هایپرسونیک توغندی:

-د سپتمبر ۱۵مه، ۲۰۲۴: د یمن وسله والو ځواکونو په یافا کې د اشغالګرو پوځي ځای د هایپرسونیک توغندی سره په نښه کړ، او اشغالګرې په کشف یا مخنیوي کې پاتې راغلل. دغه توغندی په ۱۱ نیمو دقیقو کې ۲۰۴۰ کیلومتره واټن وواهه، او د غزې د ملاتړ د پنځم پړاو د یوې برخې په توګه راغی.

-د اسر ایلو اشغالګرو پوځ تایید کړه چې یو توغندی له یمن څخه توغول شوی او د تل ابیب ختیځ کې په یوه ناامنه سیمه کې لګېدلی، او د توغندیو توپې د بن ګوریون هوایي ډګر څخه په ۶ کیلومترې کې په یوه سیمه کې خپرې شوې دي..

پوځي کارپوه: دا توغندی ډېر پرمختللی دی..

هغه په ۱۱ نیمو دقیقو کې له ۲۰۰۰ کیلومترو څخه ډیر سفر وکړ او تل ابیب ته ورسید..

ټول اسر ایليي سیستمونه، چې په نړۍ کې غوره سیستمونه ګڼل کېږي، او همدارنګه امریکایي سیستمونه، ناکام شوي دي ..

دوی وویل چې دا هایپرسونیک نه و، او دا غلط دی ځکه چې که دا هایپرسونیک نه وای، نو مخه به یې نیول شوې وای..

-د سپتمبر ۱۷، ۲۰۲۴: د حزب الله له ۱۴ څخه زیات غړي هغه مهال ووژل شول او زرګونه نور ټپیان شول کله چې د دوی د پانې چاودېدونکي توکي وچاودېدل، او چاودنې په جنوبي لبنان او د بیروت په څنډه کې ثبت شوې، کوم چې د حزب الله یو قوي مرکز. بله ورځ، په راډیوګانو کې د چاودنو دوهمه څپه رامنځته شوه، چې سلګونه کسان یې ووژل او ټپیان کړل. په دوو ورځو کې، د مرو شمېر له ۳۲ څخه زیاتو کسانو ته ورسېد او شاوخوا ۴۰۰۰ ټپیان شول.

-د سپتمبر ۲۰، ۲۰۲۴: د لبنان حزب الله د بیروت په جنوبي څنډو کې د اسر ایلو په برید کې د پوځي قوماندانانو ابراهیم عقیل او احمد وهبي او ۱۳ جنګیالیو د شهادت اعلان وکړ..

-د القسام لواګانې:

مورد فلسطین په مسله کې د شهید ابراهیم عقیل د مهم رول لپاره یادونه کوو. هغه لوی خدمتونه چې هغه په لبنان کې د فلسطیني مقاومت د لوتو وړاندې کړل، د گیلیل د آزادولو د پلان د څارنې سرپرته؛ د عربانو لومړۍ پروژه چې موخه یې د فلسطین د ځمکې یوه برخه آزادول وو..

د غزې جگړه د الاقصی سیلاب د الاقصی سیلاب څخه یو کال وروسته

د فلسطین د معلوماتو مرکز له لارې نور ولولئ:

<https://palinfo.com/news/2024/09/25/914180/>

خاتمه

د فلسطین بی گناه او مظلوم ولس د داسې وحشي پس فطرت او دانسانیت د ټولو حدودو او موازینو څخه بهر دښمن سره مخامخ دی چې د الله جل جلاله څخه پرته هیڅوک ورسره ملګرې نه کوي ظاهراً که نړۍ ته وکتل شي او دوه ملیاريزه مسلمانان ټولنه په نظر کې ونیول شي نو هیڅ تصور نه کيږي چې 2.2 ملیون کلابند او بې اسرې مسلمانان د داسې ستونزو او مشکلاتو سره لاس او ګریوان وي چې هیڅ اټکل یې نه کيږي ډیر مسلمانان بیا پدی هم ځان نه خبروي چې دیو مسلمان په بل مسلمان څه حق شته که نه ؟ درسول صلی الله علیه وسلم مبارک حدیث ته هم نه گوري چې : مسلمان د مسلمان ورور ، داوروري دیني ده په ډیرو حالاتو کې دیني وروري په نسبي وروري ډیره غوره او دلور مقام لرونکي ده ، علی کل حال.

د اقصی توپان ډیپل څخه تراوسه چې کوم ظلمونه په دغه مظلوم او بی گناه مسلمان ملت ترسره کيږي هیڅ مسلمان یې دلیدلو یا اوریدلو توان نلري حتی که صرف انسان هم وي پدې وروستیو کې چې کومو اروپایي هیوادونو د فلسطین هیواد په مستقل ډول په رسمیت وپېژانده داد انسانیت تقاضا وه خو افسوس ډیر افسوس تش په نوم مسلمانانو په ځانگړي ډول د اسلامي هیوادونو مشران چې د الله جل جلاله په وړاندې به څه ځواب وایي ؟؟؟؟؟ ، مطلب دا چې د ظلمونو کیسې مو اوریدلې وې خو لیدلې مونه وي ، ولی اوس مو دسره سترگو ولیدل ، پدي مهم او خطرناک پړاو کې عامو مسلمانانو او په ځانگړي ډول د اسلامي هیوادونو مشرانو ته کوم باید کوم لقب ورکړل شي؟ مسلمانان یا ؟؟؟ مور ته ددې څخه پرته چې په لپو لپو او بڼکو وژاړو او د الله پاک څخه ورته نصرت وغواړو دعا ورته وکړو بله لار نلرو ،

- تراوسه مې دهرې ورځې معلومات علیحده ترتیب کړي وه چې ټولې ٤٧٠ ورځې شوی او په هره برخه کې د فلسطین په اړه معلومات په کې راوړل شوي وه چې د ځینو دوستانو د مشورې په اساس مو دغه معلومات راټول کړ او یو ځای مو کړل او د کتاب شکل مو ورکړ او د فلسطین په اړه نور مهم او اړین معلومات مې هم پدې کتاب کې خپلو هیوادوالو ته وړاندې کړل ترڅو د فلسطین مسئله یې څه ناڅه په ذهن کې پاته وي او ددې مظلوم ملت آه او افسوس یې هیرنشي . الحمد لله چې ظاهراً د غزې د نسل وژنې جگړه پای ته ورسیده او او ربند وشو ، او نور هم الله جل جلاله مهربانه دي او دامو د عاده چې دا مؤقت اوربند په دائمي اوربند بدل او د غزیانو دغه غمونه په خوشحالی بدل شي او دخپل وطن آبادي او سوکالي پخپلو سترگو وویني . الحمد لله الذی تتم بنعمته الصالحات .

د دوستانو د دعا په هیله

محمد بشير مدني

د مصادر و او مراجعو فهرست

- ۱- اخبار اليمن - قرآن كريم
- 2- انترنيت القدس العربي / د اسماعيل عبد الهادي ليكنه .
- 3- انترنيتي مختلف اژ انسونه .
- ۴- انسائيكلوپيډيا (موسوعة فلسطين) .
- ۵- الجزيره + اداري
- ۶- خبري آژنسونه
- ۷- د كافر انوسره د مرستي كوونكو شرعي حكم د محمد بشير مدني ليكنه / 1445 هـ ق كال / نوركتابخانه اوكتابتون .
- ۸- د فلسطين د صحت عامي وزارت .
- ۹- د كافر انوسره د مرستي كوونكو شرعي حكم د محمد بشير مدني ليكنه په تصرف سره .
- ۱۰- سازمان يمن فلسطين .
- ۱۱- شبكة البصرة الثلاثاء 30 ربيع الثاني 14 تشرين الثاني 1445 هـ ق .
- ۱۲- شفا خبري چينل .
- ۱۳- صحيح البخاري , المؤلف: أبو عبد الله، محمد بن إسماعيل بن إبراهيم بن المغيرة ابن بردزبه البخاري الجعفي تحقيق: جماعة من العلماء الطبعة: السلطانية، بالمطبعة الكبرى الأميرية، ببولاق مصر، ۱۳۱۱ هـ، بأمر السلطان عبد الحميد الثانيتم صَوَّرها بعنايته: د. محمد زهير الناصر، وطبعها الطبعة الأولى ۱۴۲۲ هـ لدى دار طوق النجاة - بيروت، مع إثراء الهوامش بتقييم الأحاديث لمحمد فؤاد عبد الباقي، والإحالة لبعض المراجع المهمة.

- ١٤- صحيح الجامع الصغير وزيادتها مؤلف: أبو عبد الرحمن محمد ناصر الدين، بن الحاج نوح بن نجاتي بن آدم، الأشقودري الألباني (ت ١٤٢٠هـ) الناشر: المكتب الإسلامي.
- ١٥- صحيح مسلم بشرح النووي، (بيروت: دار إحياء التراث العربي، ط 2، 1392هـ).
- ١٦- صحيح ابن حبان لابن حبان، ناشر: مؤسسه الرساله، عام النشر: 1414 هـ ق، بيروت لبنان.
- ١٧- غزه - د فلسطين د معلوماتو مركز.
- ١٨- فتاوى كبرى: لابن تيميه رحمه الله / تحقيق محمد ومصطفى عبد القادر عطا / دارالكتب العلميه بيروت لبنان عام 2010.
- ١٩- فلسطين آنلاين.
- ٢٠- المجتمع مجله كويت، ليكنه: سامح ابوالحسن / خانكبرى خپرونه.
- ٢١- معا - خبرى اژانس.
- 22- الميادين خبرى اژانس.
- 23- نرى - فلسطين.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**